

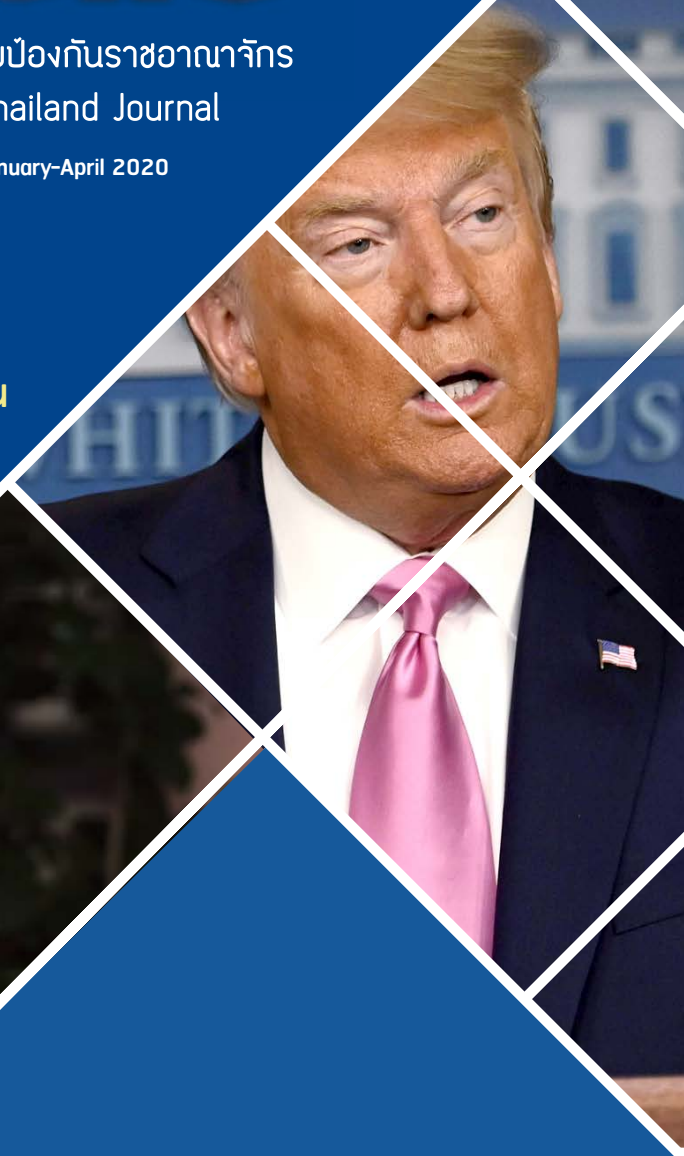
รัฐาภิวัตน์

วารสารวิชาการด้านความมั่นคง วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

The National Defence College of Thailand Journal

ปีที่ 62 ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน 2563 Vol. 62 No.1 January-April 2020

แนวทางการกำหนดยุทธศาสตร์ของประเทศไทย
ต่อผลกระทบของความสัมพันธ์ด้านการทหาร
ระหว่างสหรัฐอเมริกากับสาธารณรัฐประชาชนจีน

มาตรการการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานในกระบวนการยุติธรรม
ทางอาญากับการสร้างหลักประกันความเป็นธรรมศึกษาเฉพาะกรณี
การสอบสวนหรือไต่สวนของเจ้าพนักงาน

บทบาทและแนวทางการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนในการพัฒนา
เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อการอยู่อาศัยสำหรับสังคมสูงวัยในยุคดิจิทัล

การสร้างความมั่นคงของชาติ โดยเทคโนโลยีการกำกับพลังงาน

ปฏิบัติการเพื่อสันติภาพกับการพัฒนาที่ยั่งยืน:
บทพิสูจน์ของทฤษฎีพระราชทานสู่การแก้ปัญหาคความขัดแย้งสากล

กองทัพไทยกับการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม
และการบรรเทาสาธารณภัย

การปรับนโยบายการกำกับดูแลสินเชื่อที่อยู่อาศัย
ของธนาคารแห่งประเทศไทย
และผลกระทบต่อภาคอสังหาริมทรัพย์และเศรษฐกิจไทย

การขับเคลื่อนงานพัฒนาแหล่งน้ำและบริหารจัดการน้ำ กรมชลประทาน

วารสารที่ผ่านการรับรองคุณภาพ
เป็นวารสารกลุ่มที่ 3 ของ TCI

ประวัติย่อ

พล.ท. พิสนห์ ปฐมอม

ผู้อำนวยการวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร (ตุลาคม ๒๕๖๒ – ปัจจุบัน)

Lt.Gen. Pisan Pathom – ame

Superintendent of National Defence College (October 2019 – Present)

ประวัติรับราชการ

- ผู้บังคับหมวดปืนเล็ก กองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 5 พ.ศ.2528
- ผู้บังคับกองร้อยอาวุธเบา กองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 5 พ.ศ.2532
- ผู้ช่วยนายทหารยุทธการและการข่าว กรมนักเรียน โรงเรียนเตรียมทหาร พ.ศ.2534
- นายทหารฝ่ายส่งกำลังบำรุง กองบัญชาการโรงเรียนเตรียมทหาร พ.ศ.2537
- รองผู้อำนวยการ กองอำนวยการศึกษา กองบัญชาการสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ พ.ศ.2543
- ฝ่ายเสนาธิการประจำรองผู้บัญชาการทหารสูงสุด พ.ศ.2545
- ผู้บังคับการกรมนักเรียน โรงเรียนช่างฝีมือทหาร พ.ศ.2552
- รองผู้บัญชาการโรงเรียนช่างฝีมือทหาร พ.ศ.2556
- ผู้ช่วยหัวหน้าฝ่ายเสนาธิการประจำเสนาธิการทหาร พ.ศ.2557
- ผู้บัญชาการโรงเรียนช่างฝีมือทหาร พ.ศ.2558
- เสนาธิการสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ พ.ศ.2561
- ผู้อำนวยการวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร พ.ศ.2562

ประวัติการศึกษา

- โรงเรียนเตรียมทหาร รุ่นที่ 21
- โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า รุ่นที่ 32
- โรงเรียนเสนาธิการทหารบก หลักสูตรหลักประจำ ชุดที่ 72
- หลักสูตรเสนาธิการทหาร รุ่นที่ 43
- ปริญญาโท รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา
- หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 58

ผู้อำนวยการวารสารรัฐาภิรักษ์	พลโท พิสิทธิ์ ปฐมเอม	
รองผู้อำนวยการวารสารรัฐาภิรักษ์	พลตรี วิโรจน์ เกิดแสง	
บรรณาธิการวารสารรัฐาภิรักษ์	พลตรี ชำนาญ ช่างสาด	
ผู้ช่วยบรรณาธิการวารสารรัฐาภิรักษ์	พันเอก ศักดิ์สิทธิ์ แสงชนินทร์	
ผู้ช่วยบรรณาธิการวารสารรัฐาภิรักษ์	พันเอก อรรถเดช ประทีปอุษานนท์	
ประจำกองบรรณาธิการ	พันเอก นิรุจ ดวงปัญญา	ผู้อำนวยการกองพัฒนาการศึกษา
	นาวาอากาศเอก ศราวุฒ ฤทธาคนานนท์	ผู้อำนวยการกองการเศรษฐกิจและสังคมจิตวิทยา
	นาวาอากาศเอก เจน คล้ายสังข์	ผู้อำนวยการกองการเมืองและการทหาร
	พันเอกหญิง รัชเกล้า กองแก้ว	ผู้อำนวยการกองเอกสารวิจัยและห้องสมุด
	พันเอก รพีพัฒน์ สุทธิวงศ์	ผู้อำนวยการกองวิทยาศาสตร์
		เทคโนโลยี การพลังงาน และสิ่งแวดล้อม
เลขานุการกองบรรณาธิการ	นาวาอากาศเอก ปัญญา ศรีสิงห์	ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์และความมั่นคง
ผู้จัดการวารสารรัฐาภิรักษ์	นาวาอากาศเอก จตุรงค์ วงษ์สวรรค์	ผู้อำนวยการกองอำนาจการ
เหรียญกษาปณ์วารสารรัฐาภิรักษ์	พันตรีหญิง ชัชญา วงศ์สรรค์	นายทหารงบประมาณ
ที่ปรึกษาวารสารรัฐาภิรักษ์	พลโท นักรบ บุญบัวทอง	ที่ปรึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
	พลโท สิทธิชัย เกียรติไพบุลย์	ที่ปรึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
	พลโท นพดล มังคละทน	ที่ปรึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
	พลโท สัมพันธ์เพชร สายสรรพมงคล	ที่ปรึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
	พลโท สุทน เหมือนพิทักษ์	ที่ปรึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
	พลตรี เทพชาติ ฝั่งสระ	ที่ปรึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
	พลตรี สงคราม ขุมทอง	ที่ปรึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
	พลตรี ณรงค์รัช โดสิงห์ตระกูล	ที่ปรึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
	พลตรี อำนาจ เลิศทรัพย์	ที่ปรึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
	พลตรี กิตติชาติ นิลคำ	ที่ปรึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

วารสารรัฐาภรักภักดี

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ประกอบด้วย

- พลตรี ดุสิต จันทยานนท์
- พลเรือโท สมัย ใจอินทร์
- พลโท พร ภิกเศก
- พลอากาศโท สฤกษ์พร สุนทรกิจ
- พลเรือโท คำรณ พิสัยยุทธการ
- พลเอก เฉลิม คูหาวิชานันท์
- นายไตรรัตน์ แก้วศรีนวล
- ดร.อมร วาณิชวิวัฒน์
- นายพันพล เกียรติฤกษ์
- นางสาวอินทรีรา ฉิวรัมย์
- พลเอก สุรสิทธิ์ ธีรัตน์
- พลเอก ภูษพงศ์ พงษ์ศิริ
- พลเอกธิดา เพ็ญเขตกรณ์
- พลเอก วินัย เสมอสวัสดิ์
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุสรณ์ ธรรมใจ
- รองศาสตราจารย์ สรณิต ศิลธรรม
- นายสมชาย เทียมบุญประเสริฐ
- นาวาเอก สมศักดิ์ ขาวสุวรรณ์
- นายธรรมยศ ศรีช่วย
- นายประพนธ์ วงษ์ท่าเรือ
- นายเทวินทร์ วงศ์วานิช
- รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษณ อดุมวงศ์เสรี
- นายธีรภัทร ประยูรสิทธิ
- ศาสตราจารย์ ดร.จำลอง โพธิ์บุญ
- นายสุพจน์ ไตรวัจกันชัยกุล
- รองศาสตราจารย์พิเศษ พลโท ดร.วีระ วงศ์สรรค์
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มานวิภา อินทรทัต
- รองศาสตราจารย์ ดร. ชโยดม สรรพศรี
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธนวรรณ พลวิชัย
- รองศาสตราจารย์ ดร. อนามัย ดำเนตร
- ดร. ปิยฉัตร วันเฉลิม
- พลเอก ดร. ศรุต นาควัชระ
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จิราภรณ์ พงศ์ศรีทัศน์
- ผู้ทรงคุณวุฒิกองทัพบก
- รองผู้บัญชาการ กองเรือยุทธศาสตร์
- ผู้ทรงคุณวุฒิกองทัพบก
- รองหัวหน้าคณะนายทหารฝ่ายเสนาธิการประจำผู้บังคับบัญชา
- ผู้ทรงคุณวุฒิกองทัพเรือ
- ที่ปรึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม
- ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์
- อาจารย์ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- กรรมการร่างกฎหมายประจำสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
- ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์พิเศษ
- ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยยุทธศาสตร์ ไทย-จีน
- อดีตประธานคณะที่ปรึกษากระทรวงกลาโหม
- ที่ปรึกษาสภาความมั่นคงแห่งชาติ
- อดีตผู้ทรงคุณวุฒิพิเศษกองบัญชาการกองทัพไทย
- คณบดี คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต
- ปลัดกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
- อดีตรองปลัดกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
- รองปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม
- อดีตปลัดกระทรวงพลังงาน
- ผู้ตรวจราชการกระทรวงพลังงาน
- อดีตประธานเจ้าหน้าที่บริหารและกรรมการผู้จัดการใหญ่ บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)
- ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพลังงาน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ผู้ตรวจราชการพิเศษประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
- คณะบริหารพัฒนาสิ่งแวดล้อม NEDA
- รองปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- ผู้อำนวยการหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
- คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
- อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรังสิต
- ประธานหลักสูตรดุริยางคศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- อธิการบดี มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
- คณบดีคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- สมาชิกวุฒิสภา ที่ปรึกษาผู้แทนพิเศษของรัฐบาล
- ในการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้
- กรรมการบริหารมูลนิธิรัฐบุรุษ พล.อ. เปรม ติณสูลานนท์
- อาจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

วารสารรัฐาภิรักษ์

RATTHAPIRAK

วารสารวิชาการราย 4 เดือน ของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
กำเนิด มกราคม 2502

วัตถุประสงค์

- เพื่อเผยแพร่วิทยาการ กิจกรรม และความคิดเห็นเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งชาติในเรื่องการเมือง เศรษฐกิจ สังคม จิตวิทยา การทหาร วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การพลังงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
- เพื่อให้เป็นแหล่งรวมความคิดเห็นและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร กิจกรรมทางวิชาการ และงานวิจัยของนักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรที่เป็นประโยชน์แก่ประเทศไทย

การบอกรับเป็นสมาชิก

- แจ้งความจำนงบอกรับเป็นสมาชิกได้ที่ กองยุทธศาสตร์ และความมั่นคง วปอ.สปท. ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงรัชดาภิเษก เขตดินแดง กรุงเทพฯ 10400 โทรศัพท์ 0-2691-9365
- ค่าสมาชิกรายปี ปีกละ 700 บาท (รวมค่าส่ง)
- นำฝากเข้าบัญชีชื่อ “รัฐาภิรักษ์” ธนาคารทหารไทย สาขาสานามเป้า ประเภทบัญชีออมทรัพย์ เลขที่บัญชี 021-2-27947-5

บทความ

บทความ ข้อเขียน หรือความคิดเห็นในวารสารนี้เป็นของผู้เขียน
ไม่ผูกพันกับวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรและทางราชการแต่อย่างใด

กำหนดออก ปีละ 3 ฉบับ

- ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม-เมษายน
- ฉบับที่ 2 ประจำเดือนพฤษภาคม-สิงหาคม
- ฉบับที่ 3 ประจำเดือนกันยายน-ธันวาคม

กองบรรณาธิการวารสารรัฐาภิรักษ์

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงรัชดาภิเษก เขตดินแดง กรุงเทพฯ 10400

โทรศัพท์ 0-2691-9365

www.thaindc.org

Find us on
Facebook /thaindc
twitter @thaindc

บรรณาธิการ

สวัสดีท่านผู้อ่าน สมาชิกวารสารรัฐศาสตร์ทุกท่าน ฉบับนี้เป็นฉบับแรกของปี พ.ศ. 2563 ทางกองบรรณาธิการได้คัดบทความทางวิชาการและบทความวิจัยที่น่าสนใจ และมีคุณภาพมานำเสนออีกเช่นเคย

บทความวิจัยในฉบับนี้มีทั้งหมด 5 บทความ เรื่องเด่นในฉบับคือเรื่องแนวทางการกำหนดยุทธศาสตร์ของประเทศไทย ต่อผลกระทบของความสัมพันธ์ด้านการทหารระหว่างสหรัฐอเมริกากับสาธารณรัฐประชาชนจีน บทความนี้มีข้อเสนอแนะทั้งด้านข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ข้อเสนอแนะระดับปฏิบัติการ และข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป ได้ไว้อย่างน่าสนใจ

ส่วนบทความวิจัยอื่น ๆ อีก 4 เรื่อง ไม่ว่าจะเป็น บทความวิจัยเรื่องมาตรการการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา กับ การสร้างหลักประกันความเป็นธรรม ศึกษาเฉพาะกรณีการสอบสวนหรือไต่สวนของเจ้าพนักงาน บทความวิจัยเรื่องบทบาทและแนวทางการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนในการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อการอยู่อาศัยสำหรับสังคมสูงวัยในยุคดิจิทัล และบทความวิจัยเรื่องการสร้างความมั่นคงของชาติ โดยเทคโนโลยีการกักเก็บพลังงาน ต่างเป็นบทความวิจัยที่มีคุณภาพเช่นกัน

ด้านบทความวิชาการในฉบับนี้ ทางกองบรรณาธิการได้คัดเลือกมาตีพิมพ์ 4 เรื่อง โดยแต่ละบทความต่างมีความน่าสนใจในแต่ละหัวข้อที่แตกต่างกันไป เช่น บทความวิชาการเรื่องปฏิบัติการเพื่อสันติภาพกับการพัฒนาที่ยั่งยืน: บทพิสูจน์ของทฤษฎีพระราชทานสู่การแก้ปัญหาความขัดแย้งสากล เรื่องกองทัพไทยกับการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาสาธารณภัย เรื่องการปรับนโยบายการกำกับดูแลสินเชื่อที่อยู่อาศัยของธนาคารแห่งประเทศไทย และผลกระทบต่อภาคอสังหาริมทรัพย์ และเศรษฐกิจไทย และบทความวิชาการเรื่องการขับเคลื่อนงานพัฒนาแหล่งน้ำและบริหารจัดการน้ำ กรมชลประทาน

หากท่านผู้อ่านมีข้อเสนอแนะหรือคำติชม กรุณาแจ้งได้ที่กองบรรณาธิการรัฐศาสตร์ หรือในเว็บไซต์ของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร www.thaindc.org ทางกองบรรณาธิการยินดีอ้อมรับและจะนำไปปรับปรุงต่อไป

สารบัญ|contents

บทความวิจัย

แนวทางการกำหนดยุทธศาสตร์ของประเทศไทย ต่อผลกระทบของความสัมพันธ์

ด้านการทหารระหว่างสหรัฐอเมริกากับสาธารณรัฐประชาชนจีน

Guidelines for the Formulation of Thailand's Strategies for the Impacts of

Military Relations between the United States and the People's Republic of China

ผู้แต่ง: นุชิต ศรีบุญส่ง

08

มาตรการการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐาน ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

กับการสร้างหลักประกันความเป็นธรรม ศึกษาเฉพาะกรณีการสอบสวนหรือไต่สวนของเจ้าพนักงาน

Measures to Investigation and Gathering Evidence in Criminal Justice to Ensure Fairness:

Case Study of Inquiry of the Officials

ผู้แต่ง: จักรพงษ์ วิวัฒน์วาณิช

29

การพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อการอยู่อาศัยสำหรับสังคมสูงวัยในยุคดิจิทัล

Developing Technology and Innovation for Elderly's Living in a Digital Era

ผู้แต่ง: ธนพล ศิริธนะชัย

45

การสร้างความมั่นคงของชาติ โดยเทคโนโลยีการกักเก็บพลังงาน

The Building of National Security by Energy Storage Technology

ผู้แต่ง: สนิธชนก สัจจจันทร์

59

บทความวิชาการ

ปฏิบัติการเพื่อสันติภาพกับการพัฒนาที่ยั่งยืน: บทพิสูจน์ของทฤษฎีพระราชทาน สู่การแก้ปัญหาความขัดแย้งสากล

Peace Operation and Sustainable Development: A Proof of the Royally

Initiated Theory in Addressing International Conflict

ผู้แต่ง: ณัฐพงศ์ เทตุมบุญ

71

กองทัพไทยกับการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาสาธารณภัย

Royal Thai Armed Forces and Humanitarian Assistance and Disaster Relief

ผู้แต่ง: ธิตชัย เทียนทอง

89

การปรับนโยบายการกำกับดูแลสินเชื่อที่อยู่อาศัยของธนาคารแห่งประเทศไทย

และผลกระทบต่อภาคอสังหาริมทรัพย์และเศรษฐกิจไทย

The Change of Bank of Thailand Macroprudential Policy for Mortgage Loan & Thai Real Estate

Business and Economic Impacts

ผู้แต่ง: ประเสริฐ แต่มูลยสาธิต

98

การขับเคลื่อนงานพัฒนาแหล่งน้ำและบริหารจัดการน้ำ กรมชลประทาน

Royal Irrigation Department Water Resources Development and Management Mobilisation

ผู้แต่ง: ประไพศ จันทรมา

113

แนวทางการกำหนดยุทธศาสตร์ ของประเทศไทยต่อผลกระทบของความสัมพันธ์ ด้านการทหารระหว่างสหรัฐอเมริกา กับสาธารณรัฐประชาชนจีน

Guidelines for the Formulation of
Thailand's Strategies for the Impacts of
Military Relations between the United States
and the People's Republic of China

นุชิต ศรีบุญส่ง

สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม

Nuchit Sribunsong

Office of The Permanent Secretary for Defence

E-mail: nuchit133@gmail.com

วันที่รับบทความ : 27 เมษายน 2563

วันที่แก้ไขบทความ : 28 เมษายน 2563

วันที่ตอบรับบทความ : 29 เมษายน 2563

บทคัดย่อ

การแข่งขันกันทางยุทธศาสตร์เพื่อขยายอิทธิพลระหว่างสหรัฐอเมริกาและสาธารณรัฐประชาชนจีน ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและด้านการทหารเพื่อช่วงชิงอิทธิพลและบทบาทผู้นำในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ส่งผลให้ระบบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเปลี่ยนแปลงไปสู่ความสัมพันธ์แบบหลายขั้วอำนาจ (Multipolar) ซึ่งความเสี่ยงของความขัดแย้งระหว่างประเทศอาจเพิ่มมากขึ้นหากเกิดความไม่สมดุลในระเบียบความมั่นคงโลก จึงส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ด้านการทหารต่อภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และประเทศไทยทั้งเชิงบวกและเชิงลบ คือเป็นทั้งโอกาสและความท้าทายของประเทศไทยที่จะแสวงประโยชน์จากประเทศมหาอำนาจ ดังนั้น งานวิจัยชิ้นนี้จึงมุ่งศึกษาสถานการณ์ด้านความมั่นคง รวมทั้งยุทธศาสตร์และนโยบายที่สำคัญของสหรัฐอเมริกาและสาธารณรัฐประชาชนจีนที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และประเทศไทย เพื่อกำหนดแนวทางการกำหนดยุทธศาสตร์ของประเทศไทยต่อผลกระทบของความสัมพันธ์ด้านการทหารระหว่างประเทศสหรัฐอเมริกากับสาธารณรัฐประชาชนจีน โดยผลการวิจัยได้เสนอแนวทางการกำหนดยุทธศาสตร์ของประเทศไทยซึ่งประเทศไทยควรติดตามความคืบหน้าและประเมินผลกระทบการดำเนินงานอย่างใกล้ชิด พร้อมทั้งดำเนินนโยบายด้านการต่างประเทศของ

ประเทศไทยคู่ขนานไปกับการผลักดันอาเซียน โดยใช้การทูตแบบรอบทิศทาง (Omni-Directional Diplomacy) และการดำเนินยุทธศาสตร์ความร่วมมือด้านการทหารควบคู่กันไป โดยมีเป้าหมายให้ประเทศไทยในอีก 20 ปี ข้างหน้า เป็นประเทศที่มีอำนาจในระดับกลาง (Middle Power) และมีผลสัมฤทธิ์ที่มีความเป็นรูปธรรม โดยได้กำหนดยุทธศาสตร์ของประเทศไทยต่อผลกระทบของความสัมพันธ์ด้านการทหารระหว่างสหรัฐอเมริกากับสาธารณรัฐประชาชนจีนที่สำคัญจำนวน 8 ยุทธศาสตร์ ดังนี้ 1) ยุทธศาสตร์การสร้างความร่วมมือแบบศูนย์กลาง (Centrality Cooperation Strategy) 2) ยุทธศาสตร์ความร่วมมือแบบเชิงรุก (Offensive Cooperation Strategy) 3) ยุทธศาสตร์ความร่วมมือแบบทางเลือกใหม่ (New Options Cooperation Strategy) 4) ยุทธศาสตร์ความร่วมมือแบบประนีประนอม (Compromise Cooperation Strategy) 5) ยุทธศาสตร์ความร่วมมือแบบปันส่วน (Sharing Cooperation Strategy) 6) ยุทธศาสตร์ความร่วมมือแบบสมดุล (Balancing Cooperation Strategy) 7) ยุทธศาสตร์ความร่วมมือแบบมีเอกภาพ (Unity Cooperation Strategy) และ 8) ยุทธศาสตร์ความร่วมมือแบบเกาะติด (Sticking Cooperation Strategy)

คำสำคัญ: ความสัมพันธ์แบบหลายขั้วอำนาจ, ความสัมพันธ์ด้านการทหาร, ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ, การทูตแบบรอบทิศทาง, ความร่วมมือแบบศูนย์กลาง

ABSTRACT

Strategic competition between the United States and the People's Republic of China to expand both economic and military influence in a bid to achieve dominance and the leading role in Southeast Asia has resulted in a change in the international relations system towards a multi-polar relationship which may eventually increase the risk of international conflicts in the case that there is an imbalance in the world security order. Such imbalance would then affect the military relations with Southeast Asia and Thailand, both in positive and negative ways respectively, presenting an opportunity and at the same time posing a challenge for Thailand in seeking benefits from the superpowers. Therefore, this research aims to study the security situation, as well as significant strategies and policies of both the United States and the People's Republic of China that affect the security of Southeast Asia and Thailand, in order that Thailand can appropriately determine the strategies on the impacts of military relations with the United States and the People's Repub-

lic of China. Plus the research results have offered relevant recommendations regarding the formulation of Thailand's national strategies whose progress and impacts should be closely monitored, in addition to the recommendations to adopt the principles of omnidirectional diplomacy in parallel with the implementation of military cooperation strategies as Thailand's foreign policies while pushing the Association of Southeast Asian Nations (ASEAN) towards the same direction, substantially with the goal for Thailand in the next 20 years to become the middle power country and also to achieve concrete results. The key strategies of Thailand on the impacts of the military relations with the United States and the People's Republic of China, as recommended by the research, are: (1) Centrality cooperation strategy; (2) Offensive cooperation strategy; (3) New options cooperation strategy; (4) Compromise cooperation strategy; (5) Sharing cooperation strategy; (6) Balancing cooperation strategy; (7) Unity cooperation strategy; and (8) Sticking cooperation strategy.

Keywords: Multi-polar relationship, military relations, international relations, omnidirectional diplomacy, centrality cooperation strategy,

บทนำ

นับตั้งแต่การสิ้นสุดของสงครามเย็นเป็นต้นมา ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงของภูมิรัฐศาสตร์และสภาพแวดล้อมด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งจากเดิมแนวความคิดและอุดมการณ์ทางการเมืองรวมทั้งความขัดแย้งที่กระทบกระทั่งกันด้วยการใช้กำลังทหารก่อให้เกิดการแบ่งฝ่าย โดยมีประเทศมหาอำนาจเป็นขั้วอำนาจของแต่ละฝ่ายอย่างชัดเจน และสถานการณ์ได้แปรเปลี่ยนเป็นบริบทของการแสวงหาความร่วมมือเพื่อจุดมุ่งหมายในการรักษาผลประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ของชาติและของภูมิภาคร่วมกัน เพื่อมุ่งไปสู่การเป็นภูมิภาคที่มีสันติสุขและสันติภาพอย่างแท้จริง อย่างไรก็ตาม ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ยังคงได้รับผลกระทบจากปัจจัยภายนอกภูมิภาค โดยเฉพาะการขยายอิทธิพลของประเทศมหาอำนาจที่ส่งผลต่อความมั่นคงและสันติสุขของภูมิภาคอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งปัจจุบันระบบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในระดับโลกได้เปลี่ยนแปลงไปสู่ความสัมพันธ์แบบหลายขั้วอำนาจ (Multipolar) โดยที่สหรัฐอเมริกายังคงเป็นประเทศที่มีบทบาทผู้นำ ในขณะที่สาธารณรัฐประชาชนจีนเริ่มมีบทบาทสำคัญในทิศทางที่คานอำนาจหรือลดบทบาทผู้นำของสหรัฐอเมริกามีให้เป็นผู้นำที่ครองความเป็นประเทศมหาอำนาจเพียงผู้เดียวเพิ่มมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลให้ประเทศมหาอำนาจต่างมุ่งปกป้องและรักษาผลประโยชน์ของตนเองเป็นสำคัญ และยังส่งผลให้ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ต้องเผชิญกับความท้าทายที่หลากหลาย ทำให้ประเทศในภูมิภาค รวมทั้งประเทศไทยจำเป็นต้องมีการกำหนดท่าทีกับสหรัฐอเมริกาและสาธารณรัฐประชาชนจีนอย่างเหมาะสม เพื่อรักษาความมั่นคง ผลประโยชน์ของชาติ รวมทั้งความมีเกียรติและศักดิ์ศรีในเวทีระหว่างประเทศบนพื้นฐานของความเสมอภาคและเท่าเทียมกัน

ในระยะเวลาที่ผ่านมากระทรวงกลาโหมได้ดำเนินการเสริมสร้างความร่วมมือด้านการทหารกับมิตรประเทศตามยุทธศาสตร์และแนวทางที่กำหนด รวมทั้งได้ติดตามสถานการณ์ในภูมิภาคอย่างใกล้ชิด อย่างไรก็ตาม งานด้านการ

เสริมสร้างความร่วมมือด้านการทหารกับมิตรประเทศของกระทรวงกลาโหม โดยเฉพาะการกำหนดท่าทีทางทหารของประเทศไทยกับประเทศมหาอำนาจที่มีความสำคัญ อาทิ สหรัฐอเมริกา และสาธารณรัฐประชาชนจีน ยังคงเป็นการกำหนดแนวทางแบบกว้าง ๆ โดยยังขาดการวิเคราะห์ยุทธศาสตร์และนโยบายด้านความมั่นคงที่สำคัญของสหรัฐอเมริกาและสาธารณรัฐประชาชนจีน ที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของภูมิภาค เพื่อเตรียมการกำหนดท่าทีทางทหารอย่างเหมาะสมในประเด็นความท้าทายด้านความมั่นคง สำหรับประเทศไทยอาจเป็นเป้าหมายและต้องเข้าไปอยู่ในสถานการณ์ที่จำเป็นต้องเลือกข้างในเวทีระหว่าง ประเทศซึ่งอาจส่งผลให้การสร้างความสัมพันธ์ในภาพรวม และความสัมพันธ์ทางทหารของไทยกับทั้งสองประเทศมหาอำนาจไม่สามารถบรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

ด้วยเหตุดังกล่าวจึงมีความจำเป็นที่จะต้องให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคงของโลกที่เกี่ยวข้องกับประเทศมหาอำนาจ ยุทธศาสตร์ และนโยบายด้านความมั่นคงที่สำคัญของสหรัฐอเมริกาและสาธารณรัฐประชาชนจีน ในยุคของประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ และประธานาธิบดีสี จิ้นผิง ที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และกับประเทศไทย รวมทั้งนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านการเสริมสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคงของไทย เพื่อนำไปสู่การกำหนดท่าทีทางทหารอย่างเหมาะสม โดยผลที่ได้รับจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้จะสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดแนวทางของประเทศไทยต่อความสัมพันธ์ด้านการทหารกับสหรัฐอเมริกาและสาธารณรัฐประชาชนจีน ในสถานการณ์ด้านความมั่นคงและความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศ เพื่อรักษาความมั่นคง ผลประโยชน์ของชาติ รวมทั้งความมีเกียรติและศักดิ์ศรีในเวทีระหว่างประเทศบนพื้นฐานของความเสมอภาคและเท่าเทียมกันต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์ด้านความมั่นคงและความสัมพันธ์ของสหรัฐอเมริกาและสาธารณรัฐประชาชนจีนที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และประเทศไทย

2. เพื่อกำหนดแนวทางการกำหนดยุทธศาสตร์ของประเทศไทยต่อผลกระทบของความสัมพันธ์ด้านการทหารระหว่างประเทศสหรัฐอเมริกากับสาธารณรัฐประชาชนจีน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตประชากร โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้เชี่ยวชาญทางวิชาการด้านยุทธศาสตร์ ความมั่นคง การเมืองและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ จำนวน 10 คน

2. ขอบเขตเนื้อหาและบริบทที่เกี่ยวข้อง เป็นการศึกษาและวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคงของโลกที่เกี่ยวข้องกับประเทศมหาอำนาจ ยุทธศาสตร์ และนโยบายด้านความมั่นคงที่สำคัญของสหรัฐอเมริกาในยุคของประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ และสาธารณรัฐประชาชนจีนในยุคของประธานาธิบดีสี จิ้นผิง และประเด็นหลักด้านความมั่นคงที่ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ของสหรัฐอเมริกาและสาธารณรัฐประชาชนจีน และส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และประเทศไทย รวมทั้งนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านการเสริมสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคงกับมิตรประเทศของไทย

3. ขอบเขตเวลา ดำเนินการรวบรวมข้อมูลทั้งข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิในห้วงเวลาตั้งแต่เดือนตุลาคม 2561-เมษายน 2562

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาวิจัยในเรื่อง “แนวทางการกำหนดยุทธศาสตร์ของประเทศไทยต่อผลกระทบของความสัมพันธ์ด้านการทหารระหว่างสหรัฐอเมริกากับสาธารณรัฐประชาชนจีน” เป็นการศึกษาและวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคงของโลกที่เกี่ยวข้องกับประเทศมหาอำนาจ ยุทธศาสตร์ และนโยบายด้านความมั่นคงที่สำคัญของสหรัฐอเมริกาและสาธารณรัฐประชาชนจีนในยุคปัจจุบัน ซึ่งส่งผลกระทบต่อภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และประเทศไทย รวมทั้งศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และ

แนวคิดของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยแบ่งออกเป็น 5 ส่วน ได้แก่ 1) แนวคิดและทฤษฎีเรื่องความมั่นคงและผลประโยชน์แห่งชาติ 2) แนวคิดและทฤษฎีเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ อาทิ ลัทธิสัจนิยม ทฤษฎีสัจนิยมเชิงรุก แนวความคิดพหุนิยม ลัทธิอุดมคตินิยม ลัทธิจักรวรรดินิยม ตามแนวความคิดมาร์กซิสม์-เลนินนิสม์ โครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ทฤษฎีว่าด้วยความขัดแย้ง ทฤษฎีว่าด้วยการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ทฤษฎีว่าด้วยการถ่วงดุลอำนาจ ทฤษฎีการปกครอง ทฤษฎีลัทธิพหุนิยม ทฤษฎีหัวใจ ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงกำลังของกำลังอำนาจ แนวคิดภารกิจนิยม กลยุทธ์น่านน้ำสีคราม และแนวคิดการบริหารจัดการ 3) ยุทธศาสตร์และนโยบายระดับชาติด้านการเสริมสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคงกับมิตรประเทศ อาทิ ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) นโยบายรัฐบาลและนโยบายการต่างประเทศในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมความร่วมมือด้านความมั่นคงกับมิตรประเทศ 4) นโยบายและยุทธศาสตร์ระดับกระทรวงกลาโหมด้านการเสริมสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคงกับมิตรประเทศ อาทิ ยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศ กระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2560-2579 และแนวทางการเสริมสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคงกับมิตรประเทศของกระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2560-2564 และ 5) วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดท่าทีทางทหารที่เหมาะสมของประเทศไทยในการรักษาคุณภาพความสัมพันธ์ทางทหารกับสหรัฐอเมริกาและสาธารณรัฐประชาชนจีน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้รูปแบบการรวบรวมข้อมูล เอกสารหลักฐาน งานวิจัยตามกรอบแผนงานความร่วมมือทางทหารระหว่างประเทศไทยกับสหรัฐอเมริกาและสาธารณรัฐประชาชนจีน การรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทางวิชาการด้านยุทธศาสตร์ ความมั่นคง การเมือง และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เพื่อทราบถึงแนวโน้มทางยุทธศาสตร์ของสหรัฐอเมริกาและสาธารณรัฐประชาชนจีนในห้วง 20 ปี ข้างหน้า รวมทั้งแนวโน้มความสัมพันธ์ระหว่างมหาอำนาจทั้งสอง ซึ่งมีทั้งผลประโยชน์ร่วมและปัญหาขัดแย้ง หลังจากนั้นได้นำมาวิเคราะห์ถึงผลกระทบต่อประเทศต่าง ๆ ใน

ภูมิภาค รวมทั้งประเทศไทย เพื่อให้ได้แนวทางในการกำหนด ยุทธศาสตร์และทำที่ทางทหารที่เหมาะสมของไทยในการ รักษาคุณภาพความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐอเมริกาและ สาธารณรัฐประชาชนจีน

ผลการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าผลการวิจัยสามารถตอบวัตถุประสงค์ ของการวิจัยทั้ง 2 ประการ โดยมีรายละเอียดผลการศึกษา วิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. ผลการวิจัยตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษา สถานการณ์ด้านความมั่นคงและความสัมพันธ์ของ สหรัฐอเมริกา และสาธารณรัฐประชาชนจีน ที่ส่งผลกระทบต่อ ความมั่นคงของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และ ประเทศไทย

การแข่งขันกันทางยุทธศาสตร์เพื่อขยายอิทธิพลระหว่าง สหรัฐอเมริกาและสาธารณรัฐประชาชนจีนในภูมิภาคเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้ ทำให้ระบอบโลกเกิดการเปลี่ยนแปลงไป สู่ระบบหลายขั้วอำนาจ โดยประเมินเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การจัดกลุ่มใหม่ทางยุทธศาสตร์ในภูมิภาค 2) การผูกมิตร ใหม่ระหว่างประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาค และ 3) การกำหนด ทิศทางใหม่ทางยุทธศาสตร์ของแต่ละประเทศ ผลจากการ ดำเนินนโยบายของทั้งสองมหาอำนาจทำให้เกิดการเชื่อมโยง นโยบายไปสู่การกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และโครงการ ต่าง ๆ มากมาย แนวโน้มผลกระทบของนโยบายดังกล่าว ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ด้านการทหารกับภูมิภาค เอเชียตะวันออกเฉียงใต้และประเทศไทยทั้งเชิงบวกและ เชิงลบ คือเป็นทั้งโอกาสและความท้าทายของประเทศไทย ที่จะแสดงให้เห็นจุดเด่นของประเทศ และเป็นทางเลือกหลัก ของประเทศมหาอำนาจ โดยสรุปได้ดังนี้

1) ผลกระทบเชิงบวก

1.1) การแข่งขันกันระหว่างสองมหาอำนาจ ทำให้ประเทศไทยต้องมีแผนในการเตรียมความพร้อมเพื่อกำหนดนโยบายให้ครอบคลุมแบบรอบด้าน และมีเป้าหมายที่ชัดเจน เพื่อผลักดันให้เกิดผลเป็นรูปธรรม นำไปสู่โอกาส ในเวทีระหว่างประเทศมากขึ้น

1.2) การผลักดันการพัฒนาขีดความสามารถ ของกองทัพไทยในด้านบุคลากร และอุตสาหกรรมป้องกัน ประเทศให้มีศักยภาพ รวมทั้งพัฒนาความร่วมมือทางทหาร

การถ่ายทอดเทคโนโลยีทางทหารเพื่อนำไปสู่การพัฒนา กองทัพและการเป็นประเทศมหาอำนาจระดับกลาง (Middle Power) ในอนาคต

1.3) ในฐานะที่ประเทศไทยเป็นประธานอาเซียน ในปี 2562 จะเป็นโอกาสในการแสดงบทบาทผู้นำในการ เป็นตัวกลางการเชื่อมโยงอาเซียนให้เป็นศูนย์กลางทาง ยุทธศาสตร์ในการเจรจาเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง อาเซียน-สหรัฐอเมริกา-สาธารณรัฐประชาชนจีน

2) ผลกระทบเชิงลบ

2.1) ประเทศไทยถูกกดดันและเสียเปรียบจาก ทั้งสองมหาอำนาจ การมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับสาธารณรัฐ ประชาชนจีนมากกว่าประเทศอื่น ๆ ในอาเซียน อาจส่งผล กระทบให้เกิดความไม่ไว้วางใจและเป็นอุปสรรคในการวาง ตัวของประเทศไทย

2.2) การขาดเสถียรภาพทางการเมืองของ ประเทศไทย การกดดันในเรื่องมนุษยธรรมและสิทธิมนุษยชน และปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่งผล กระทบถึงความสัมพันธ์ด้านการทหารกับสหรัฐอเมริกา และการลดระดับความสัมพันธ์ โดยเฉพาะความช่วยเหลือ ทางทหาร การฝึกร่วม/ผสม การฝึกศึกษา และการสนับสนุน อาวุธยุทโธปกรณ์ต่าง ๆ

2.3) กรณีพิพาทเหนือหมู่เกาะในทะเลจีนใต้ และสถานการณ์ที่ร้อนแรงในคาบสมุทรเกาหลี ก่อให้เกิด ความตึงเครียดและความแตกแยกในอาเซียน

2.4) จากการดำเนินนโยบายของประเทศ มหาอำนาจ อาจทำให้ต่างชาติเข้ามามีอิทธิพลในการกำหนด นโยบายหรือยุทธศาสตร์ของประเทศไทย ส่งผลให้เสียเปรียบ และได้รับประโยชน์น้อยกว่าที่ควรได้รับ

2. ผลการวิจัยตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อกำหนด แนวทางการกำหนดยุทธศาสตร์ของประเทศไทยต่อผล กระทบของความสัมพันธ์ด้านการทหารระหว่างประเทศ สหรัฐอเมริกากับสาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งผู้วิจัยวิเคราะห์ ข้อมูลโดยได้รับการพัฒนามาแล้ว ดังนี้

การดำเนินนโยบายและยุทธศาสตร์เพื่อถ่วงดุลกัน ระหว่างสหรัฐอเมริกาและสาธารณรัฐประชาชนจีนนั้น “ไม่ มีมิตรแท้และไม่มีความชั่วที่ถาวร” นโยบายและยุทธศาสตร์ที่ มหาอำนาจทั้งสองคิดและทำขึ้นอยู่กับผลประโยชน์แทบ ทั้งสิ้น ด้วยเหตุนี้แนวทางการกำหนดยุทธศาสตร์ของ

ประเทศไทยต่อผลกระทบของความสัมพันธ์ด้านการทหารกับสหรัฐอเมริกาและสาธารณรัฐประชาชนจีน ควรให้ความสำคัญและความเร่งด่วนในการดำเนินนโยบายด้านความสัมพันธ์กับประเทศมหาอำนาจเป็นลำดับแรก โดยวิเคราะห์จากปัจจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ และต้องแยกแยะในแต่ละประเด็น (Issue Based) ซึ่งขึ้นอยู่กับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงในแต่ละช่วงเวลา และสอดคล้องกับผลประโยชน์ของประเทศไทยเป็นสำคัญ สิ่งเหล่านี้จะนำพาประเทศไทยไปสู่ความสัมพันธ์และเชื่อมโยงกับนานาประเทศในรูปแบบของการพึ่งพาตามทฤษฎีว่าด้วยการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน (Interdependency Theory) ดังนั้น การเตรียมพร้อมเพื่อรับมือกับผลกระทบที่เกิดขึ้นโดยวิธีการตั้งรับที่ดีที่สุดคือ “การรู้เท่าทันมหาอำนาจ” ซึ่งประเทศไทยควรติดตามความคืบหน้าและประเมินผลกระทบอย่างใกล้ชิด พร้อมทั้งดำเนินนโยบายด้านการต่างประเทศของประเทศไทยคู่ขนานไปกับการผลักดันอาเซียน โดยใช้การทูตแบบรอบทิศทาง (Omni-Directional Diplomacy) และการดำเนินยุทธศาสตร์ความร่วมมือด้านการทหารควบคู่กันไป โดยมีเป้าหมายให้ประเทศไทยในอีก 20 ปีข้างหน้า เป็นประเทศมหาอำนาจในระดับกลาง (Middle Power) และมีผลสัมฤทธิ์ที่มีความเป็นรูปธรรม โดยได้กำหนดยุทธศาสตร์ของประเทศไทยต่อผลกระทบของความสัมพันธ์ด้านการทหารระหว่างสหรัฐอเมริกากับสาธารณรัฐประชาชนจีนที่สำคัญ จำนวน 8 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

1. ยุทธศาสตร์การสร้างความร่วมมือแบบศูนย์กลาง (Centrality Cooperation Strategy) คือ การเสริมสร้างเครือข่ายพันธมิตรในอาเซียน การเชื่อมโยงในมิติต่าง ๆ ที่ภูมิภาคสนใจร่วมกัน เพื่อปรับดุลอำนาจในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และนำไปสู่การทำให้อาเซียนเป็นศูนย์กลางในการสร้างความร่วมมือด้านการทหารระหว่างอาเซียน-สหรัฐอเมริกา-สาธารณรัฐประชาชนจีน โดยใช้ศักยภาพของประเทศไทยในด้านภูมิรัฐศาสตร์ ด้านโลจิสติกส์ และด้านศิลปะและวัฒนธรรม

2. ยุทธศาสตร์ความร่วมมือแบบเชิงรุก (Offensive Cooperation Strategy) คือ การเป็นฝ่ายริเริ่มในการสร้างความร่วมมือด้านการทหารในระดับทวิภาคีของประเทศไทยกับสหรัฐอเมริกา และสาธารณรัฐประชาชนจีนในมิติต่าง ๆ จากกรอบความร่วมมือที่มีอยู่เดิม หรือกรอบความร่วมมือ

ใหม่ ๆ โดยยึดถือผลประโยชน์ของชาติเป็นหลัก

3. ยุทธศาสตร์ความร่วมมือแบบทางเลือกใหม่ (New Options Cooperation Strategy) คือ การสร้างความร่วมมือด้านการทหารของประเทศไทยในระดับทวิภาคี รวมทั้งการเสริมสร้างความแข็งแกร่งของอาเซียน ในการขยายความสัมพันธ์และสร้างความร่วมมือกับประเทศมหาอำนาจอื่น ๆ

4. ยุทธศาสตร์ความร่วมมือแบบประนีประนอม (Compromise Cooperation Strategy) คือ การใช้ศักยภาพของประเทศไทยในการเป็นศูนย์กลางของอาเซียน รวมทั้งความแน่นแฟ้นเป็นหนึ่งเดียวของอาเซียน เพื่อสนับสนุนให้มีการเพิ่มระดับความร่วมมือด้านความมั่นคงระหว่างอาเซียนกับสหรัฐอเมริกา และสาธารณรัฐประชาชนจีน

5. ยุทธศาสตร์ความร่วมมือแบบปันส่วน (Sharing Cooperation Strategy) คือ การนำจุดแข็งของประเทศไทย และประเทศสมาชิกอาเซียนแต่ละประเทศมากำหนดประเด็นและบทบาทหลักของแต่ละประเทศในการสร้างความร่วมมือด้านการทหารกับสหรัฐอเมริกาและสาธารณรัฐประชาชนจีนในมิติต่าง ๆ เพื่อขยายไปสู่ความร่วมมือในกรอบของอาเซียนในอนาคต

6. ยุทธศาสตร์ความร่วมมือแบบสมดุล (Balancing Cooperation Strategy) คือ การสร้างสมดุลของนโยบายที่เป็นสายกลางของประเทศไทย การผลักดันให้อาเซียนกับสหรัฐอเมริกาและสาธารณรัฐประชาชนจีน มีความเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ การผลักดันอาเซียนในการดำเนินนโยบายการถ่วงดุลอำนาจระหว่างสองมหาอำนาจ โดยรักษาความสมดุลแห่งอำนาจกับสหรัฐอเมริกาและสาธารณรัฐประชาชนจีน ทั้งสองฝ่ายให้มีความสมดุล และพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันอย่างเหมาะสม

7. ยุทธศาสตร์ความร่วมมือแบบมีเอกภาพ (Unity Cooperation Strategy) คือ การให้หน่วยงานกลางที่ประกอบด้วยผู้แทนส่วนราชการต่าง ๆ ซึ่งมีส่วนร่วมในการกำหนดยุทธศาสตร์ของประเทศไทยต่อผลกระทบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศสหรัฐอเมริกากับสาธารณรัฐประชาชนจีน

8. ยุทธศาสตร์ความร่วมมือแบบเกาะติด (Sticking Cooperation Strategy) คือ การสนับสนุนให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการจัดตั้งคลังสมองระหว่างประเทศ เพื่อการ

ระดมและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาควิชาการ ภาคเอกชน และข้าราชการที่มีประสบการณ์ตรง เพื่อติดตาม ประเมินสถานการณ์ และให้ข้อเสนอแนะ ยุทธศาสตร์ มาตรการความร่วมมือต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับสถานการณ์ในแต่ละช่วงเวลา ซึ่งจะเป็นการดำรงผลประโยชน์ ของชาติและของอาเซียนไว้ในทุก ๆ มิติได้อย่างทันท่วงที

อภิปรายผลการวิจัย

การนำเสนองานวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการกำหนด ยุทธศาสตร์ของประเทศไทยต่อผลกระทบของความสัมพันธ์ ด้านการทหารระหว่างประเทศสหรัฐอเมริกากับสาธารณรัฐ ประชาชนจีน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์ ด้านความมั่นคงและความสัมพันธ์ของสหรัฐอเมริกา และสาธารณรัฐประชาชนจีน ที่ส่งผลกระทบต่อความ มั่นคงของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และประเทศไทย และเพื่อกำหนดแนวทางการกำหนดยุทธศาสตร์ของ ประเทศไทยต่อผลกระทบของความสัมพันธ์ด้านการทหาร ระหว่างสหรัฐอเมริกากับสาธารณรัฐประชาชนจีน สอดคล้อง กับแผนแม่บทด้านความมั่นคงภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) รวมทั้งบทบาทและนโยบายของกระทรวง กลาโหมที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพของประเทศ ด้านความมั่นคง ซึ่งจะต้องกำหนดแนวทางในการเสริมสร้าง ความสัมพันธ์ด้านการทหารกับมิตรประเทศ ผลจาก การวิจัยพบว่า มีตัวแปรที่สำคัญคือ การหวาดกลัวการ ผงาดขึ้นมาของสาธารณรัฐประชาชนจีน และความไม่แน่นอน ในการดำเนินบทบาทของสหรัฐอเมริกาในภูมิภาค และ มุมมองในเรื่องผลประโยชน์ของสหรัฐอเมริกาเป็นหลักที่ ส่งผลกระทบต่อสถาปัตยกรรมความมั่นคงและดุลอำนาจ ของประเทศมหาอำนาจในทุกภูมิภาค นำไปสู่การแย่งครอง ความเป็นเจ้าในภูมิภาค สอดคล้องกับทฤษฎีของนิโคโล มาคิอาเวลลี (Niccolò Machiavelli) ที่เสนอในงาน เขียนขึ้นสำคัญคือ “เจ้าผู้ปกครอง” ว่าผู้ปกครองต้องพยายาม แสวงหาและรักษาอำนาจปกครองให้มากที่สุด โดยไม่สนใจ เรื่องความถูกต้องตามหลักศาสนา จริยธรรม หรือคุณธรรม ใด ๆ ทั้งหมดนี้เพื่อความอยู่รอดของผู้ปกครองกับรัฐ และ สอดคล้องกับทฤษฎีว่าด้วยความขัดแย้งตามแนวคิดของ คาร์ล มากซ์ (Karl Marx) ซึ่งเชื่อว่า “ความขัดแย้งและการ เปลี่ยนแปลงเป็นของคู่กัน เป็นกฎพื้นฐานของชีวิตเป็น

สภาพปกติของสังคม โดยความขัดแย้งเริ่มที่เศรษฐกิจซึ่ง หลีกเลียงได้ยาก แล้วจะนำไปสู่ความขัดแย้งทางสังคม และ เชื่อในการใช้ความขัดแย้งเป็นเครื่องมือในการเปลี่ยนสังคม” และเมื่อพิจารณาถึงการดำเนินนโยบายต่างประเทศ “Make American Great Again” ของสหรัฐอเมริกา และการ ดำเนินนโยบาย “หนึ่งแถบ หนึ่งเส้นทาง” ของสาธารณรัฐ ประชาชนจีน ซึ่งประธานาธิบดีสี จิ้นผิง ได้กล่าวถึงแนวคิด ความมั่นคงแห่งเอเชียใหม่ (New Asian Security Concept) ไว้ว่า “ประชาชนเอเชียต้องดำเนินการของเอเชีย แก่ปัญหาของเอเชีย และรักษาความมั่นคงของเอเชียด้วย คนเอเชียเอง รวมถึงการเสริมสร้างความก้าวหน้าของการ พัฒนาร่วมกันและการบูรณาการกันภายในภูมิภาค” ซึ่ง แสดงให้เห็นว่าสาธารณรัฐประชาชนจีนมีแผนที่จะใช้กำลัง อำนาจทางเศรษฐกิจครอบงำเอเชียตะวันออก และเพื่อลด บทบาทของสหรัฐอเมริกาในภูมิภาคลง สอดคล้องกับแนวคิด เกี่ยวกับผลประโยชน์แห่งชาติ ตามที่ฮันส์ เจ. มอร์เก็นทาว (Hans J. Morgenthau) (พินเอก ไชยสิทธิ์ ตันตยกุล, 2555.) ได้ศึกษาถึงความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันระหว่างผลประโยชน์ แห่งชาติกับการเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ของสาธารณรัฐ ประชาชนจีนกับประเทศต่าง ๆ ทำให้ความเข้าใจถึงรูปแบบ การดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของสาธารณรัฐ ประชาชนจีนที่ใช้ในการสร้างความเป็นหุ้นส่วนที่มีหลาย ระดับความแตกต่างตามผลประโยชน์ที่กำหนดไว้ อาทิ การเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ และการเป็นหุ้นส่วนบน พื้นฐานความเชื่อมั่นและการเป็นเพื่อนบ้านที่ดี ดังนั้น จึง ส่งผลให้สหรัฐอเมริกาใช้มาตรการตอบโต้ทางด้านการค้า การคว่ำบาตรและกำแพงภาษีต่าง ๆ เป็นเครื่องมือในการ ต่อรองให้ได้มาซึ่งความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์ ซึ่ง สอดคล้องกับทฤษฎี Offensive Realism ของจอห์น เจ. เมียร์สไชเมอร์ (John J. Mearsheimer) (เชษฐา พวงหัตถ์.) “ชาติมหาอำนาจและโศกนาฏกรรมของการเมืองระหว่าง ประเทศ”. ที่อธิบายพฤติกรรมการแข่งขันแย่งชิงการเป็น ประเทศมหาอำนาจในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ สหรัฐอเมริกาพยายามทุกวิถีทางที่จะขัดขวางการผงาด ขึ้นมาเป็นชาติมหาอำนาจของสาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งต่าง ต้องการเพิ่มอำนาจของตนให้มากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านการเป็นผู้นำยุทธศาสตร์ทางการทหาร อย่างไรก็ตาม เมื่อประเทศต่าง ๆ ที่ได้รับผลกระทบทั้งทางตรงและ

ทางอ้อมจากการดำเนินนโยบายของประเทศมหาอำนาจ จึงต้องพยายามดำเนินนโยบายถ่วงดุลอำนาจ (Balance of Power) (พลโท ศิริชัย ดิษฐกุล, 2550.) หรือดำเนินนโยบายผ่อนปรน (Appease) หรือหลักการให้ประเทศมหาอำนาจอื่น ๆ เป็นผู้รับมือกับผลกระทบดังกล่าว

อย่างไรก็ตาม การแข่งขันกันขยายอิทธิพลและบทบาทของสหรัฐอเมริกา และสาธารณรัฐประชาชนจีนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้ส่งผลกระทบต่ออาเซียนและประเทศไทย เนื่องจากมีความผูกพันใกล้ชิดกับทั้งสหรัฐอเมริกาและสาธารณรัฐประชาชนจีนในทุกมิติ ซึ่งอาจส่งผลกระทบด้านความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาค และอาจเป็นอุปสรรคในการวางตัวของประเทศไทยจึงต้องมีความระมัดระวังในการดำเนินความสัมพันธ์ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้วิเคราะห์และกำหนดยุทธศาสตร์ของประเทศไทยต่อผลกระทบของความสัมพันธ์ด้านการทหารระหว่างสหรัฐอเมริกากับสาธารณรัฐประชาชนจีน โดยยึดหลักพื้นฐานของผลประโยชน์แห่งชาติเป็นสำคัญ ซึ่งมีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในลักษณะที่เป็นเครือข่าย การผนึกกำลังเป็นประชาคมในภูมิภาคต่าง ๆ รวมทั้งกลไกการจัดระเบียบและรูปแบบการเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ (Strategic Partnership) เพื่อสร้างความร่วมมือโดยมีเป้าหมายร่วมกัน (Common Goals) และยอมรับในผลประโยชน์ร่วมกัน รวมทั้งพัฒนาประเทศไทยไปสู่การเป็นประเทศมหาอำนาจระดับกลาง (Middle Power) ในอนาคต จำนวน 8 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

1. ยุทธศาสตร์การสร้างความร่วมมือแบบศูนย์กลาง (Centrality Cooperation Strategy) สอดคล้องกับทฤษฎีความร่วมมือและการรวมกลุ่มเป็นประชาคม ตามที่ David Mitrany (สามารถ ทองเผือ, 2557.) ได้ชี้ให้เห็นว่าความร่วมมือกันในสาขาใดสาขาหนึ่งจะช่วยส่งเสริมให้มีการร่วมมือในสาขาอื่น ๆ และองค์การเหล่านี้จะกลายเป็นองค์การที่มีอำนาจทางการเมืองมากที่สุด

2. ยุทธศาสตร์ความร่วมมือแบบเชิงรุก (Offensive Cooperation Strategy) สอดคล้องกับทฤษฎีสัจนิยมเชิงรุก (Offensive Realism) ของ John J. Mearsheimer (เชษฐา พวงหัตถ์, 2558.) ที่กล่าวว่า ท่าทีที่จะแสดงความก้าวร้าวเป็นผลมาจากความพยายามที่จะอยู่รอดอย่างมั่นคงของรัฐในโลกของความไม่แน่นอน รวมถึงขีดความสามารถทาง

ทหารในเชิงรุก และความเท่าเทียมกันในเรื่องของอำนาจที่แปรเปลี่ยนไป

3. ยุทธศาสตร์ความร่วมมือแบบทางเลือกใหม่ (New Options Cooperation Strategy) สอดคล้องกับทฤษฎี Blue Ocean Strategy ของ W. Chan Kim, Renee Maubogne. ซึ่งแนะนำว่าถ้าองค์กรต้องการจะเติบโตในยุคที่มีการแข่งขันสูง จะต้องแสวงหาทะเลแห่งใหม่แทนที่จะต่อสู้กันในทะเลเลือด (Red Ocean) ที่มีผู้แข่งขันมากมาย

4. ยุทธศาสตร์ความร่วมมือแบบประนีประนอม (Compromise Cooperation Strategy) สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับผลประโยชน์แห่งชาติ ตามที่ Hans J. Morgenthau (พันเอก ไชยสิทธิ์ ตันตยกุล, 2555.) ได้วิเคราะห์ว่าการกำหนดนโยบายระหว่างประเทศ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์แห่งชาติที่ถูกผลักดันจากเงื่อนไขที่เป็นนโยบายทางยุทธศาสตร์ และนำไปสู่การพึ่งพาอาศัยกันอย่างสลับซับซ้อนในสังคมโลก

5. ยุทธศาสตร์ความร่วมมือแบบปันส่วน (Sharing Cooperation Strategy) สอดคล้องกับทฤษฎีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันตามที่ Robert O. Keohane และ Joseph S. Nye (1977.) ได้กล่าวว่า การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันระหว่างประเทศจะส่งผลต่อการเมืองโลกและพฤติกรรมของรัฐ โดยผลประโยชน์ภายในประเทศและนโยบายต่างประเทศมีความเกี่ยวข้องกันอย่างมาก

6. ยุทธศาสตร์ความร่วมมือแบบสมดุล (Balancing Cooperation Strategy) สอดคล้องกับทฤษฎีว่าด้วยการถ่วงดุลอำนาจ (Balance of Power) (พลโท ศิริชัย ดิษฐกุล, 2550.) ซึ่งเป็นระบบการถ่วงดุลอำนาจระหว่างประเทศที่มีลักษณะมีศูนย์กลางอำนาจที่มีความยืดหยุ่น การรวมกลุ่มเพื่อสร้างความร่วมมือ ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และการทหาร ไปยังในภูมิภาคอื่น ๆ

7. ยุทธศาสตร์ความร่วมมือแบบมีเอกภาพ (Unity Cooperation Strategy) สอดคล้องกับทฤษฎีองค์การแบบใหม่ (Neo-Classical Theory of Organization) (ไชยา ยัมวิไล, 2528.) ซึ่งได้ศึกษาโครงสร้างองค์การ โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ หลักการแบ่งงาน หลักเอกภาพในทิศทางการทำงาน หลักการรวมอำนาจ หลักการให้อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ หลักเอกภาพในการบังคับบัญชา

ทำให้โครงสร้างองค์การมีลักษณะการแบ่งงานที่ทำให้เกิดความเชี่ยวชาญสูง การจัดกลุ่มงานตามหน้าที่หรือกระบวนการในการทำงาน ช่วงการบังคับบัญชาแคบ และรวมอำนาจในการตัดสินใจส่วนกลาง

8. ยุทธศาสตร์ความร่วมมือแบบเกาะติด (Sticking Cooperation Strategy) สอดคล้องกับแนวคิดการบริหารจัดการ (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ.) ได้กล่าวถึงกระบวนการบริหารจัดการ โดยแบ่งหน้าที่ของการบริหารจัดการออกเป็น 4 หน้าที่ คือ 1) การวางแผน 2) การจัดองค์การ 3) การนำ และ 4) การควบคุม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 การส่งเสริมการปกครองแบบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นปัจจัยที่ผลักดันให้สหรัฐอเมริกาเพิ่มระดับความร่วมมือทางทหารให้มากขึ้น รวมทั้งจะช่วยส่งเสริมพลวัตความสัมพันธ์ทวิภาคีไทย-สหรัฐอเมริกาได้มากยิ่งขึ้น

1.2 ในบทบาทที่ประเทศไทยเป็นประธานอาเซียน ในปี 2562 โดยใช้โอกาสที่ประเทศไทยจะเข้าร่วมกรอบความร่วมมือด้านความมั่นคง Indo-Pacific Maritime Security Initiative ด้วยการผลักดันแนวทางปฏิบัติระดับภูมิภาคในทะเลจีนใต้ และสนับสนุนให้ประเทศที่เกี่ยวข้องเจรจาโดยสันติวิธี และไม่ส่งผลกระทบต่อประเทศไทยและอาเซียนในอนาคต

1.3 การผลักดันการเชื่อมโยงระบบโครงสร้างพื้นฐานของประเทศไทยกับอาเซียน โดยใช้กลไกของโครงการระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก (East-West Economic Corridor : EWEC) และโครงการระเบียงเศรษฐกิจใต้ (Southern Economic Corridor) ในการเป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่งและโครงสร้างพื้นฐานของอาเซียน และเป็นสะพานเชื่อมระหว่าง BRI กับ ASEAN Connectivity อันจะนำไปสู่การปฏิวัติอุตสาหกรรมของประเทศไทย การผลักดัน Thailand 4.0 ควบคู่กับการเดินทางไปสู่ ASEAN 4.0 โดยมีเป้าหมายระยะยาว คือ การเป็นศูนย์กลางด้านนวัตกรรมของอาเซียน (ASEAN innovation hub) และเป็นศูนย์กลางด้านดิจิทัลของอาเซียน (ASEAN Digital Hub)

1.4 การรักษาความสมดุลแห่งอำนาจกับสหรัฐ

อเมริกา และสาธารณรัฐประชาชนจีน ทั้งสองฝ่ายให้มีความสมดุล และพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันอย่างเหมาะสม โดยยึดถือผลประโยชน์แห่งชาติเป็นหลัก และไม่เลือกเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

1.5 การปฏิรูประบบการบริหารราชการ ควรมีโครงสร้างการทำงานร่วมกัน การเสริมสร้างความเป็นเอกภาพ การบูรณาการประสานงานระหว่างหน่วยงานราชการทั้งภายในประเทศและต่างประเทศให้การดำเนินงานสามารถขับเคลื่อนได้ในทุกมิติ

1.6 การนำจุดแข็ง ศักยภาพของประเทศไทยมาพัฒนาให้เกิดประโยชน์ อาทิ ด้านภูมิรัฐศาสตร์ ด้านโลจิสติกส์ และด้านศิลปะและวัฒนธรรม มาส่งเสริมให้สามารถเป็นศูนย์กลางในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

1.7 การเสริมสร้างเครือข่ายพันธมิตรในอาเซียน เพื่อปรับดุลอำนาจในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในการเชื่อมโยงในมิติต่าง ๆ ที่ภูมิภาคสนใจร่วมกัน การเสริมสร้างความแข็งแกร่งของอาเซียน ในการขยายความสัมพันธ์กับประเทศมหาอำนาจอื่น ๆ เพื่อถ่วงดุลและลดแรงเสียดทานระหว่างสหรัฐอเมริกากับสาธารณรัฐประชาชนจีน

1.8 การบูรณาการของหน่วยงานกลางในการกำหนดยุทธศาสตร์ของประเทศไทยต่อผลกระทบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศสหรัฐอเมริกากับสาธารณรัฐประชาชนจีน อาทิ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงกลาโหม กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงคมนาคม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ให้สามารถบรรลุผลประโยชน์ของชาติได้อย่างชัดเจน และมีความต่อเนื่อง

1.9 การเสริมสร้างความร่วมมือด้านการทหารในทุกระดับกับสหรัฐอเมริกาและสาธารณรัฐประชาชนจีน

2. ข้อเสนอแนะระดับปฏิบัติการ

2.1 การพัฒนากำลังพลและเสริมสร้างกำลังกองทัพให้มีศักยภาพ โดยเฉพาะ Cyber Defense เพื่อรองรับกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

2.2 การวางยุทธศาสตร์ในการดำเนินความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน การสร้างผู้นำหรือผู้บริหารทั้งในระดับจังหวัดและระดับภูมิภาค ให้มีความเข้มแข็ง เป็นเอกภาพแบบรอบด้าน

2.3 การสนับสนุนให้มีการจัดตั้งคลังสมองระหว่างประเทศ โดยบูรณาการร่วมกันในการระดมสมองแลกเปลี่ยน

เปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาควิชาการ ภาคเอกชน และข้าราชการที่มีประสบการณ์ตรงในการติดต่อ/เจรจาต่อรอง/ประสานงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

2.4 การให้ความสำคัญกับการดำรงบทบาทในฐานะประธานอาเซียน และเตรียมพร้อมเพื่อรองรับการขยายอิทธิพลและบทบาทของสหรัฐอเมริกา และสาธารณรัฐประชาชนจีน เพื่อแสดงให้เห็นถึงศักยภาพของประเทศไทย โดยยึดผลประโยชน์แห่งชาติเป็นหลัก รวมทั้งการนำเสนอผลงานที่ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีให้อาเซียนได้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลง และสามารถขับเคลื่อนได้อย่างเป็นรูปธรรมในอนาคต

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

3.1 ประเด็นแนวทางการกำหนดยุทธศาสตร์ของประเทศไทยต่อผลกระทบของความสัมพันธ์ในมิติความมั่นคงในภูมิภาคอาเซียนและประเทศเพื่อนบ้านอย่างไร

3.2 ประเด็นแนวทางการวิเคราะห์สถาปัตยกรรมความมั่นคงในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประเทศไทยควรผลักดันอย่างไร ควรดำเนินการอย่างไร ในระบบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในภูมิภาค และประเทศเพื่อนบ้าน

Guidelines for the Formulation of Thailand's Strategies for the Impacts of Military Relations between the United States and the People's Republic of China

Introduction

After the end of the Cold War, there have been significant changes in geopolitics and the environment of international relations in Southeast Asia, from previously when the difference in political concepts and ideologies, as well as the conflicts between parties, led to the use of military force, causing division and the superpower polarisation, to lately the time when nations have turned to their mutual benefits and regional benefits towards the peace and security of each regions. However, Southeast Asian countries are still affected by certain external factors, especially by the expansion of the influence among the superpowers that significantly affect the security and peace of the region. Currently, the system of international relations at global level has become multipolar, with the United States still being the leading country and the People's Republic of China starting to have an important role in counterbalancing or reducing the leading role of the United States which has long been considered as the only superpower. Such change has caused the major powers turn to mainly focus on and protect their own interests, putting the Southeast Asian region into a situation to face with various challenges in relation to its stance towards the United States and the People's Republic of China in order to appropriately maintain their national security, as well as the prestige and dignity in

the international arena on the basis of equality and equity.

In the past, Thailand's Ministry of Defence strengthened military cooperation with all allies in accordance with national strategies and security guidelines and closely monitored the situation of the region. However, the task of the Ministry of Defence in strengthening the military cooperation with these allies, especially on the positioning of military attitude towards the relationship between Thailand and some superpowers such as the United States and the People's Republic of China, has only been in the form of a broad scope, without any thorough analysis of significant security strategies and policies of both the United States of America and the People's Republic of China, which affects the security of the region, in order to be able to prepare the positioning of appropriate military attitude on certain challenges of the regional security. For Thailand, the country may become a target and fall into a situation when it needs to choose sides in the international arena, causing the attempt to establish overall good relationships and military relations with the two superpowers being unable to achieve the goals. Therefore, it is necessary to pay attention to the analysis of global security environment in relation to the superpowers and the security strategies and policies of both the United States and the People's Republic of China under the leadership

of respectively President Donald Trump and President Xi Jinping that can affect the security of Southeast Asia and Thailand, as well as Thailand's own policies and strategies concerning the strengthening of security cooperation with its allies, in order that Thailand can determine an appropriate positioning of its military attitude. The results obtained from this study can be further used as the guidelines for Thailand's military relationship with the United States of America and the People's Republic of China and in the security situation and relationship with both countries to maintain Thailand's national security and interests, as well as the country's prestige and dignity in the international arena on the basis of equality and equity.

Research objectives

1. To study the situation on security and relationship between the United States of America and the People's Republic of China that affects the security of Southeast Asia and Thailand.
2. To determine the guidelines for the formulation of Thailand's strategies on the impacts of military relationship with the United States of America and the People's Republic of China.

Scope of research

1. Population scope: By conducting in-depth interviews with a total of ten academic experts on strategy, political security and international relations.
2. Scope of content and relevant context: By studying and analysing global security environments in relation to superpowers, the important security strategies and policies of the United States under the leadership of President Donald Trump and those of the People's Republic

of China under the leadership of President Xi Jinping and the major security issues affecting US and Chinese relations and the security of Southeast Asia and Thailand, as well as Thailand's policies and strategies for enhancing security cooperation with its allies.

3. Scope of time: By gathering both primary and secondary data during the period from October 2018 to April 2019.

Literature review

The research on "Guidelines for the Formulation of Thailand's Strategies for the Impacts of Military Relations between the United States and the People's Republic of China" is focused on the study and analysis of global security environments in relation to the superpowers and major security strategies and policies of the United States and the People's Republic of China at present which affects Southeast Asia and Thailand, as well as the study of relevant concepts, theories, researches and the opinions of several experts, before categorising into five parts as follows: (1) Concepts and theories of national security and national interests; (2) Concepts and theories of international relations, such as realism, offensive realism, pluralism, idealism, the imperialism based on Marxist-Leninist principles, the structure of international relations, theories of conflict, interdependence theory, the balance of power theory, governing theories, commercialism theory, the Power of Theories of Change, the concept of functionalism and the Blue Ocean Strategy and its management concepts; (3) Thailand's national strategies and policies to strengthen security cooperation with its allies, such as the 20-year National Strategy (2018 - 2037), Thai government's policies and

foreign policies in relation to promoting security cooperation with the allies; (4) the policies and strategies of Thailand's Ministry of Defence in relation to strengthening the security cooperation with the country's allies, such as national defence strategies of Ministry of Defence (2017 – 2036) and the Ministry of Defence's guidelines for strengthening security cooperation with the country's allies (2017 – 2021) and (5) the literature related to determining the appropriate military attitude for Thailand in order to maintain the balance of military relations with the United States and the People's Republic of China.

Research methodology

This research is a qualitative research, conducted by gathering relevant data, researches in relation to military cooperation frameworks between Thailand and the United States and Thailand and the People's Republic of China and the information obtained from the interviews with academic experts on strategy, security, politics and international relations in order to understand the strategic trends of the United States and the People's Republic of China during the next 20 years, as well as the trend of the relations between the two superpowers which also include both mutual benefits and conflicting issues between the two superpowers. Then, the data was analysed, with a focus on the impacts on the region, including Thailand, in order to obtain guidelines for the formulation of Thailand's appropriate military strategies and attitude in maintaining the balance of relations with the United States of America and the People's Republic of China.

Research results

The research findings were able to answer both objectives of the research, as follows:

1. The research results in response to Research Objective No. 1 (To study the situation on security and relationship between the United States of America and the People's Republic of China that affects the security of Southeast Asia and Thailand)

The strategic competition to expand the influence between the United States and the People's Republic of China in Southeast Asia has caused a significant change in world order to multi-polarity as evaluated in 3 steps: (1) Strategic regrouping in the region; (2) New fellowship formation among the countries in the region and (3) The determination of new directions for the strategies of each countries. The implementation of the policies of the two superpowers has similarly resulted in the linkage between the policies, the formulation of various policies, strategies and projects while such policies tend to impact the military relations with Southeast Asia and Thailand in both positive and negative ways, presenting opportunities and challenges for Thailand to show its strengths as the main choice of the superpowers. The positive and negative impacts can be summarised, as follows:

1) Positive impacts

1.1) The competition between the two superpowers has made Thailand needing to have a plan in preparation for the formulation of comprehensive policies, with clear goals, in order to be able to ensure concrete results which can present Thailand with more opportunities in the international arena.

1.2) The drive towards the improvement of Thai military capabilities in terms of military

personnel and national defence industry to full potential, as well as the enhancement of military cooperation on military technology transfer to boost the improvement of the armed forces and the nation to become a middle power in the future.

1.3) The opportunity for Thailand, as the chair of ASEAN for 2019, to play the leading role of an intermediary in establishing ASEAN as a strategic centre for the negotiations to strengthen the relations between ASEAN, the United States and the People's Republic of China.

2) Negative impacts

2.1) Thailand has been under pressure and faced with some disadvantages for having a closer relationship with the People's Republic of China than other ASEAN countries as such closeness may cause mistrust and become an obstacle to Thailand's positioning in international relations.

2.2) Thailand's political instability, human rights and humanitarian issues, and ongoing unrest in the southern border provinces have affected the military relations with the United States, in terms of lower level of relationship levels through military assistance, joint/combined military exercise, educational training and ammunition support.

2.3) The disputes over the islands in the South China Sea and the hot situation on the Korean peninsula have caused tension and rift in ASEAN.

2.4) The implementation of the superpowers' policies may cause some adverse effects in the formulation of Thailand's policies and strategies, making the nation become disadvantageous and receive fewer benefits than it should.

2. The research results in response to Research Objective No. 2 (To determine the guidelines for the formulation of Thailand's strategies on the impacts of military relationship with the United States of America and the People's Republic of China)

The implementation of policies and strategies to counterbalance the influence of each other between the United States of America and the People's Republic of China has been widely observed as "no permanent friends, no permanent enemies" basis, with only permanent interests. Therefore, the guidelines for the formulation of Thailand's strategies on the impacts of military relations with the United States and the People's Republic of China should then be focused on the implementation of policies in relation to the superpowers, by analysing both domestic and foreign factors and mapping out issue based policies which must be in line with changing situation in each period and the interests of Thailand.

Such actions will be able to lead Thailand to favourable relationship and connection with other countries in the form of dependency in accordance with interdependence theory. Therefore, the preparation to deal with possible impacts can be made through the best defence method is "know the superpowers" as Thailand should closely monitor any impact occurrence and assess each impact while carefully implement its foreign policies and at the same time push ASEAN towards the same direction by using omnidirectional diplomacy in parallel with its military cooperation strategies, with the goal of Thailand to become a middle power country and achieve concrete results in the next 20 years. The most important strategies on the impacts of the military relations between the United States and

the People's Republic of China are, as follows:

1. Centrality Cooperation Strategy

The Centrality Cooperation Strategy can be pursued by strengthening an alliance network in ASEAN and form linkages in all possible dimensions of common interests to balance the power within Southeast Asia and to jointly establish ASEAN as the centre for military cooperation between ASEAN, the United States and the People's Republic of China by using Thailand's potentials on geopolitics, logistics and its arts and culture.

2. Offensive Cooperation Strategy

Thailand can adopt Offensive Cooperation Strategy as an initiative to enhance the bilateral military cooperation between Thailand and the United States and between Thailand and People's Republic of China in various dimensions by starting from the existing cooperation framework or constructing cooperation framework based on national interests.

3. New Options Cooperation Strategy

While enhancing the bilateral military cooperation with the United States and People's Republic of China, Thailand, as well as ASEAN, should use the New Options Cooperation Strategy to expand its relations and cooperation with other superpowers.

4. Compromise Cooperation Strategy

Thailand should also use its potential as the centre of ASEAN and the solidarity and unity of ASEAN in order to promote ASEAN to enhance the security of cooperation between ASEAN, the United States and the People's Republic of China.

5. Sharing Cooperation Strategy

Thailand and each ASEAN member country can bring their individual strengths to define the issues and key roles of each country for the

enhancement of military cooperation with the United States and the People's Republic of China in all possible dimensions in order to expand to the cooperation with the entire ASEAN in the future.

6. Balancing Cooperation Strategy

The Balancing Cooperation Strategy is for Thailand's balance of policies as the middle path of the country, pushing ASEAN, the United States and the People's Republic of China to become strategic partners, encouraging ASEAN to counterbalance the power of two superpowers by maintaining the balance of power with both the United States and the People's Republic of China and promoting the interdependence appropriately.

7. Unity Cooperation Strategy

Thailand should adopt the Unity Cooperation Strategy by establishing a central agency consisting of the representatives from various government agencies which involve in the formulation of national strategies on the impacts of relations between the United States of America and the People's Republic of China.

8. Sticking Cooperation Strategy

The Sticking Cooperation Strategy can be implemented to support the work of all relevant units by establishing an international think tank for brainstorming activities and exchanging opinions between government agencies, academic sector, private sector and the government officials with direct experiences, in order to monitor and assess relevant situations and to give strategic recommendations and cooperation measures which are appropriate for each situation during a certain period of time so that Thailand's and ASEAN's interests of all dimensions can be well maintain instantly.

Research result discussion

As part of the presentation of this research on “Guidelines for the Formulation of Thailand’s Strategies for the Impacts of Military Relations between the United States and the People’s Republic of China”, with the objectives to study the situation on security and relationship between the United States of America and the People’s Republic of China that affects the security of Southeast Asia and Thailand and also to determine the guidelines for the formulation of Thailand’s strategies on the impacts of military relationship with the United States of America and the People’s Republic of China which are in line with the security master plan under the National Strategy (2018 - 2037) and the role and policies of the Ministry of Defence on the development of the nation’s security potential by the formulation of guidelines for strengthening security cooperation with the country’s allies, the research results show that there are three important variables, namely the fear of the rise of the People’s Republic of China; the uncertainty in the role of the United States in the region and the perspective on the interests of the United States, which affect the regional security architecture and the balance of power among the superpowers in all regions, leading to the struggle for dominance in each region in line with the theory of Niccolo Machiavelli, an Italian diplomat, philosopher and writer, presented in his best-known book “The Prince” (Il Principe) that a ruler must try his best to obtain and maintain the ruling power, without paying any attention to the righteousness in accordance with religious beliefs, ethics or morality, for the survival of both the ruler and the state and also similarly with Karl Marx’s Conflict Theory which suggests that “a conflict and a change are linked together as a fundamental

rule of life and a normal aspect of social life; a conflict usually occurs in the economic system which seems almost unavoidable and leads to social conflict which eventually becomes a tool of social change”. When considering the foreign policies of the United States in accordance with “Make American Great Again” and those in relation to “Belt and Road Initiative” (formerly known as “One Belt, One Road”) of the People’s Republic of China whose President Xi Jinping said: “It is for the people of Asia to run the affairs of Asia, solve the problems of Asia and uphold the security of Asia. The people of Asia have the capability and wisdom to achieve peace and stability in the region through enhanced cooperation,” it shows that the People’s Republic of China plans to use its economic power to dominate East Asia and reduce the influence of the United States in line with the concept of the national interest, highlighted by Hans J. Morgenthau in one of his essays. The study was conducted on the relationship between national interest of the People’s Republic of China and its partnership with various countries in order to understand the patterns of foreign relations establishment between the People’s Republic of China and those countries to form different levels of partnership in accordance with determined national interests, such as strategic partnership, the partnership based on mutual confidence and the partnership with neighbouring countries. Such partnership formations of the People’s Republic of China induced the United States to launch several trade retaliatory measures, trade sanctions and tariff barriers as the tools to obtain the strategic advantage over the People’s Republic of China, in line with John J. Mearsheimer’s Theory of Offensive Realism elaborated in one of his books, “The Tragedy of Great Power Politics”,

which explains security competition behaviours in Southeast Asia where the United States has been trying in all possible ways to obstruct the emerging dominance of the People's Republic of China in this region as both superpowers are similarly intending to increase their power, especially in order to truly become the military strategic leader of the region. As a result, all concerned countries directly and indirectly impacted by the two superpowers' policies have to adopt balance-of-power policies or appeasement policies or push other superpowers to handle the impacts. However, the competition between the United States of America and the People's Republic of China to expand their influence and roles in Southeast Asia has affected ASEAN and Thailand in particular, due to the close ties with both superpowers in every dimensions, with a possibility of impacts on the relationship between Thailand and neighbouring countries as well as the position of Thailand in this region, so Thailand must be very careful in future relationship enhancement with the two superpowers. Therefore, the researcher has analysed and determined the strategies of Thailand for the impacts of the military relations between the United States and the People's Republic of China by adhering mainly to the fundamentals of the national interests, through the formation of international relations networks and communities, the determination of mechanism and pattern for strategic partnership with other countries to establish concrete cooperation with common goals and mutual interests, as well as the strategies to develop Thailand to become a middle power in the future. There are eight strategies involved, as follows:

1. Centrality Cooperation Strategy

The Centrality Cooperation Strategy is in line with David Mitrany's Theory of Functionalism in International Relations which points out that the cooperation in a certain field will eventually help promote the cooperation in other fields and these involved organisations will become the most politically powerful organisations.

2. Offensive Cooperation Strategy

The Offensive Cooperation Strategy is consistent with John J. Mearsheimer's Theory of Offensive Realism, which says that the attitude of aggressive behaviour of a state is a result of efforts to survive the stability of the state in the world of uncertainty, the offensive military capability and the efforts to seek equality of changing power.

3. New Options Cooperation Strategy

The New Options Cooperation Strategy is in line with the Blue Ocean Strategy of W. Chan Kim, Renee Mauborgne which suggested that if an organisation wants to grow in a highly competitive era, it must find a new "blue ocean" – new market -- instead of fighting in the "red ocean" – the known market with many competitors.

4. Compromise Cooperation Strategy

The Compromise Cooperation Strategy is in line with the concept of national interest which Hans J. Morgenthau analyses that the formulation of international policies based on national interests, driven by certain conditions of strategic policies, can lead to complex interdependencies in the world society.

5. Sharing Cooperation Strategy

The Sharing Cooperation Strategy is in line with the Theory of Complex Interdependence of Robert O. Keohane and Joseph S. Nye that international interdependence will affect world politics and state behaviours, with the domestic

interests and the foreign policies of a state have become closely intertwined.

6. Balancing Cooperation Strategy

The Balancing Cooperation Strategy is in line with the Balance of Power Theory as a power balancing system for the countries with flexible centre of power and cooperation integration in relation to politics, economy, society and military with other regions.

7. Unity Cooperation Strategy

The Unity Cooperation Strategy is consistent with Neo-Classical Theory of Organisation which points out that the neoclassical organisation has the major structural components based on the following principles: principle of division of work; principles of unity in the work direction; principle of centralisation; principle of authority and responsibility; and principle of unity of command, making the organisation be able to have high level of expertise from its division of work, efficient working groups in accordance with responsibilities or work process, narrow span of control and more centralised decision making structure.

8. Sticking Cooperation Strategy

The Sticking Cooperation Strategy is in line with the management concept on management process, dividing the management into four major functions: (1) planning; (2) organising; (3) leading; and (4) controlling.

Recommendations

1. Policy recommendations

1.1 Promote democratic governance as it is one of the factors which would encourage the United States to increase the level of military cooperation and enhance dynamic bilateral relations between Thailand and the United States as well.

1.2 As the Chair of ASEAN for 2019, Thailand can use the opportunity of being included in the cooperation frameworks of the Indo-Pacific Maritime Security Initiative to push for regional practices in the South China Sea and also to support peaceful negotiations among all concerned countries as a measure to avoid any unfavourable impact on Thailand and ASEAN in the future.

1.3 Push for the connectivity of the infrastructure of Thailand and neighbouring ASEAN countries by using the mechanism of the East-West Economic Corridor (EWEC) and the Southern Economic Corridor (SEC) Projects in order to make Thailand become the centre of transportation and infrastructure of ASEAN and the bridge between the Belt and Road Initiative (BRI) and ASEAN Connectivity, which will lead to the industrial revolution of Thailand, while the push for Thailand 4.0 along with the progress of ASEAN 4.0 with the long-term goal is to be the innovation and digital hub of ASEAN.

1.4 Maintain the balance of power between the United States and the People's Republic of China, with appropriate interdependence policies based on the national interests without taking sides.

1.5 Reform the public administration system to have a collaborative structure while promote the unity and integration of coordination among government agencies, both local and overseas agencies, in order that they can all drive forward relevant policies in every dimension.

1.6 Bring all the strengths and potential of Thailand, especially in relation to geopolitics, logistics and the arts and culture, to further develop for national benefits in order to make Thailand become the centre of Southeast Asia.

1.7 Promote alliance network formation

among ASEAN countries in order to adjust the balance of power in Southeast Asia by providing linkages in all dimensions between the countries with common interest in the same issues, enhance the strengths of ASEAN through the expansion of international relations with other superpowers in order to counterbalance the power of the United States and the People's Republic of China and also to reduce friction between the United States and the People's Republic of China.

1.8 Establish a core agency for the formulation of Thailand's strategies on the impacts of international relations between the United States of America and the People's Republic of China, with an integration of staff from the Office of National Security Council, Ministry of Foreign Affairs, Ministry of Defence, Ministry of Commerce, Ministry of Transport and other concerned agencies, in order to clearly and continuously achieve the national benefits.

1.9 Promote military cooperation at all levels with both the United States and the People's Republic of China.

2. Operational recommendations

2.1 Develop the capabilities of all personnel and strengthen the capabilities of the Royal Thai Armed Forces, especially those in relation to cyber defence, in preparation for any possible changes in the future.

2.2 Formulate the national strategies for international relations with neighbouring countries while develop local leaders or administrators at provincial and regional levels to be equipped with needed strengths and have all round unity.

2.3 Promote the establishment of an international think tank by integrating all resources in brainstorming activities and exchanging opinions

between government agencies, academic sector, private sector and the government officials with direct experiences in international relations communication, negotiation and coordination, both domestically and internationally.

2.4 Give precedence to the role of ASEAN Chair and prepare Thailand for any influence expansion of both the United States of America and the People's Republic of China to demonstrate the potential of Thailand based on national interests to other ASEAN member countries and present the country's achievement in any technology utilisation to ASEAN to see the development and be able to jointly move forward for further substantial results in the future.

3. Recommendations for further research

3.1 The research on the guidelines for the formulation of Thailand's strategies on the impacts of security relations within ASEAN and with other ASEAN member countries should be conducted.

3.2 The research on the guidelines for the analysis of security architecture within ASEAN, how Thailand can play a part in pushing forward the guidelines and what Thailand can do in accordance with the guidelines in the international relations in this region and with each neighbouring countries.

บรรณานุกรม

- กลาโหม, กระทรวง. “ยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศ กระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2560-2579”. กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายและแผนกลาโหม. (ลับมาก). 2560.
- กลาโหม, กระทรวง. “แนวทางการเสริมสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคงกับมิตรประเทศของ กระทรวงกลาโหม. 2560-2564. กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายและแผนกลาโหม. 2560.
- คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. “ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 (ฉบับประกาศราชกิจจานุเบกษา). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา. 2561.
- ไชยสิทธิ์ ตันตยกุล, พันเอก. “แนวคิดเกี่ยวกับผลประโยชน์แห่งชาติ (National Interests)”. 2555. หน้า 25-26.
- พรนพ พุกกะพันธ์. “การบริหารความขัดแย้ง”. กรุงเทพฯ: ว.สกุลเพชร. 2542
- W. Chan Kim, Renée Mauborgne. **BLUE OCEAN STRATEGY**. แปลโดย จารุจรรย์ คงมีสุข. (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิไลร์น. 2562).
- ศิริชัย ดิษฐกุล, พลโท. ผลกระทบจากการถ่วงดุลทางยุทธศาสตร์ระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีนกับสหรัฐอเมริกาที่มีต่อประเทศไทยในห้วงปี 2550-2554. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร. 2550
- การต่างประเทศ, กระทรวง. “นโยบายการต่างประเทศ พ.ศ. 2558-2561”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://www.mfa.go.th/main/th/policy>. 2558
- ประภัสสร เทพชาตรี. “นโยบายต่างประเทศของ Trump ปี 2018”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://www.drprapat.com/นโยบายต่างประเทศของ-trump-ปี-2018/>. 2561
- ประภัสสร เทพชาตรี. “ยุทธศาสตร์สหรัฐอเมริกา ต่อสาธารณรัฐประชาชนจีน ปี 2018”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://www.drprapat.com>. 2561
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. “องค์การและการจัดการ”. กรุงเทพฯ: ธรรมสาร. 2545
- Machiavelli, N. “The Prince”. (Marriott, W. K. Trans.). Project Gutenberg. (Online). Available: <http://www.gutenberg.org/ebooks/1232>, 2014. 1908
- Hans Morgenthau. “Politics among Nations: The Struggle for Power and Peace”. New York: Alfred A. Knoff, 1948. p. 165-166.
- Joseph S Nye, Jr. “Understanding International Conflicts: An Introduction to Theory and History”. Crawfordsville: RR Donnelley and Sons Company, 2007.
- Mearsheimer, J. J. “The Tragedy of Great Power Politics”. 2nd ed. New York: W.W. Norton, 2014.
- Robert O. Keohane and Joseph S. Nye. “Power and Interdependence: World Politics in Transition”. Boston: Little, Brown and Company, 1977.

มาตรการการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐาน ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา กับการสร้างหลักประกันความเป็นธรรม ศึกษาเฉพาะกรณีการสอบสวนหรือไต่สวน ของเจ้าพนักงาน

Measures to Investigation and
Gathering Evidence
in Criminal Justice to Ensure Fairness:
Case Study of Inquiry of the Officials

จักรพงษ์ วิวัฒน์วานิช

โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

Chakrapong Vivatvanit

Royal Police Cadet Academy

E-mail: Chakrapong.toy@gmail.com

วันที่รับบทความ : 20 มีนาคม 2563

วันที่แก้ไขบทความ : 27 เมษายน 2563

วันที่ตอบรับบทความ : 28 เมษายน 2563

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องมาตรการการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐาน ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ด้วยการสร้างหลักประกันความเป็นธรรม ศึกษาเฉพาะกรณีการสอบสวนหรือไต่สวนของเจ้าพนักงาน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน วิเคราะห์ถึงสภาพปัญหา สาเหตุ เงื่อนไขที่เกี่ยวข้อง แสวงหามาตรการแนวทาง เพื่อสรุปและประมวลข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาอุปสรรคที่มีผลต่อการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา มีขอบเขตการวิจัยโดยศึกษาปัญหา สาเหตุ และเงื่อนไขนำมาวิเคราะห์เพื่อค้นหามาตรการแนวทาง ตลอดจนข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่เหมาะสมในประเทศไทย โดยใช้วิธีดำเนินการวิจัยในการศึกษาครั้งนี้คือ การศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ผู้ทรงคุณวุฒิในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่รู้จักจริงในการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา มีการนำเสนอประเด็นและแนวทางการแก้ไขปัญหาจากผู้ทรงคุณวุฒิและการศึกษาวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Context Analysis) ผลการวิจัยค้นพบว่าการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานยังไม่มีมาตรการหรือแนวทางที่ชัดเจน ทั้งนี้หากกระบวนการยุติธรรมไม่มีประสิทธิภาพ ขาดมาตรการที่จะอำนวยความสะดวก ย่อมจะไม่สามารถคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคล และสร้างความเป็นธรรมได้อย่างแท้จริง ปัญหาสาเหตุเงื่อนไขสำคัญคือ รัฐจะต้องมีมาตรการแนวทางในการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 68 บัญญัติว่า “รัฐพึงจัดระบบ

การบริหารงานในกระบวนการยุติธรรมทุกด้านให้มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม และไม่เลือกปฏิบัติ และให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยสะดวก รวดเร็ว และไม่เสียค่าใช้จ่ายสูงเกินสมควร

รัฐพึงมีมาตรการคุ้มครองเจ้าหน้าที่ของรัฐในกระบวนการยุติธรรมให้สามารถปฏิบัติหน้าที่โดยเคร่งครัด ปราศจากการแทรกแซงหรือครอบงำใด ๆ ...”

ซึ่งการสอบสวนหรือไต่สวนของเจ้าพนักงานเป็นกระบวนการยุติธรรมที่มีความสำคัญมาก ดังนั้น การอำนวยความสะดวกจึงเป็นภารกิจและเป้าหมายสำคัญ ของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา และหากการสอบสวนหรือไต่สวนกระทำโดยมีมาตรการที่ชัดเจนก็จะสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 27 วรรคหนึ่ง ที่ได้กำหนดไว้ว่า “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน”

ดังนั้น การสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานจึงต้องมีมาตรการการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อใช้เป็นหลักในการปฏิบัติงาน กล่าวคือนำหลักค้นหาความจริง (Principle of Truth Finding) และหลักเหตุผล (Principle of Rationality) มาใช้เป็นมาตรการการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา โดยเป็นมาตรการใหม่ที่จะทำให้การสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานบรรลุเป้าหมายของการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนสอดคล้องตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้อย่างแท้จริง ความเหลื่อมล้ำในสังคมย่อมไม่เกิดขึ้น เป็นการสร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างทั่วถึง การอำนวยความสะดวกอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นการสร้างหลักประกันในการเข้าถึงความเป็นธรรมอย่าง

เท่าเทียมกัน มุ่งก่อให้เกิดการสร้างมาตรฐานและเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการยุติธรรมตามหลักนิติธรรม ทำให้การบังคับใช้กฎหมายและอำนวยความยุติธรรมเกิดความเป็นธรรมและเสมอภาค สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ในการลดความเหลื่อมล้ำสร้างความเป็นธรรมในทุกมิติ และยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ในกรณีการใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือในการสนับสนุนการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการภาครัฐ ซึ่งจะเป็นการแก้ไขปัญหาและอุปสรรค ทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยสะดวกทั่วถึง รวมถึงการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์หรือประยุกต์ใช้เพื่อให้

เกิดประโยชน์ต่อการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐาน ตลอดจนทำให้เกิดมาตรการใหม่ในการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ก่อให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมมีมาตรการความร่วมมือที่ดี เพื่อให้เป็นแนวทางเดียวกันต่อการปฏิบัติหน้าที่ในการสอบสวนหรือไต่สวน และเกิดความสงบเรียบร้อย ความสงบสุขในสังคมประเทศชาติต่อไป ทั้งนี้ ควรจัดทำเป็นคู่มือในการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เพื่อใช้เป็นมาตรฐานเดียวกันในการปฏิบัติหน้าที่ อันจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการให้ความเสมอภาคและเป็นธรรมต่อคู่กรณีเป็นอย่างดีที่สุด

คำสำคัญ: การสอบสวน, พยานหลักฐาน, มาตรการการสร้างหลักประกันความเป็นธรรม

ABSTRACT

Research of Measures to Investigation and Gathering Evidence in Criminal Justice to Ensure Fairness: Case Study of Inquiry of the Officials. The objectives of this research were to study the problems of investigations and gathering evidence in criminal justice that are currently in existence. Problem analysis, cause and related conditions, search for measures to summarise and process suggestions for solving problems. The scope of research by studying problems, causes and conditions used to analyse to find guidelines as well as appropriate suggestions in Thailand. Methodological research is qualitative research with in-depth interviews with real experts in the criminal justice system; there are issues and guidelines for solving problems and documentary research studies that a data analysis using context analysis. The research found that investigations and gathering evidence there are no obvious measures or guidelines. If the judicial process is not effective and devoid of measures to provide justice, would not be able to protect the rights and freedoms of individuals and truly create fairness. The important problem, cause or condition is that the state must have measures to guide the evidence collection in accordance with The Constitution of The Kingdom of Thailand (B.E. 2560 (2017)) was prescribed in Section 68. “The State should organise a management system of the justice process in every aspect to ensure efficiency, fairness and non-discrimination and shall ensure that the people have access to the justice process in a convenient and swift manner without delay and do not have to bear excessive expenses.

The State should provide protective measures for state officials in the justice process to enable them to strictly perform duties without any interference or manipulation. ...”

The investigation or inquiry of the official is a very important judicial process. Therefore, the provision of justice is the mission and important goal of the criminal justice and if the investigation or inquiry is made with clear measures will in accordance with The Constitution of The Kingdom of Thailand (B.E. 2560 (2017)) as prescribed in Section 27, paragraph one. “All persons are equal before the law and shall have rights and liberties and be protected equally under the law. ...”

So therefore, there must be materialistic measures of investigation gathering evidence for use as a principle in the operations. That is to use Principle of Truth Finding and Principle of Rationality as measures to investigate gathering evidence in the criminal justice. As a new measure to make the investigate gather evidence to achieve the goal of providing justice for the people collection in accordance with truly the Constitution of The Kingdom of Thailand. Not inequality in society, to create fairness in accessing the justice system thoroughly, providing effective justice and make equal access to ensure fairness. Focus on standards and increasing efficiency in the justice system according to the rule of law. Makes law enforcement and justice be fair and equitable. In accordance with the National Strategy (2018-2037), the strategy for social cohesion and just society, mitigating inequality and creating

multidimensional justice and the strategy for public sector rebalancing and development, in the case of using the law as a tool to support the development of the public administration system, will solve problems and obstacles, allowing people to easily access the justice system thoroughly. Including the use of research results to be used or applied in order to benefit the investigation gathering evidence. As well as creating new measures in the investigation gathering

evidence in the criminal justice, causing the judicial authorities to have good cooperation measures. In order to be the same guidelines for conducting investigations and continue peace in the nation society. This should be made the work manual for the investigation gathering evidence in the criminal justice to use as the same standard, in performing duties, which will result in efficiency and effectiveness in giving equality and fairness to the parties as well.

Keywords: Investigation, Gathering Evidence, Measures Ensure Fairness

บทนำ

การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา รัฐจะต้องมีมาตรการแนวทางในการรวบรวมพยานหลักฐานให้สอดคล้องกับบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 68 ที่บัญญัติว่า “รัฐพึงจัดระบบการบริหารงานในกระบวนการยุติธรรมทุกด้านให้มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม และไม่เลือกปฏิบัติ และให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยสะดวก รวดเร็ว และไม่เสียค่าใช้จ่ายสูงเกินสมควร

รัฐพึงมีมาตรการคุ้มครองเจ้าหน้าที่ของรัฐในกระบวนการยุติธรรม ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่โดยเคร่งครัดปราศจากการแทรกแซงหรือครอบงำใด ๆ”

ทั้งนี้ การใช้มาตรการในการสอบสวนหรือไต่สวน ซึ่งเป็นมาตรการทางกฎหมายที่จะต้องพิจารณาถึงการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลเป็นสำคัญ ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้บัญญัติไว้ว่า “ในคดีอาญาต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิดก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุด แสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิดจะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้” ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้เจ้าพนักงานจึงจะต้องกระทำการอย่างละเอียดรอบคอบ ซึ่งก็จะเป็นหลักประกันในการให้ความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ และให้ความเป็นธรรมกับคู่กรณีได้เป็นอย่างดีประการหนึ่ง ปกติการสอบสวนหรือไต่สวนคดีอาญา บทบัญญัติของกฎหมายได้ให้อำนาจเจ้าพนักงานในการสอบสวนหรือไต่สวน โดยได้กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131 บัญญัติว่า “ให้พนักงานสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานทุกชนิดเท่าที่สามารถจะทำได้ เพื่อประสงค์จะทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่าง ๆ อันเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหา เพื่อจะรู้ตัวผู้กระทำความผิดและพิสูจน์ให้เห็นความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา” แต่แท้จริงแล้วเจ้าพนักงานที่ทำการรวบรวมพยานหลักฐานตามที่กฎหมายบัญญัติให้กระทำได้นั้นไม่มีหลักและแนวทางในการรวบรวมพยานหลักฐานที่ใช้อย่างเป็นรูปธรรม เพียงแต่ทราบว่าจะเริ่มดำเนินการสอบสวนได้เมื่อมีคำร้องทุกข์กล่าวโทษ โดยเฉพาะความผิด

ต่อส่วนตัวจะทำการสอบสวนได้ต่อเมื่อมีคำร้องทุกข์ตามระเบียบเสียก่อน และการสอบสวนจะต้องกระทำโดยมีชักช้า จะทำการสอบสวนที่ใด เวลาใดก็ได้ แล้วแต่จะเห็นสมควร โดยผู้ต้องหาไม่จำเป็นต้องอยู่ด้วย พนักงานสอบสวนสามารถรวบรวมหลักฐานทุกชนิดเท่าที่สามารถจะทำได้เพื่อประสงค์จะทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่าง ๆ อันเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหา เพื่อจะรู้ตัวผู้กระทำความผิด และพิสูจน์ให้เห็นความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา และรู้ว่าพนักงานสอบสวนมีอำนาจตรวจตัวผู้เสียหายเมื่อผู้นั้นยินยอม หรือตรวจตัวผู้ต้องหา หรือตรวจสิ่งของที่ทางอันสามารถอาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้ ทำการค้น ออกหมายเรียกบุคคลหรือสิ่งของมาเป็นพยาน และยึดไว้เป็นพยานหลักฐาน อีกทั้งการถามปากคำผู้เสียหาย พยานจะต้องไม่มีการตักเตือน พูดให้ท้อใจ หรือใช้กลอุบายเพื่อป้องกันมิให้บุคคลใดให้ถ้อยคำ ซึ่งอาจจะให้ด้วยความเต็มใจ หรือการสอบสวนผู้ต้องหาจะต้องมีการแจ้งให้ทราบถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำที่กล่าวหาว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิด แล้วจึงแจ้งข้อหาให้ทราบ ในการถามปากคำผู้ต้องหาห้ามมิให้พนักงานสอบสวนทำหรือจัดให้ทำการใด ๆ ซึ่งเป็นการให้คำมั่นสัญญา ชูเชิญ หลอกลวง ทรมาณ ใช้กำลังบังคับ หรือกระทำโดยมิชอบประการใด ๆ เพื่อจูงใจให้เขาให้การอย่างใด ๆ ในเรื่องที่ต้องหา นั้น กล่าวคือ เป็นการรู้หลักการในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเป็นการทั่ว ๆ ไปเท่านั้น แต่เจ้าพนักงานผู้กระทำการกลับไม่มีมาตรการแนวทางในการปฏิบัติที่ชัดเจนตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ นั้น โดยเป็นการปฏิบัติตามความรู้และทักษะของแต่ละคนที่มีอยู่ ซึ่งไม่มีมาตรฐานหรือแนวทางที่ชัดเจนในการรวบรวมพยานหลักฐาน ก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำต่อการปฏิบัติหน้าที่ ยังผลให้เกิดความไม่เสมอภาคและเป็นธรรมต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา โดยอาจเป็นเหตุให้เกิดเสียความเป็นธรรมได้ ซึ่งหากการสอบสวนหรือไต่สวนกระทำโดยมีมาตรฐานและแนวทางที่ชัดเจน ก็จะตรงตามเป้าประสงค์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 27 วรรคหนึ่ง ที่ได้กำหนดไว้ว่า “บุคคลย่อมเสมอกัน

ในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน” ก็จะทำให้เกิดความเสมอภาคและเป็นธรรมแก่คู่กรณีได้เป็นอย่างดีที่สุด ทั้งนี้ จะต้องแสวงหามาตรการแนวทางในการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานนั้นว่าควรจะต้องดำเนินการอย่างไร ซึ่งการสอบสวนหรือไต่สวนของเจ้าพนักงานเป็นกระบวนการยุติธรรมที่มีความสำคัญมาก และอาจสร้างความไม่เป็นธรรมให้กับสังคมได้ หากกระบวนการยุติธรรมดังกล่าวขาดประสิทธิภาพ ขาดมาตรการที่จะให้ความยุติธรรมที่ชัดเจน ย่อมจะไม่สามารถสร้างความเสมอภาคและเป็นธรรมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้อย่างแท้จริง และควรมีคู่มือในการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อให้เจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสอบสวนหรือไต่สวน ได้ใช้เพื่อจะได้เป็นมาตรฐานเดียวกันในการปฏิบัติงาน

การวิจัยในครั้งนี้จึงมีแนวคิดในการวิเคราะห์ถึงสภาพปัญหา สาเหตุและเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เพื่อแสวงหามาตรการการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา โดยการนำทฤษฎีการสอบสวนมาวิเคราะห์ว่าจะใช้เป็นมาตรการการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาได้หรือไม่ เพียงใด เพื่อให้เป็นแนวทางปฏิบัติเดียวกัน ทั้งนี้ หากกระบวนการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญามีมาตรการที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับเป้าหมายที่รัฐจะต้องมีการจัดระบบการบริหารงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาทุกด้านให้มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม และไม่เลือกปฏิบัติ และให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยสะดวก รวดเร็ว สามารถอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้อย่างแท้จริงแล้ว ความเหลื่อมล้ำในสังคมย่อมไม่เกิดขึ้น มีความเสมอภาคเท่าเทียมกัน และเกิดความสงบเรียบร้อย เกิดความสงบสุขในสังคมประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของเจ้าพนักงานที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน
2. เพื่อวิเคราะห์ ปัญหา สาเหตุ และเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา
3. เพื่อแสวงหามาตรการแนวทางการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา
4. เพื่อสรุปและประมวลข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาคอขวดที่มีผลต่อการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

ข้อจำกัดการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา เน้นการศึกษาวិเคราะห์ ปัญหา สาเหตุและเงื่อนไข และแสวงหามาตรการการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ตลอดจนข้อเสนอแนะและแนวทางต่าง ๆ ที่เหมาะสมของประเทศไทย
2. ขอบเขตด้านประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่รู้จักในเรื่องการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

ประโยชน์ของการวิจัย

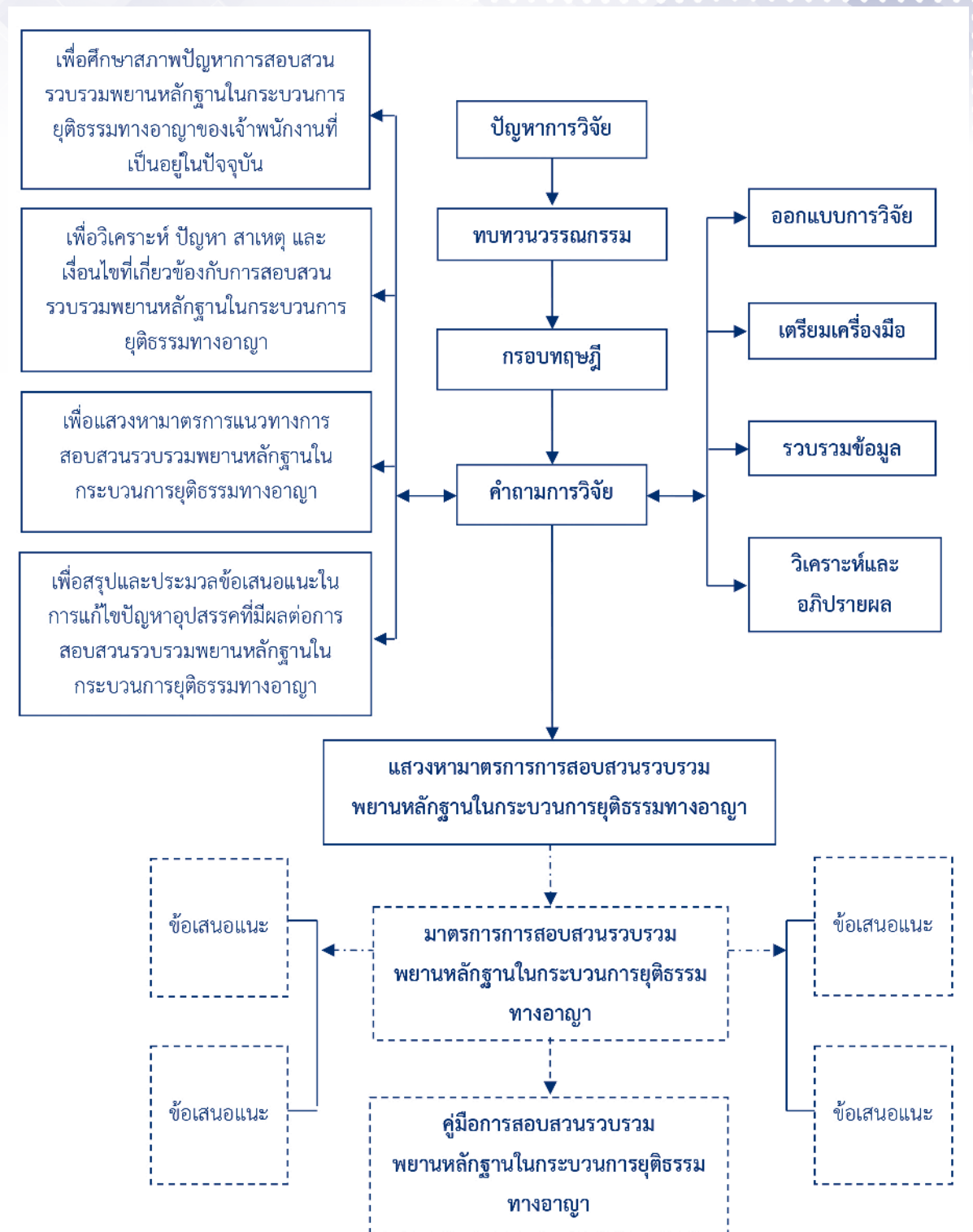
1. ได้ทราบถึงสภาพปัญหาการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา
2. ได้ทราบถึงการวิเคราะห์ ปัญหา สาเหตุ เงื่อนไข และแก้ไขปัญหาคอขวดในการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา
3. ได้ทราบถึงมาตรการในการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา และสามารถนำมาปรับใช้ให้เป็นไปในทางที่เหมาะสมสอดคล้องกับหลักนิติธรรม (The Rule of Law) อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป
4. ได้เกิดความเชื่อถือศรัทธาต่อประชาชนในกระบวนการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาเพิ่มมากขึ้น และเกิดความเชื่อถือต่อ

นานาอารยประเทศ อันจะทำให้ประเทศชาติเกิดความ
มั่นคงมีเสถียรภาพ เป็นที่ยอมรับ และมีการพัฒนาอย่าง
ต่อเนื่องต่อไป

การทบทวนวรรณกรรม

การทบทวนวรรณกรรม แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
ข้อในการแสวงหามาตรการการสอบสวนรวบรวมพยาน
หลักฐานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญากับการสร้าง
หลักประกันความเป็นธรรม ศึกษาเฉพาะกรณีการสอบสวน
หรือไต่สวนของเจ้าพนักงานนั้น ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูล
ที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ได้แก่ ความหมาย ประวัติความเป็นมา
เกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพ และสิทธิมนุษยชน รวมไปถึงแนวคิด
และทฤษฎีการสอบสวน ทฤษฎีเกี่ยวกับการคุ้มครอง
สิทธิมนุษยชน มาตรฐานสากลการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา โครงสร้างการดำเนิน
คดีอาญา การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ถูกกล่าวหา
ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาชั้นสอบสวนของประเทศ
ไทย และต่างประเทศ ตลอดจนการศึกษาค้นคว้าข้อมูล
เกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในส่วนที่เกี่ยวข้อง
กับการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานในกระบวนการ
ยุติธรรมทางอาญาทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศ
หลักนิติธรรมกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา คุณธรรม
และจรรยาบรรณพนักงานสอบสวน ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติ
(พ.ศ. 2561-2580) ที่เกี่ยวข้อง งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
และกรอบแนวคิดของการวิจัย

กรอบแนวความคิด

ระเบียบวิธีวิจัย

1. การศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยทำการศึกษาจากกรณีศึกษา (Case Study) การสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-Depth Interview) การสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถาม (Interviewing) ผู้ทรงคุณวุฒิในกระบวนการยุติธรรมที่รู้จริงในการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อทราบถึงสภาพปัญหา สาเหตุ เจเนอซี และการแสวงหามาตรการการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่เหมาะสมกับประเทศไทย

2. การศึกษาวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยการค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง นำมาเรียบเรียงและใช้วิธีการวิเคราะห์และสังเคราะห์ในเนื้อหาตามแนวทางและหลักการ

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยได้ข้อค้นพบว่า การสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาจะต้องใช้หลักค้นหาความจริง (Principle of Truth Finding) และหลักเหตุผล (Principle of Rationality) นำมาเป็นมาตรการการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อใช้เป็นมาตรฐานเดียวกัน โดยเป็นมาตรการใหม่เพื่อที่จะทำให้บุคคลได้รับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน อันจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการให้ความเสมอภาคและเป็นธรรมต่อคู่กรณีเป็นอย่างดีที่สุด และควรมีคู่มือในการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อให้เจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสอบสวนหรือไต่สวน ได้ใช้เพื่อจะได้เป็นมาตรฐานเดียวกันในการปฏิบัติงาน

หลักค้นหาความจริง (Principle of Truth Finding) มีดังนี้

1. การฟังความทุกฝ่าย
2. การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุให้ละเอียด
3. การตรวจพิสูจน์หลักฐานทางวิทยาศาสตร์
4. การนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ
5. การจัดให้พยานหรือผู้เสียหายทำการชี้ตัวผู้ต้องหาในทันที
6. การใช้วิธีการสืบสวนก่อนการทำความผิดเกิดขึ้น

และหลักเหตุผล (Principle of Rationality) เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงยุติตามความเป็นจริงอย่างแน่แท้ โดยต้องนำพยานหลักฐานต่าง ๆ มาพิเคราะห์ถึงผลแห่งรูปคดีว่าพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายแล้วนั้น มีความสอดคล้องเชื่อมโยงและสมเหตุและผลต่อกันมากน้อยเพียงใด โดยถึงแม้พยานทุกปากจะให้การสอดคล้องกันก็จริง ก็จะต้องพิจารณาว่าสอดคล้องกับเหตุและผลในพยานหลักฐานอื่น ๆ ด้วยหรือไม่ โดยจะต้องทำการไตร่ตรองอย่างละเอียดรอบคอบ ทุกแง่มุมของการได้มาซึ่งพยานหลักฐาน ซึ่งต้องพิจารณาความเป็นไปได้และความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานนั้นโดยต้องพิเคราะห์ถึงเหตุผลประกอบด้วยเสมอ เพราะฉะนั้นจึงต้องนำหลักเหตุผล (Principle of Rationality) มาเป็นแนวทางการปฏิบัติดังนี้

1. เหตุผลธรรมดา (Normal Rationality)
 - 1.1 ที่มาของสิ่งที่อ้างถึง
 - 1.2 เพราะเหตุใดจึงมารู้เห็น
 - 1.3 สิ่งแวดล้อมของสถานที่หรือสิ่งใกล้เคียง
 2. เหตุผลทางวิทยาการ (Scientific Rationality)
 3. เหตุผลทางจิตวิทยา (Psychological Rationality)
 - 3.1 ต้องทราบความสัมพันธ์ของพยานกับคู่กรณีหรือความเกี่ยวข้องในทางคดีของคำพยานนั้นให้ได้ความชัดเจนเสียก่อน
 - 3.2 ความเป็นพิรุธในพฤติการณ์การกระทำของคู่กรณี
 - 3.3 การบันทึกถ้อยคำด้วยความรวดเร็ว
 - 3.4 อาจปฏิกิริยาของคำพยานในขณะที่ให้การหรือเบิกความ
- ทั้งนี้ หากเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสอบสวนหรือไต่สวนสามารถรวบรวมพยานหลักฐานตามหลักค้นหาความจริงและหลักเหตุผล ในทฤษฎีการสอบสวนที่กล่าวมาเช่นนี้ได้แล้ว ก็จะเป็นมาตรการและเป็นมาตรฐานอย่างเดียวกันให้ปฏิบัติ ทั้งนี้ เจ้าพนักงานผู้ปฏิบัติก็ต้องเป็นผู้มีความรู้ทางวิชาการ ตลอดจนทักษะความเข้าใจ และสามารถนำความรู้ทางวิชาการมาประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงานในหน้าที่ได้ โดยจะทำให้การสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานให้เกิดความเป็นธรรม และเป็นการที่รัฐได้จัดระบบการบริหารงานในกระบวนการยุติธรรมให้มี

ประสิทธิภาพ เป็นธรรม และไม่เลือกปฏิบัติ ทั้งนี้ เจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสอบสวนหรือไต่สวน จะต้องมีความซื่อสัตย์สุจริตและเป็นหลักสำคัญในการปฏิบัติอีกด้วย ก็จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานอย่างแน่แท้

การมีมาตรการการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐาน ซึ่งจะเป็นการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่นำไปสู่ความเหลื่อมล้ำ ซึ่งจะเป็นการบังคับใช้กฎหมายอย่างเป็นธรรมและเสมอภาค มุ่งให้เกิดการสร้างมาตรฐานและเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการยุติธรรมตามหลักนิติธรรม เป็นการสร้างหลักประกันในการเข้าถึงความเป็นธรรมอย่างเท่าเทียมกันและทั่วถึง ตลอดจนทำให้เกิดมาตรการใหม่ในการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ก่อให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมมีมาตรการความร่วมมือที่ดี เป็นแนวทางเดียวกันต่อการปฏิบัติหน้าที่ในการสอบสวนหรือไต่สวน เพื่อให้เป็นไปตามยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ในการลดความเหลื่อมล้ำสร้างความเป็นธรรมในทุกมิติ และยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ในกรณีการใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือในการสนับสนุนการพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

รัฐต้องจัดระบบการบริหารงานในกระบวนการยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม และไม่เลือกปฏิบัติ โดยมีการวิเคราะห์แสวงหามาตรการการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดความเป็นธรรม สอดคล้องตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ทั้งนี้ การสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่ได้มานั้นจะต้องมีความสอดคล้องและเป็นเหตุผลซึ่งกันและกันจึงจะมีน้ำหนักรับฟังได้ เพราะฉะนั้นพนักงานสอบสวนจึงจะต้องระลึกเสมอว่าพยานหลักฐานที่ดีที่สุดคือ พยานหลักฐานที่ได้มาจะต้องมีความสอดคล้องเป็นเหตุผลซึ่งกันและกัน และได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย ดังนั้น ในการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการดำเนินการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐาน โดยนำทฤษฎีการ

สอบสวนมาใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานได้เป็นอย่างดีที่สุด ผลการวิเคราะห์โดยการนำหลักค้นหาความจริงและหลักเหตุผลมาเป็นมาตรการการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐาน อันจะทำให้เกิดความยุติธรรมตามความเป็นจริงได้อย่างแน่แท้ มีองค์ประกอบ 2 ส่วน ดังนี้

1. หลักค้นหาความจริง (Principle of Truth Finding)

การดำเนินคดีอาญาในชั้นสอบสวนมีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อระบบการดำเนินการกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เพราะถือว่าเป็นขั้นตอนแรกที่ส่งผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหาได้ เพราะเหตุว่าแม้ศาลเองเมื่อทำการพิพากษาพิพากษาคดีก็ต้องอาศัยพยานหลักฐานที่ได้มาจากกระบวนการในชั้นสอบสวนเป็นข้อพิจารณาประกอบด้วยเสมอ ด้วยเหตุนี้เองการดำเนินคดีอาญาในชั้นสอบสวนจึงจะต้องทำการค้นหาความจริงของคดีที่มีความถูกต้องและชอบธรรมเป็นอย่างดีที่สุด เพราะหากว่าการดำเนินการกระบวนการของเจ้าพนักงานได้กระทำโดยมิได้ปฏิบัติ หรือละเลยต่อหลักค้นหาความจริงเสียแล้ว สิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหาอาจถูกกระทบกระเทือนมาก และผลสุดท้ายที่จะตามมาก็คือความล้มเหลวในการบังคับใช้กฎหมายอาญา ซึ่งจะไม่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อระบบการดำเนินคดีอาญาในกระบวนการยุติธรรมได้แต่อย่างใด โดยหลักค้นหาความจริงนั้นเป็นการค้นหาข้อเท็จจริงหรือหลักฐานของคดี เพื่อให้ได้ข้อยุติตามความเป็นจริง ทั้งนี้ มาตรการการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานโดยใช้หลักค้นหาความจริง (Principle of Truth Finding) สามารถแบ่งออกได้หลายกรณีดังนี้

1.1 การฟังความทุกฝ่าย ถือว่าเป็นขั้นตอนอันสำคัญประการแรกที่จะทำการค้นหาความจริงของคดีได้เป็นอย่างดีที่สุด

1.2 การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุให้ละเอียด เป็นการค้นหาความจริงที่สำคัญอย่างหนึ่ง เพื่อหาร่องรอยและพยานหลักฐานทางคดี ซึ่งบรรดาร่องรอยและพยานหลักฐานเหล่านี้พนักงานสอบสวนอาจนำไปใช้ยืนยันเพื่อพิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ตัวผู้กระทำผิดได้ และจากการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุให้ละเอียดซึ่งได้พบร่องรอยพยานหลักฐานต่าง ๆ ทำให้พนักงานสอบสวนสามารถทราบ

ข้อเท็จจริงและพฤติกรรมแห่งคดี เพื่อใช้ประโยชน์ในการพิจารณาความน่าเชื่อถือของพยานบุคคล ในการช่วยค้นหาความจริงของคดี

1.3 การตรวจพิสูจน์หลักฐานทางวิทยาศาสตร์ ก็นับว่ามีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อการค้นหาความจริงของคดีเช่นเดียวกัน พนักงานสอบสวนจึงต้องให้ความสำคัญกับการตรวจพิสูจน์หลักฐานทางวิทยาศาสตร์ให้มากที่สุด หากสิ่งของใด ๆ ที่ใช้เป็นพยานหลักฐานในคดีนั้นสามารถส่งไปทำการตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ที่จะช่วยให้ช่วยค้นหาความจริงของคดีได้ โดยอาจถือได้ว่าพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์นั้นได้เข้ามาทำหน้าที่ชี้ข้อเท็จจริงให้เป็นอันยุติได้มากขึ้น เพราะเหตุว่าหลักทางวิทยาศาสตร์นั้นสามารถตรวจพิสูจน์ยืนยันได้อย่างแน่นอน

1.4 การนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ นับว่ามีความสำคัญอย่างมากในการช่วยค้นหาความจริงได้เช่นเดียวกัน เพราะทำให้พนักงานสอบสวนเองและศาลสามารถพิจารณาถึงพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นว่ามีความเป็นจริงของคดีสอดคล้องกับพยานหลักฐานอื่น ๆ หรือไม่เพียงใด หากผู้ต้องหาให้การรับสารภาพและสมัครใจพาเจ้าพนักงานไปนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ ซึ่งถ้าหากเป็นความจริงตามที่เขาให้การรับสารภาพก็จะมี ความสอดคล้องเชื่อมโยงกับพยานหลักฐานอื่นด้วย

1.5 การจัดให้พยานหรือผู้เสียหายทำการชี้ตัวผู้ต้องหาในทันที เป็นการค้นหาความจริงอย่างหนึ่ง ซึ่งในกรณีที่พยานหรือผู้เสียหายได้ให้การยืนยันในชั้นสอบสวน และระบุข้อเท็จจริงว่าพยานเห็นผู้ต้องหา ก่อน ขณะหรือ หลังจากการกระทำความผิดก็ตาม ทั้งนี้ เพื่อทำการพิสูจน์ยืนยันว่าพยานหรือผู้เสียหายนั้นสามารถจำผู้ต้องหาได้อย่างแน่นอนตามที่ได้ให้การกับพนักงานสอบสวนไว้ และ ก็จะเป็นการค้นหาความจริงของคดีได้เป็นอย่างดีตั้งแต่ในชั้นสอบสวน

1.6 การใช้วิธีการสืบสวนก่อนการกระทำความผิดเกิดขึ้น ก็จะเป็นการค้นหาความจริงของคดีได้เป็นอย่างดีอีกวิธีการหนึ่ง โดยเสมือนกับเป็นการเตรียมการหาพยานหลักฐานไว้ก่อนที่ความผิดจะเกิดขึ้น เพราะเหตุว่าการกระทำความผิดบางประเภทมีวิธีการอันเป็นพิเศษลับซับซ้อนมีเครือข่ายและความเชื่อมโยงอย่างเป็นกระบวนการ และกระทำในรูปแบบองค์กรอาชญากรรม ยากแก่การ

แสวงหาพยานหลักฐานเมื่อความผิดเกิดขึ้นแล้ว เพราะฉะนั้นการใช้วิธีการสืบสวนก่อนการกระทำความผิดเกิดขึ้น จึงมีความจำเป็นต่อการแสวงหาพยานหลักฐาน เพื่อนำมา ยืนยันความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ถูกกล่าวหาได้ ทั้งนี้ เมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้นแล้ว

2. หลักเหตุผล (Principle of Rationality) ความเป็นเหตุเป็นผลซึ่งกันและกันของพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่ได้มา โดยชอบด้วยกฎหมาย โดยยึดถือเหตุผลและความเชื่อมโยง สอดคล้องต้องกันของพยานต่าง ๆ ว่าจะต้องเป็นพยานหลักฐานที่มีมูลความจริง และสามารถรับฟังได้อย่างแน่นอน แม้พยานทุกปากจะยืนยันสอดคล้องต้องกันก็ตาม แต่ถ้า เป็นการขัดกันต่อเหตุผลอยู่ในตัว กรณีเช่นนี้ก็ย่อมไม่อาจรับฟังได้ เพราะฉะนั้นในการวินิจฉัยคดีหรือการพิเคราะห์ พยานหลักฐานในคดีของพนักงานสอบสวน จึงมีความ จำเป็นที่จะต้องพิเคราะห์พยานหลักฐานไปตามหลักความเป็นไปตามธรรมชาติของพยานหลักฐานว่ามีความสอดคล้อง เป็นเหตุเป็นผล ทั้งในเหตุผลตามธรรมชาติและในเหตุผลตามหลักวิชาการหรือไม่อย่างใดด้วย จึงจะนำมาพิเคราะห์ ได้ว่าจะรับฟังได้หรือไม่ เพียงใด มาตรการการสอบสวน รวบรวมพยานหลักฐานโดยใช้หลักเหตุผล (Principle of Rationality) นั้น แบ่งออกได้ 3 กรณีดังต่อไปนี้

2.1 เหตุผลธรรมดา (Normal Rationality) หมายความว่า เหตุผลธรรมดาทั่ว ๆ ไป ซึ่งวิญญูชนหรือ บุคคลทั่วไปย่อมรู้และเข้าใจในสิ่งนั้น หรือเหตุผลนั้น ๆ ได้ โดยไม่ต้องมีความรู้หรือความชำนาญเป็นพิเศษอย่างใดก็รู้ หรือเข้าใจในสิ่งนั้น ๆ ได้ สามารถแยกออกได้เป็น 3 ประการ ดังนี้

2.1.1 ที่มาของสิ่งที่อ้างถึง ได้แก่ ที่มาหรือ ความเป็นมาของการได้พยานหลักฐานต่าง ๆ มานั้น เหตุผล จะต้องเข้ากันได้กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ๆ และสามารถ แสดงถึงสิ่งนั้น ๆ ขึ้นมาได้อย่างสอดคล้องกับสิ่งที่กล่าวอ้างมา และเหตุผลนั้นสามารถสอดคล้องเข้ากันได้กับเหตุการณ์ที่ เกิดขึ้นจริงได้ ที่มาของสิ่งที่อ้างถึงกรณี จึงมีอยู่ 2 ประการคือ

2.1.1.1 การอ้างเห็นเหตุการณ์ประสาธ ตาและแสงสว่างในที่เกิดเหตุ จึงเป็นที่มาอันเป็นเหตุผล สำคัญของข้ออ้าง แสงสว่างในที่เกิดเหตุก็มีความสำคัญ อย่างมากเช่นกันต่อการมองเห็นตามข้ออ้างของบุคคล และอาจมีเหตุอื่นประกอบให้เชื่อว่าพยานจำคนร้ายได้จริง

ก็ยิ่งมีความมั่นคงมากขึ้นว่าเห็นและจำได้จริง

2.1.1.2 การอ้างไต่ยืนเหตุการณ์
ประสาหมมีความสำคัญต่อการไต่ยืนเหตุการณ์ตามข้ออ้าง
แต่ถ้าหากเป็นคนรู้จักหรือคุ้นเคยกันมาก่อนแล้ว การไต่ยืน
เสียงแต่เพียงอย่างเดียวโดยไม่เห็นหน้าผู้พูดก็ตาม และเป็น
ผู้ไม่เคยมีสาเหตุโกรธเคืองกันมาก่อนด้วยนั้น ดังนั้น่าเชื่อ
ได้ว่าจะจำเสียงกันได้อย่างไม่ผิดพลาด

2.1.2 เพราะเหตุใดจึงมารู้เห็น ได้แก่ มูลเหตุ
ที่บุคคลจะมารู้มาเห็นได้นั้นจะต้องมีเหตุผลของการมารู้เห็น
นั้นด้วยว่ามารู้เห็นได้เพราะอะไร เพราะตามธรรมดาบุคคล
ที่จะมารู้เห็นจะต้องมีเหตุอย่างหนึ่งอย่างใดจึงจะไปเห็น
และรู้เหตุการณ์นั้นได้ แต่ถ้าหากเป็นกรณีบุคคลที่มา
รู้เห็นเหตุการณ์นั้นอ้างว่าได้มาพบเห็นโดยบังเอิญ
ซึ่งไม่ได้มีกิจธุระแต่อย่างใด หรือไม่มีความจำเป็นอันใดที่
จะต้องมาบริเวณนั้นทั้งสิ้นจึงได้มารู้เห็น ดังนั้น่าถือได้ว่า
ไม่มีเหตุผลเพียงพอของการที่จะได้มารู้เห็น

2.1.3 สิ่งแวดล้อมของสถานที่หรือสิ่งใกล้
เคียง ได้แก่ สิ่งทั้งหลายที่มีอยู่ใกล้ชิด หรือใกล้เคียงกับ
สถานที่เกิดเหตุ หรือสถานที่อ้างถึง มีหลักอยู่ว่า เมื่อเห็น
เหตุการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งขึ้นแล้ว บริเวณใกล้เคียงจะ
ต้องมีสิ่งหนึ่งสิ่งใดหรือหลายสิ่งอยู่ด้วยเสมอไปในบริเวณ
นั้นข้อพิจารณาอีกอย่างหนึ่งก็คือ บุคคลที่เห็นเหตุการณ์
นั้นย่อมจะต้องเห็นสิ่งแวดล้อมของสถานที่หรือสิ่งใกล้เคียง
อื่น ๆ ด้วยไม่มากก็น้อย สุดแต่ความสามารถของบุคคล
นั้น ๆ

2.2 เหตุผลทางวิทยาการ (Scientific Rationality)
หมายความว่า เหตุผลในหลักวิทยาการหรือวิทยาศาสตร์
ซึ่งบุคคลธรรมดาไม่สามารถให้ความเห็นได้ จะให้เหตุผล
หรือความเห็นได้ก็เฉพาะผู้มีมีความรู้ความเชี่ยวชาญเป็น
ผู้ให้ความเห็นเท่านั้น เหตุผลทางวิทยาการนี้ถือว่ามีความ
สำคัญเป็นอย่างมากต่อการวินิจฉัยคดี เพราะเป็นการพิสูจน์
ทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งถือว่าสามารถให้ความจริงได้อย่าง
แน่นอน จึงเห็นได้ว่าปัจจุบันการพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์
ได้เข้ามาทำหน้าที่ตุลาการชี้ข้อเท็จจริงให้เป็นอันยุติได้
มากยิ่งขึ้น

2.3 เหตุผลทางจิตวิทยา (Psychological
Rationality) หมายความว่า เหตุผลที่อาศัยความพินิจ
พิเคราะห์ทางจิตวิทยา ซึ่งต้องมองถึงภาวะแห่งจิตใจ

ของบุคคลเข้ามาช่วยในการกลั่นกรองมูลคดีและชี้หน้าหนัก
คำพยาน การพิเคราะห์คำพยานเพื่อค้นหาความจริงของ
มูลคดีให้เป็นที่ยุติ และสามารถที่จะให้ความเชื่อถือได้อย่าง
แน่นอนแล้ว นอกจากพนักงานสอบสวนจะอาศัยการพินิจ
พิเคราะห์ด้วยเหตุผลธรรมดาและเหตุผลทางวิทยาการแล้ว
เพื่อให้การสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานเกิดประสิทธิ
ภาพเป็นอย่างดีที่สุด พนักงานสอบสวนยังจะต้องอาศัย
เหตุผลอีกอย่างหนึ่งเป็นหลักในการฟังข้อเท็จจริงให้เป็น
อันยุติ คือเหตุผลทางจิตวิทยาด้วย เพราะเหตุว่าไม่ว่าจะ
เป็นการพิเคราะห์พยานด้วยเหตุผลธรรมดาและเหตุผลทาง
วิทยาการว่ามีความสอดคล้องต้องกันแล้วก็ตาม แต่ก็อาจ
เป็นไปได้ว่าพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่ได้มานั้นคู่ความฝ่ายใด
ฝ่ายหนึ่งอาจทำการตกแต่งข้อเท็จจริงขึ้นมา เพื่อสนับสนุน
ข้อกล่าวอ้างของตน ปรีกปรีาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง เพราะฉะนั้น
เหตุผลทางจิตวิทยาก็มีความสำคัญที่จะต้องนำมาพิเคราะห์
ประกอบในการรับฟังพยานหลักฐานในข้อเท็จจริงนั้นๆ
ประกอบด้วยเสมอ เพื่อจะทำให้การรับฟังและชี้หน้าหนัก
พยานหลักฐานในชั้นสอบสวนมีความละเอียดรอบคอบ
และให้เป็นธรรมแก่คู่กรณีทุกฝ่ายได้เป็นอย่างดี และ
ประการสำคัญจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการสอบสวน
รวบรวมพยานหลักฐานได้ต่อไป ซึ่งสิ่งสำคัญที่เจ้าพนักงาน
ผู้ทำการสอบสวนฟังจะต้องใช้ความพินิจพิเคราะห์พยาน
โดยนำเหตุผลทางจิตวิทยามาช่วยในการสอบสวนกลั่นกรอง
คดีอีกทางหนึ่งด้วย เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงของมูลคดีเป็นยุติ
มีความเชื่อถือได้อย่างแน่นอน ในกรณีดังต่อไปนี้

2.3.1 ต้องทราบความสัมพันธ์ของพยานกับ
คู่กรณี หรือความเกี่ยวข้องในทางคดีของคำพยานนั้นให้ได้
ความชัดเจนเสียก่อน ก็เพื่อประโยชน์ในการพิเคราะห์คำ
พยานว่ามีความน่าเชื่อถือและมีความถูกต้องชัดเจนของ
คำพยานนั้น ๆ เพียงใด เพราะเหตุว่าคำพยานนั้นถ้าเคยรู้
จักหรือมีความสัมพันธ์กันไม่ว่าในทางใดๆ หรือมีความ
เกี่ยวข้องกันกับคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมาก่อน หรือมีมูลเหตุ
จูงใจที่จะได้รับผลตอบแทนอย่างใดจากคู่กรณีฝ่ายใดฝ่าย
หนึ่งก็ตาม คำพยานนั้นอาจถูกชักจูง จูงใจ เสี้ยมสอน หรือ
ตอบแทนผลซึ่งเป็นบุญคุณซึ่งต้องตอบแทนต่อกันได้ แต่
หากว่าบุคคลที่มาให้การเป็นพยานมีความเกี่ยวข้องกับ
คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งและได้มาให้การเป็นพยานให้กับ
คู่กรณีฝ่ายที่ตนมีความเกี่ยวข้อง โดยได้ให้การปรีกปรีากับ

ฝ่ายที่อ้างตนมาเป็นพยานนั้นเสียหาย ดังนั้นจะมีน้ำหนัก รับฟังได้มาก

2.3.2 ความเป็นพหูชนในพฤติการณ์การกระทำ ของคู่กรณี ก็เป็นเหตุผลทางจิตวิทยาอีกอย่างหนึ่งที่ต้อง คำนึงถึง เพราะหลักทางจิตวิทยาแล้ว บุคคลใดที่ถูกกล่าว หว่าเป็นผู้กระทำความผิด ซึ่งถ้าบุคคลนั้นไม่ได้เป็น ผู้กระทำความผิดตามที่ถูกกล่าวหาแล้ว บุคคลดังกล่าว ก็จะต้องตอบปฏิเสธหรือให้การต่อสู้ในทันที ซึ่งจะไม่ยอม อยู่นิ่งเฉยหรือปล่อยเวลาให้ผ่านไปเป็นเวลานาน ทั้ง ๆ ที่ ตนไม่ได้เป็นผู้กระทำความผิดนั้น และหากไม่มีเหตุผลอัน สมควรเพียงพอแล้วก็อาจทำให้เป็นข้อต่อสู้ที่ไม่มีน้ำหนัก นำรับฟัง เพราะมีเวลาแต่งเติมข้อเท็จจริงเรื่องราวให้เป็น อย่างอื่นได้

2.3.3 การบันทึกถ้อยคำด้วยความรวดเร็ว เป็น เหตุผลทางจิตวิทยาอีกอย่างหนึ่ง ซึ่งถือว่ามีความหนักในการ รับฟัง โดยการสอบสวนบันทึกคำให้การด้วยความรวดเร็ว ของพนักงานสอบสวนจะได้ข้อเท็จจริงที่เป็นความจริงได้ มากที่สุด เพราะผู้ให้ถ้อยคำยังไม่มีเวลาคิดไตร่ตรองปรุงแต่ง เรื่องให้ผิดไปจากความเป็นจริงได้ และพยานเองก็ยัง ไม่ได้รับการเล้าโลมจากผู้อื่นเพื่อให้การบิดเบือนจาก ความเป็นจริงไปได้เช่นกัน และหากเป็นผู้ต้องหาเองก็ยังไม่ มีโอกาสคิดหาคำแก้ตัวได้ทันหรือคิดแล้วแต่ไม่รัดกุมพอ เนื่องจากมีเวลาแต่งเรื่องราวไม่มากนัก ทำให้มีพหูชนจับผิด ได้ง่าย ซึ่งพยานหลักฐานที่ได้ทำการสอบสวนด้วยความ รวดเร็วนั้นย่อมมีน้ำหนักน่าเชื่อถือในการพิสูจน์ความผิด หรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหาได้เป็นอย่างดี ศาลจะรับฟัง คำให้การในชั้นสอบสวนที่ให้ถ้อยคำต่อพนักงานสอบสวน ด้วยความรวดเร็ว ยิ่งกว่าคำเบิกความในชั้นพิจารณาของศาล เสียอีก ซึ่งก็จะสามารถที่จะให้ความเป็นธรรมกับคู่กรณี ทุกฝ่ายได้เป็นอย่างดี สอดกับปรัชญาคำกล่าวที่ว่า การดำเนิน กระบวนการยุติธรรมที่ล่าช้าเท่ากับว่าเป็นการปฏิเสธความ ยุติธรรม

2.3.4 อากัปกิริยาของคำพยานในขณะที่ให้การ หรือเบิกความ เป็นสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งในกรณีของ เหตุผลทางจิตวิทยาที่จะต้องนำมาเป็นเหตุผลวิเคราะห์คำ พยานด้วยอีกเช่นกัน ที่เจ้าพนักงานผู้ทำการสอบสวนหรือ แม้กระทั่งศาลก็ตาม ก็จะต้องสังเกตอากัปกิริยาอาการของ ผู้ให้ถ้อยคำในขณะที่ให้การหรือเบิกความ ว่าผู้ให้ถ้อยคำนั้น

มีกิริยาอาการเป็นอย่างใดด้วย เพราะฉะนั้นการสังเกต อากัปกิริยาของคำพยานในขณะที่ทำการสอบสวน พนักงาน สอบสวนจะต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างมากเช่นเดียวกัน ด้วย

ทั้งนี้ หากเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสอบสวนหรือไต่สวน สามารถรวบรวมพยานหลักฐานตามหลักค้นหาความจริง และหลักเหตุผล ในทฤษฎีการสอบสวนที่กล่าวมาเช่นนั้น ได้แล้ว ก็จะเป็นมาตรการและเป็นมาตรฐานอย่างเดียวกัน ให้ปฏิบัติ ทั้งนี้ เจ้าพนักงานผู้ปฏิบัติก็จะต้องเป็นผู้มีความ รู้ทางวิชาการ ตลอดจนทักษะความเข้าใจ และสามารถนำ ความรู้ทางวิชาการมาประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์ในการ ปฏิบัติงานในหน้าที่ได้ โดยจะทำให้การสอบสวนรวบรวม พยานหลักฐานให้เกิดความเป็นธรรม และเป็นการที่รัฐได้ จัดระบบการบริหารงานในกระบวนการยุติธรรมให้มี ประสิทธิภาพ เป็นธรรม และไม่เลือกปฏิบัติ ทั้งนี้ เจ้าพนักงาน ผู้มีอำนาจสอบสวนหรือไต่สวนจะต้องมีคุณธรรมและ จรรยาบรรณ เป็นหลักสำคัญในการปฏิบัติอีกด้วย ก็จะทำให้บรรลุดุติประสงค์ของการสอบสวนรวบรวมพยาน หลักฐานอย่างแน่แท้

การมีมาตรการการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐาน ซึ่งจะเป็นการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่นำไปสู่ความ เหลือล้ำ ซึ่งจะเป็นการบังคับใช้กฎหมายอย่างเป็นธรรม และเสมอภาค มุ่งให้เกิดการสร้างมาตรฐานและเพิ่ม ประสิทธิภาพในกระบวนการยุติธรรมตามหลักนิติธรรม เป็นการสร้างหลักประกันในการเข้าถึงความเป็นธรรมอย่าง เท่าเทียมกัน และทั่วถึง ตลอดจนทำให้เกิดมาตรการใหม่ ในการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานในกระบวนการ ยุติธรรมทางอาญา ก่อให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม มีมาตรการความร่วมมือที่ดี เป็นแนวทางเดียวกันต่อการ ปฏิบัติหน้าที่ในการสอบสวนหรือไต่สวน เพื่อให้เป็นไป ตามยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) ด้านการสร้าง โอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ในการลดความ เหลือล้ำสร้างความเป็นธรรมในทุกมิติ และยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบ การบริหารจัดการภาครัฐ ในกรณีการใช้กฎหมายเป็น เครื่องมือในการสนับสนุนการพัฒนาระบบการบริหาร จัดการภาครัฐต่อไป

บรรณานุกรม

เข็มชัย ชูติวงศ์. คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์บริการเอกสารและวิชาการ กรมอัยการ, 2527.

คณิต ณ นคร. กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. กรุงเทพมหานคร: เจริญวิทย์การพิมพ์, 2538.

จรัญ ภักดีธนากุล. กฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด จีรัชการพิมพ์, 2548.

จักรพงษ์ วิวัฒน์วานิช, พ.ต.ท. คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ภาค 1-2). กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด พิมพ์อักษร, 2545.

จักรพงษ์ วิวัฒน์วานิช, พ.ต.อ. คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาวาดด้วยหมายเรียกหมายอาญา (กลยุทธ์ศึกษาและคู่มือปฏิบัติงานในการออกหมายเรียก จับ ค้น (ควบคุม) ชั่ง จำคุก ปลดปล่อย (ปล่อยชั่วคราว)). กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด พิมพ์อักษร, 2548.

จักรพงษ์ วิวัฒน์วานิช, พ.ต.อ. “ปัญหาการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามรัฐธรรมนูญในกระบวนการยุติธรรมชั้นสอบสวน”, อ้างถึงใน หนังสือรวมบทความทางวิชาการในโอกาสการสถาปนาศาลรัฐธรรมนูญ ครบรอบ 6 ปี. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ บริษัท พี. เพรส จำกัด, 2547.

จักรพงษ์ วิวัฒน์วานิช, พ.ต.อ. “หลักประกันตามรัฐธรรมนูญกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของ ผู้ถูกกล่าวหา”, อ้างถึงใน หนังสือรวมบทความทางวิชาการในโอกาสการสถาปนาศาลรัฐธรรมนูญ ครบรอบ 7 ปี. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ บริษัท พี. เพรส จำกัด, 2548.

จักรพงษ์ วิวัฒน์วานิช, พ.ต.อ. หลักและทฤษฎีการสอบสวน. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด พิมพ์อักษร, 2556.

จิตติ เจริญจำ. พยานในคดีอาญา. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด พิมพ์อักษร, 2538.

จิรนิติ หะวานนท์. สิทธิทางวิธีพิจารณาความอาญาตามรัฐธรรมนูญ. กรุงเทพมหานคร: บริษัท โรงพิมพ์ เดือนตุลา จำกัด, 2543.

ชาติ ชัยเดชสุริยะ. มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เดือนตุลา, 2549.

ชนะชัย ผดุงธิตติ. การดำเนินคดีอาญาฎีกาวิเคราะหพยานหลักฐาน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติรัฐ, 2543.

พุกษา เครือแสง และ รัชดาพร ทวลอารมณ. “การพัฒนากระบวนการสอบสวนคดีอาญาของไทย”, วารสารการบริหารท้องถิ่น. ปีที่ 9 (ฉบับที่ 1), มกราคม-มีนาคม 2559. หน้า 133-143.

ไพบุลย์ วราหะไพฑูรย์. “หลักนิติธรรมกับการควบคุมการใช้อำนาจรัฐ โดยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ”. วารสารศาลรัฐธรรมนูญ. ปีที่ 17 (ฉบับที่ 50), พฤษภาคม-สิงหาคม 2558. หน้า 148-176.

“ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 (ฉบับประกาศราชกิจจานุเบกษา)”, ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 135, 13 ตุลาคม 2561, หน้า 1.

วรพจน์ วิศรุตพิชญ์. สิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ. กรุงเทพมหานคร: บริษัท เคล็ดไทย, 2538.

วีระ โลจายะ. กฎหมายสิทธิมนุษยชน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2538.

สำนักข่าวอิสรา. “จรัญ ภักดีธนากุล : วิพากษ์ระบบยุติธรรมไทย ไม่ชำนาญเฉพาะด้าน”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://www.isranews.org/thaireform/thaireform-talk-interview/thaireform-talk-politics/41205-law080958.html>, 2558.

โอสธ โกสิน. คำอธิบายเปรียบเทียบกฎหมายไทยกับต่างประเทศในเรื่องกฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยเซชม, 2501.

Casper, Jonathan D. Ed. American Criminal Justice. New York: Prentice Hall, 1972.

Creamer, J. Shane. Ed. The Law of Arrest, Search and Seizure. Philadelphia: W. B. Saunders Co., 1968.

Cross, Rupert. Ed. Evidence. London: Butterworth, 1979.

- Garner, Bryan A. Ed. **Black's Law Dictionary**.
7th ed. USA: West Group., 1999.
- Graham, C. Lilly. Ed. **An Introduction to the
Law of Evidence**. USA: West Publishing Co.,
1978.
- Keane, Adrian. Ed. **The Modern Law of Evidence**.
2nd ed. London and Edinburgh: Butterworth-
Heinemann, 1989.
- Kerper, Hazel B. Ed. **Introduction to the Criminal
Justice System**. USA: West Publishing Co.,
1972.
- Packer, Herbert. Ed. **The Limit of the Criminal
Sanction**. California: Stanford University Press,
1968.
- Schmallegger, Frank. Ed. **Criminal Justice Today:
An Introductory Text for the Twenty-first
Century**. 4th ed. New Jersey: Prentice Hall,
1997.
- Simonds, G. T. Ed. **Halsbury's Laws of England**.
3rd ed. London: Butterworths, 1955.
- Waddington, Lawrence C. Ed. **Criminal Evidence**.
California: Glencoe Publishing Co., Inc., 1978.
- Woodhouse, Diana. Ed. **"The Office of Lord
Chancellor"**, in Public Law. UK: Hart
Publishing, 1998.

การพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อการอยู่อาศัยสำหรับ สังคมสูงวัยในยุคดิจิทัล

Developing Technology and Innovation for Elderly's Living in a Digital Era

ธนพล ศิริธนะชัย

บริษัท แผ่นดินทอง พร็อพเพอร์ตี้ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด (มหาชน)

Thanapol Sirithanachai

Goldenland Property Development Public Limited Company

E-mail: thanapol.s@goldenland.co.th

วันที่รับบทความ : 24 เมษายน 2563

วันที่แก้ไขบทความ : 27 เมษายน 2563

วันที่ตอบรับบทความ : 28 เมษายน 2563

บทคัดย่อ

เนื่องจากประเทศไทยกำลังจะเข้าสู่ “สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์” (Completed Aged Society) ในปี พ.ศ. 2564 กล่าวคือ มีจำนวนประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปถึงร้อยละ 20 ของจำนวนประชากรทั้งประเทศ ซึ่งที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงวัยจะมีความต้องการเพิ่มมากขึ้น รวมถึงความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมจะเข้ามามีส่วนสำคัญในการดำเนินชีวิตของผู้สูงวัยในอนาคต ด้วยเหตุดังกล่าวจึงได้ดำเนินการศึกษาบทบาทและการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนในการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการอยู่อาศัยสำหรับสังคมสูงวัยในยุคดิจิทัล โดยงานวิจัยดังกล่าวมีวัตถุประสงค์คือ

1. ศึกษารูปแบบเทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัลเพื่อการอยู่อาศัย ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับวิถีการดำเนินชีวิต (Lifestyle) ของผู้ที่เข้าสู่สังคมสูงวัย
2. ศึกษาความต้องการในการเตรียมความพร้อมของผู้ที่จะเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ (Active Aging)
3. ศึกษาบทบาทและแนวทางการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน ในการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัลขั้นพื้นฐานเพื่อที่จะช่วยอำนวยความสะดวกในการดำเนินชีวิตสำหรับสังคมสูงวัย โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างจำนวน 25 ราย ได้แก่ ผู้ประกอบการด้านเทคโนโลยี จำนวน 5 ราย ผู้ประกอบการด้านที่อยู่อาศัย จำนวน 5 ราย กลุ่มบุคคลทั่วไป Baby Boomer, Generation X และ Y กลุ่มละ 5 ราย จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ซึ่งจากการวิจัยพบว่า

1. รูปแบบเทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัลเพื่อการอยู่อาศัยที่ผู้ให้ข้อมูลทุกกลุ่มต้องการเหมือนกันในอนาคตคือ เทคโนโลยีเพื่อความ

ปลอดภัย เพื่อการดูแลสุขภาพทั้งกายและใจ และเพื่อความสะดวกสบาย รวมถึงการออกแบบที่อยู่อาศัยโดยยึดหลักอารยสถาปัตย์- 2. จากกรณีศึกษาที่อยู่อาศัยต้นแบบในปัจจุบันซึ่งได้มีการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ แต่เทคโนโลยีในที่อยู่อาศัยยังมีไม่มากนัก เนื่องจากอุปกรณ์เทคโนโลยียังมีราคาสูงและฐานข้อมูลความต้องการของผู้สูงอายุนั้นมีจำกัด
- 3. ภาคเอกชนสามารถเข้ามามีส่วนในการเตรียมความพร้อมการเข้าสู่สังคมสูงวัยได้ โดยการร่วมมือกับภาครัฐ เช่น การร่วมลงทุนโครงการที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงวัย การเข้ามารับสัมปทานของรัฐเพื่อพัฒนาเครือข่ายและความต้องการด้านเทคโนโลยีให้เข้าถึงคนทุกกลุ่ม หรือการเข้ามาแข่งขันราคาเพื่อพัฒนาและขายอุปกรณ์ในราคาต่ำ นอกจากนี้การวิจัยดังกล่าวยังมีข้อเสนอแนะซึ่งได้แก่

1. ผู้ประกอบการด้านที่อยู่อาศัยและผู้ประกอบการด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมควรมีการดำเนินงานแบบบูรณาการร่วมกัน เพื่อออกแบบที่อยู่อาศัยที่สามารถรองรับเทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัลให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง
2. ควรมีการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลในทุก ๆ มิติของการดำเนินชีวิตของทุกช่วงวัย
3. ควรมีมาตรการด้านการลดภาษีหรือการกำหนดเงินอุดหนุนแก่ผู้ประกอบการและประชาชนที่ดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมเทคโนโลยีสำหรับผู้สูงอายุ
4. เอกชนควรมีการร่วมมือกับสถาบันการศึกษา เพื่อศึกษาวิจัย คิดค้นเทคโนโลยีและนวัตกรรมต้นแบบสำหรับผู้สูงวัยที่จะสามารถนำไปต่อยอดในระบบอุตสาหกรรมของภาคเอกชนได้

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม, การมีส่วนร่วมของภาคเอกชน, เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อการอยู่อาศัย, สังคมสูงวัยยุคดิจิทัล

ABSTRACT

In 2020, Thailand will inevitably enter “Completed Ages Society”, Residences for elderly will be in high demand and at the same time the advancement of technology and innovation will play a pivotal role in elderly’s living in the future. Thus, developing technology and innovation for elderly’s living in digital era, the objectives of this research are: 1). to study types of technology for living that fit lifestyle of individuals entering an aging society; 2). to examine steps in preparation of individuals under the concept “Active Aging” and 3). to explore roles and participatory levels of private sector in developing fundamental digital technology to accommodate the elderly’s living in an aging society. This research was conducted by the qualitative basis, given a sample population of 25 consisting of 5 leading technology developers, 5 reputable real estate developers, 5 persons of Baby Boomers, 5 persons of Generation X and 5 persons of Generation Y. From the content analysis, the results revealed that: 1. future digital technology for living in the aging society will be focused on safety both mind and body as well as provided more convenience to the elderly, given Universal Design as a standard; 2. the case study showed that the design of exemplary projects

increase elderly’s quality of life; however there is no significant living technology presence due to high price of equipment and installation and 3. there are several approaches that private sector can join forces with public sector in preparation in entering an aging society, for instance, public-private partnership in residential projects, developing infrastructure via government concession and competitive bidding for price contestability. Additionally, the research suggested that: 1. for the development side, both technology and real estate developers must work collaboratively and holistically in designing sustainable residential projects that yield the rapid change in future technology; 2. for the citizen side, all age groups must become familiar with technology for living in the future; 3. for the government side, there should be tax incentives to support developers in developing technology for the elderly and a financial stimulus to encourage the promotion of technology for the elderly and 4. for the education side, private sector and institutions must join hands in research to develop new technology and innovation for the elderly that can be scaled to the industrial mass production.

Keywords: Participation, Participatory Approaches of Private Sector, Technology and Innovation for the Elderly’s Living, Digital Aging Society

บทนำ

ในปี พ.ศ. 2564 ประเทศไทยจะมีจำนวนประชากรผู้สูงอายุที่อายุ 60 ปีขึ้นไปร้อยละ 20 ของจำนวนประชากรทั้งประเทศ และเข้าสู่ “สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์” (Completed Aged Society) โดยในปัจจุบันมีผู้สูงอายุที่อายุ 60 ปีขึ้นไปจำนวนร้อยละ 18.57 ของจำนวนประชากรทั้งหมด ซึ่งคาดการณ์ว่าในปี พ.ศ. 2583 ผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 33.44 ซึ่งเป็นเกือบสองเท่าตัวจากจำนวนในปัจจุบัน นั่นหมายถึงประเทศไทยจะก้าวเข้าสู่การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางประชากรเป็นอย่างมาก (Populationpyramid, 2017) รัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญในประเด็นดังกล่าว จึงได้กำหนดการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุเป็นส่วนหนึ่งในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ซึ่งในยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ได้มีการมุ่งเน้นพัฒนาประเทศในด้านการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาสังคมและชุมชนท้องถิ่น เพื่อกระจายอำนาจและความรับผิดชอบการบริหารไปสู่ระดับท้องถิ่นเพื่อให้เกิดความเสมอภาค และเน้นการเตรียมความพร้อมให้ประชาชนคนไทยเป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งในด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อม มีความสามารถในการพึ่งพาตนเองได้ สร้างประโยชน์ให้แก่ครอบครัว ชุมชน และสังคมได้ตลอดช่วงชีวิต รวมทั้งให้รัฐมีหลักประกันในการเข้าถึงบริการและสวัสดิการที่มีคุณภาพอย่างเป็นธรรมและทั่วถึงในประชาชนทุกระดับอย่างเท่าเทียมกัน

ทั้งนี้ ผู้สูงอายุในประเทศไทยที่อาศัยอยู่คนเดียวตามลำพังมากขึ้น โดยมีจำนวนสูงขึ้นจากร้อยละ 3.6 ในปี พ.ศ. 2547 เป็นร้อยละ 10.4 ในปี พ.ศ.2557 เนื่องจากสมาชิกในครอบครัวแยกออกไปอยู่นอกครอบครัวมากขึ้น ในขณะที่ผู้สูงอายุจำเป็นต้องได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะเรื่องสุขภาพ เมื่อต้องอาศัยอยู่ตามลำพัง การมีระบบกลไกที่ช่วยให้ผู้สูงอายุดูแลและพึ่งพาตัวเองได้จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีการเป็นอยู่ที่ดีมีคุณภาพ ซึ่งปัจจุบันเป็นยุคดิจิทัลมีเทคโนโลยีที่ทันสมัย

มากมายที่ช่วยส่งเสริมในการดำเนินชีวิตให้มีความสะดวกสบายมากยิ่งขึ้นและประเทศไทยก็กำลังส่งเสริมให้ก้าวทันเทคโนโลยี เป็นประเทศไทย 4.0 และยังพบอีกว่าประชาชนในปัจจุบันมีสถิติการใช้งานอินเทอร์เน็ตมากขึ้น โดยเฉพาะรุ่น Baby Boomer ที่มีการใช้งานอินเทอร์เน็ตเฉลี่ยอยู่ที่ 4 ชั่วโมง 54 นาที ต่อวัน (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์, 2560) สะท้อนให้เห็นการเข้าถึงและความสามารถในการใช้งานเทคโนโลยีในปัจจุบันได้ จึงทำให้เกิดการตระหนักถึงแนวทางที่ผู้ประกอบการจะเข้ามาพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อนำมาช่วยอำนวยความสะดวกในการอยู่อาศัยมากขึ้น ทั้งนี้ ไม่เพียงเพื่อรองรับความต้องการของผู้สูงอายุในปัจจุบันเท่านั้น แต่ต้องคำนึงถึงผู้ที่เข้าสู่สังคมสูงวัยในอีก 20 ปีข้างหน้าด้วย ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาแนวทางและบทบาทของภาคเอกชนในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อการอยู่อาศัยสำหรับสังคมสูงวัยในยุคดิจิทัล และเพื่อทราบถึงความต้องการด้านเทคโนโลยีเพื่อการอยู่อาศัยและการเตรียมความพร้อมของผู้ที่จะเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะเสนอประเด็นที่เกี่ยวข้อง สังคมสูงวัยยุคดิจิทัล การสูงวัยอย่างมีคุณภาพ เทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัลเพื่อการอยู่อาศัยสำหรับสังคมสูงวัย และบทบาทการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน พอสังเขปดังนี้

สังคมสูงวัยในยุคดิจิทัล

ยุคดิจิทัลคือ ยุคที่เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในการดำเนินชีวิตประจำวันผ่านทางอุปกรณ์ต่างๆ (Device) ซึ่งสามารถเชื่อมต่อและส่งการกับระบบต่างๆ ได้โดยอัตโนมัติ ซึ่งประเทศไทยกำลังเข้าสู่ยุคดิจิทัล หรือประเทศไทย 4.0 เพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ ผู้สูงอายุในปัจจุบันที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่เกิดในรุ่น Baby Boomer ซึ่งมีความคุ้นเคยในการใช้งานอุปกรณ์เทคโนโลยีน้อยกว่าคนรุ่นหลัง ๆ โดยเฉพาะเมื่อเปรียบเทียบกับคนรุ่น Generation X และ Y ที่เติบโตมาในสังคมยุคดิจิทัล อย่างไรก็ตาม กลุ่ม Generation X และ Y จะเป็นกลุ่มที่

เข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ในอีก 20 ปีข้างหน้า ดังนั้น เทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อการอยู่อาศัยจะเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินชีวิตของคนกลุ่มนี้

การสูงวัยอย่างมีคุณภาพ (Active Aging)

Active Aging ซึ่งในที่นี้จะใช้คำว่า “การสูงวัยอย่างมีคุณภาพ” โดยองค์การอนามัยโลก (World Health Organization: WHO) ได้ให้ความหมายว่า เป็นกระบวนการที่เหมาะสมและเอื้อให้เกิดโอกาสในการพัฒนาสุขภาพ การมีส่วนร่วมและความมั่นคงเพื่อเพิ่มพูนคุณภาพชีวิตของบุคคลเมื่อสูงวัย (World Health Organization, 2002; เอมอร์ จารุงษ์, 2551: 1)

องค์การอนามัยโลก (WHO) ได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการสูงวัยอย่างมีคุณภาพว่า เป็นภาวะสุขสมบูรณ์ของผู้สูงอายุ และเป็นเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุทั่วโลกโดยคณาการสูงวัยอย่างมีคุณภาพจะเป็นหนทางที่จะยกระดับคุณภาพในการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ ซึ่งแนวคิดดังกล่าวได้นำเสนอแก่ประเทศต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาผู้สูงอายุให้มีสุขภาพกายสุขภาพจิต และคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุขในการดำเนินชีวิต ตลอดจนมีศักยภาพในการพึ่งพาตนเองเท่าที่ผู้สูงอายุจะทำได้ โดยการสูงวัยอย่างมีคุณภาพจะประกอบไปด้วย 3 ส่วนคือ

1. การมีสุขภาพที่ดี (Healthy)

1.1 การส่งเสริมการตรวจสุขภาพและการป้องกันโรค

1.2 การส่งเสริมให้เข้าถึงสิทธิสวัสดิการรักษายาบาล

1.3 การประชาสัมพันธ์ถึงสวัสดิการทางสุขภาพ

2. การมีความมั่นคงหรือการมีหลักประกันในชีวิต (Security)

2.1 เพิ่มการสร้างรายได้ให้กับผู้สูงวัย รัฐบาลควรกระตุ้นให้ภาคเอกชนจ้างงานในกลุ่มผู้เข้าสู่วัยเกษียณในตำแหน่งที่ต้องอาศัยความเชี่ยวชาญเฉพาะทางให้สามารถยังคงทำงานต่อไปได้

2.2 การรับงานมาทำที่บ้าน (Work at Home) เป็นช่องทางหนึ่งซึ่งผู้สูงวัยที่อาศัยอยู่ตามลำพังสามารถเพิ่มรายได้ให้กับตนเองได้ โดยต้องคำนึงถึงความถนัดของผู้สูงวัยด้วย

2.3 ชุมชนต้องตระหนักถึงความสำคัญของสภาพแวดล้อมภายในบ้านของผู้สูงวัยที่อาศัยอยู่ตามลำพัง โดยควรจัดหรือปรับปรุงให้มีความปลอดภัยเพื่อเป็นการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุ

3. การมีส่วนร่วม (Participation)

3.1 การมีกลุ่มทางสังคมของผู้สูงวัยที่อาศัยอยู่ตามลำพัง เพื่อไม่ให้ผู้สูงวัยเกิดความเหงา หงา สิ้นหวังในชีวิต และไม่เกิดความรู้สึกลูกทอดทิ้งออกจากสังคมโดยอาจนำเทคโนโลยีการสื่อสารมาประยุกต์ใช้

3.2 การเป็นจิตอาสาภายในชุมชน เป็นการเสริมสร้างคุณค่าให้กับตนเองและเสริมสร้างกลุ่มทางสังคมให้กับผู้สูงวัยเพื่อดำรงตนให้เป็นประโยชน์ต่อชุมชน

3.3 การถ่ายทอดภูมิปัญญาที่สั่งสมมาตลอดชีวิตให้กับคนรุ่นต่อไป

นอกจากคำจำกัดความของ Active Aging จาก WHO แล้ว ศศิพัฒน์ ยอดเพชร (2542, อ้างถึงใน เอมอร์ จารุงษ์, 2551: 3) ยังได้ให้คำจำกัดความ Active Aging เพิ่มเติมว่า ผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ หมายถึง ผู้สูงอายุที่ดูแลตัวเองได้ (Self-Care) พึ่งตนเองได้ (Self-Reliance) ทำในสิ่งที่ปรารถนาได้ตามศักยภาพของตน ทำประโยชน์ต่อผู้อื่นและสังคม มีความพึงพอใจในชีวิตความเป็นอยู่ในปัจจุบัน และเตรียมพร้อมสำหรับความเปลี่ยนแปลงที่จะมาถึง

ศศิพัฒน์ ยอดเพชร (2549: 80-81) กล่าวถึงองค์ประกอบของผู้สูงอายุที่มีศักยภาพเพื่อนำไปสู่การเป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพไว้ดังนี้

1. ผู้สูงอายุที่ยังประโยชน์ (Productive Aging) กล่าวคือ ความสามารถในการพึ่งตนเองเท่าที่จะทำได้ของผู้สูงอายุ และการใช้ความสามารถส่วนตัวในทางสร้างสรรค์ให้แก่ตนเอง ครอบครัว บุคคลอื่นและสังคม ความหมายนี้เน้นแนวคิดเชิงเศรษฐศาสตร์และสังคมวิทยาที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ

2. ผู้สูงอายุที่ประสบความสำเร็จ (Successful Aging) กล่าวคือ เป็นผู้ที่ดีดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับความพึงพอใจและความปรารถนาของตนเอง ซึ่งความหมายตามนัยนี้ค่อนข้างเน้นแนวทางด้านจิตวิทยาและแนวการดำเนินชีวิตของปัจเจกบุคคลในลักษณะหลากหลายแนวทาง (Multi-criteria Approach)

เทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัลเพื่อการอยู่อาศัยสำหรับสังคมสูงวัย

เทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัลเพื่อการอยู่อาศัยสำหรับผู้สูงวัยมีความสำคัญและได้รับความสนใจอย่างมากในปัจจุบัน เพื่อช่วยให้ผู้สูงวัยดำเนินชีวิตได้ด้วยความสะดวกสบายและมีสุขภาพที่ดี ตัวอย่างเทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัลสำหรับผู้สูงวัย เช่น อุปกรณ์นิรภัยป้องกันสะโพกที่จะช่วยกันกระแทกเมื่อหกล้ม หรือรองเท้าอัจฉริยะที่จะส่งสัญญาณเรียกบุคคลฉุกเฉินทันทีเมื่อหกล้มสายรัดข้อมือที่สามารถกดโทร. ออกเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉินได้ คอมพิวเตอร์ทำงานอัตโนมัติเมื่อเซ็นเซอร์ตรวจจับการเคลื่อนไหวได้ เป็นต้น โดยรูปแบบเทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัลสำหรับสังคมผู้สูงวัยนั้นสามารถแบ่งเป็นเทคโนโลยี 5 ประเภทคือ (Intellectual Design Group (IDG), 2016)

1. ฐานข้อมูล (Big Data) เทคโนโลยีที่ช่วยในการวิเคราะห์และเก็บรวบรวมข้อมูล เช่น พฤติกรรมการรับประทานยา การออกกำลังกาย การเคลื่อนไหว ประวัติสุขภาพ การพบแพทย์ และนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบการดูแลสุขภาพผู้สูงวัยให้มีความเหมาะสมในแต่ละบุคคลอีกด้วย

2. อุปกรณ์ตรวจจับการเคลื่อนไหว สามารถนำไปใช้ในการตรวจจับความเคลื่อนไหว หรือคลื่นความร้อนจากร่างกายมนุษย์เพื่อตรวจสอบว่ามีคนอยู่หรือไม่ นำมาประยุกต์ใช้เป็นระบบการเปิดปิดไฟอัตโนมัติ ติดตั้งบนหุ่นยนต์ช่วยเหลือหรือปิดระบบอุปกรณ์ไฟฟ้าที่ทำความร้อนต่าง ๆ เมื่อไม่มีคนอยู่ เพื่อป้องกันอันตราย

3. อุปกรณ์เพื่อปฏิสัมพันธ์ทางสังคม การมีเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมที่ช่วยให้เกิดปฏิสัมพันธ์ เช่น สไลป์ เฟซบุ๊ก วิดีโอคอล หรือเครื่องมือสื่อสาร โทรศัพท์ ช่วยให้ผู้สูงวัยสามารถติดต่อบุคคลใกล้ชิด ลูกหลาน บุคคลในครอบครัวได้อย่างสะดวกสบาย จะได้ไม่รู้สึกโดดเดี่ยว

4. จีพีเอส (GPS) เป็นเทคโนโลยีที่จะช่วยในการติดตามตำแหน่งผู้สูงวัยได้ ในกรณีที่ลูกหลานหรือผู้ดูแลต้องการเฝ้าติดตามอย่างใกล้ชิด หรือเพื่อให้คนในครอบครัวสามารถตามหาตัวได้หากเกิดการหลงทาง หลงลืมเส้นทาง ซึ่งอาจประยุกต์ได้โดยการติดตั้งในรองเท้า สร้อยคอ หรือสายรัดข้อมือ เป็นต้น

5. หุ่นยนต์ เป็นเทคโนโลยีที่กำลังมีการใช้งานอย่างแพร่หลายมากขึ้นแต่ก็ยังมีข้อจำกัดด้านราคาที่สูง โดยหุ่นยนต์เหล่านี้นำมาดัดแปลงให้สามารถดูแลผู้สูงวัยได้ เช่น หุ่นยนต์สำหรับอุ้ม สำหรับสร้างความบันเทิง หรือสำหรับเตือนเวลารับประทานยา พบแพทย์ เป็นต้น

ส่วนเทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัลในปัจจุบัน ประเทศไทยก็เริ่มมีการพัฒนามากขึ้นทั้งเทคโนโลยีที่ช่วยเรื่องการดูแลสุขภาพ การเข้าสังคมและความบันเทิงใจสำหรับผู้สูงวัย ตัวอย่างเทคโนโลยี (ประชากรดิจิทัลกิจออนไลน์, 2562) เช่น ระบบปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence : AI) “Health Smile” ที่ช่วยตรวจสุขภาพเบื้องต้นคล้ายกับการตรวจสุขภาพประจำปีได้ แอปพลิเคชัน “YoungHappy” ที่ช่วยสอนผู้สูงอายุให้ใช้โซเชียลมีเดีย บริการนิตยสารออนไลน์ และห้องสนทนาในลักษณะเหมือนการตั้งกระทู้พูดคุย เพื่อให้มีสังคม สนุก มีคุณค่ามากขึ้น หรืออุปกรณ์สวมใส่ “TidTam” ที่ช่วยตรวจจับท่าทางของผู้สวมใส่เพื่อวิเคราะห์ภาวะโรคพาร์กินสันเมื่อมีอาการสั่นเกร็ง แล้วใช้อัลกอริทึมวิเคราะห์แล้วแจ้งไปยังผู้ดูแลทันทีและมีปุ่มกดขอความช่วยเหลือ อีกทั้งยังระบุตำแหน่งได้อีกด้วย เป็นต้น

นอกจากนี้ประเทศที่ประสบความสำเร็จในการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัลเพื่อการอยู่อาศัยสำหรับสังคมสูงวัยซึ่งได้รับการยอมรับจากสังคมโลกคือประเทศญี่ปุ่น โดยประเทศญี่ปุ่นเป็นประเทศที่มีสัดส่วนของผู้สูงวัยต่อประชากรโดยรวมสูงที่สุด และสูงชันอย่างรวดเร็วเป็นอันดับต้น ๆ ซึ่งกลุ่มประชากรผู้สูงวัยดังกล่าวเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในการช่วยพัฒนาและฟื้นฟูประเทศภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ดังนั้น รัฐบาลประเทศญี่ปุ่นจึงให้ความสำคัญในการดูแลและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงวัยอย่างมาก โดยมีการพัฒนาที่อยู่อาศัย เช่น บ้านพักคนชรา Wakatake-no-Mori ที่ได้รับรางวัลผลงานการออกแบบที่ดีที่สุด (Good Design Award 2015) หรือจะเป็น Wellness Square in Fujisawa SST (Panasonic Corporation) หรือ Mitsubishi Estate Home ต่างก็ออกแบบเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุ และมีการใช้เทคโนโลยีเป็นอุปกรณ์ภายในที่อยู่อาศัยด้วย เช่น แก้วไฟฟ้าที่สามารถประกอบกับอ่างน้ำร้อนได้ หรือ Digital Mirror ที่เป็นทั้งกระจกและจอแสดงผลสำหรับออกกำลังกายได้ เป็นต้นซึ่งรูปแบบที่อยู่อาศัยสำหรับ

ผู้สูงอายุของญี่ปุ่นมีแนวคิด ดังนี้

1. ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุอยู่ในที่ที่ตัวเองคุ้นเคยได้อย่างมีความสุข
2. ส่งเสริมให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกอยู่ล้อมรอบบ้านผู้สูงอายุ
3. ส่งเสริมให้มีการอยู่ร่วมกันในทุก Generation เพื่อให้เกิดสังคมที่มีคุณภาพ และไม่ทำให้ผู้สูงอายุเกิดความหวาดหวั่นจากการอยู่ตามลำพัง

บทบาทการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน

การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) ได้นำการบริหารงานแบบเอกชนเข้ามาปรับใช้กับการบริหารงานภาครัฐ เช่น การบริหารงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ การคำนึงถึงหลักความคุ้มค่า โครงสร้างที่กะทัดรัดและแนวราบ การเปิดโอกาสให้เอกชนเข้ามาแข่งขันการให้บริการสาธารณะ และคำนึงถึงคุณภาพและจรรยาบรรณเป็นสำคัญโดย ในปี พ.ศ. 2556 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการได้กำหนดแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย (พ.ศ. 2556-2561) ซึ่งในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 5 ได้ระบุไว้ว่า การส่งเสริมระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน โดยกล่าวถึงการให้หน่วยงานราชการทบทวนบทบาทและภารกิจของตนให้เหมาะสม โดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ถ่ายโอนงานบางส่วนให้ภาคส่วนอื่น รวมทั้งการสร้างความร่วมมือหรือความเป็นภาคีหุ้นส่วน (Partnership) ระหว่างภาครัฐและภาคส่วนอื่น ๆ โดยมีแนวทางดังต่อไปนี้

1. ส่งเสริมการสร้างความร่วมมือในรูปภาคีหุ้นส่วนระหว่างรัฐบาลกับเอกชน (Public-Private-Partnership: PPP) เป็นการร่วมลงทุนระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชนเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและบริการสาธารณะจำเป็นที่ต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก และภาครัฐไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้เพียงพอ ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดผ่านการบูรณาการร่วมกันระหว่างรัฐกับเอกชนโดยไม่เกิดการลงทุนที่ซ้ำซ้อน มีการลงทุนที่ชัดเจน โปร่งใส สนับสนุนให้มีการจัดตั้งกองทุนส่งเสริมการลงทุนของเอกชนร่วมในกิจการของรัฐ และมีหน่วยงานที่รับผิดชอบการกำหนดมาตรฐานการร่วมลงทุนเพื่อไม่ให้กระทบ

การเงินและการคลังของประเทศ

2. เปิดให้ภาคเอกชนสามารถเข้ามาแข่งขันกันเพื่อจัดทำบริการสาธารณะแทนภาครัฐ (Contestability) เป็นการเปิดพื้นที่ให้ภาคเอกชนสามารถเข้ามาดำเนินงานแทนในส่วนภารกิจของภาครัฐที่ไม่จำเป็นต้องดำเนินการเอง ภาครัฐปรับเปลี่ยนบทบาทของตนขึ้นมาเป็นผู้กำหนดมาตรฐานการให้บริการ และติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของภาคเอกชนให้เป็นไปตามเงื่อนไข ส่วนภาคเอกชนก็เข้ามาแข่งขันกัน ซึ่งวิธีนี้จะช่วยสนับสนุนให้เกิดการแข่งขันอย่างเสรีผ่านกลไกตลาดและป้องกันการผูกขาดในระยะยาวอีกด้วย

3. เปิดให้องค์กรภาคประชาสังคมและชุมชนสามารถเข้ามาเป็นผู้จัดบริการสาธารณะแทนภาครัฐ โดยอาศัยการจัดทำข้อตกลงร่วม (Compact) เป็นการดำเนินงานร่วมกันระหว่างรัฐกับภาคเอกชนในลักษณะหุ้นส่วนที่มีเป้าหมายและข้อตกลงร่วมกันในการจัดบริการสาธารณะแก่ประชาชนให้สัมฤทธิ์ผล

4. พัฒนารูปแบบและแนวทางการบริหารงานแบบเครือข่าย (Networked Governance) เป็นการมีส่วนร่วมโดยองค์กรภาครัฐมีการปรับเปลี่ยนบทบาทและโครงสร้างให้สามารถเชื่อมโยงกับหน่วยงานภาคส่วนอื่น ๆ ได้สะดวก รวดเร็วยิ่งขึ้น ซึ่งสามารถพึ่งพากันและเชื่อมโยงกระบวนการทำงานและทรัพยากรต่าง ๆ กับทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมในรูปแบบพันธมิตร ใช้การบริหารงานที่ยืดหยุ่น ตัดสินใจรวดเร็ว ทันต่อสถานการณ์

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบเทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัลเพื่อการอยู่อาศัย โดยให้สอดคล้องกับลักษณะวิถีการดำเนินชีวิต (Lifestyle) ของผู้ที่จะเข้าสู่สังคมสูงวัย
2. เพื่อศึกษาความต้องการในการเตรียมความพร้อมของผู้ที่จะเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ (Active Aging)
3. เพื่อศึกษาบทบาทและแนวทางการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนในการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัลขั้นพื้นฐาน ที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการดำเนินชีวิตสำหรับสังคมสูงวัย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

1. ดำเนินการศึกษาโดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิ ซึ่งได้แก่

1.1 ศึกษาพฤติกรรมและวิถีการดำเนินชีวิต (Lifestyle) ของผู้สูงอายุ

1.2 ศึกษารูปแบบการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัลเพื่อการอยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ โดยให้สอดคล้องกับวิถีการดำเนินชีวิต

1.3 ศึกษาความต้องการของผู้สูงอายุ รูปแบบกรอบความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัลขั้นพื้นฐานเพื่อการอยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ

2. ดำเนินการศึกษาโดยใช้ข้อมูลปฐมภูมิ

ผู้วิจัยจัดทำแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้งานเทคโนโลยีในชีวิตประจำวันและความต้องการด้านเทคโนโลยีเพื่อการอยู่อาศัยเมื่อเข้าสู่ช่วงสูงอายุ เพื่อนำไปสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างจำนวน 25 ราย ได้แก่ ผู้ประกอบการด้านเทคโนโลยีจำนวน 5 ราย ผู้ประกอบการด้านที่อยู่อาศัยจำนวน 5 ราย กลุ่มบุคคลทั่วไปจำนวน 15 ราย โดยแบ่งเป็น บุคคลอายุ 19-38 ปี (Generation Y) จำนวน 5 ราย บุคคลอายุ 39-54 ปี (Generation X) จำนวน 5 ราย บุคคลอายุ 55 ปีขึ้นไป (Baby Boomer) จำนวน 5 ราย คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีสุ่มรายสะดวก (Accidental Sampling)

3. ดำเนินการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการเปรียบเทียบทั้งข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ เพื่อพิจารณาถึงความเหมือนและความแตกต่าง และมีการตีความข้อมูลเพื่อสร้างข้อสรุปของการศึกษาวิจัย

4. สรุปรูปแบบเทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัลขั้นพื้นฐาน รวมไปถึงกรอบบทบาทและแนวทางการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนในการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัลเพื่อการอยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุตลอดจนข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัย

รูปแบบเทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัลเพื่อการอยู่อาศัยที่ผู้สูงอายุต้องการ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่ารูปแบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการอยู่อาศัยที่ผู้สูงอายุต้องการแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่มใหญ่ ๆ ได้แก่

1. เทคโนโลยีเพื่อความสะดวกสบาย – เพื่อช่วยในการฟื้นฟูและย่นระยะเวลาในการทำกิจกรรม เพราะต้องการพักผ่อนและสะดวกสบาย โดยให้เทคโนโลยีเข้ามาเป็นตัวช่วยในการทำงาน ลดการเคลื่อนไหวของร่างกาย เช่น รถยนต์ไฟฟ้าที่สามารถขับเคลื่อนด้วยตัวเองได้โดยไม่ต้องขับเอง การสั่งการด้วยเสียงผ่านโทรศัพท์มือถือไปยังเครื่องใช้ไฟฟ้าภายในบ้านได้ เช่น หลอดไฟ เครื่องปรับอากาศ ประตู เป็นต้น การสั่งอาหารได้ด้วยโทรศัพท์มือถือ ระบบอินเทอร์เน็ตภายในบ้าน บันไดเลื่อนได้ในบ้าน เพียงสำหรับผู้สูงอายุที่สามารถปรับนั่งและนอนได้ ยืดเส้นยืดสายได้ด้วยตนเองโดยมีปุ่มกดเองโดยไม่ต้องอาศัยผู้อื่น การติดต่อสื่อสารที่เห็นหน้าได้ เครื่องดูดฝุ่น เครื่องทำความสะอาดบ้านอัตโนมัติ ระบบรวบรวมบริการต่าง ๆ ที่สามารถติดต่อได้ทันที เช่น แม่บ้านทำความสะอาด สั่งอาหารหรือซ่อมแซมเครื่องใช้ไฟฟ้าที่เสียหาย เป็นต้น

2. เทคโนโลยีเพื่อความปลอดภัย – เพื่อช่วยในการติดตามพฤติกรรมและการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุอย่างใกล้ชิด เพราะต้องการให้เกิดความปลอดภัยในชีวิตและป้องกันอันตรายที่จะเกิดขึ้นกับตนเมื่อสูงอายุ จึงต้องการให้มีอุปกรณ์หรือเทคโนโลยีดิจิทัลที่ช่วยตรวจสอบอันตรายและเข้าถึงความช่วยเหลือได้อย่างรวดเร็ว เช่น กล้องวงจรปิดดิจิทัล ที่สามารถตรวจดูได้แม้อยู่นอกบ้านและส่งสัญญาณเตือนเจ้าของบ้านได้ การติดตั้งระบบไฟอัตโนมัติตามห้องหรือทางเดินต่าง ๆ โดยใช้ระบบเซ็นเซอร์ตรวจจับการเคลื่อนไหว มีระบบติดตามการเคลื่อนไหวหรือระบุตำแหน่งของผู้สูงอายุด้วยระบบ GPS การติดตั้งระบบสัญญาณเตือนภัยต่าง ๆ เช่น ไฟไหม้ ผู้บุกรุก ไฟฟ้าลัดวงจร เป็นต้น หุ่นยนต์สุนัขที่คอยส่งเสียงร้องเมื่อมีสิ่งผิดปกติในบ้านและเป็นสัตว์เลี้ยงดิจิทัลไปด้วยในตัว อุปกรณ์ติดต่อดูแลโดยตรงถึงสถานีตำรวจหรือโรงพยาบาลที่ใกล้ที่สุด หรือติดต่อผู้ดูแลได้ทันทีบนหน้าจอโทรศัพท์ เป็นต้น

3. เทคโนโลยีเพื่อการดูแลสุขภาพ – ผู้ให้ข้อมูลต้องการ

การเข้าถึงบริการด้านสุขภาพได้อย่างรวดเร็ว ทันทั้งที่ และต้องการที่จะได้รับการดูแลอย่างต่อเนื่องจากผู้เชี่ยวชาญ ต้องการเทคโนโลยีที่จะช่วยให้ผู้สูงอายุพึ่งพาช่วยเหลือตัวเองได้ และในขณะเดียวกันก็ต้องให้ความสะดวกแก่ผู้ที่จะเข้ามาช่วยเหลือตนด้วย เช่น หุ่นยนต์ที่สามารถตรวจสุขภาพเบื้องต้นได้ก่อนพบแพทย์ เช่น วัดความดัน ตรวจคลื่นหัวใจ เบาหวาน และสามารถเชื่อมต่อกับข้อมูลกับโรงพยาบาลที่รักษาประจำได้ ไม่เท่าที่คอยพุงการเคลื่อนไหว มีไฟส่องนำทาง แจ้งเตือนผู้ดูแลเมื่อไม่ล้มหรือมีการกระแทก สายรัดข้อมือ (Wristband) หรือชิพที่สามารถระบุตัวตนได้ มีข้อมูลส่วนตัวบันทึกไว้ในยามเกิดเหตุฉุกเฉินหรืออุบัติเหตุ เครื่องออกกำลังกายที่ช่วยกำกับว่าต้องทำอะไรต่อ เครื่องมือวัดโภชนาการและคอยแจ้งเตือนเมื่อทานไม่ถูกหลัก เพื่อควบคุมและวางแผนการรับประทานอาหาร อุปกรณ์เตือนการทานอาหารและยาในแต่ละวัน เป็นต้น

การเตรียมความพร้อมของผู้ที่จะเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ

ประเทศไทยมีการตื่นตัวและเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่สังคมสูงวัย ดังที่มีทั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการดูแลคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ คือกรมกิจการผู้สูงอายุ และยังมีการวางมาตรการให้ความสำคัญกับการยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และผลักดันให้ประชาชนมีความเท่าเทียมในการเข้าถึงเทคโนโลยีต่าง ๆ เช่น การจัดเสวนาเพื่อให้ความรู้แก่ผู้สูงอายุในการใช้งานอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

จากการวิเคราะห์ข้อมูลในด้านการเตรียมความพร้อมพบประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

1. การเงิน ผู้ที่จะเข้าสู่สูงวัยมองว่าควรมีการเตรียมความพร้อมด้านการเงิน เพราะในอนาคตเมื่อเข้าสู่ช่วงสูงอายุ จะมีค่าใช้จ่ายสูง ทั้งด้านที่อยู่อาศัยและการดูแลสุขภาพ รวมไปถึงเทคโนโลยีสำหรับผู้สูงอายุต่าง ๆ ก็มีราคาสูง จึงต้องมีการออมและบริหารจัดการเงินที่ดี
2. ที่อยู่อาศัย ผู้ที่จะเข้าสู่สูงวัยยังมีการวางแผนในการปรับปรุงที่อยู่อาศัยให้รองรับกับการดำเนินชีวิตในช่วงสูงวัยด้วย เช่น การทำพื้นทางลาดเพื่อรองรับการใช้วีลแชร์ หรือ การสร้างราวจับในห้องน้ำ เป็นต้น ซึ่งเมื่อความต้องการของผู้ที่จะเข้าสู่สูงวัยไปเปรียบเทียบกับที่อยู่อาศัยต้นแบบจากประเทศญี่ปุ่น (Best Practice) แล้ว

พบว่าสิ่งที่ผู้ที่จะเข้าสู่สูงวัยต้องการในอนาคต มีความสอดคล้องกับสิ่งที่มีในที่อยู่อาศัยต้นแบบ ทั้งในด้านเทคโนโลยีเพื่อการอยู่อาศัย ลักษณะทางโครงสร้างที่เป็น Universal Design การทำกิจกรรมและการมีส่วนร่วมต่าง ๆ สิ่งแวดล้อมที่ได้น่าอยู่ การดูแลสุขภาพ และการรักษาความปลอดภัย เป็นต้น

3. การพัฒนาตนเอง ผู้ที่จะเข้าสู่สูงวัยคำนึงถึงการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ทั้งในด้านจิตใจและทักษะต่าง ๆ เช่น การอ่านหนังสือทำความเข้าใจชีวิต หรือการเข้าร่วมการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มทักษะต่าง ๆ รวมถึงการทำงานสำหรับผู้สูงอายุหรือจิตอาสาเพื่อให้ชีวิตมีคุณค่าอีกด้วย

บทบาทและแนวทางการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน

ผู้วิจัยได้ทำการทบทวนวรรณกรรมด้านบทบาทและแนวทางการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน และนำมาวิเคราะห์กับสถานะปัจจุบันของการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัลเพื่อการอยู่อาศัยสำหรับสังคมสูงวัย ภายใต้กรอบแนวคิดการส่งเสริมระบบบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน ตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย (พ.ศ. 2556-2561) ได้ผลสรุปดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงแนวทางการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนในการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัล
เพื่อการอยู่อาศัยสำหรับสังคมสูงวัย

แนวทางการมีส่วนร่วม	การนำมาประยุกต์ใช้
1. ส่งเสริมการสร้างความร่วมมือในรูปภาคีหุ้นส่วนระหว่างรัฐบาลกับเอกชน (Public-Private-Partnership: PPP)	เอกชนควรจะเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลด้วยการร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ หรือสถาบันการศึกษาที่จะวิจัยคิดค้นนวัตกรรมดิจิทัล ด้วยการสนับสนุนงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์เพื่อใช้ในการวิจัยดังกล่าว อีกทั้งสนับสนุนให้นักวิจัยหรือผู้เชี่ยวชาญการคิดค้นนวัตกรรมดังกล่าวได้มีโอกาสศึกษา เรียนรู้และแลกเปลี่ยนกับนานาชาติ ด้านที่อยู่อาศัย: เอกชนสามารถเข้ามาลงทุนพัฒนาโครงการที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุผ่านนโยบายของรัฐบาลในการให้สิทธิเอกชนเช่าที่ดินระยะยาวบริเวณ Central Business District (CBD) ซึ่งการจะได้สิทธิดังกล่าว เอกชนต้องกำหนดสัดส่วนของยูนิตที่ให้สำหรับผู้สูงอายุ และขายหรือให้เช่าในราคาพิเศษโดยเอกชนจะแบ่งรายได้หรือค่าเช่าให้รัฐ ซึ่งรัฐอาจนำค่าเช่าที่ดินและส่วนแบ่งดังกล่าว กลับมาสร้างและพัฒนาสาธารณูปโภคในบริเวณรอบ ๆ โครงการ เพื่อสร้างสังคมที่ดีขึ้น
2. เปิดให้ภาคเอกชนสามารถเข้ามาแข่งขันกันเพื่อจัดทำบริการสาธารณะแทนภาครัฐ (Contestability)	ภาคเอกชนสามารถเข้ามาแข่งขันราคา เพื่อป้องกันและลดปัญหาการผูกขาดในระยะยาว เช่น การร่วมลงทุนของรัฐบาลกับภาคเอกชนในการสร้างเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อให้เข้าถึงทุกพื้นที่ในประเทศ เพื่อเป็นพื้นฐานสำคัญในการเรียนรู้การใช้เทคโนโลยี โดยรัฐสามารถให้เอกชนเข้าร่วมลงทุนสร้างเครือข่าย High Speed Fiber Connection ให้เข้าถึงทุกพื้นที่ในแต่ละจังหวัด รวมถึงเพื่อให้ภาคเอกชนสามารถจำหน่ายอุปกรณ์เทคโนโลยีที่เชื่อมต่อกับอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงได้ เอกชนสามารถเข้าร่วมประกวดการออกแบบโครงการที่อยู่อาศัยต้นแบบของผู้สูงอายุ เพื่อที่รัฐสามารถนำไปเป็นแนวทางให้ผู้ประกอบการรายอื่นนำไปพัฒนาในโครงการอื่น ๆ ทั้งนี้ รัฐอาจมีการให้หรือยกเว้นภาษีแก่บริษัทอสังหาริมทรัพย์ที่นำต้นแบบดังกล่าวไปพัฒนาในโครงการต่อไป สำหรับที่อยู่อาศัยของสังคมสูงวัยซึ่งรัฐเป็นเจ้าของโครงการนั้น รัฐอาจจะให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมด้วยการให้เอกชนมาเป็นผู้บริหารจัดการส่วนกลางของโครงการที่อยู่อาศัย เนื่องจากเอกชนมีความเชี่ยวชาญในการบริหาร งานบำรุงรักษาและการให้บริการต่าง ๆ โครงการอาจสามารถประหยัดค่าส่วนกลางที่จะเรียกเก็บจากผู้อยู่อาศัย ซึ่งจะช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายของผู้อยู่อาศัยได้และสามารถนำเงินดังกล่าวไปใช้ประโยชน์ในส่วนอื่นได้

แนวทางการมีส่วนร่วม	การนำมาประยุกต์ใช้
3. พัฒนารูปแบบและแนวทางการบริหารงานแบบเครือข่าย (Networked Governance)	เอกชนดำเนินธุรกิจในรูปแบบการรับซื้อบ้านมือสองในทำเลที่มีศักยภาพ เพื่อนำมาพัฒนาปรับปรุงให้เป็นบ้านของผู้สูงอายุที่มีเทคโนโลยีที่ทันสมัยและตอบสนองความต้องการด้านที่พักอาศัย เอกชนควรร่วมมือในการจัดตั้งองค์กรที่ไม่มีผลกำไร (Nonprofit Organization) ที่มีระบบฐานข้อมูลของผู้ประกอบการรายย่อยในการให้บริการ การปรับปรุงซ่อมแซมที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุโดยมีผลงานที่ได้มาตรฐานและน่าเชื่อถือ ทั้งนี้ เพื่อสะดวกกับผู้ที่ต้องการหาข้อมูลดังกล่าว
4. อื่น ๆ	เอกชนควรพิจารณาในเรื่อง Financial Credit Term โดยขยายอายุของผู้สูงวัยมีสิทธิกู้ได้ถึงอายุ 65 ปี ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับการขยายเวลาของผู้ที่จะเกษียณอายุในการทำงานจาก 60 ปี เป็น 65 ปี เอกชนดำเนินธุรกิจในการให้ซื้อบ้านเพื่ออยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุโดยการกำหนดแบบบ้านและช่วงอายุที่จะเข้าพักอาศัย โดยใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ตัดจากเงินเดือน สามารถที่จะปรับเปลี่ยนรูปแบบบ้าน สถานที่ตั้ง โดยพิจารณาจากวงเงินที่ได้ผ่อนส่งมาจนถึงช่วงอายุดังกล่าว โดยมีเกณฑ์ยืดหยุ่นที่จะทำให้ผู้ที่ผ่อนส่งมีความมั่นใจว่าเมื่อถึงวัยดังกล่าวจะมีบ้านพักอาศัยของผู้สูงวัยได้ กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงมนุษย์ ได้ดำเนินการโครงการธนาคารเวลา ซึ่งเป็นโครงการเพื่อจัดหาอาสาสมัครไปดูแลผู้สูงอายุ เป็นการสะสมความดีที่เบิกใช้ได้โดยการสะสมแต้มไว้ เมื่อเวลาที่ตัวเองสูงอายุจะได้รับการตอบแทนด้วยบริการต่าง ๆ ให้ 1 ชั่วโมง ได้รับ 1 ชั่วโมง ซึ่งโมเดลธนาคารเวลาดังกล่าวได้มีการนำไปใช้ในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งในสหรัฐอเมริกา และสหราชอาณาจักร สำหรับประเทศไทยเพิ่งจะเริ่มต้นโดยกรมกิจการผู้สูงอายุดังกล่าวข้างต้น ดังนั้น บทบาทหนึ่งที่ภาคเอกชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยพัฒนาสังคมได้คือ การร่วมมือกับท้องถิ่น ชุมชน ในการจัดโครงการธนาคารเวลาโดยให้บุคลากรและคนในท้องถิ่น ชุมชน ได้ไปดำเนินกิจกรรมในการดูแลและให้บริการแก่ผู้สูงวัย โดยแต้มนั้นภาคเอกชนอาจจะร่วมเข้าโครงการกับกรมกิจการผู้สูงอายุเพื่อบุคลากรจะได้เก็บแต้มนั้นไว้ใช้เมื่อตนเองสูงวัย หรืออาจจะเป็นโบนัสที่ภาคเอกชนมอบให้กับผู้ที่มีจิตอาสาในการเข้าร่วมกิจกรรมสูงวัย ภาคเอกชนควรมีนโยบายในการรับผู้สูงอายุเข้าทำงาน โดยรัฐออกมาตรการที่กำหนดให้ภาคเอกชนจะต้องรับผู้สูงอายุเข้าทำงานเช่นเดียวกับคนพิการ

สรุปและอภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดด้วยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ข้างต้น พบข้อสรุปดังต่อไปนี้

1. รูปแบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการอยู่อาศัยที่กลุ่มตัวอย่างต้องการในช่วงสูงวัย สรุปได้เป็น 3 รูปแบบ ได้แก่

1.1 การอำนวยความสะดวกสบายในชีวิตประจำวัน เพื่อให้สามารถพึ่งพาตัวเองได้ ช่วยทุ่นแรงในการทำกิจกรรมต่าง ๆ และช่วยให้การเคลื่อนที่สะดวกยิ่งขึ้น เช่น เครื่องดูดฝุ่นอัตโนมัติ อุปกรณ์ที่สั่งงานด้วยเสียง บันได ลิฟต์ในบ้าน เป็นต้น

1.2 การดูแลความปลอดภัยในชีวิตเพื่อเฝ้าระวังอันตราย ตรวจสอบความเป็นอยู่ ระบุตำแหน่งปัจจุบันได้ เช่น กล้องวงจรปิดที่เชื่อมต่อผ่านมือถือ ระบบเซ็นเซอร์ตรวจจับความเคลื่อนไหว ระบบแจ้งเตือนกันการล้ม กระแทกพื้น เป็นต้น

1.3 การดูแลและส่งเสริมสุขภาพกายและจิตใจ เพื่อให้มีสุขภาพที่ดี เป็นผู้สูงวัยที่มีร่างกายแข็งแรง และมีความสุข เช่น กระจกดิจิทัลเพื่อออกกำลังกาย แอปพลิเคชันเพื่อการตรวจสุขภาพเบื้องต้น แอปพลิเคชันเพื่อความบันเทิงและการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น เป็นต้น ทั้งนี้ ในด้านการดูแลสุขภาพ กลุ่ม Baby Boomers เน้นให้ความสำคัญกับรูปแบบเทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัลที่จะช่วยป้องกันเรื่องสุขภาพและความปลอดภัยมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ เช่น อุปกรณ์ที่ช่วยให้สามารถติดต่อได้ในกรณีฉุกเฉินทั้งสถานพยาบาลและสถานีตำรวจ อุปกรณ์ช่วยระบุตำแหน่ง (GPS) กล้องวงจรปิด และแอปพลิเคชันที่ช่วยตรวจสุขภาพเบื้องต้น ในขณะที่กลุ่ม Generation X และ Y เน้นเทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัลไปที่การส่งเสริมสุขภาพอย่างการช่วยออกกำลังกายและการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ มากกว่า อาจเป็นเพราะช่วงวัยของกลุ่ม Baby Boomers ที่ปัจจุบันเริ่มเข้าสู่วัยสูงอายุ มีการตระหนักในเรื่องปัญหาสุขภาพมากกว่าวัยอื่น ๆ

2. กลุ่ม Generation X และ Y มีการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการอยู่อาศัยที่หลากหลายกว่ากลุ่ม Baby Boomer เนื่องจากการเติบโตมาด้วยสภาพแวดล้อมของเทคโนโลยี แต่โครงสร้างพื้นฐานที่ต้องการร่วมกันในวัยสูงอายุคือเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ที่สามารถเชื่อมต่อข้อมูลกันได้สะดวก

3. เมื่อเทียบกับที่อยู่อาศัยต้นแบบสำหรับผู้สูงอายุของประเทศญี่ปุ่น (Best Practice) พบว่า ลักษณะทางกายภาพหรือการออกแบบที่เน้นหลักการยสถาปัตยกรรม (Universal Design) มีความสอดคล้องกับความต้องการด้านที่อยู่อาศัยเมื่อสูงวัยของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ทั้งในด้านความปลอดภัย ความสะดวกสบาย และการดูแลสุขภาพ ทั้งนี้ ในด้านเทคโนโลยีเพื่อการอยู่อาศัย ที่อยู่อาศัยต้นแบบยังมีการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้น้อยเมื่อเทียบกับสิ่งที่กลุ่มตัวอย่างต้องการ และยังไม่ได้มีการเตรียมเทคโนโลยีสำหรับผู้สูงอายุต่าง ๆ มาไว้ในที่อยู่อาศัยต้นแบบมากเท่าที่ควร

4. บทบาทและแนวทางการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนในการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัลเพื่อการอยู่อาศัยสำหรับผู้ที่จะเข้าสู่สังคมสูงวัยที่ผ่านมา ผู้ประกอบการด้านที่อยู่อาศัยมีการพัฒนารูปแบบที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงวัย ผู้ประกอบการด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัลมีการศึกษาวิจัย ออกแบบผลิตภัณฑ์และอุปกรณ์ที่เอื้ออำนวยต่อการใช้ชีวิตของผู้สูงวัยในปัจจุบันและอนาคต แต่การพัฒนาดังกล่าวก็ยังมีข้อจำกัดเนื่องจากยังไม่มีระบบฐานข้อมูล ความต้องการของผู้สูงอายุที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัลเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุได้อย่างครอบคลุม

5. ผลิตภัณฑ์และอุปกรณ์ทั้งที่ใช้ในการผลิตและจำหน่ายยังมีราคาสูง ผู้สูงวัยที่มีรายได้น้อยไม่สามารถเข้าถึงบริการหรือการใช้ผลิตภัณฑ์และอุปกรณ์ดังกล่าวได้ จึงต้องมีการเตรียมพร้อมการส่งเสริมด้านการออมเงิน และขณะเดียวกันมีมาตรการจากรัฐช่วยเรื่องการควบคุมราคา

6. ภาคเอกชนยังต้องการการสนับสนุนจากทางภาครัฐในหลายด้าน เช่น ต้องการให้รัฐเป็นผู้บริหารจัดการในการจัดซื้อ สรรหาเทคโนโลยีมาสู่ประชาชน ต้องการให้มีการส่งเสริมธุรกิจสตาร์ทอัพที่เกี่ยวกับนวัตกรรมเพื่อผู้สูงอายุ ต้องการให้มีการลดด้านภาษีในการดำเนินงานเพื่อจูงใจภาคเอกชนเข้ามาลงทุนด้านการพัฒนานวัตกรรมเพื่อผู้สูงอายุมากขึ้น เป็นต้น

7. ประชาชนกลุ่มตัวอย่างต้องให้รัฐช่วยในการควบคุมราคาสินค้าผลิตภัณฑ์เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อผู้สูงอายุ ต้องการให้รัฐร่วมมือกับภาคเอกชนในการลงทุนเพื่อพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อผู้สูงอายุ และต้องการให้ส่งเสริมการติดตั้งและใช้งาน

เทคโนโลยีเพื่อผู้สูงอายุภายในที่อยู่อาศัยของประชาชนด้วย

8. แนวทางการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนในการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัลเพื่อการอยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ เช่น การลงทุน คิดค้น และพัฒนาเทคโนโลยีดังกล่าว การร่วมมือกับภาคสถานศึกษาในการพัฒนาองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม การเพิ่มพูนความสามารถในการกู้เงิน หรือได้รับช้อยกเว้นทางภาษีจากการประกอบการ การร่วมลงทุนกับภาคส่วนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อระดมทุน เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

1. ด้านผู้ที่เข้าสู่สังคมสูงวัย รัฐควรส่งเสริมการเตรียมความพร้อมผ่านแนวทาง ดังนี้

1.1 การส่งเสริมและให้ข้อมูลเพื่อให้เกิดสังคมวัยที่มีคุณภาพ (Active Aging) โดยจัดตั้งศูนย์เอนกประสงค์หรือ Day Center ที่มีบริการหลายรูปแบบทั้งการเป็นสถานที่เรียนรู้ การสร้างอาชีพ รวมทั้งการฟื้นฟูด้านสุขภาพ

1.2 การออมเงิน และวางแผนชีวิตหลังเกษียณผ่านมาตรการสร้างความร่วมมือกับภาคธนาคารในการเพิ่มดอกเบี้ยเงินฝากเงินระยะยาวเพื่อใช้หลังเกษียณ

1.3 การหาที่อยู่อาศัย รัฐควรมีมาตรการในการลดภาษีเงินได้เมื่อซื้อที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุและครอบครัว หรือการกำหนดเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำเพื่อสร้าง/ปรับปรุงที่อยู่อาศัยและระบบสาธารณูปโภคสำหรับผู้สูงอายุ

2. ด้านผู้พัฒนาอสังหาริมทรัพย์ รัฐควรมีมาตรการเพื่อสร้างแรงจูงใจในการส่งเสริมสนับสนุนผู้ประกอบการด้านที่อยู่อาศัย ในการพัฒนาโครงการอสังหาริมทรัพย์ที่ตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุ ดังนี้

2.1 มาตรการลดหย่อนภาษีเงินได้นิติบุคคลในการพัฒนาโครงการอสังหาริมทรัพย์ที่ออกแบบตามหลักอารยสถาปัตย์ (Universal Design) สำหรับความต้องการของผู้สูงอายุ

2.2 สิทธิในการเพิ่มพื้นที่อาคาร (Floor Area Ratio) หรือสิทธิในการหักลดภาษีเมื่อผู้พัฒนาอสังหาริมทรัพย์มีการกำหนดสัดส่วนของที่อยู่อาศัยที่ออกแบบสำหรับผู้สูงอายุในโครงการอสังหาริมทรัพย์ รวมถึงราคาและเงื่อนไขพิเศษสำหรับผู้สูงอายุ

3. ด้านผู้ประกอบการด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม

รัฐควรมีมาตรการเพื่อสร้างแรงจูงใจในการส่งเสริมสนับสนุนในการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม ที่ตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุ ดังนี้

3.1 การลดภาษีนำเข้าอุปกรณ์ เครื่องมือ หรือชิ้นส่วนการผลิตที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ

3.2 การสนับสนุนภาคเอกชนทั้งองค์กรขนาดเล็กและใหญ่ รวมถึงกลุ่มธุรกิจสตาร์ทอัพในการคิดค้นพัฒนาเทคโนโลยีและที่อยู่อาศัยที่ตอบสนองความต้องการของผู้สูงวัย โดยการจัดสรรงบประมาณสำหรับวิจัยและส่งเสริมการศึกษาดูงานระหว่างประเทศที่มีการให้ความสำคัญกับสังคมผู้สูงวัย

3.3 มาตรการจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) ในการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีแก่บริษัทผู้ผลิตเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุที่จะมาลงทุนในประเทศไทยเพื่อต้นทุนอุปกรณ์ที่ถูกลง พร้อมทั้งเรียนรู้เทคโนโลยีจากบริษัทข้ามชาติ

4. ด้านสถาบันการศึกษา ควรมีนโยบายและการสร้างความร่วมมือ ดังนี้

4.1 การดำเนินการศึกษาวิจัยคิดค้นเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อรองรับกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมเข้าสู่สังคมสูงวัยยุคดิจิทัล โดยเปิดโอกาสให้หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน มีส่วนร่วมในการออกแบบพัฒนาวัสดุอุปกรณ์เทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัลต้นแบบและสนับสนุนให้มีการนำไปพัฒนาต่อยอดในระบบอุตสาหกรรมของภาคเอกชนได้

4.2 จัดหลักสูตรการเรียนการสอนด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อผู้สูงอายุให้มากขึ้น และควรมีนโยบายในการปลูกฝังให้นักศึกษาในหลักสูตรระดับอุดมศึกษามีวิชาการเรียนรู้ตลอดชีวิต อบรมระยะสั้นและระยะยาว เพื่อเป็นประโยชน์ในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมสูงวัย

4.3 สนับสนุนการจัดโครงการอบรมให้ความรู้และฝึกทักษะการใช้ชีวิตที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี นวัตกรรมต่าง ๆ ผ่านโปรแกรมคอมพิวเตอร์หรือแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟน มีการถ่ายทอดองค์ความรู้สู่สังคม เพื่อให้มีการตระหนักรู้ มีความพร้อม และความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีเพื่อการอยู่อาศัยในชีวิตประจำวันมากยิ่งขึ้น โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนเข้ามามีส่วนร่วม

บรรณานุกรม

ธวัช สติธิกิจโยธิน. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติป่าชายเลน: ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลคลองโคน อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม”. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการพัฒนาสังคม, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2543).

ประชาชาติธุรกิจออนไลน์. “สังคม “สุข” สูงวัยไฮเทค AI-Smart Pod อัจฉริยะภาพชีวิต”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://www.prachachat.net/ict/news-315162>, 2562.

“ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580)”, **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่มที่ 135 ตอนที่ 82 ก, 13 ตุลาคม 2561, หน้า 44-51.

ศศิพัฒน์ ยอดเพชร. ศูนย์เอนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ ในชุมชน: ข้อเสนอเพื่อการขับเคลื่อนนโยบายและการปฏิบัติในเวทีนโยบายสาธารณะ: เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้สูงอายุ บทบาทท้องถิ่นในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ, 2549.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. “แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย (พ.ศ. 2556-2561)”. เอกสารประกอบการจัดประชุม. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: https://www2.opdc.go.th/uploads/files/2556/powerpoint_%20yutasad.pdf, 2556.

สำนักงานวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. “เอกสารวิชาการอิเล็กทรอนิกส์”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://www.parliament.go.th/library/>, 2559.

สำนักยุทธศาสตร์ สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. รายงานผลการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย พ.ศ. 2560. กรุงเทพฯ: กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, 2561

เอมอร จารุงรังษี. “การเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ”, **วารสารพหุวิทยาและเวชศาสตร์ผู้สูงอายุ**. ปีที่ 9 (1), มกราคม-มีนาคม 2551. หน้า 43-84.

Intellectual Design Group (IDG). “เตรียมความพร้อม 5 เทคโนโลยีสู่ “สังคมผู้สูงอายุ”. (Online). Available: https://www.idgthailand.com/5_trends_elderly-people/, 2016.

Population Pyramid. “Population Pyramids of the World from 1950 to 2100: Thailand”. (Online). Available: <https://www.populationpyramid.net/thailand/>, 2017.

Propholic. “[Wakatake-no-Mori] บ้านพักคนชรา ระดับรางวัล Good Design Gold Award 2015 ของญี่ปุ่น”. (Online). Available: <https://propholic.com/prop-globe/>, 2014.

World Health Organization. **Active Ageing: A Policy Framework**. Geneva: World Health Organization, 2002.

การสร้างความมั่นคงของชาติ โดยเทคโนโลยีการกักเก็บพลังงาน

The Building of National Security by Energy Storage Technology

สนิธชนก สังขจันทร์

ศูนย์การอุตสาหกรรมป้องกันประเทศและพลังงานทหาร

Sanitchanog Sangkachantra

Defence Industry and Energy Centre

E-mail: noomtimor@hotmail.com

วันที่รับบทความ : 24 เมษายน 2563

วันที่แก้ไขบทความ : 28 เมษายน 2563

วันที่ตอบรับบทความ : 29 เมษายน 2563

บทคัดย่อ

เทคโนโลยีระบบกักเก็บพลังงานถือเป็นเทคโนโลยีที่สำคัญในการช่วยบริหารจัดการพลังงานทดแทน ซึ่งสามารถหาได้จากธรรมชาติในรูปแบบต่าง ๆ เข้ามาช่วยสำรองเก็บไว้ซึ่งพลังงานที่ผลิตได้จะสามารถตอบสนองความต้องการใช้พลังงานได้ครอบคลุมในทุกช่วงเวลาแม้ในภาวะวิกฤต ทั้งในกรณีที่ระบบผลิตพลังงานไฟฟ้าหลักเกิดขัดข้อง ซึ่งหากประเทศไทยสามารถยกระดับคุณภาพการผลิตและใช้พลังงานทดแทนภายในประเทศได้มากขึ้นแล้ว จะส่งผลให้ประเทศลดการพึ่งพาพลังงานภายนอกน้อยลง มีความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ เนื่องจากจะช่วยให้สามารถควบคุมต้นทุนพลังงานที่เป็นปัจจัยหนึ่งในภาคการผลิตและภาคขนส่งได้

ในการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้

ประเมินความมั่นคงด้านพลังงานของประเทศ โดยการรวบรวมข้อมูลนโยบาย และหรือแผนงานด้านพลังงานที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลการผลิตและการใช้พลังงาน ข้อมูลการเติบโตของเศรษฐกิจ ข้อมูลเทคโนโลยีที่มาช่วยเสริมสร้างความมั่นคง เพื่อนำมาวิเคราะห์ศักยภาพและโอกาสประเมินแนวทางการเหมาะสม และความเป็นไปได้ที่จะพัฒนาเทคโนโลยีในประเทศ พร้อมทั้งเสนอแนะนโยบายในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและใช้งานพลังงานทดแทน เพื่อเป็นพลังงานสำรองของประเทศด้วยเทคโนโลยีกักเก็บพลังงาน (แบตเตอรี่) ที่สามารถเสริมสร้างความมั่นคงทางพลังงานของประเทศไทย ตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 และแผนบูรณาการพลังงาน (พ.ศ. 2558-2579)

คำสำคัญ: เทคโนโลยีระบบกักเก็บพลังงาน, ความมั่นคงแห่งชาติ, แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี, แผนบูรณาการพลังงานระยะยาว

ABSTRACT

Energy storage technology is an important technology that enables renewable energy, which can be obtained from nature, in various ways to be reserved. The produced energy can then meet the demand in any period of time, even in crisis situation or when the main power generation system fails. If Thailand can raise the quality of production and use more domestic renewable energy, we will be less dependent on external source. Economic stability will be enhanced from the ability to control energy costs, which are one of the factors in the manufacturing and transportation sectors

This research adopts qualitative approach

where the researcher has examined the country's energy security. Information on relevant energy policies and programs, energy production and consumption, economic growth and available technology were gathered in order to evaluate the feasibility of developing technology in the country and recommend policies on increasing renewable energy. Production and consumption through energy storage technology (batteries) to enhance the energy security of Thailand in accordance with the 20-year national strategic plan, the National Economic and Social Development Plan No. 12 and the Energy Integration Plan (2015-2036)

Keywords: Energy Storage System Technology, National Security, 20-year National Strategic Plan, Long-term Energy Integration Plan

บทนำ

ในยุคสมัยก่อนเมื่อมีการกล่าวถึง “ความมั่นคง” ส่วนมากมักจะเข้าใจกันว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับการทหาร การสู้รบ หรือการสงครามโดยตรง เนื่องจากสมัยก่อนนั้นภัยคุกคามที่จะมีผลกระทบต่อประเทศชาติได้ ก็คือการรุกรานด้วยกำลังทหารของชาติที่เหนือกว่า เพื่อต้องการยึดหรือบังคับประเทศอื่นให้ปฏิบัติตามความต้องการของประเทศตน หากประเทศใดที่มีกำลังทหารเข้มแข็ง ก็จะสามารถป้องกันรักษาเอกราชและความมั่นคงปลอดภัยของชาติเอาไว้ได้

ปัจจุบันสภาวะการณ์กลับตรงกันข้ามกับที่กล่าวมาแล้ว กล่าวคือ แม้จะไม่มีสงครามหรือการสู้รบ แต่หลายประเทศอาจไม่มีความมั่นคงปลอดภัย เนื่องจากสงครามในยุคใหม่อาจมาในรูปแบบการปิดกั้น หรือการกีดกันทางเศรษฐกิจการค้า การแข่งขันพัฒนาเทคโนโลยี การแข่งขันครอบครองวัตถุดิบที่เป็นปัจจัยพื้นฐาน การแสวงหาพันธมิตรเพื่อกดดันประเทศนอกสมาชิก ความแตกต่างทางเชื้อชาติ ศาสนา การเมืองการปกครอง หรือแม้กระทั่งการแย่งชิงกักตุนวัตถุดิบ และการใช้มาตรการภาษี เป็นต้น คำว่า “ความมั่นคงแห่งชาติ” (National Security) จึงเกิดขึ้นโดยครอบคลุมเรื่องต่าง ๆ อันได้แก่ เศรษฐกิจ สังคม-จิตวิทยา และการเมือง

ดังนั้น การดำเนินงานเรื่อง “ความมั่นคงแห่งชาติ” ของประเทศไทยให้สอดคล้องกับบริบทของโลกที่เปลี่ยนแปลงไป หน่วยงานด้านความมั่นคงต้องมีการดำเนินงานด้านความมั่นคงโดยคำนึงถึงความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม-จิตวิทยา การเมือง และการทหาร ซึ่งในการศึกษานี้จึงมุ่งเน้นการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของประเทศในบริบทของความมั่นคงด้านพลังงาน ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ กล่าวคือ เมื่อประเทศไทยมีความมั่นคงด้านพลังงาน จะส่งผลต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และโดยเฉพาะอย่างยิ่งคือการทหาร

ปัจจุบันประเทศไทยขาดดุลด้านพลังงานเป็นมูลค่าหลายแสนล้านบาท โดยต้องพึ่งพาการนำเข้าพลังงานมากกว่าครึ่ง และมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นตามแผนบูรณาการ

พลังงานระยะยาว (Thailand Integrated Energy Blueprint: TIEB) การที่ประเทศต้องพึ่งพาพลังงานจากต่างประเทศเกินกว่าครึ่งหนึ่งของการใช้พลังงานในประเทศ ส่งผลกระทบต่อความมีเสถียรภาพในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ กระบะภาพลักษณ์ความเชื่อมั่นของนักลงทุน กล่าวคือ เมื่อประเทศไม่สามารถควบคุมต้นทุนราคาพลังงานได้ ราคาพลังงานในประเทศจะผันแปรตามราคาพลังงานในตลาดโลก ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความผันผวนของต้นทุนการผลิตในภาคอุตสาหกรรมและภาคขนส่ง นอกจากนี้ หากราคาพลังงานในตลาดโลกเพิ่มสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ราคาพลังงานในประเทศจะปรับตัวเพิ่มสูงขึ้นด้วย ส่งผลให้ราคาสินค้าอุปโภคบริโภค รวมถึงค่าครองชีพของประชากรในประเทศเพิ่มสูงขึ้นด้วย ปัจจัยเหล่านี้จะส่งผลกระทบต่อโดยตรงต่อการขยายตัวของภาคเศรษฐกิจ กระบะภาพการเมืองการปกครอง ส่งผลกระทบต่อความไม่มั่นคงและเสถียรภาพทางการเมือง ดังนั้น การลดความผันผวนด้านราคาพลังงานจึงเป็นประเด็นสำคัญเร่งด่วนที่จะต้องเร่งดำเนินการแก้ไข ซึ่งปัจจัยสำคัญที่จะช่วยลดปัญหาความผันผวนของราคาพลังงานในตลาดโลกได้ แนวทางหนึ่งคือ การลดการพึ่งพาพลังงานจากต่างประเทศ การพัฒนาประสิทธิภาพการใช้พลังงาน และพัฒนาการใช้พลังงานทดแทนที่มีภายในประเทศเพิ่มมากขึ้น เช่น พลังงานจากแสงอาทิตย์ ลม ชขยะ/ของเสีย ชีวมวล ชีวภาพ รวมถึงพืชพลังงาน เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การใช้พลังงานทดแทนแต่ละประเภทยังมีข้อจำกัด และมีช่วงเวลาการผลิตที่ไม่แน่นอน ขาดความต่อเนื่องและความเสถียร ยกตัวอย่างเช่น พลังงานแสงอาทิตย์จะผลิตไฟฟ้าได้ในเวลาที่มีแสงสว่าง ไฟฟ้าจากพลังงานลมจะผันแปรตามความเร็วลม และขึ้นอยู่กับพื้นที่ ส่วนไฟฟ้าจากชีวมวลจะขึ้นอยู่กับฤดูกาล เป็นต้น ดังนั้น เพื่อที่จะพัฒนาและยกระดับคุณภาพในการผลิตและใช้พลังงานทดแทนของประเทศ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความรู้ระบบกักเก็บพลังงานในรูปแบบต่าง ๆ เข้ามาช่วยสำรองพลังงาน และเพื่อให้พลังงานที่ผลิตได้สามารถตอบสนองความต้องการใช้พลังงานได้

ครอบคลุมในทุกช่วงเวลา แม้ในภาวะวิกฤต ทั้งในกรณีขาดแคลนพลังงาน ระบบพลังงานหลักขัดข้อง การลดพลังงานสูญเสียจากการเชื่อมต่อระบบผลิตไฟฟ้าพลังงานทดแทนเข้ากับระบบสายส่งหลัก นอกจากนี้ระบบกักเก็บพลังงานยังสามารถช่วยปรับปรุงคุณภาพไฟฟ้าในระบบสายส่งไฟฟ้าได้ ซึ่งเมื่อประเทศไทยสามารถยกระดับคุณภาพการผลิตและใช้พลังงานทดแทนภายในประเทศได้มากขึ้น จะส่งผลให้ประเทศลดการพึ่งพาพลังงานภายนอกน้อยลง ประเทศจะสามารถสร้างความมั่นคง และลดต้นทุนด้านพลังงาน ส่งผลให้สามารถควบคุมต้นทุนพลังงานที่เป็นปัจจัยหนึ่งในภาคการผลิตและภาคขนส่ง ทำให้ต้นทุนผลิตภัณฑ์ลดลงสามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก ส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนด้านเศรษฐกิจของประเทศ ด้วยเหตุนี้ระบบกักเก็บพลังงานจึงมีความสำคัญต่อความมั่นคงของประเทศ อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันระบบกักเก็บพลังงานยังมีต้นทุนสูง ประกอบกับการใช้พลังงานทดแทนยังไม่มีที่แพร่หลายหรือเป็นที่ยอมรับมากนักในประเทศ จึงจำเป็นต้องสร้างความพอเพียงในการใช้พลังงานอย่างคุ้มค่า สร้างความน่าเชื่อถือในการผลิตพลังงาน และเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันกับนานาประเทศในด้านการพัฒนาเทคโนโลยีและตลาด เพื่อลดต้นทุนด้านพลังงานและการสำรองพลังงานของประเทศ

ผู้วิจัยจึงได้ประเมินความมั่นคงด้านพลังงานของประเทศ โดยการรวบรวมข้อมูลนโยบายและหรือแผนงานด้านพลังงานที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลการผลิตและการใช้พลังงาน ข้อมูลการเติบโตของเศรษฐกิจ ข้อมูลเทคโนโลยีที่มาช่วยเสริมสร้างความมั่นคง เพื่อนำมาวิเคราะห์ศักยภาพและโอกาส (SWOT Analysis) เพื่อประเมินแนวทางการเหมาะสม ความเป็นไปได้ที่จะพัฒนาเทคโนโลยีในประเทศ และเสนอแนะนโยบายในการผลักดันให้เกิดความมั่นคงด้านพลังงานอันจะนำไปสู่ “การสร้างความมั่นคงของประเทศ” โดยเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและการใช้พลังงานทดแทน เพื่อเป็นพลังงานสำรองของประเทศด้วยเทคโนโลยีกักเก็บพลังงาน (แบตเตอรี่) ที่สามารถเสริมสร้างความมั่นคงด้านพลังงานของประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสถานะความมั่นคงทางพลังงานของประเทศไทย รวมถึงหลักเกณฑ์การประเมินความมั่นคงด้านพลังงาน และเทคโนโลยีการกักเก็บพลังงาน ประกอบกับแนวนโยบายของประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความมั่นคงด้านพลังงาน
2. เพื่อให้ได้แนวความคิดเกี่ยวกับเทคโนโลยีการกักเก็บพลังงาน วิเคราะห์ความเป็นไปได้และความคุ้มค่าในการใช้เทคโนโลยีการกักเก็บพลังงาน
3. เพื่อวิเคราะห์ข้อมูล/สรุปเป้าหมายและดัชนีชี้วัดการพัฒนาระบบกักเก็บพลังงานให้สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาประเทศ ตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายในการสร้างความมั่นคงด้านพลังงานด้วยระบบกักเก็บพลังงาน

ข้อจำกัดของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีข้อจำกัดด้านระยะเวลาของการศึกษา และการสืบค้นข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ความมั่นคงทางพลังงานและนโยบาย/แผนพลังงานของประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีการกักเก็บพลังงานซึ่งมีใช้ความถนัดเฉพาะทางของผู้วิจัย อย่างไรก็ตาม ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลภายใต้ข้อจำกัดดังกล่าวยังสามารถบ่งชี้ถึงแนวทางการวางยุทธศาสตร์ความมั่นคงด้านพลังงานให้กับประเทศได้

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้ทราบสถานะความมั่นคงทางพลังงานของประเทศไทย รวมถึงหลักเกณฑ์การประเมินความมั่นคงด้านพลังงาน และเทคโนโลยีการกักเก็บพลังงาน ประกอบกับแนวนโยบายของประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความมั่นคงด้านพลังงาน
2. ได้แนวความคิดเกี่ยวกับเทคโนโลยีการกักเก็บพลังงาน วิเคราะห์ความเป็นไปได้และความคุ้มค่าในการใช้เทคโนโลยีการกักเก็บพลังงาน
3. ได้บทสรุปเป้าหมายและดัชนีชี้วัดการพัฒนาระบบกักเก็บพลังงานให้สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาประเทศตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และจัดทำข้อเสนอ

เชิงนโยบายในการสร้างความมั่นคงด้านพลังงานด้วยระบบกักเก็บพลังงาน

การทบทวนวรรณกรรม

ระบบการกักเก็บพลังงาน (Energy Storage Systems)

1. นิยาม

ระบบกักเก็บพลังงาน (Energy Storage) คือระบบที่สามารถกักเก็บพลังงาน ณ เวลาหนึ่ง และสามารถปลดปล่อยพลังงานออกมาได้เมื่อต้องการ โดยพลังงานอาจจะถูกกักเก็บไว้ในหลากหลายรูปแบบ เทคโนโลยีระบบกักเก็บพลังงาน

2. การแบ่งประเภทของระบบการกักเก็บพลังงาน

2.1 แบ่งตามการติดตั้งและใช้งานได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

2.1.1 ระบบกักเก็บพลังงานแบบติดตั้ง (Stationary) มีการใช้งาน (Application) ที่หลากหลาย ตั้งแต่การใช้งานในอาคาร การเชื่อมต่อกับกริดไฟฟ้า โดยทั่วไปการใช้งานจะไม่มีปัญหาเรื่องพื้นที่สำหรับติดตั้งและน้ำหนักของแบตเตอรี่ ทำให้การพัฒนาจะเน้นไปในด้านการลดต้นทุนเป็นหลัก

2.1.2 ระบบกักเก็บพลังงานแบบพกพา (Mobile) มักใช้ในแอปพลิเคชันที่ต้องการการจ่ายประจุที่รวดเร็ว เช่น โทรศัพท์มือถือ ยานยนต์ไฟฟ้า ซึ่งเป็นคุณสมบัติสำคัญของแบตเตอรี่ นอกจากนี้ยังต้องการการพัฒนาให้มีขนาดเล็กและน้ำหนักเบา

2.2 แบ่งตามรูปแบบของพลังงานที่กักเก็บได้เป็น 5 ประเภท ดังนี้

2.2.1 ระบบกักเก็บพลังงานทางด้านพลังงานกล (Mechanical Energy Storage)

2.2.1.1 โรงไฟฟ้าพลังงานน้ำแบบสูบกลับ (Pumped Hydroelectric Storage)

2.2.1.2 ระบบอัดอากาศ (Compressed Air Energy Storage)

2.2.1.3 ระบบกักเก็บพลังงานแบบฟลายวีล (Flywheel Energy Storage)

2.2.2 ระบบกักเก็บพลังงานด้วยไฟฟ้า (Electrical Energy Storage)

2.2.2.1 ตัวเก็บประจุไฟฟ้าเคมี

(Electrochemical Capacitor)

2.2.2.2 Superconducting Magnetic Energy Storage

2.2.3 ระบบกักเก็บพลังงานทางด้านเคมี (Chemical Energy Storage Hydrogen/Methane)

2.2.4 ระบบกักเก็บพลังงานทางด้านความร้อน (Thermal Energy Storage)

- Molten Salt/Chiller

2.2.5 ระบบกักเก็บพลังงานทางด้านไฟฟ้าเคมี (Electro-Chemical Energy Storage)

2.2.5.1 แบตเตอรี่แบบตะกั่วกรด (Lead Acid Battery)

2.2.5.2 แบตเตอรี่แบบนิเกิลอิเล็กโทรด (Nickel-electrode Battery)

2.2.5.3 แบตเตอรี่ลิเทียมไอออน (Lithium-ion Battery)

2.2.5.4 แบตเตอรี่โซเดียมซัลเฟอร์ (Sodium-sulfur Battery)

2.2.5.5 แบตเตอรี่โซเดียมนิเกิลคลอไรด์ (Sodium Nickel Chloride Battery)

2.2.5.6 Zinc-bromine Batteries: Flow battery

2.2.5.7 Polysulfide-bromide Batteries: Flow battery

2.2.5.8 Vanadium Redox Batteries: Flow battery

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยการศึกษาศักยภาพพลังงานลมสำหรับการผลิตไฟฟ้าในเขตภาคกลางของประเทศไทย

ธนุชัย สลักดีปริดา (2553) และคณะ ได้ดำเนินการวิเคราะห์ศักยภาพทางพลังงานลมในการผลิตพลังงานไฟฟ้าจากข้อมูลลมที่ความสูงระดับต่าง ๆ และได้วิเคราะห์ทางเศรษฐศาสตร์เบื้องต้นถึงความเป็นไปได้ในการติดตั้งกังหันลมขนาดใหญ่สำหรับการผลิตพลังงานไฟฟ้าในเชิงพาณิชย์ โดยได้ทำการคัดเลือกพื้นที่ที่น่าจะมีศักยภาพต่าง ๆ กัน ซึ่งจากผลการวิเคราะห์ที่ได้สามารถที่จะนำมาเป็นแนวทางในการวางแผนงานด้านการลงทุนเกี่ยวกับโครงการผลิต

ไฟฟ้าจากพลังงานลมในเขตพื้นที่ภาคกลางของประเทศ

2. งานวิจัยการบริหารจัดการพลังงานหมุนเวียนเพื่อผลิตพลังงานใช้ในระดับชุมชนและระดับครัวเรือน

วิสาชา ภูจินดา (2555) ได้ศึกษาหาแนวทางการบริหารจัดการพลังงานหมุนเวียนเพื่อผลิต หรือใช้ภายในชุมชนและครัวเรือน โดยได้รวบรวมข้อมูลในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของกระทรวงพลังงานเพื่อประเมินการวางแผนพลังงานชุมชน การบริหารจัดการพลังงาน และแก้ปัญหาตลอดจนอุปสรรคในการบริหารจัดการพลังงานครอบคลุมพลังงานน้ำ พลังงานลม พลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานชีวมวล พลังงานจากก๊าซชีวภาพ ไบโอดีเซล

3. งานวิจัยระบบกักเก็บพลังงานโดยใช้แบตเตอรี่ที่เหมาะสมสำหรับการผลิตไฟฟ้าจากเซลล์แสงอาทิตย์สำหรับผู้บริโภคที่มีการคิดอัตราค่าไฟฟ้าตามช่วงเวลาการใช้งาน

ธีระภัทร์ แมนมิตร และปานจิต ดำรงกุลกำจร (2558) ได้พัฒนาโปรแกรมสำหรับออกแบบขนาดระบบกักเก็บพลังงานโดยใช้แบตเตอรี่สำหรับผู้บริโภคที่มีการติดตั้งระบบผลิตไฟฟ้าด้วยเซลล์แสงอาทิตย์ โดยผู้วิจัยได้เลือกใช้กระบวนการทางพันธุศาสตร์ผ่านทางโปรแกรม Matlab ซึ่งผู้ใช้โปรแกรมสามารถปรับเปลี่ยนค่าพารามิเตอร์ต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับการนำไปใช้ในแต่ละกรณี ซึ่งจากผลการคำนวณแสดงให้เห็นว่า เมื่อผู้ใช้ไฟที่มีการติดตั้งระบบผลิตไฟฟ้าจากเซลล์แสงอาทิตย์มีการนำแบตเตอรี่เข้ามาบริหารจัดการพลังงาน เพื่อควบคุมปริมาณความต้องการกำลังไฟฟ้าให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม ผู้ใช้ไฟจะได้รับผลตอบแทนทางการเงินที่มากขึ้นจากค่าไฟฟ้าที่ลดลงในแต่ละเดือนเมื่อเทียบกับกรณีที่ไม่ติดตั้งระบบผลิตไฟฟ้าจากเซลล์แสงอาทิตย์เพียงอย่างเดียว

4. งานวิจัยการกักเก็บพลังงานอากาศอัดสำหรับผลิตกระแสไฟฟ้าในช่องเหมืองเกลือและเหมืองโพแทชที่ทิ้งแล้ว

กิตติเทพ เพื่องขจร (2560) ได้ประเมินความสามารถเชิงกลศาสตร์ของชั้นเกลือหินในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย สำหรับกักเก็บพลังงานไฟฟ้าในรูปแบบอากาศอัด และศึกษาการเปลี่ยนแปลงรูปร่างเชิงเวลาของเสาค้ำยันในช่องเหมืองเกลือ และได้นำแบบจำลองทางคอมพิวเตอร์มาประเมินผลกระทบของการให้แรงแบบวัฏจักรต่อพฤติกรรมของเกลือหินและการทรุดตัวของ

ผิวดินเหนือช่องเหมือง ซึ่งอยู่ภายใต้สภาวะการปล่อยและอัดอากาศโดยจากผลการทดลองระบุว่าการทรุดตัวของผิวดินภายใต้การให้แรงแบบวัฏจักรสูงกว่าแบบสถิตประมาณ 40 เปอร์เซ็นต์ ค่าการทรุดตัวสูงสุดเท่ากับ 57 เซนติเมตร หลังจากดำเนินการขุดเจาะเป็นเวลา 50 ปี

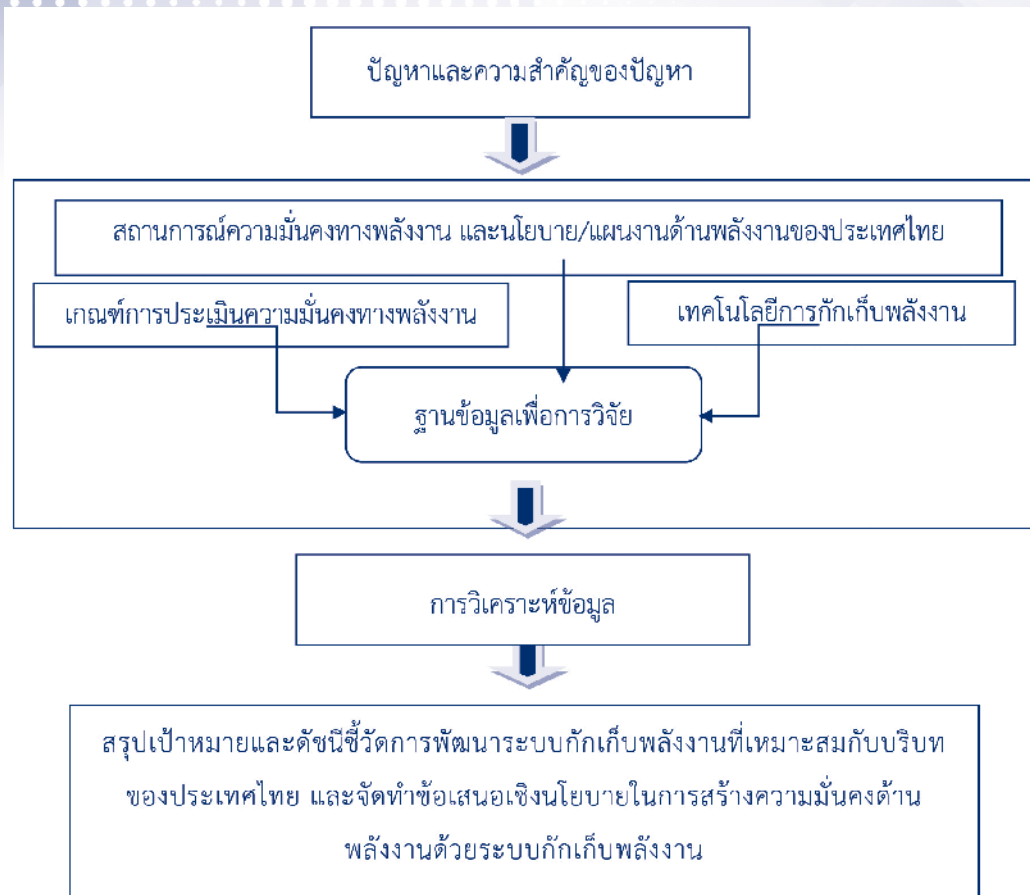
5. งานวิจัยการศึกษาโครงสร้างค่าไฟฟ้าสำหรับระบบพลังงานแสงอาทิตย์ที่มีระบบกักเก็บพลังงาน

ปีติภัทร ธีระเกียรติ และโสภิตสุตา ทองโสภิต (2560) ได้ศึกษาวิเคราะห์ทางเลือกหนึ่งของการภาครัฐในการส่งเสริมระบบ การกักเก็บพลังงาน (PV-storage hybrid) โดยการเปรียบเทียบความคุ้มค่าและผลตอบแทนทางการเงินของโครงสร้างค่าไฟฟ้าตามช่วงเวลาปกติในปัจจุบัน (Current TOU rate) และโครงสร้างค่าไฟฟ้าตามช่วงเวลาแบบพิเศษ (Special TOU rate) ผลการศึกษาพบว่า การใช้โครงสร้างค่าไฟฟ้าแบบพิเศษ ทำให้ค่าใช้จ่ายไฟฟ้าช่วงเวลา 25 ปี ประหยัด 433,277 บาท หรือคิดเป็น 22% จากโครงสร้างค่าไฟฟ้าตามช่วงเวลาปกติในปัจจุบัน

6. งานวิจัยการศึกษาคความเหมาะสมและแนะแนวทางการส่งเสริมอุตสาหกรรมสำรองไฟฟ้าสำหรับโครงข่ายไฟฟ้าของประเทศ

มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2561) ได้ศึกษาอุตสาหกรรม Grid Energy Storage ประเภทแบตเตอรี่ เนื่องจากเป็นเทคโนโลยีการกักเก็บพลังงานที่กำลังแพร่หลายและมีพัฒนาการทั้งในด้านการผลิตและการตลาด (ราคา) ที่รวดเร็วในปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการใช้งานสำหรับโครงข่ายไฟฟ้า โดยครอบคลุมแบตเตอรี่ที่มีองค์ประกอบของสารเคมีชนิดต่าง ๆ ที่มีการศึกษาและการผลิตในเชิงพาณิชย์ รวมถึงลักษณะการใช้งาน (Application) ต่าง ๆ ในโครงข่ายไฟฟ้าพิจารณาอุตสาหกรรมแบตเตอรี่สำหรับกริดในกรอบของห่วงโซ่มูลค่า (Value Chain) กล่าวคือ ตั้งแต่ขั้นตอนการหาวัตถุดิบ การผลิตส่วนประกอบ การประกอบชิ้นสุดท้าย ไปจนถึงผู้ซื้อหรือผู้บริโภค รวมถึงการรีไซเคิลซึ่งมีมูลค่าเกิดขึ้นในทุก ๆ ขั้นตอน

กรอบความคิดของการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ทำการศึกษาและวิเคราะห์สถานการณ์ความมั่นคงทางพลังงานของประเทศไทย รวมถึงหลักเกณฑ์การประเมินความมั่นคงด้านพลังงาน และเทคโนโลยีการกักเก็บพลังงาน ประกอบกับแนวนโยบายของประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความมั่นคงด้านพลังงาน เช่น ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 แผนบูรณาการพลังงาน (พ.ศ. 2558-2579) และผลการดำเนินงานของคณะกรรมการระดับประเทศที่เกี่ยวข้องกับพลังงาน เพื่อสรุปเป้าหมายและดัชนีชี้วัดการพัฒนาาระบบกักเก็บพลังงานที่เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย และจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายในการสร้างความมั่นคงด้านพลังงานและขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศด้วยระบบกักเก็บพลังงาน

ผลการวิจัย

จากการศึกษาที่ผ่านมาทำให้ทราบว่าระบบกักเก็บพลังงานเป็นระบบที่มีประโยชน์เป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากการนำพลังงานต่าง ๆ ที่มีอยู่บนโลกมาเก็บสะสมไว้ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและคุ้มค่าในยามจำเป็น ในปัจจุบันการผลิตไฟฟ้าโดยใช้พลังงานจากน้ำมันเชื้อเพลิงนั้นก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม แต่พลังงานทดแทนจะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยกว่า เนื่องจากสามารถจัดเก็บพลังงานได้หลายรูปแบบ อาทิ พลังงานไฟฟ้า พลังงานกล พลังงานเคมี และพลังงานความร้อน การพัฒนาพลังงานทดแทนในประเทศไทยปัจจุบันมีการเติบโตอย่างต่อเนื่องภาครัฐและภาคเอกชนต่างให้ความสนใจและถือเป็นวาระแห่งชาติ พลังงานทดแทนในหลากหลายรูปแบบ ทั้งพลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานชีวมวล พลังงานก๊าซชีวภาพ หรือ

พลังงานทดแทนขยะก็ดี ต่างก็มีความก้าวหน้าในการพัฒนาและผลดีอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด การสนับสนุนการศึกษา วิจัย พัฒนาเทคโนโลยีระบบกักเก็บพลังงานก่อให้เกิดการกระตุ้นในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี ระบบกักเก็บพลังงานในด้านต่าง ๆ โดยนำร่องการใช้งานในด้านความมั่นคง นิคมอุตสาหกรรม พลังงานทดแทน พื้นที่ห่างไกล และยานยนต์ เพื่อสร้างฐานการพัฒนาเทคโนโลยีระบบกักเก็บพลังงานให้มีความเข้มแข็ง

ปัจจุบันทั่วโลกมีกรณีศึกษาการนำ ESS มาประยุกต์ใช้อย่างกว้างขวางทั้งในระดับผู้ผลิตไฟฟ้าขนาดใหญ่และระดับครัวเรือน ซึ่งการนำ ESS มาใช้ในการบริหารจัดการผลิตไฟฟ้าร่วมกับเทคโนโลยีพลังงานหมุนเวียนจะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในอุตสาหกรรมพลังงานอันนำไปสู่การใช้พลังงานทางเลือกและพลังงานสะอาดมากขึ้น ทำให้ทั้งผู้ผลิตและผู้ใช้ไฟฟ้า ตลอดจนผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมต่อเนื่องอื่น ๆ ได้รับประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อม

สำหรับประเทศไทยนั้น กองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานได้เริ่มสนับสนุนโครงการศึกษา วิจัย พัฒนาเทคโนโลยีระบบ Energy Storage Systems ไปแล้ว โดยปีงบประมาณ 2559 สนับสนุนไปจำนวน 31 โครงการ วงเงินรวมประมาณ 313 ล้านบาท โดยในส่วนของกรณีผลิตไฟฟ้านั้น กระทรวงพลังงานมีนโยบายการรับซื้อไฟฟ้าจาก SPP Hybrid Firm จำนวน 300 เมกะวัตต์ ที่ผู้เสนอขายไฟฟ้าจะต้องเสนอใช้พลังงานหมุนเวียนมากกว่าหนึ่งประเภท โดยห้ามใช้เชื้อเพลิงฟอสซิลในการผลิตไฟฟ้า และต้องมีความเสถียรในการผลิตไฟฟ้าตามเกณฑ์ที่กำหนด นอกจากนี้กระทรวงพลังงานยังมีนโยบายการส่งเสริมผลิตไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์บนหลังคา (โซลาร์รูฟท็อป) แบบเสรี และรับซื้อไฟฟ้าส่วนเกินเข้าระบบสายส่งไฟฟ้าได้ซึ่งหากครัวเรือนมีระบบแบตเตอรี่ที่มีประสิทธิภาพสูงจะช่วยกักเก็บไฟฟ้าไว้ใช้ช่วงกลางคืน ส่วนช่วงกลางวันก็ผลิตไฟฟ้าใช้เองจากแผงโซลาร์ที่ติดตั้งเชื่อว่าจะได้รับความนิยมมากขึ้น และจะช่วยลดความต้องการใช้ไฟฟ้าสูงสุด (พีค) ของประเทศลงไปได้ในตัวด้วย และลดการก่อสร้างโรงไฟฟ้าขนาดใหญ่ลงได้

นอกจากการแปรรูปพลังงานที่กักเก็บมาเป็นพลังงานไฟฟ้าที่ใช้ในครัวเรือนและภาคอุตสาหกรรม รัฐบาลยังได้

ออกมาตรการสนับสนุนอุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้าโดยกำหนดให้เป็นส่วนหนึ่งของอุตสาหกรรมยานยนต์แห่งอนาคตจึงส่งผลให้อุตสาหกรรม ESS และแบตเตอรี่ได้รับความสนใจและได้รับการส่งเสริมอย่างต่อเนื่องตามไปด้วย

อภิปรายผล

สรุป

จากการศึกษาที่ผ่านมาทำให้ทราบว่า ระบบกักเก็บพลังงานเป็นระบบที่มีประโยชน์เป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นการนำพลังงานต่าง ๆ ที่มีอยู่บนโลกมาเก็บสะสมไว้ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและคุ้มค่าในยามจำเป็น ในปัจจุบันการผลิตไฟฟ้าโดยใช้พลังงานจากน้ำมันเชื้อเพลิงนั้น ก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม แต่พลังงานทดแทนจะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยกว่า เนื่องจากเราสามารถจัดเก็บพลังงานได้หลายรูปแบบ อาทิ พลังงานไฟฟ้า พลังงานกล พลังงานเคมี และพลังงานความร้อน การพัฒนาพลังงานทดแทนในประเทศไทยปัจจุบันมีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง ภาครัฐและภาคเอกชนต่างให้ความสนใจและถือเป็นวาระแห่งชาติ พลังงานทดแทนในหลากหลายรูปแบบทั้งพลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานชีวมวล พลังงานก๊าซชีวภาพ หรือพลังงานทดแทนขยะก็ดี ต่างก็มีความก้าวหน้าในการพัฒนาและผลดีอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด การสนับสนุนการศึกษา วิจัย พัฒนาเทคโนโลยีระบบกักเก็บพลังงาน ก่อให้เกิดการกระตุ้นในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี ระบบกักเก็บพลังงานในด้านต่าง ๆ โดยนำร่องการใช้งานในด้านความมั่นคง นิคมอุตสาหกรรม พลังงานทดแทน พื้นที่ห่างไกล และยานยนต์ เพื่อสร้างฐานการพัฒนาเทคโนโลยีระบบกักเก็บพลังงาน ให้มีความเข้มแข็ง

ปัจจุบันทั่วโลกมีกรณีศึกษาการนำ ESS มาประยุกต์ใช้อย่างกว้างขวางทั้งในระดับผู้ผลิตไฟฟ้าขนาดใหญ่และระดับครัวเรือน ซึ่งการนำ ESS มาใช้ในการบริหารจัดการผลิตไฟฟ้าร่วมกับเทคโนโลยีพลังงานหมุนเวียนจะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในอุตสาหกรรมพลังงาน อันนำไปสู่การใช้พลังงานทางเลือกและพลังงานสะอาดมากขึ้น ทำให้ทั้งผู้ผลิตและผู้ใช้ไฟฟ้า ตลอดจนผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมต่อเนื่องอื่น ๆ ได้รับประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อม

สำหรับประเทศไทยนั้น กองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์

พลังงานได้เริ่มสนับสนุนโครงการศึกษา วิจัย พัฒนาเทคโนโลยีระบบ Energy Storage Systems ไปแล้ว โดยปีงบประมาณ 2559 สนับสนุนไปจำนวน 31 โครงการ วงเงินรวมประมาณ 313 ล้านบาท โดยในส่วนของการผลิตไฟฟ้านั้น กระทรวงพลังงานมีนโยบายการรับซื้อไฟฟ้าจาก SPP Hybrid Firm จำนวน 300 เมกะวัตต์ ที่ผู้เสนอขายไฟฟ้าจะต้องเสนอใช้พลังงานหมุนเวียนมากกว่าหนึ่งประเภท โดยห้ามใช้เชื้อเพลิงฟอสซิลในการผลิตไฟฟ้า และต้องมีความเสถียรในการผลิตไฟฟ้าตามเกณฑ์ที่กำหนด นอกจากนี้กระทรวงพลังงานยังมีนโยบายการส่งเสริมผลิตไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์บนหลังคา (โซลาร์รูฟท็อป) แบบเสรี และรับซื้อไฟฟ้าส่วนเกินเข้าระบบสายส่งไฟฟ้าได้ซึ่งหากครัวเรือนมีระบบแบตเตอรี่ที่มีประสิทธิภาพสูงจะช่วยกักเก็บไฟฟ้าไว้ใช้ช่วงกลางคืน ส่วนช่วงกลางวันก็ผลิตไฟฟ้าใช้เองจากแผงโซลาร์ที่ติดตั้งเชื่อว่าจะได้รับค่านิยมมากขึ้น และจะช่วยลดความต้องการใช้ไฟฟ้าสูงสุด (พีค) ของประเทศลงไปได้ในตัวด้วย และลดการก่อสร้างโรงไฟฟ้าขนาดใหญ่ลงได้

นอกจากการปรับปรุงพลังงานที่กักเก็บมาเป็นพลังงานไฟฟ้าที่ใช้ในครัวเรือนและภาคอุตสาหกรรม รัฐบาลยังได้ออกมาตรการสนับสนุนอุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้า โดยกำหนดให้เป็นส่วนหนึ่งของอุตสาหกรรมยานยนต์แห่งอนาคตจึงส่งผลให้อุตสาหกรรม ESS และ แบตเตอรี่ ได้รับความสนใจและได้รับการส่งเสริมอย่างต่อเนื่องตามไปด้วย

ข้อเสนอแนะ

ความเป็นไปได้ของการนำระบบการกักเก็บพลังงานมาใช้ อาจเกิดได้ 3 กรณี คือ การนำมาใช้ในระดับผู้ผลิตไฟฟ้าขนาดใหญ่ การนำมาใช้ในระดับครัวเรือน และการนำมาใช้กับรถยนต์ไฟฟ้า แต่จากข้อมูลในปัจจุบันพบว่า เทคโนโลยีการกักเก็บพลังงานมีประโยชน์ต่อผู้ผลิตไฟฟ้าขนาดใหญ่ที่ต้องการความมั่นคงทางพลังงานมากกว่า ขณะที่ยังมีข้อจำกัดในการใช้ในภาคครัวเรือนและการนำมาใช้กับรถยนต์ไฟฟ้า ทั้งนี้ เนื่องจากผู้ผลิตไฟฟ้าขนาดใหญ่สามารถนำเทคโนโลยีการกักเก็บพลังงานมาเพิ่มความมั่นคงและเสถียรภาพด้านพลังงานให้ผู้ผลิตไฟฟ้าขนาดใหญ่ได้ และยังช่วยเพิ่มโอกาสการใช้พลังงานทางเลือกมากขึ้น และคาดว่าผู้ผลิตไฟฟ้าขนาดใหญ่จะนำระบบนี้มาใช้มากขึ้นใน

ระยะเวลาอันสั้น ส่วนในระดับครัวเรือนเนื่องจากราคาของแบตเตอรี่ในปัจจุบัน ระยะเวลาคุ้มทุนของการติดตั้งระบบกักเก็บพลังงานนานถึง 20 ปี ขณะที่แบตเตอรี่ส่วนใหญ่ในท้องตลาดจะเริ่มเสื่อมสภาพก่อนหน้านั้นจึงไม่เกิดความคุ้มค่า นอกจากนี้การใช้แบตเตอรี่ในรถไฟฟ้าจะมีจุดคุ้มทุนของการใช้รถยนต์ไฟฟ้าอยู่ที่ประมาณ 7-9 ปี ซึ่งใกล้เคียงกับระยะเวลาเฉลี่ยในการใช้รถยนต์ ซึ่งในความเป็นจริงรถยนต์ไฟฟ้าส่วนใหญ่ยังไม่สามารถแข่งขันกับรถยนต์ที่ใช้เครื่องยนต์สันดาปได้ในแง่ของระยะทางในการวิ่ง และราคาแบตเตอรี่ที่มีมูลค่าค่อนข้างสูง

แต่อย่างไรก็ตาม ระบบการผลิตและการสำรองไฟฟ้าของประเทศไทยในปัจจุบัน ยังมีการใช้งานไม่แพร่หลายมากนัก เนื่องจากผลตอบแทนยังไม่คุ้มค่าเมื่อเทียบกับการลงทุน ส่วนหนึ่งเพราะขาดมาตรการสนับสนุนที่เป็นรูปธรรมจากภาครัฐอย่างจริงจัง รวมถึงกฎระเบียบด้านพลังงานของประเทศไทยยังไม่เอื้ออำนวยเท่าที่ควร ดังนั้น การพัฒนาระบบกักเก็บพลังงานจึงขึ้นอยู่กับนโยบายและแผนปฏิรูปด้านพลังงานของภาครัฐที่เป็นตัวกำหนดทิศทางความมั่นคงด้านพลังงานของประเทศ ซึ่งหากรัฐบาลส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทนและระบบการกักเก็บพลังงานอย่างจริงจังจะช่วยให้ระบบการผลิตไฟฟ้าของประเทศไทยมีความมั่นคงมากยิ่งขึ้น ลดปัญหาอุบัติเหตุที่ไม่คาดฝันจากไฟฟ้าดับ หรือระบบสายส่งไฟฟ้าดับทาง ซึ่งเมื่อเกิดเหตุแต่ละครั้งจะกระทบต่อระบบเศรษฐกิจอย่างมหาศาล ดังนั้น หากมีการส่งเสริมการใช้พลังงานสะอาดและระบบกักเก็บพลังงานของประเทศไทยอย่างจริงจัง จะช่วยลดการนำเข้าพลังงานจากต่างประเทศ และสร้างรายได้จากเทคโนโลยีภายในประเทศได้อีกด้วย

อย่างไรก็ตาม การเก็บกักพลังงานโดยใช้แบตเตอรี่ยังคงมีข้อจำกัดในเรื่องของอายุการใช้งาน ซึ่งเมื่อแบตเตอรี่เสื่อมสภาพ สารเคมีภายในซึ่งได้แก่ ตะกั่ว นิกเกิล แคดเมียม สังกะสี เงิน แมงกานีส สารละลายอิเล็กโทรไลต์ และตัวถังพลาสติก ฯลฯ หากมีการกำจัดหรือทิ้งไม่ถูกต้องอาจทำให้เกิดอันตรายได้ ดังนั้น แบตเตอรี่ขนาดใหญ่ที่ใช้ในภาคอุตสาหกรรมจึงมักจะนำมารีไซเคิลเพื่อนำกลับมาใช้อีก เพราะหากนำไปทำลายหรือกลบฝังดินอาจก่อให้เกิดอันตรายได้ เนื่องจากสารพิษจำพวกนิกเกิล แคดเมียม หรือปรอท อาจไหลออกจากแบตเตอรี่ได้ รวมทั้งหากนำไป

เผาในเตาเผาขยะอาจก่อให้เกิดควันและฝุ่นละอองโลหะ ฟุ้งกระจายเป็นวงกว้าง ในต่างประเทศนั้นได้มีกฎหมายบังคับ ในเมืองใหญ่ว่าห้ามนำแบตเตอรี่ใช้แล้วไปเผาเข้าเตาเผา ขยะชุมชน รวมทั้งห้ามนำไปฝังกลบเหมือนขยะทั่วไป แต่ จะให้มีการนำมาผ่านกระบวนการรีไซเคิลเสียก่อนหรือจะ กำจัดได้ โดยการฝังกลบอย่างปลอดภัยสำหรับของเสียที่มี พิษโดยเฉพาะ ซึ่งในประเทศไทยนั้นการนำแบตเตอรี่ดังกล่าว มารีไซเคิลใหม่ยังทำได้น้อยเนื่องจากแบตเตอรี่ที่นำมา รีไซเคิลจะเป็นแบตเตอรี่จากรถยนต์เป็นส่วนใหญ่ หน่วยงาน ภาครัฐที่มีหน้าที่รับผิดชอบ ได้แก่ กรมส่งเสริมคุณภาพ สิ่งแวดล้อม และกรมควบคุมมลพิษ ซึ่งที่ผ่านมาทั้งสอง หน่วยงานได้ร่วมกันจัดให้มีกิจกรรมประกวดโลโก้ ตราสัญลักษณ์และรับคืนซากแบตเตอรี่มือถือ ตลอดจน ได้จัดทำสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนได้เกิดความรู้ และเข้าใจในโทษและอันตรายหากมีการกำจัดซากแบตเตอรี่ ที่เสื่อมสภาพไม่ถูกวิธี นอกจากการดำเนินการโดยภาครัฐ แล้ว ในส่วนของภาคเอกชนมีหลายบริษัทที่เข้ามามีบทบาท ในเรื่องนี้ ได้แก่ บริษัท บริหารและพัฒนาเพื่อการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม จำกัด (มหาชน) หรือ GENCO ซึ่งเป็นโรงงาน ประเภท 101 โรงงานปรับปรุงคุณภาพของเสียรวม ซึ่งเป็น ผู้สนับสนุนด้านการให้บริการกำจัด/บำบัดของเสีย ทุกชนิด โดยไม่คิดค่าใช้จ่าย (ไม่รวมถึงค่าขนส่ง) บริษัท โปรเฟสชันแนล เวสต์ เทคโนโลยี (1999) จำกัด (มหาชน) ดำเนินการเช่นเดียวกับ GENCO และบริษัท ยูนิคอร์ มาร์เก็ตติ้ง เซอร์วิสেস (ประเทศไทย) จำกัด เป็นโรงงาน ประเภท 106 โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับการนำ ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่ไม่ใช้แล้ว หรือของเสียจากโรงงาน มาผลิตเป็นวัตถุดิบหรือผลิตภัณฑ์ใหม่ โดยผ่านกรรมวิธี การผลิตทางอุตสาหกรรม และเป็นผู้ส่งออกของเสียตาม อนุสัญญาบาเซล โดยมีโรงงานรีไซเคิล เพื่อนำโลหะมีค่า กลับมาใช้ใหม่อีกครั้ง ได้แก่ นิเกิล โคบอลต์ เงิน ทองคำ ฯลฯ เป็นต้น ซึ่งการดำเนินการต่างที่กล่าวมาถือเป็น กิจกรรมที่ดี และหากภาครัฐทุกหน่วยงานเข้ามามีบทบาท จะทำให้มีการดำเนินการอย่างบูรณาการ ครอบคลุมทุกพื้นที่ ของประเทศจะทำให้ของเสียและมลพิษที่เกิดจากการทิ้ง ซากแบตเตอรี่อย่างไม่ถูกต้องจะหมดไป ประชาชนจะมีสุขภาพ ที่ดีและร่วมกันพัฒนาประเทศให้มีความมั่นคงต่อไป

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. “ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี พ.ศ. 2561-2580”. 2561
- คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. “แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560- 2564”. 2560
- คณะกรรมการพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน, กรม. “แผนบูรณาการพลังงาน (พ.ศ. 2558- 2579)”. 2558
- กิตติเทพ เพื่อองจร. “การกักเก็บพลังงานอากาศอัดสำหรับ ผลิตกระแสไฟฟ้าในช่องเหมืองเกลือและเหมือง โปแทชที่ทิ้งแล้ว”. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, 2560.
- ธัญชัย ลีภักดีปริดา และคณะ. “การศึกษาศักยภาพ พลังงานลมสำหรับการผลิตไฟฟ้าในเขตภาค กลางของประเทศไทย”. รายงานวิจัยฉบับ สมบูรณ์, สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2553.
- ธีระภัทร์ แมนมิตร และปานจิต ดำรงกุลกำจร. “ระบบกัก เก็บพลังงานโดยใช้แบตเตอรี่ที่เหมาะสมสำหรับ การผลิตไฟฟ้าจากเซลล์แสงอาทิตย์ สำหรับผู้ ใช้ไฟที่มีการคิดอัตราค่าไฟฟ้าตามช่วงเวลาการ ใช้งาน”. วารสารวิจัยพลังงาน. ปีที่ 12 ฉบับที่ 2, กรกฎาคม – ธันวาคม 2558.
- ปิติภัทร์ ธีระเกียรติ และ โสภิตสุตา ทองโสภิต. “งานวิจัย การศึกษาโครงสร้างค่าไฟฟ้าสำหรับระบบ พลังงานแสงอาทิตย์ที่มีระบบกักเก็บพลังงาน”. การประชุมวิชาการเครือข่ายพลังงานแห่ง ประเทศไทยครั้งที่ 13, 31 พฤษภาคม – 2 มิถุนายน 2560.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. “การศึกษา ความเหมาะสมและแนะแนวทางในการส่งเสริม อุตสาหกรรมสำรองไฟฟ้าสำหรับโครงข่ายไฟฟ้า ของประเทศ”. รายงานการวิจัย, สภาอุตสาหกรรม แห่งประเทศไทย, มกราคม 2561.

วิสาชา ภูจินดา. “การบริหารจัดการพลังงานหมุนเวียน เพื่อผลิตพลังงานใช้ในระดับชุมชนและระดับครัวเรือน”. รายงานการวิจัย, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ธันวาคม 2555.

“ความร่วมมือในการจัดการซากโทรศัพท์มือถือ”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://www.pcd.go.th/info_serv/haz_battery_pcd.htm, 2560.

“ระบบกักเก็บพลังงาน”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.thaienergystorage.com/index.php/Information/Technology>, 2559.

“แหล่งแร่ต่างประเทศ สำหรับนักลงทุน” . (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก <http://www.industry.go.th/industry/index.php/th/knowledge/item/10611-2016-05-23-05-47-45>, 2559.

“Advanced Energy Storage”. (Online). Available : <http://innovationflow.blogspot.com/2016/03/advanced-energy-storage-flow-batteries.html>, 2016.

“Battery types used in portable and solar lighting”. (Online). Available : <https://www.ledwatcher.com/battery-types-used-in-portable-and-solar-lighting/>, 2016.

“Capacitor Types and Performance” . (Online). Available : <https://uk.farnell.com/capacitor-types-and-performance>, 2019.

“Fast Response Energy Storage Device”. (Online). Available : <https://www.scottmadden.com/wpcontent/uploads/userFiles/misc/80279278a617721d1711623bff4f6616.pdf>, 2009.

“How Lithium-ion Batteries Work”. (Online). Available : <http://electronics.howstuffworks.com/everydaytech/lithium-ion-battery1.htm>, 2019.

“Lists of countries by mineral production”. (Online). Available : https://en.wikipedia.org/wiki/Lists_of_countries_by_mineral_production, 2019.

“Presentation on Battery”. (Online). Available : <https://www.slideshare.net/SHEIKHAVES786/presentation-on-battery>, 2014.

“Stanford scientists develop efficient zinc-air battery”. (Online). Available : <https://news.stanford.edu/news/2013/june/zinc-air-battery-060413.html>, 2013.

“What Is A Supercapacitor” . (Online). Available : <http://www.upsbatterycenter.com/blog/supercapacitor/>, 2018.

ปฏิบัติการเพื่อสันติภาพกับการพัฒนาที่ยั่งยืน: บทพิสูจน์ของทฤษฎีพระราชทาน สู่การแก้ปัญหาความขัดแย้งสากล

Peace Operation and Sustainable
Development: A Proof of the Royally
Initiated Theory in
Addressing International Conflict

ณัฐพงศ์ เกตุสมบูรณ์

กองบัญชาการกองทัพไทย

Nuttapong Ketsumboon

Royal Thai Armed Forces Headquarters

E-mail: Nuttapong.Ke@thaindc.org

วันที่รับบทความ : 27 เมษายน 2563

วันที่แก้ไขบทความ : 28 เมษายน 2563

วันที่ตอบรับบทความ : 29 เมษายน 2563

บทคัดย่อ

จากอดีตถึงปัจจุบันกองทัพไทยได้ดำเนินบทบาทด้านการพัฒนาควบคู่กับไปกับการปฏิบัติการทางทหารในการป้องกันประเทศ การธำรงสันติภาพและความมั่นคงภายในของประเทศมาอย่างต่อเนื่อง นับเป็นความโชคดีของปวงชนชาวไทยที่มีพระมหากษัตริย์ที่ทรงมีพระอัจฉริยภาพและพระปรีชาญาณเฉกเช่นพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ที่ทรงเล็งเห็นความเชื่อมโยงที่ไม่สามารถแยกขาดจากกันได้ระหว่างสันติภาพความมั่นคงกับการพัฒนาที่ยั่งยืน และพระราชทานแนวคิดดังกล่าวในการใช้ต่อสู้กับภัยคุกคามและแก้ปัญหาความมั่นคงและวางรากฐานการพัฒนาเพื่อความมั่นคง ส่งผลให้ประเทศรอดพ้นจากภัยคุกคามต่อเสถียรภาพอธิปไตยและบูรณภาพแห่งดินแดนและเป็นปึกแผ่นจวบจนปัจจุบัน

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อแสดงให้เห็นว่าทฤษฎีพระราชทานการพัฒนาที่ยั่งยืนดังกล่าว นั้น มิเพียงใช้ได้ผลจริงในการป้องกันประเทศและรักษาความมั่นคงชาติเท่านั้น หากแต่ยังได้รับการพิสูจน์แล้วว่าเป็นปัจจัยสำคัญบรรลุสันติภาพในระดับสากล ซึ่งได้รับการยอมรับจากนานาประเทศ การน้อมนำปรัชญาพระราชทาน การพัฒนาที่ยั่งยืนไปสู่การปฏิบัติของกองกำลังรักษาสันติภาพของไทย ในติมอร์ตะวันออก และในดาร์ฟูร์ ซูดาน เป็นบทพิสูจน์ที่สะท้อนการยอมรับของประชาคมโลกว่าหลักการดังกล่าว เป็นกลไกสำคัญที่ภารกิจรักษาสันติภาพของสหประชาชาติใช้ในการสร้างสันติภาพที่มั่นคงและเป็นปัจจัยส่งเสริมกระบวนการสร้างความเข้มแข็งให้กับประเทศเจ้าบ้าน

คำสำคัญ: การดำรงสันติภาพ, การพัฒนาที่ยั่งยืน, ทฤษฎีพระราชทาน

ABSTRACT

From the past till present day, Royal Thai Armed Forces always employs a role of development support operations to complement the execution of its military mandate in safeguarding sovereignty, maintaining peace and stability. It was fortunate for Thailand and its people to have King RAMA 9th, the great Monarch, rule the country. His Majesty's wisdom that envisages interdependency and indivisibility of peace and development have successfully guided Thailand in countering threats against its sovereignty as well as territory integrity and bring about sustainable security and stability to the nation to date. This article is aimed to reflect great success of Thailand in the implementation of the

Royal Initiative of sustainable development in national defence strategy which significantly contributes to the achievement of sustainable security and stability of the country. Nonetheless, the noble wisdom has also been proven to be instrumental to successful conflict resolution and global peacekeeping which is internationally recognised. The applications of the Royal Initiative of sustainable development executed by Thailand peacekeeping contingents in East Timor and in Darfur have been regarded as key instruments of the UN peacekeeping operation in advancing enduring peace in host countries and contributing to successful nations' building.

Keywords: Safeguarding Sovereignty, Have Successful Development, Initiative of Sustainable Development Executed

บทนำ

นับตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา ประเทศไทยต้องเผชิญกับภัยคุกคามต่อความมั่นคงของทั้งภายในและภายนอกประเทศ อันเป็นผลมาจากสภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคงของโลกที่อยู่ในห้วงของการต่อสู้ทางอุดมการณ์ระหว่างลัทธิสังคมนิยมและเสรีประชาธิปไตยผ่านสงครามตัวแทน (Proxy War) ในขณะที่ภูมิรัฐศาสตร์ของไทย ซึ่งเป็นประเทศที่ตั้งอยู่ใจกลางภูมิภาคอินโดจีนถูกแวดล้อมด้วยประเทศที่ตกเป็นเป้าหมายของการต่อสู้ช่วงชิงการนำทางลัทธิอุดมการณ์จากประเทศมหาอำนาจ เจ้าลัทธิสงครามตัวแทนเกิดขึ้นในประเทศรอบบ้านของไทยนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2496 จนถึงห้วงปี พ.ศ. 2518 ทั้งในประเทศกัมพูชา ลาว และเวียดนาม ไทยก็เป็นเป้าหมายสำคัญของฝ่ายตรงข้ามในการต่อต้านลัทธิเสรีประชาธิปไตยตามทฤษฎีโดมิโน ในขณะที่เดียวกันก็เป็นจุดยุทธศาสตร์ของมหาอำนาจฝ่ายโลกเสรีที่จะยุติทฤษฎีโดมิโนดังกล่าว ประเทศไทยจึงมีอาจหลีกเลี่ยงการถูกพัวพันเข้าไปสู่สงครามตัวแทน

ด้วยข้อจำกัดของกำลังรบและทรัพยากรทางทหาร ประกอบกับสภาพภูมิศาสตร์ของไทยที่มีเขตแดนทางบกติดต่อกับประเทศรอบบ้านที่มีความแตกต่างกันทางลัทธิอุดมการณ์การปกครองซึ่งมีความยาวกว่า 5,000 กิโลเมตร กองทัพจึงไม่สามารถนำกำลังรบหลักไปวางตามแนวชายแดนเพื่อป้องกันการรุกรานอย่างได้ตลอดแนวชายแดน และจำเป็นต้องผนึกกำลังทุกประเภท ทั้งกำลังประชาชน กำลังประจำถิ่น และกำลังรบหลักในการปกป้องอธิปไตย ณ แนวที่ไม่ยอมให้ข้าศึกผ่าน (คือแนวชายแดน) ตามยุทธศาสตร์ป้องกันเขตหน้า (Forward Area Strategy) และในการผนึกกำลังป้องกันประเทศอย่างได้ผลนั้นจะต้องมีการพัฒนาระบบการเตรียมกำลังและพัฒนาศักยภาพของกำลังทุกรูปแบบให้พร้อมต่อการผนึกกำลังตอบโต้ภัยคุกคามได้ทุกระดับความขัดแย้งและทุกห้วงเวลา ซึ่งการผนึกกำลังป้องกันประเทศดังกล่าวนี้จึงเป็นที่มาของระบบการต่อสู้เบ็ดเสร็จ (Total Defense)

ระบบการต่อสู้เบ็ดเสร็จ 1 (Total Defense) คือ

ระบบการต่อสู้เพื่อป้องกัน ป้องกัน หรือตอบโต้ภัยคุกคาม โดยการนำกำลังทุกประเภท และทรัพยากรของทุกภาคส่วนมาใช้ผสมผสานกัน มีการวางแผนอย่างเป็นระบบเพื่อสนธิกำลัง และระดมทรัพยากรได้อย่างมีขั้นตอน สามารถผนึกกำลังปฏิบัติการได้ทุกระดับความขัดแย้งทุกห้วงเวลาที่เกิดภัยคุกคามด้วยการปฏิบัติการทุกรูปแบบที่ครอบคลุมมิติด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และการทหาร โดยที่ระบบการต่อสู้เบ็ดเสร็จนี้จะต้องประกอบด้วยยุทธศาสตร์ย่อยจำนวน 2 ด้าน ได้แก่

1. ยุทธศาสตร์การต่อสู้เบ็ดเสร็จ คือการสนธิศักยภาพของทรัพยากรทั้งมวลของประเทศที่ได้รับการพัฒนาตามแผนงานยุทธศาสตร์พัฒนา เพื่อเข้าสู่ต่อสู้อาชนะภัยคุกคามทุกรูปแบบได้ทุกห้วงเวลา

2. ยุทธศาสตร์การพัฒนา คือการพัฒนาคนและพื้นที่ต่าง ๆ ที่เป็นภูมิประเทศสำคัญตามแนวชายแดนซึ่งมีความล่อแหลมต่อภัยคุกคาม รวมถึงการพัฒนาอื่น ๆ ที่เกื้อกูลต่อความมั่นคงด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและการทหาร โดยมีเป้าหมายเพื่อให้คนในพื้นที่ยุทธศาสตร์มีความมั่นคงในทุกมิติ รักและหวงแหนพื้นที่ สามารถร่วมเป็นกำลังในการต้านทานการรุกรานและภัยคุกคามได้

จะเห็นได้ว่ายุทธศาสตร์การพัฒนาเป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญต่อประสิทธิภาพของการป้องกันประเทศบทบาทของทหารกับการพัฒนาเพื่อความมั่นคงจึงไม่อาจแยกจากกันได้

พระเจ้าแผ่นดินผู้ทรงจุดประกายแนวคิดการพัฒนา กับยุทธศาสตร์ความมั่นคง

นับตั้งแต่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ขึ้นครองราชสมบัติในปี พ.ศ. 2489 ขณะทรงพระชนมพรรษา 19 พรรษา สภาพเศรษฐกิจและสังคมของประเทศยังคงบอบช้ำจากสงครามโลกครั้งที่ 2 ในขณะที่เดียวกันภัยคุกคามต่อความมั่นคงอันเป็นผลมาจากสงครามอุดมการณ์และลัทธิการปกครองยังคงคุกรุ่นและเป็นอันตรายต่ออธิปไตยของไทย จึงทรงมีพระราชดำริให้ทหาร

และหน่วยงานของรัฐนำการพัฒนาไปสู่ราษฎรที่อยู่ในพื้นที่ล่อแหลม โดยเริ่มจากการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าที่ราษฎรประสบอยู่หลังเสด็จนิวัติจากการไปทรงศึกษาที่ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ในปี พ.ศ. 2495 เป็นต้นมา

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงเริ่มเสด็จพระราชดำเนิน ไปเยี่ยมเยียนราษฎรในทุกภูมิภาคของประเทศ โดยเฉพาะพื้นที่ที่มีความอ่อนไหวต่อความมั่นคง ทำให้ทรงรับทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้น รวมทั้งทรงสังเกตสภาพทางภูมิศาสตร์ สังคม และความมั่นคงไปพร้อม ๆ กัน ได้ทรงรวบรวมข้อมูลเหล่านี้เพื่อเป็นแนวทางในการพระราชทานโครงการพัฒนาต่าง ๆ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ และได้ทรงให้กำเนิดบทบาทของทหารกับการพัฒนาเพื่อให้ทหารใช้การพัฒนาเป็นอีกเครื่องมือหนึ่งในการพิทักษ์อธิปไตยควบคู่กับการทหาร และสร้างความมั่นคงให้กับประเทศไปพร้อม ๆ กัน กองทัพได้นำแนวพระราชดำริด้านการพัฒนาไปปรับใช้ในการกำหนดยุทธศาสตร์ทหารด้านป้องกันประเทศการรักษาความมั่นคงและการรักษาผลประโยชน์ของชาติมาอย่างเด็ดเดี่ยว

บทบาททหารกับการพัฒนาในสงครามประชาชน

หลังจากที่การต่อสู้กับขบวนการคอมมิวนิสต์ในประเทศไทยได้พัฒนามาถึงขั้นใช้อาวุธในปี พ.ศ. 2508 แรงกดดันจากกองกำลังติดอาวุธและพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยในการช่วงชิงอำนาจรัฐส่งผลกระทบในวงกว้างต่อการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และการทหารของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งยุทธศาสตร์ “ปาล้อมเมือง” ของฝ่ายตรงข้าม ที่เน้นการบ่อนทำลายอำนาจการปกครองท้องถิ่น และจัดตั้งเขตปลอดภัยในระดับต่าง ๆ ผ่านสงครามแย่งชิงประชาชน รัฐบาลและกองทัพจึงตระหนักว่าการต่อสู้ด้วยอาวุธแต่เพียงอย่างเดียวไม่อาจเอาชนะสงครามประชาชนได้ แนวทางการต่อสู้โดยใช้ “การเมืองนำการทหาร” ต้องอาศัยบทบาทของทหารในการพัฒนาเป็นสำคัญในห้วงดังกล่าว นั้น กองทัพซึ่งทำหน้าที่เป็นองค์กรนำในการผินักกำลังต่อสู้เอาชนะคอมมิวนิสต์ได้เป็นกลจักรในการขับเคลื่อนบทบาทด้านการพัฒนา โดยมีหน่วยราชการอื่น ๆ หน่วยงานเอกชน สถาบันต่าง ๆ เป็นกลไกดำเนินการ โดยมีเป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Objectives) 3 ประการ ได้แก่

1. สถาปนาอำนาจรัฐให้ครอบคลุมพื้นที่สีแดง ด้วยการนำโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภค และการพัฒนาเข้าไปสู่พื้นที่ล่อแหลมดังกล่าว

2. ช่วงชิงการนำมวลชนในพื้นที่ให้สนับสนุนฝ่ายรัฐบาล ด้วยการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่บนแนวคิดของ พล.อ. สุนทร คงสมพงษ์ “ความมั่นคงของชาติไม่สามารถตั้งอยู่บนพื้นที่แห่งแล้งแต่กระแง หากต้องตั้งอยู่บนผืนแผ่นดินที่เขียวข่ม ชุ่มชื้น ประชาชนมีความอยู่ดี กินดี หลักการนี้เป็นหลักการที่ถูกต้องและสอดคล้องกับหลักยุทธศาสตร์ ประเทศมั่นคง ประชาชนมั่งคั่ง”

3. เมื่ออำนาจรัฐเข้าถึง ประชาชนอยู่ดี กินดี พื้นที่ที่มีความเจริญ ราษฎรจะมีความรักหวงแหนแผ่นดิน ไม่ละทิ้งหมู่บ้านและพื้นที่ชายแดน และจะกลายเป็นแนวร่วมในการพิทักษ์พื้นที่เขตแดนไทย ไม่ให้ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดหรือกองกำลังกลุ่มใดบุกรุกเข้ามารุกกล้างล้ำอธิปไตยหรือใช้ประโยชน์บริเวณชายแดนได้

กองทัพได้นำแนวพระราชดำริไปเริ่มดำเนินการในพื้นที่เขาค้อ จ.เพชรบูรณ์ ในรูปแบบของการพัฒนาพื้นที่และชุมชนตามแนวชายแดน การสร้างหมู่บ้านราษฎรอาสาสมัครคุ้มครองเส้นทาง การดำเนินการดังกล่าวเป็นปัจจัยหลัก ส่งผลให้การต่อสู้เอาชนะคอมมิวนิสต์ภายใต้ยุทธศาสตร์ “การเมืองนำการทหาร” บรรลุผลสำเร็จจนสามารถยุติการต่อสู้ด้วยอาวุธได้อย่างสิ้นเชิง หลังจากนั้นแนวคิดในการพัฒนาเพื่อความมั่นคงได้ถูกขยายผลไปในพื้นที่ต่าง ๆ อย่างเป็นรูปธรรม เช่นการจัดตั้งโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองตามแนวชายแดน 2 (หมู่บ้าน ปชด.) ซึ่งได้รับการจัดตั้งขึ้นทั้งสิ้น 583 หมู่บ้าน ใน 30 จังหวัดตามแนวชายแดน หมู่บ้าน ปชด. ได้กลายเป็นเครื่องมือสำคัญในการป้องกันประเทศและการรักษาความมั่นคง จนทำให้ภัยคุกคามจากลัทธิคอมมิวนิสต์ในการสร้างสงครามประชาชน จึงนับเป็นบทพิสูจน์ของทฤษฎีพระราชทานต่อการแก้ปัญหาด้านความมั่นคงของชาติได้เป็นอย่างดี

แผนภาพที่ 1 หมู่บ้านตามแนวชายแดนไทย

ที่มา : สภาความมั่นคงแห่งชาติ, 2561

จากปัญหาความมั่นคงของชาติสู่การปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ ด้วยแนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

“...พระองค์ท่านมีส่วนสำคัญในการเปิดวิสัยทัศน์ในเรื่องความมั่นคงของมนุษย์สำหรับสังคมไทย นอกจากนี้แนวคิดที่คู่ขนานกับโครงการพระราชดำริที่พระองค์ได้ทรงให้กำเนิดขึ้นก็คือบทบาทของทหารกับการพัฒนาอันเป็นผลมาจากแนวพระราชดำริของพระองค์ท่านเช่นกัน ดังจะเห็นได้ว่าทหารไทยวันนี้เป็นทั้งนักรบและนักพัฒนาควบคู่กันไป บทบาทเช่นนี้เห็นได้จากการต่อสู้กับสงครามภายในที่เกิดขึ้นในประเทศไทยเอง แล้วยังเห็นได้อีกเมื่อครั้งกองทัพไทยได้เข้าไปมีบทบาทในการรักษาสันติภาพร่วมกับกองกำลังของสหประชาชาติในติมอร์ตะวันออก ทหารไทยได้มีส่วนอย่างมากต่อการเป็นผู้ช่วยเหลือในการพัฒนาสังคมที่อยู่ในพื้นที่ความรับผิดชอบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้ความรู้ในเรื่องของงานเกษตร และการพัฒนาชีวิต

ความเป็นอยู่ เป็นต้น...”

บทความข้างต้นเป็นมุมมองของนักวิชาการด้านความมั่นคงที่ยืนยันวิสัยทัศน์ของพระองค์ท่านที่ทรงเล็งเห็นความสำคัญของบทบาทด้านการพัฒนาของทหาร ซึ่งเป็นปัจจัยหลักสำคัญนำพาประเทศไทยให้รอดพ้นจากภัยอันตรายในห้วงของการเปลี่ยนผ่านสภาพแวดล้อมด้านความมั่นคงทางยุทธศาสตร์โลกซึ่งมีความเปราะบางต่อการดำรงอยู่อย่างมั่นคงและมีอธิปไตยที่สมบูรณ์ของรัฐขนาดกลางเช่นประเทศไทย นอกจากนั้นการมีประสบการณ์ในการดำเนินยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อความมั่นคงของทหารไทยมาอย่างต่อเนื่อง ได้หล่อหลอมให้ทหารไทยกลายเป็นทหารนักพัฒนาไปโดยสายเลือด การพัฒนาจึงกลายเป็นอีกหนึ่งบทบาทของทหารไทยควบคู่ไปกับการป้องกันรักษาอธิปไตยและผลประโยชน์ของประเทศชาติ และเมื่อได้รับความไว้วางใจจากประชาคมระหว่างประเทศให้ไปปฏิบัติการกิจ

รักษาสันติภาพ ทหารไทยก็ได้รื้อฟื้นแนวทางพระราชดำริไปปฏิบัติจนสามารถพิสูจน์ให้ประชาคมโลกได้เห็นว่า “ไม่มีสันติภาพใดจะเกิดขึ้นได้จากการใช้กำลังเพียงอย่างเดียวโดยปราศจากสภาพแวดล้อมที่เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน”

ในปี พ.ศ. 2542 คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติได้ออกมติที่ 1264/1999 จัดตั้งกองกำลังนานาชาติ หรืออินเตอร์เฟท (INTERFET - International Forces in East Timor) เพื่อระงับวิกฤตด้านมนุษยธรรมอันเกิดขึ้นจากปัญหาความขัดแย้งในติมอร์ตะวันออก ที่ส่งผลให้มีประชาชนผู้บริสุทธิ์ถูกสังหารนับพันคน กองทัพไทยได้รับความไว้วางใจจากประเทศในภูมิภาคให้เป็นแกนนำร่วมกับออสเตรเลีย กองทัพไทยได้จัดกำลังเข้าร่วมในกองกำลังนานาชาติเป็นจำนวน 1,581 คน โดยใช้นามหน่วยว่า “กองกำลังเฉพาะกิจร่วม 972 ไทย/ติมอร์ตะวันออก” (กกล.ฉก. ร่วม 972 ไทย/ติมอร์ตะวันออก) โดยมี พล.ต. ทรงกิตติ จักกาบาตร์ เป็นรองผู้บัญชาการกองกำลังนานาชาติ ซึ่งกำลังพลของกองทัพไทยที่เข้าร่วมในกองกำลังนานาชาติดังกล่าวได้สร้างชื่อเสียงและประกาศให้นานาชาติได้ประจักษ์ถึงความเป็นทหารอาชีพที่เปี่ยมไปด้วยประสิทธิภาพ ส่งผลให้ภารกิจอันยากลำบากในการฟื้นฟูสันติภาพในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของประเทศติมอร์ตะวันออกสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ต่อมากองกำลังนานาชาติได้สิ้นสุดอณัตติลงเมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543 สหประชาชาติจึงได้จัดตั้งองค์กรบริหารชั่วคราวในติมอร์ตะวันออก (UNTAET - United Nations Transitional Administration in East Timor) เพื่อช่วยเหลือติมอร์ตะวันออกจัดตั้งระบบโครงสร้างพื้นฐานทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ การทหาร สังคม และระบบราชการให้มีความเข้มแข็งเพียงพอที่จะปกครองตนเองได้ เมื่อมีการประกาศเอกราช เพื่อให้พร้อมที่จะเป็นประเทศอธิปไตยกำเนิดใหม่ โดยกองกำลังของไทยที่ร่วมอยู่ในกองกำลังนานาชาติบางส่วนได้แปรสภาพเข้าร่วมเป็นกองกำลังรักษาสันติภาพภายใต้กรอบขององค์การสหประชาชาติ (UNPKF - United Nations Peacekeeping Force)

นับจากนั้นเป็นต้นมากองกำลังเฉพาะกิจร่วม 972 ไทย/ติมอร์ตะวันออก ผลัดที่ 1 จนถึงผลัดที่ 9 ก็สับเปลี่ยนกำลังกันเข้าสู่ดินแดนติมอร์ตะวันออก (ผลัดละ 6 เดือน) เพื่อปฏิบัติภารกิจรักษาสันติภาพ โดยในระหว่างผลัดที่ 5

คือในวันที่ 20 พฤษภาคม พ.ศ. 2545 ติมอร์ตะวันออกก็ได้ประกาศเอกราชและกลายเป็นประเทศสมาชิกของสหประชาชาติลำดับที่ 192 ส่งผลให้ภารกิจ UNTAET แปรสภาพเป็น UNMISSET - United Nations Mission of Support in East Timor

ตลอดห้วง 5 ปี ของการปฏิบัติภารกิจของกองทัพไทยในติมอร์ตะวันออก กองกำลังของไทยได้วางรากฐานด้านการพัฒนาให้กับติมอร์ตะวันออกอย่างต่อเนื่อง กองกำลังของไทยไม่เพียงแต่สนับสนุนการปฏิบัติการทางทหารเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยในพื้นที่ที่รับผิดชอบเท่านั้น แต่ยังได้นำแนวทางพระราชดำริการพัฒนาอย่างยั่งยืนรวมถึงการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชไปเผยแพร่ให้กับประชาชนในพื้นที่ ด้วยการใช้หลักเกษตรทฤษฎีใหม่ มีการทำเกษตรกรรมโดยยึดแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่ ตลอดจนปลูกฝังชาวบ้านในพื้นที่รับผิดชอบในการใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตเข้าไปวางรากฐานให้ติมอร์อย่างเป็นระบบ สร้างความความเข้มแข็งตั้งแต่ระดับหมู่บ้าน ชุมชน และขยายไปในระดับชาติ ซึ่งเป็นการเผยแพร่พระอัจฉริยภาพและพระเกียรติคุณแห่งองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ให้นานาชาติได้ประจักษ์ กองกำลังรักษาสันติภาพของไทยนับเป็นกองกำลังทหารเพียงชาติเดียวที่มีขีดความสามารถในการสนธิปฏิบัติการทางทหารและการพัฒนาเพื่อความมั่นคง เป็นการยืนยันแนวคิดที่กล่าวว่า “ความมั่นคงและความปลอดภัยของชุมชนจะเกิดขึ้นมิได้หากประชาชนยังคงอดอยาก หิวโหย การใช้กำลังเพียงอย่างเดียวมิอาจยุติความขัดแย้ง หรือนำสันติสุขมาสู่ชุมชน หากแต่ต้องมีการพัฒนาควบคู่ไปด้วย ทหารกับบทบาทการพัฒนาจึงสามารถแยกจากกันได้” ผลสำเร็จดังกล่าวชี้วัดได้ด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมในพื้นที่ที่รับผิดชอบของกองกำลัง รักษาสันติภาพของไทย จากเดิมเป็นพื้นที่ที่อำนาจรัฐครอบคลุมไม่ถึง มีการขัดแย้งด้วยอาวุธ การปล้นสะดม และการเกณฑ์เยาวชนไปเป็นกำลังติดอาวุธ กลายเป็นพื้นที่ที่มีความสงบเรียบร้อยปลอดภัย ปราศจากปัญหาด้านความมั่นคง และเกิดการพัฒนาต่อเนื่องอย่างยั่งยืน การพัฒนาตามแนวทางดังกล่าวได้ถูกขยายวงออกไปในระดับประเทศ ส่งผลให้ติมอร์-เลสเต ซึ่งถือ

กำเนิดขึ้นใหม่เป็นประเทศที่สามารถพึ่งพาตนเองในการสร้างความเข้มแข็งได้และยังคงดำเนินแนวทางการพัฒนาประเทศตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามรอยประเทศไทยมาจวบจนปัจจุบัน4

อย่างไรก็ตาม การดำเนินบทบาทด้านการพัฒนาในภารกิจรักษาสันติภาพของสหประชาชาติก็มีใช้จะปราศจากอุปสรรค เนื่องจากในหลักนियมการปฏิบัติการทางทหารของประเทศในฝั่งตะวันตกมิได้ใช้บทบาทและทรัพยากรทางทหารในการปฏิบัติการกิจด้านการพัฒนาให้กับพลเรือนอย่างเต็มรูปแบบ บทบาทของทหารในการปฏิบัติการด้านกิจการพลเรือน (Civil - Military Cooperation: CIMIC) จำกัดขอบเขตเพียงการประสานงานกับสนับสนุนหน่วยงานฝ่ายพลเรือนเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการปฏิบัติการทางทหาร โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อเอาชนะเชิงทัศนคติ (Winning Hearts and Minds) หรือลดทอนความเป็นปฏิปักษ์ของชุมชนท้องถิ่น องค์การพลเรือนต่อหน่วยทหารในพื้นที่มิได้มีเป้าหมายที่การพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชนท้องถิ่นอย่างแท้จริง ในขณะเดียวกันภารกิจรักษาสันติภาพของสหประชาชาติในยุคดังกล่าวนั้นยังไม่มีหลักการใด ๆ ที่ให้การรับรองบทบาทดังกล่าวของฝ่ายทหารในการพัฒนา โดยที่งานการพัฒนาดังกล่าวเป็นความรับผิดชอบขององค์กรระหว่างประเทศฝ่ายพลเรือน เช่น UNDP - United Nations Development Programme หรือ UN OCHA- United Nations Office for Coordination of Humanitarian Assistance เป็นต้น นอกจากนั้นกองกำลังของประเทศต่าง ๆ ก็มีความเห็นขัดแย้งกับแนวทางดังกล่าวของไทย โดยเห็นว่าทหารมีภารกิจหลักในการใช้กำลังเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยเท่านั้น การนำทรัพยากรทางทหารไปใช้ในการพัฒนาชุมชนจึงเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง และอาจสูญเสียหลักการความเป็นกลาง (Impartiality) เนื่องจากในชุมชนก็อาจประกอบด้วยกองกำลังติดอาวุธด้วย ดังที่ท่านผู้บัญชาการกองกำลังเฉพาะกิจ 972 ไทย/ติมอร์ตะวันออก ผลัดที่ 2 ได้ให้สัมภาษณ์แก่สถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส “เขา (กองกำลังจากประเทศฝั่งตะวันตก) หว่าเรา (กกล. 972ฯ) หลงภารกิจ แต่เราก็ไม่ได้ลืมภารกิจหลักภารกิจในการลาดตระเวน การรักษาความสงบเรียบร้อย เราทำเต็มที่ แล้วเราก็เสริมงานตรงนี้ (งานด้านการพัฒนาชุมชนเพื่อความมั่นคง) พุดง่าย ๆ ว่าเราทำ 2 เท่า แรก ๆ

เขาก็ไม่เห็นด้วย แต่หลังจากเราทำแล้วผู้ใหญ่ของยูเอ็น (United Nations: UN) ได้มาดูเราที่เป็นพลเรือน (หมายถึงผู้แทนพิเศษ เลขาธิการสหประชาชาติซึ่งเป็นหัวหน้าภารกิจ UNTAET ณ ขณะนั้น) เขาก็บอกว่า “เนี่ย การรักษาสันติภาพต้องทำอย่างนี้ ทำให้คนมีกินตามทีพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีรับสั่ง ถ้าคนมีกินคนก็จะไม่รบกัน เขาก็เห็นด้วย ตรงนี้เขาบอกว่าดี พอหลังจากผู้ใหญ่ที่เป็นพลเรือนบอกว่าดีก็เหมือนกับเปิดไฟเขียว”

จากแนวทางพระราชดำริ

สู่การขยายการยอมรับในเวทีสากล

จากจุดเริ่มต้นที่ กกล.ฉก.972 ไทย/ติมอร์ตะวันออก ได้นำแนวทางพระราชดำริการพัฒนาที่ยั่งยืนไปเผยแพร่และประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพร่วมกับสหประชาชาติในติมอร์ตะวันออก ความสำเร็จที่แสดงออกมาในรูปแบบที่ความขัดแย้งในติมอร์ตะวันออกได้ยุติโดยสิ้นเชิง ในขณะที่เดียวกันการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ที่เกิดจากระดับท้องถิ่น ขยายไปสู่ชุมชนและรัฐบาลจนกลายเป็นประเทศที่เริ่มมีความเข้มแข็ง ได้ทำให้นานาประเทศเริ่มตระหนักว่าสันติภาพและการพัฒนาเป็นองค์ประกอบที่ไม่อาจแยกจากกันได้ หลายประเทศได้นำไปปรับใช้ โดยการปรับปรุงหลักนियมการปฏิบัติการทางทหารของตนให้รองรับบทบาททหารในการพัฒนาหลักการดังกล่าวได้รับการยอมรับจากประเทศทั้งฝั่งตะวันออกและตะวันตกและถูกนำไปปรับใช้ในการรักษาสันติภาพในภูมิภาคต่าง ๆ ทั้งภารกิจภายใต้กรอบสหประชาชาติ กรอบกองกำลังพันธมิตรและกรอบความร่วมมือระดับภูมิภาคต่าง ๆ และกลายเป็นประเด็นผลักดันร่วมกันของโลก (Global Agenda) ในปัจจุบัน ซึ่งแท้ที่จริงแล้วมีจุดกำเนิดมาจากแนวคิดและปรัชญาพระราชทานของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช นั่นเอง

การนำแนวคิดพระราชทานไปประยุกต์ใช้ในระดับสากล

ปัจจุบันสภาพแวดล้อมด้านความมั่นคงของโลกเปลี่ยนแปลงไปมาก ลักษณะทางธรรมชาติของภัยคุกคามต่อสันติภาพและความมั่นคงในยุคนี้มีความซับซ้อน และมีความเชื่อมโยงกันระหว่างมิติด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม จิตวิทยา และการทหาร การใช้กำลัง (Use of Forces) เพียงอย่างเดียวไม่อาจเอาชนะภัยคุกคามที่ซับซ้อน กองทัพ

ของหลาย ๆ ประเทศได้ตระหนักถึงความจำเป็นของบทบาททหารกับการพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ จึงได้ปรับปรุงหลักนิยมการปฏิบัติการทหาร-พลเรือน (Civil - Military Operations) โดยขยายบทบาทของทหารและการใช้ทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการพัฒนาของชุมชนท้องถิ่นควบคู่ไปกับการปฏิบัติการทางยุทธวิธี อย่างไรก็ตาม เป้าหมายสูงสุด (Ultimate Goal) ของการดำเนินบทบาทนักพัฒนาของฝ่ายทหารของประเทศเหล่านั้น ยังคงจำกัดเพียงเพื่อเอาชนะใจและมโนคติ (Winning Hearts and Minds) ต่อประชาชนท้องถิ่น เพื่อลดการต่อต้านและสร้างความร่วมมือเพื่อสนับสนุนปฏิบัติการทางยุทธวิธีให้บรรลุฉันทามติทางทหารเท่านั้น มิได้มีเป้าหมายไปสู่การวางรากฐานการพัฒนาที่ยั่งยืนให้กับชุมชนเอกเช่นเดียวกับหลักปรัชญาพระราชทานที่กองทัพไทยยึดถือปฏิบัติ ตัวอย่างเช่น ประเทศสาธารณรัฐเกาหลีที่ได้กำหนดหลักนิยมการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพให้ต้องมีการปฏิบัติการด้านกิจการพลเรือนควบคู่ไปกับการปฏิบัติการทางยุทธวิธี ปฏิบัติการของกองร้อยทหารช่างของสาธารณรัฐเกาหลี (Republic of Korea) ในปฏิบัติการรักษาสันติภาพในเซาท์ซูดาน (ร้อย.ช.กลต./เซาท์ซูดาน) หรือเรียกชื่อว่า “Hanbit Unit” เป็นหนึ่งในตัวอย่าง โดยในการประกอบกำลังของหน่วยดังกล่าวจะมีชุดปฏิบัติการกิจการพลเรือนในองค์ประกอบของหน่วยทำหน้าที่ปฏิบัติการกิจการพลเรือนผ่านโครงการพัฒนาด้านต่าง ๆ เช่น การสร้างถนนการซ่อมแซมหรือวางระบบสาธารณูปโภคสนับสนุนชุมชนท้องถิ่น สนับสนุนด้านการศึกษา การจัดกิจกรรมชุมชนสัมพันธ์

แนวคิดและวิธีการในการปฏิบัติการด้านกิจการพลเรือนของ ร้อย.ช.กล.ต. คล้ายคลึงกับแนวคิดและวิธีการที่กองทัพไทยยึดถือดำเนินการอยู่ หากแต่เป้าหมายสูงสุดของการดำเนินการดังกล่าวของทั้งสองกองทัพแตกต่างกันอย่างมาก โดยที่ กล.ต. มุ่งเน้นไปสู่การบรรลุ (Achieve) เป้าหมายในการชนะใจและมโนคติของประชาชนท้องถิ่นในขณะที่ไทยมุ่งไปสู่การบรรลุการพัฒนาที่ยั่งยืน ผลลัพธ์ที่ได้จึงแตกต่างกัน

นับตั้งแต่สิ้นสุดปฏิบัติการรักษาสันติภาพในติมอร์ตะวันออกเป็นต้นมา ปฏิบัติการรักษาสันติภาพของสหประชาชาติยังคงไม่มีแนวทางหรือนโยบายที่เป็น

ลายลักษณ์อักษรใด ๆ ที่ให้การรับรองการดำเนินบทบาทด้านการพัฒนาของกำลังรักษาสันติภาพฝ่ายทหาร จนกระทั่งปี ค.ศ. 2015 สมัชชาสหประชาชาติได้เผยแพร่รายงานของคณะกรรมการระดับสูงด้านการรักษาสันติภาพ (High-Level Independent Panel on Peacekeeping Operations: HIPPO Report) ที่เรียกร้องให้กำลังรักษาสันติภาพทั้งฝ่ายทหาร ตำรวจ และพลเรือน ต้องได้รับการปรับทัศนคติในการปฏิบัติงาน โดยที่ทุกฝ่ายต้องยึดมั่นที่จะต้องให้การสนับสนุนการพัฒนาปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนท้องถิ่นและตอบสนองต่อความต้องการและความไฝฝันของชุมชน

“... An equally important shift in mindset is required by those who serve in UN Peace Operations. The United Nations greatest strength lies in the principles of the Charter, which should not be squandered by failing to act impartially. Whether civilian or in uniform, whether national staff or international staff, UN personnel must be at once committed to the purposes and principles of the United Nations and be committed to helping to improve the lives of people living in conflict-affected countries whom they have been mandated to serve. This demands that UN personnel in the field engage with and relate to the people and communities they are asked to support. The legacy of the ‘white SUV culture’ must give way to a more human face that prioritises closer interaction with local people to better understand their concerns, needs and aspirations. ...”

รายงานดังกล่าวเป็นสิ่งบ่งชี้ว่าประชาคมโลกได้เริ่มตระหนักถึงความสัมพันธ์ระหว่างสันติภาพและการพัฒนาที่เชื่อมโยงกันอย่างมีอากแวกจากกันได้ รวมถึงความจำเป็นที่ทหารต้องเข้าไปมีบทบาทในด้านการพัฒนาอีกหนึ่งตัวอย่าง ซึ่งแสดงถึงการที่กลุ่มประเทศฝั่งตะวันตกได้นำปรัชญาการพัฒนาดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ในควบคู่กับการปฏิบัติการทางยุทธวิธีในการสร้างสันติภาพและความมั่นคง ได้แก่ การที่กลุ่มสนธิสัญญาแอตแลนติกเหนือ (North

แผนภาพที่ 2 แนวทางการปฏิบัติการของกองกำลังรักษาสันติภาพ Hanbit ในการสนับสนุนด้านการพัฒนาเพื่อความมั่นคง

ที่มา : กระทรวงการต่างประเทศ, 2555

Atlantic Treaty Organization: NATO) ซึ่งปฏิบัติการกิจสร้างสันติภาพและความมั่นคงในอิรักและอัฟกานิสถานได้นำเสนอแนวคิดการก่อตั้งชุดปฏิบัติการก่อสร้างฟื้นฟูประจำจังหวัด (Provincial Reconstruction Team: PRT) โดยเป็นองค์ประกอบหนึ่งในโครงสร้างกำลังของกองกำลังสนับสนุนการรักษาความปลอดภัยนานาชาติ (International Security Assistance Forces: ISAF) โดยชุด PRT จะวางกำลังกระจายในพื้นที่จังหวัดที่มีความอ่อนไหวด้านความมั่นคงและจะปฏิบัติการกิจสนับสนุนการก่อสร้างฟื้นฟูและการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

บทพิสูจน์กับความสำเร็จของกองกำลังเฉพาะกิจ 980 ไทย/ดาร์ฟวร์ ในการนำแนวพระราชดำริการพัฒนาที่ยั่งยืนไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาความขัดแย้งสากล

ในห้วงระหว่างเดือนธันวาคม 2553 ถึงมิถุนายน 2555

ไทยได้สนับสนุนกองกำลังรักษาสันติภาพจำนวน 1 กองพันทหารราบไปเข้าร่วมปฏิบัติการกิจรักษาสันติภาพผสมระหว่างสหภาพแอฟริกาและสหประชาชาติในดาร์ฟวร์ประเทศซูดาน (United Nations African - United Nations Hybrid Mission in Darfur: UNAMID) รวมระยะเวลาการปฏิบัติการกิจ 18 เดือน โดยใช้ชื่อหน่วยว่า “กองกำลังเฉพาะกิจ 980 ไทย/ดาร์ฟวร์ หรือคำย่อว่า กกล.ฉก.980 ไทย/ดาร์ฟวร์” โดยมีอัตรากำลังพล 812 นาย ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในภาคตะวันตกของดาร์ฟวร์ ณ เมืองมุกห์จาร์จำนวน 2 ผลัด รวมระยะเวลาการปฏิบัติการกิจ 18 เดือน กกล.ฉก. 980 ประเทศไทยเป็นประเทศนอกภูมิภาคแอฟริกาเพียงชาติเดียวที่ได้รับความเห็นชอบจากสหประชาชาติสหภาพแอฟริกา และรัฐบาลซูดานได้จัดกำลังกองพันทหารราบร่วมกับกำลังของประเทศสมาชิกสหภาพแอฟริกาที่แสดงถึงการยอมรับในศักยภาพและขีดความสามารถของ

[illegible]

ของภูมิภาคคาร์ฟูร์ ซึ่งติดเขตแดนกับประเทศแอฟริกา
กลางและชาติ ไทยได้รับมอบหมายพื้นที่รับผิดชอบ ณ
เมืองมุกห์จาร์ (Mukhjar) และอุมดาคุม (Um Dakhum)
ซึ่งนับเป็นพื้นที่อันตราย เนื่องจากเป็นเขตยึดครองของ
กองกำลังติดอาวุธฝ่ายต่อต้านรัฐบาล อำนาจรัฐบาลชูดาน
ยังไม่สามารถควบคุมพื้นที่ได้ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นเขตที่ยัง
ไม่มีการลาดตระเวนของกำลังรักษาสันติภาพของ UNAMID
ยังเข้าไปไม่ถึง เมืองมุกห์จาร์ซึ่งเป็นที่ตั้ง พัน.ร.ไทย เป็น
พื้นที่ที่ได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงจากการปฏิบัติการ
อาชญากรรมต่อมวลมนุษยชาติ (Crime against Humanity)
ของกองกำลังจันจาวิด (Janjaweed) ซึ่งเป็นกองกำลัง
ติดอาวุธฝ่ายรัฐบาล และการปฏิบัติการทางอากาศโดย

กำลังทางอากาศของฝ่ายรัฐบาล ชุมชนอยู่ในสภาพเสียหาย และชากปรักหักพังจากภัยสงคราม มีผู้ลี้ภัยและผู้พลัดถิ่น รวมตัวอยู่อาศัยกันเป็นหย่อม กระจายอยู่ทั่วไป สภาพสังคม อยู่ในลักษณะไร้กฎหมาย (Lawlessness) พัน.ร.ไทยจะต้องปฏิบัติการโดยลำพังโดยปราศจากหน่วยทหารที่อยู่ใกล้เคียงเพียงพอที่จะสามารถเพิ่มเติมกำลังสนับสนุนได้ นับเป็นสภาวะที่มีความเสี่ยงอย่างยิ่ง

นอกจากปฏิบัติการทางยุทธวิธีในการลาดตระเวน แสดงกำลังอย่างเข้มแข็งแล้ว กลล.ฉก. 980 ได้น้อมนำพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” มาเป็นกรอบในการปฏิบัติ โดยการเข้าใจ ต้องมีความเข้าใจในขนบธรรมเนียมประเพณี สภาพสังคม จิตวิทยา และการเมืองของประชาชนในพื้นที่ เพื่อให้ได้มาซึ่งฐานข้อมูล สำหรับการเข้าถึงเป็นการปฏิบัติโดยการพบปะ พัฒนาสัมพันธ์ในทุกระดับ ตั้งแต่เยาวชน ประชาชน ผู้นำชุมชน ส่วนราชการ หน่วยกองกำลังในพื้นที่รับผิดชอบ ให้ได้มาซึ่งฐานข้อมูล พร้อมทั้งนำฐานข้อมูลที่ได้จากการเข้าใจ เข้าถึง มาสังเคราะห์ วิเคราะห์ เป็นแผนการปฏิบัติงานด้านกิจการพลเรือนที่จะต้องดำเนินการในพื้นที่รับผิดชอบ โดยแผนการปฏิบัติงานด้านกิจการพลเรือน ประกอบด้วย แผนการปฏิบัติการกิจการพลเรือน (ปกร.) และแผนการปฏิบัติการจิตวิทยาและการประชาสัมพันธ์ (ปจว./ปชส.) โดยการปฏิบัติการดังกล่าวได้บูรณาการการทำงานร่วมกันกับหน่วยงานช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม (NGO) ในการนำการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมไปช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบ โดยได้กำหนดผลลัพธ์ที่ต้องการ คือ สร้างสภาวะแวดล้อมในพื้นที่ปฏิบัติการให้เกื้อกูลต่อการปฏิบัติงานด้านยุทธการและการข่าวและสร้างรากฐานการพัฒนาอย่างยั่งยืนให้กับชุมชน โดยประกอบด้วย โครงการพัฒนาท้องถิ่น 5 ด้าน ได้แก่ 1.การสร้างแหล่งน้ำ และระบบกักเก็บ 2. โครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ 3. การสนับสนุนการก่อสร้างพื้นฐานสาธารณูปโภคและโครงสร้างพื้นฐาน 4. การพัฒนาสุขอนามัย 5. การสนับสนุนทางการแพทย์

ในการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัตินั้น กลล.ฉก. 980 ได้จัดทำโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ โดยจัดสร้างศูนย์การเรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่เพื่อฝึกอบรมให้ประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบได้เรียนรู้ โดยกำหนดขั้นตอน

ในการดำเนินงานจำนวน 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย

ขั้นที่ 1 การทดลองปลูกพืชผักในฐานปฏิบัติการ โดยนำพืชผักที่มาจากประเทศไทยและพืชผักในพื้นที่เมืองมุกห์จาร์มาทำการทดลองปลูกตามขั้นตอนการปลูกที่ถูกต้อง โดยเจ้าหน้าที่ของหน่วยที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องการปลูกพืชผัก ผลการดำเนินการสามารถปลูกผักที่นำมาจากประเทศไทยได้ แต่อาจจะเจริญเติบโตช้ากว่าประเทศไทยประมาณ 1 สัปดาห์ พอปลูกในรุ่นที่ 2 การเจริญเติบโตก็ไม่แตกต่างเหมือนการปลูกพืชผักในประเทศไทย เนื่องจากสภาพดินที่ได้รับการบำรุงรักษาด้วยปุ๋ยจุลินทรีย์ชีวภาพ ทำให้ดินดังกล่าวมีความเหมาะสมในการเพาะปลูกเพราะเป็นดินที่ไม่มีสารเคมีเจือปนผักที่ได้จึงเป็นผักปลอดสารพิษ

ขั้นที่ 2 การจัดทำศูนย์การเรียนรู้ควบคู่กับการออกสืบสภาพเกษตรกรในพื้นที่และประชาสัมพันธ์ โครงการได้จัดทำศูนย์การเรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่ในฐานปฏิบัติการที่หน่วยได้ขยายจากฐานปฏิบัติการเดิมขนาดในการจัดสร้างกว้าง 40 เมตร ยาว 40 เมตร เนื้อที่ 1.5 ไร่ เป็นการจำลองแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่มาทำเป็นศูนย์การเรียนรู้ ประกอบด้วย บ่อน้ำขนาดเล็กเพื่อใช้ในการปลูกพืชผัก การทำแปลงเกษตรระดับครัวเรือน การทำแปลงเกษตรระดับกลุ่ม การปลูกพืชไร่ได้ การปลูกพืชในพื้นที่ว่าง โดยเน้นการทำให้มีพืชผักเพื่อใช้ในการบริโภคตลอดปี มีการหมุนเวียนปลูกทั้งพืชอายุสั้นและอายุยาว การจัดทำบ้านจำลองขนาดเล็ก การจัดทำโรงผลิตปุ๋ยจุลินทรีย์ชีวภาพ เพื่อเป็นสิ่งที่ใช้ในการบำรุงรักษาในการปลูกพืชผัก นับว่าเป็นสิ่งมหัศจรรย์ที่ประชาชนในเมืองมุกห์จาร์ไม่เคยเห็น และเป็นจุดขายอย่างหนึ่งในการฝึกอบรม ในระหว่างการจัดทำศูนย์การเรียนรู้ได้มีการจัดเจ้าหน้าที่วิทยากรของหน่วยออกทำการเยี่ยมเยือนเกษตรกรให้ความรู้ในเบื้องต้น ประชาสัมพันธ์โครงการให้เกษตรกรมีความต้องการที่จะเข้ามาอบรมในศูนย์การเรียนรู้ที่หน่วยได้จัดทำขึ้น ก็ได้รับการตอบรับจากเกษตรกรเป็นอย่างดี และมีความยินดีในการเข้าร่วมกิจกรรมการอบรม

ขั้นที่ 3 การขยายผลความรู้ด้วยการอบรม หลังจากที่มีการสร้างศูนย์การเรียนรู้เรียบร้อยแล้ว ควบคู่กับการออกสืบสภาพเกษตรกรในพื้นที่ จึงได้ดำเนินการอบรมให้ความรู้ที่ผ่านมามีการอบรมจำนวน 8 ครั้ง จำนวน 300 คน

โดยเป้าหมายในการอบรมมีการอบรมสำหรับเกษตรกร เมืองมุกห์จาร์จำนวน 6 รุ่น เยาวชนจำนวน 1 รุ่น และ ประชาชนใน IDP Camp จำนวน 2 รุ่น เนื้อหาที่ใช้ในการ อบรมจำนวน 3 วันต่อรุ่น ประกอบด้วย

3.1 การอบรมในวันแรก เป็นการบรรยายในเรื่อง เกษตรทฤษฎีใหม่ พร้อมทั้งการฉายวิดีโอทัศน์ปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ให้ผู้เข้าอบรมได้ รับทราบ เพื่อเป็นแนวทางการดำรงชีวิตแบบพอเพียง และ หลักเกษตรทฤษฎีใหม่เพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และ การทำการเกษตร การให้ความรู้ในเรื่องจุลินทรีย์ชีวภาพ สอดแทรกด้วยกิจกรรมสนทนากัน เพื่อให้ผู้อบรมมีความ เป็นกันเองในการเข้าอบรม

3.2 สำหรับวันที่ 2 เป็นการอบรมสาธิตการทำ ผลิภัณฑ์จากจุลินทรีย์ชีวภาพ พร้อมทั้งให้มีการฝึกปฏิบัติ จนผู้เข้าอบรมสามารถทำได้ด้วยตนเอง และมีความรู้ ในการใช้ หลังจากนั้นในช่วงบ่ายได้นำเกษตรกรที่เข้ารับการ อบรมไปดูงานและฝึกปฏิบัติในสวนเกษตรของเกษตรกร ที่ผ่านการอบรมและนำไปใช้อย่างได้ผล มีการสอน เพิ่มเติมในเรื่องการเตรียมดิน การปลูกทั้งที่ใช้เมล็ดและ ใช้ต้นกล้าที่เพาะไว้ การดูแลรักษาอย่างเป็นขั้นตอน และการ ใช้ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากจุลินทรีย์ชีวภาพในด้านการเกษตร อย่างครบวงจร เนื่องจากเกษตรกรในพื้นที่ยังขาดเทคนิค ในการปลูกพืชผักที่ถูกต้องคือปลูกแบบธรรมชาติ

3.3 สำหรับวันสุดท้าย เป็นการทบทวนความรู้ ในเรื่องการแบ่งพื้นที่ทำกินของตนเองตามหลักเกษตร ทฤษฎีใหม่ ตามหลักการแบ่งพื้นที่ 30-30-30-10 พร้อมทั้ง แยกกลุ่มผู้เข้าอบรมเป็นกลุ่มย่อยในการระดมความคิด การวาดภาพพื้นที่ทำกินในฝันของกลุ่มตัวเองตามหลัก เกษตรทฤษฎีใหม่ พร้อมทั้งให้ทุกกลุ่มได้ออกมานำเสนอ แนวความคิดการแบ่งพื้นที่ทำกินของกลุ่มตนเอง ในวาระ สุดท้ายมีการพบปะ มอบใบประกาศนียบัตร และปิดการ อบรมโดย ผบ.กกล.ฉก. 980 ไทย/ตารฟูร์ ในการอบรม ทุกครั้งจะได้รับคำชื่นชมและกล่าวขอบคุณจากหน่วยงาน และเกษตรกรผู้เข้าอบรมว่า ทหารไทยเปรียบเสมือนสายน้ำ จากฟ้าที่มาขอชวนชาวชูดานให้มีชีวิตที่ดีขึ้น

ขั้นที่ 4 การติดตามประเมินผล หลังจากการอบรม ทุกครั้งได้มีการจัดชุดวิทยากรในการติดตามและช่วย แนะนำเพิ่มเติมสำหรับเกษตรกรที่ผ่านการอบรมเป็นประจำ

ทุกสัปดาห์ เป็นที่น่ายกย่องภูมิใจว่าตลอดทั้ง 18 เดือนของ การปฏิบัติการกิจ กกล. 980 สามารถควบคุมและสถาปนา สภาพแวดล้อมที่มั่นคงในพื้นที่รับผิดชอบ สามารถเข้าถึง และได้รับการยอมรับจากผู้นำท้องถิ่นทุกฝ่าย ทั้งผู้นำ ชุมชนตามธรรมชาติ ผู้นำทางศาสนา รวมถึงผู้นำของกอง กำลังติดอาวุธทั้งฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายต่อต้าน ด้วยหลักการ พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา” และได้รับการ ชื่นชมจากหน่วยงานด้านการพัฒนาฝ่ายพลเรือน องค์กร NGO และที่สำคัญได้รับการเชิดชูและเคารพจากประชาชน ท้องถิ่น จากการวางรากฐานการพัฒนาที่ยั่งยืนให้กับท้องถิ่น ทำให้ประชาชนสามารถพึ่งพาตนเองและมีชีวิตความเป็น อยู่ที่ดี ชุมชนเข้มแข็ง เคยมีคนบอกว่าอิสราเอลเก่งในการ เนมิตทะเลทรายให้กลายเป็นสีเขียวได้ แต่ครั้งนี้ประชาคม โลกต่างทั้งในพระอัจฉริยภาพในพระบาทสมเด็จพระ ปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ที่พระราชทานแนวคิด สวนเกษตรทฤษฎีใหม่ซึ่งทหารไทยนำมาปรับใช้จนทำให้ ดินแดนที่แห้งแล้งอย่างชูดานเขียวขจีขึ้นมาได้ และ สอนให้คนชูดานได้รู้และได้มีชีวิตอยู่ด้วยความพอเพียงและ ยั่งยืนได้ตลอดไป

ความรู้สึกของชาวมุกห์จาร์ต่อพระมหากษัตริย์ไทย

นายอาดัม อิสมาเอล อะหฺมัด ผู้แทนรัฐบาลชูดาน ด้านความช่วยเหลือมนุษยธรรมประจำเมืองมุกห์จาร์ ได้กล่าวกับผู้เข้ารับการอบรมว่า “การอบรมเกษตรทฤษฎี ใหม่เปรียบได้ว่า เขาไม่ให้ปลาแต่เขาสอนการหาปลาให้กับ เรา และเราจะมีปลารับประทานไปตลอดชีวิต ขอให้นำความรู้ ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์และเผยแพร่ต่อไป” นายอะหมัด มุฮำหมัด ฟัดดุลเมาลอ ผู้นำเกษตรกรเมืองมุกห์จาร์ และ ประธานเกษตรกรผู้เข้ารับการอบรมในรุ่นที่ 2 ได้กล่าว ไว้อย่างน่าสนใจว่า “ชาวเมืองมุกห์จาร์มีอาชีพเกษตรกรรม ถึง 90% เป็นเรื่องที่น่าละอายใจที่ต้องซื้อสินค้าเกษตรจาก พื้นที่อื่น เราต้องร่วมมือกับทหารไทยเพื่อการพัฒนาและ เพิ่มผลผลิตให้เพียงพอต่อความต้องการของชาวเมือง มุกห์จาร์ และเหลือส่งขายไปยังพื้นที่อื่นบ้าง ผมดีใจแทน ประชาชนชาวไทยที่มีกษัตริย์แบบพระองค์ท่าน ถ้าชูดาน มีผู้นำแบบพระองค์ท่านประเทศเราคงเจริญมากกว่านี้” ผู้นำเกษตรกรเมืองมุกห์จาร์กล่าวว่า ท่านนี้เป็นผู้ที่นำแนว พระราชดำริเกษตรทฤษฎีใหม่ไปปฏิบัติอย่างเต็มรูปแบบ

แผนภาพที่ 4 จดหมายของเลขาธิการสหประชาชาติที่มีถึง นรม. ไทโย

ที่มา : กระทรวงการต่างประเทศ, 2555

ในที่ดินของตนเอง และได้ผลผลิตเป็นแบบอย่างที่ดีให้เกษตรกรรายอื่น ซึ่งทหารไทยเราก็ได้เข้าไปส่งเสริม และได้เปิดเป็น “แปลงสาธิตเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง (สวนสันติภาพสาธารณรัฐชูดานและราชอาณาจักรไทย)” เป็นศูนย์การเรียนรู้นอกฐานปฏิบัติการที่เกษตรกรผู้เข้ารับการอบรมต้องเข้าไปเรียนรู้ในการอบรมเกษตรกรฯ รุ่นที่ 3 นายตอยิบ ซิการีมา มุซา ประธานเกษตรกรผู้เข้ารับการอบรมได้ให้สัมภาษณ์กับทีมข่าวภาคสนามไทย-ดาร์ฟุร ททบ. 5 ซึ่งเมื่อรับฟังแล้วรู้สึกภาคภูมิใจแทนชาวไทยเป็นอย่างมาก “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงหากมาประยุกต์ใช้ในชูดานจะสามารถแก้ปัญหาความยากจนที่เป็นต้นเหตุของความขัดแย้งในพื้นที่จะนำมาซึ่งความสุข และสันติภาพสู่ประชาชนอย่างแท้จริง โดยประชาชนสามารถพึ่งพาตนเอง และยืนอยู่บนลำแข้งตัวเองได้จริง” ขอขอบคุณรัฐบาลไทยที่ให้โอกาสพวกเรา ส่งทหารมาถ่ายทอดความรู้ใหม่เกี่ยวกับปรัชญา

ของเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ให้กับเกษตรกรชูดาน ซึ่งแนวคิดนี้เป็นแนวคิดของนักปราชญ์ที่ไม่เหมือนใครในโลก ทั้งนี้ขอขอบคุณสหประชาชาติ สหภาพแอฟริกาที่ได้ให้โอกาสทหารไทยมาปฏิบัติการในในพื้นที่ เพื่อช่วยเหลือประชาชนอย่างแท้จริง เราดีใจที่ได้โอกาสสำคัญเช่นนี้ สุดท้ายขออำนวยการให้ทหารไทยและประชาชนชาวไทยมีความสุข ความเจริญ ขอให้พระเจ้าคุ้มครองให้ท่านปลอดภัย ปฏิบัติภารกิจลุล่วงสำเร็จทุกประการ

กระแสดความชื่นชมของประชาคมโลก

ความสำเร็จดังกล่าวของ กกล.ฉก.980 เป็นหนึ่งในปัจจัยขับเคลื่อนให้ภารกิจรักษาสันติภาพ UNAMID ของสหประชาชาติ สามารถบรรลุอันดับที่ได้รับมอบ ซึ่งนอกเหนือจากประชาชนชาวชูดานแล้ว ไทยยังได้รับความ

THE SECRETARY-GENERAL

13 March 2012

Excellency,

I have the honour to refer to United Nations peacekeeping operations and the contribution of Thailand to the African Union-United Nations Hybrid Operation in Darfur (UNAMID).

I would like to take this opportunity to thank the people of Thailand and its Government for their generous contributions to United Nations peacekeeping in Darfur. The Thai Battalion has performed commendably and has made an extremely positive impact in West Darfur. In addition to their strong military performance, the men and women of the Royal Thai Armed Forces have worked determinedly to foster positive relations with the people of Darfur. The Battalion's initiatives to support the local community, in particular with agricultural projects, are highly appreciated by the population, UNAMID senior leadership, and the United Nations Secretariat and are a great credit to Thailand.

During this crucial time in Darfur, when the United Nations is facing great challenges, there is a greater need than ever for troops with high capabilities, such as the Thai Battalion, as UNAMID works to consolidate the peace process in the country. I understand the Council of Ministers of Thailand is reviewing the current contribution to UNAMID. I would respectfully request the continued support of Thailand to UNAMID and the people of Darfur.

Please accept, Excellency, the assurances of my highest consideration.

BAN Ki-moon

Her Excellency
Ms. Yingluck Shinawatra
Prime Minister of the Kingdom of Thailand
Bangkok

ชื่นชมจากสหประชาชาติและประชาคมระหว่างประเทศ โดยเลขาธิการสหประชาชาติได้ส่งหนังสือถึงรัฐบาลไทย แสดงความชื่นชมการปฏิบัติงานของ กกล.980 ในการนำ แนวทางการการพัฒนาที่ยั่งยืนไปดำเนินการเพื่อช่วยเหลือ ชาวดาร์ฟร์ นอกจากนี้องค์กรพลเรือนด้านการพัฒนา ของสหประชาชาติ เช่น UNHCR และองค์กรระหว่างประเทศ อื่น ๆ เช่น Red Crescent Society ได้ร่วมแสดงออกถึง การการชื่นชมบทบาทของกองกำลังรักษาสันติภาพของ ไทยในด้านการพัฒนา

บทสรุป

ไทยเป็นประเทศที่มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาอย่าง ยาวนาน การดำรงอยู่ของชาติอย่างมั่นคงท่ามกลางการ เปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมด้านความมั่นคงของโลกในแต่ ละยุคแต่ละสมัย ซึ่งบริบทของความขัดแย้งและภัยคุกคาม ต่อความมั่นคงของประเทศมีความแตกต่างกันไปในแต่ละ ห้วงเวลา ทหารกับบทบาทการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นส่วน สำคัญยิ่งที่ทำให้ไทยได้ก้าวพ้นวิกฤตความมั่นคงในห้วงต่าง ๆ และนับเป็นเวลากว่า 6 ทศวรรษที่แนวพระราชดำริด้าน การพัฒนาที่ยั่งยืนที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ได้วางรากฐานให้กับกองทัพ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือสำคัญใน การแก้ไขปัญหาความมั่นคงในรูปแบบต่าง ๆ ตลอดจนสร้าง เสถียรภาพให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม นำพาประเทศไทย ให้ก้าวข้ามมายืนอยู่ในระดับแนวหน้าของประชาคมโลก

ในห้วงหลังสงครามมหาเอเชียบูรพา ซึ่งทุกประเทศ

ตกอยู่ภายใต้สภาพที่บอบช้ำจากสงคราม ระบบเศรษฐกิจ ตกอยู่ภายใต้สภาวะเสื่อมโทรม ประชาชนตกอยู่ในสภาวะ ลำบากจากผลพวงของสงคราม ส่งผลต่อไปยังสภาพแวดล้อม ทางสังคมที่ไร้ระเบียบ แนวพระราชดำริการพัฒนาที่ยั่งยืน ด้วยโครงการพระราชดำริต่าง ๆ ที่ได้ทรงพระราชทาน โดย กองทัพเป็นกลไกหลักในการระดมความพยายามของทุก ภาคส่วน กลายเป็นกลจักรสำคัญที่ช่วยฟื้นฟูประเทศให้ ฟื้นตัวอย่างรวดเร็ว จำกัดเงื่อนไขทางสังคม ส่งผลให้ ประเทศไทยก้าวข้ามสภาพความมั่นคงที่เปราะบางมาได้

ในห้วงของการต่อสู้ทางอุดมการณ์กับพรรค คอมมิวนิสต์ก็เป็นอีกหนึ่งวิกฤตความมั่นคงที่เกิดขึ้นกับไทย ในขณะที่ประเทศในภูมิภาคเอเชียประสบความพ่ายแพ้ และถูกรุกรานโดยแนวคิดการปกครองสังคมนิยม ไทยก็ได้ใช้อาวุธสำคัญควบคู่ไปกับการทหาร นั่นคือแนวทาง พระราชทานการพัฒนาที่ยั่งยืน ด้วยแนวคิดพระราชทาน ดังกล่าวสร้างการพัฒนาในให้เกิดขึ้นในพื้นที่ที่อ่อนไหว ส่งผลให้สามารถสถาปนาอำนาจอธิปไตยในพื้นที่ที่รัฐเข้าไม่ถึง การ พัฒนาชุมชนด้วยโครงการเกษตรและแหล่งน้ำในพื้นที่ อ่อนไหว สร้างสภาพความเป็นอยู่ที่ดีให้กับชุมชน ลดเงื่อนไขของการชิงมวลชน สร้างแนวร่วมฝ่ายรัฐบาล และระบบการฝึกกำลังต่อสู้เบ็ดเสร็จ ส่งผลให้ประเทศ ไทยได้รับชัยชนะเด็ดขาดในสงครามอุดมการณ์และ สามารถยุติวงจรการแพร่ขยาย (ทฤษฎีโดมิโน) ของลัทธิ ดังกล่าวในภูมิภาคเอเชียอย่างสิ้นเชิง

เมื่อกองทัพไทยได้น้อมนำแนวพระราชดำริการพัฒนา

ที่ยั่งยืนไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติการรักษาสันติภาพ ร่วมกับสหประชาชาติและประชาคมโลก โดยเฉพาะในภูมิภาคแอฟริกา แม้บริบทของความขัดแย้งจะแตกต่างจากการต่อสู้เพื่อความมั่นคงภายในประเทศไทยตามที่กล่าวข้างต้น แต่การพัฒนาที่ยั่งยืนก็ยังคงเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการยุติวงจรเงื่อนไขต่าง ๆ ที่เป็นมูลเหตุของความขัดแย้งและสร้างสภาพแวดล้อมที่เกื้อกูลต่อการเกิดขึ้นของสันติภาพที่ยั่งยืน

ความสำเร็จของกองกำลังรักษาสันติภาพของไทยที่ได้ นำแนวปรัชญาด้านการพัฒนาไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาความขัดแย้งในเวทีสากล เป็นบทพิสูจน์ที่แสดงให้เห็นว่าแนวทางดังกล่าวใช้ได้ผลจริง และเป็นหนทางเดียวที่จะสามารถบรรลุสันติภาพที่ยั่งยืนได้ การที่ประเทศโลกตะวันตกได้นำแนวพระราชดำริดังกล่าวของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ซึ่งเป็นพระมหากษัตริย์ของไทยไปประยุกต์ใช้ในปฏิบัติการทางทหารของตน แสดงถึงการยอมรับและเชื่อมั่นในแนวทางดังกล่าว บทพิสูจน์ที่ชัดเจนที่สุดที่แสดงว่าแนวปรัชญาการพัฒนาที่ยั่งยืนของพระองค์ท่านได้รับการยอมรับจากประชาคมโลก ในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง เป็นศาสตร์ที่ไม่สามารถ

โต้แย้งได้ และใช้ได้จริงในทุกรูปแบบของความขัดแย้ง คือ การที่สหประชาชาติได้ประกาศเป้าหมายการบรรลุการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลก (Sustainable Development Goal: SDG)9 ภายในปี 2573 เมื่อ 1 มกราคม 2559 โดยการรับรองของทุกชาติสมาชิก หลังจากนั้นเป็นต้นมา แนวทางของสหประชาชาติในการดำรงสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศก็มุ่งไปสู่แนวคิดของความเชื่อมโยงระหว่างสันติภาพกับการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งแนวคิดดังกล่าวนี้เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ได้ทรงพระราชทานให้ปวงชนชาวไทย มาแล้วเมื่อเกือบ 6 ทศวรรษที่ผ่านมา ยิ่งแสดงให้เห็นถึงพระปรีชาญาณของพระองค์ที่ได้ทรงคิดค้น ทดลอง และนำไปปฏิบัติด้วยพระองค์เองก่อนที่นานาอารยชาติใด ๆ จะได้ตระหนัก การยอมรับในลักษณะนี้เป็นสิ่งที่ยากยิ่งที่จะเกิดขึ้นในสังคมที่มีวัฒนธรรม ประเพณีที่แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง เป็นเครื่องพิสูจน์ในพระอัจฉริยภาพของพระองค์ท่าน ความภาคภูมิใจเหล่านี้ไม่ใช่เป็นความภาคภูมิใจของทหารไทยที่ประเทศชูดานเท่านั้น แต่นับว่าเป็นความภาคภูมิใจของเราชาวไทยทั้งชาติ

บรรณานุกรม

“กองทัพกับการพัฒนาประเทศ” (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: http://www.geocities.ws/cgscsos/mil_dev.pdf

ยศนันท์ หรายเจริญ “ประชาสังคม เศรษฐกิจพอเพียง กับหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน ศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนไทย-พม่า จังหวัดประจวบคีรีขันธ์”, (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://digi.library.tu.ac.th/thesis/po/0153/01TITLE.pdf>

สุนทร คงสมพงษ์ “ทหารไทยในทศวรรษหน้า”, วารสารสังคมศาสตร์ ปีที่ 27 ฉบับที่ 1, มี.ค. 2533,

สปริงส์นิวส์ “ไทย-ติมอร์เลสเต พันธมิตรที่แน่นแฟ้นจากอดีตสู่ปัจจุบัน” (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://www.youtube.com/watch?v=XeQ2Wq43DPI>

Report of the High-Level Independence Panel on United Nations Peace Operations, P15

“Provincial Reconstruction Teams in Afghanistan” (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก <https://www.nato.int/docu/review/2007/issue3/english/art2.html>, 2008

“สรุปบทเรียนการปฏิบัติการรักษาสันติภาพของ กกล. ฉก. 980 ไทย/คาร์ฟูร์ผลัดที่ 1”, 2554

“ความรู้สึกของชาวมุหัจจาร์ ต่อพระมหากษัตริย์ไทย”, (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://www.chaoprayanews.com>

United nations Sustainable Development Goal, (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://sustainabledevelopment.un.org/?menu=1300>

“สันติภาพที่ยั่งยืน กับการพัฒนาที่ยั่งยืน: สองด้านของเหรียญที่มีอาจแยกกันไม่ได้”, United Nations Development Program, (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://www.undp.org/content/undp/en/home/blog/2017/7/20/Sustainable-development-and-sustaining-peace-Two-sides-of-the-same-coin.html>

กองทัพไทยกับการช่วยเหลือ ด้านมนุษยธรรม และการบรรเทาสาธารณภัย

Royal Thai Armed Forces and Humanitarian Assistance and Disaster Relief

ธิติชัย เทียนทอง

กองบัญชาการกองทัพไทย

Thitichai Tiantong

Royal Thai Armed Forces Headquarters

E-mail: tiantont@yahoo.com

วันที่รับบทความ : 20 มีนาคม 2563

วันที่แก้ไขบทความ : 28 เมษายน 2563

วันที่ตอบรับบทความ : 29 เมษายน 2563

บทคัดย่อ

จากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมและภูมิอากาศ ทำให้มีแนวโน้มว่าจะเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติที่มีความรุนแรงและมีความถี่มากขึ้น การที่มนุษย์มาอยู่อาศัยเป็นสังคมเมืองมากขึ้น โดยเฉพาะพื้นที่ริมแม่น้ำหรือริมทะเล ทำให้ความเสียหายที่เกิดขึ้นจะกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินในวงกว้าง และยังกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมด้วย องค์การระหว่างประเทศและรัฐบาลประเทศต่าง ๆ ได้ให้ความสำคัญในการป้องกันและการจัดการภัยพิบัติอย่างครบวงจร ประเทศไทยมีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทยเป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบ โดยอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน รวมถึง

กองทัพไทย ซึ่งพร้อมที่จะจัดส่งกำลังและยุทโธปกรณ์ให้ความช่วยเหลือได้ทันที กองทัพไทยมีขีดความสามารถในการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาสาธารณภัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยได้ฝึก ร่วมกับส่วนราชการพลเรือนภาคเอกชนและฝึกร่วมผสมกับมิตรประเทศ โดยเฉพาะในกรอบอาเซียนเป็นประจำ และได้สร้างศูนย์ฝึกบรรเทาสาธารณภัยที่ อำเภอนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี เพื่อให้เป็นศูนย์ฝึกระดับอาเซียน โดยให้สามารถปฏิบัติงานร่วมกับฝ่ายพลเรือนและมิตรประเทศได้อย่างสอดคล้อง

คำสำคัญ: กองทัพไทย, การช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาสาธารณภัย, อาเซียน

ABSTRACT

Due to changes in the environment and climate, there is a tendency for more violent and frequent natural disasters. The human population is more urbanised especially along the river banks or seaside areas. Therefore any damages that happen will affect the lives and properties of the people in a wide circle. It also affects the economy and society as well. International organisations and governments recognise the importance of prevention and disaster management in a fully integrated manner. Thailand has the Department of Disaster Prevention and Mitigation, Ministry of the Interior as the main agency responsible to coordinate, cooperate, collaborate and communicate the disaster management from all sectors involved including

the Royal Thai Armed Forces, which stands ready to provide manpower and equipment for immediately assistance. The Royal Thai Armed Forces has the capacity to mitigate the disasters and provide humanitarian assistance both in the country and abroad. Joint and combined exercises with other related government agencies and the private sectors as well as with allied countries have been conducted on regular basis, particularly in the ASEAN framework. Furthermore, a training centre has been established in Phanom Sarakham district, Chachoengsao province as an ASEAN Training Centre to prepare military personnel to be able to work with civilian and allied forces in a consistent manner.

Keywords: Royal Thai Armed Forces, Humanitarian Assistance, Disaster Relief, Asean

บทนำ

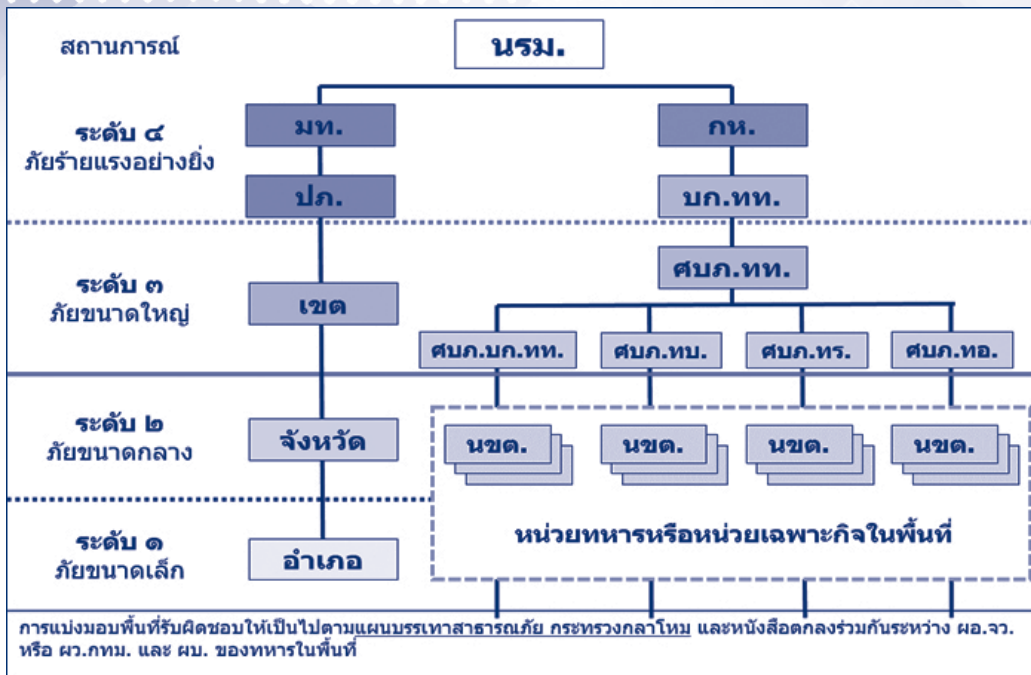
การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมโลก ทั้งสภาพภูมิอากาศและภาวะโลกร้อนที่เกิดขึ้น พร้อมกับการเพิ่มขึ้นของประชากรโลกและการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยเฉพาะด้านการอุตสาหกรรมและการเกษตร นำไปสู่การใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่ขาดความสมดุล พื้นที่ป่าลดลงเรื่อย ๆ ภาคอุตสาหกรรมมีการปล่อยก๊าซเรือนกระจกส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ นำไปสู่การเกิดภัยพิบัติธรรมชาติเพิ่มขึ้น และมีแนวโน้มรุนแรงขึ้น และจากการที่มนุษย์มาอยู่เป็นสังคมเมืองมากขึ้น โดยเฉพาะพื้นที่ริมแม่น้ำหรือริมทะเลจะได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติมากขึ้น องค์การระหว่างประเทศและรัฐบาลของประเทศต่าง ๆ ได้ให้ความสำคัญกับการป้องกันและการจัดการภัยพิบัติอย่างครบวงจร เช่น กรอบการดำเนินงานเซนไดเพื่อการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ พ.ศ. 2558-2573 (Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015-2030) และกรอบความร่วมมือในระดับภูมิภาคภายใต้ข้อตกลงอาเซียนว่าด้วยการจัดการภัยพิบัติและการตอบโต้สถานการณ์ฉุกเฉิน (ASEAN Agreement on Disaster Management and Emergency Response: AADMER) ในส่วนของประเทศไทยมีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย เป็นหน่วยรับผิดชอบหลัก โดยมีกฎหมายและแผนรองรับ ได้แก่ พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 และแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558 ซึ่งสาธารณภัยสำคัญที่เกิดขึ้นและสร้างความสูญเสียต่อชีวิตและทรัพย์สิน รวมทั้งมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในประเทศไทย ได้แก่ อุทกภัย ภัยแล้ง ดินโคลนถล่ม แผ่นดินไหว และคลื่นสึนามิ วาตภัย อัคคีภัย ไฟป่าและหมอกควัน ภัยจากการคมนาคมขนส่ง และโรคระบาด

ตามหลักสากลมีแนวทางการใช้ทรัพยากรทางทหารในการกิจการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและบรรเทาสาธารณภัย ตามที่ปรากฏในคู่มือปฏิบัติงาน เช่น UN OCHA, Guidelines on the Use of Foreign Military and Civil Defence Assets in Disaster Relief (Oslo Guidelines), UN CMCoord Guidelines on the

Use of Foreign Military and Civil Defence Assets, Asia - Pacific Regional Guidelines for the Use of Foreign Military Assets in Natural Disaster Response Operations (APC MADRO), Multinational Force Standing Operating Procedures (MNF SOP) และ ASEAN Standard Operating Procedure for Regional Standby Arrangements and Coordination of Joint Disaster Relief and Emergency Response Operations (SASOP) มีหลักการว่า ให้ใช้ทรัพยากรทางทหารและการป้องกันประเทศเมื่อเกิดสถานการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วนในยามปกติ ทั้งจากภัยทางธรรมชาติ หรือภัยคุกคามทางด้านเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม โดยให้เป็นทางเลือกสุดท้าย ให้เป็นส่วนเติมเต็มเมื่อจำเป็น การไปช่วยเหลือประเทศที่ประสบภัยต้องไม่เก็บค่าใช้จ่าย ต้องมีการระบุความแตกต่างของกำลังพล อุปกรณ์ และเครื่องมือที่ใช้ แยกให้ชัดเจนจากภารกิจทางทหารอื่น ๆ หลักเกี่ยงการพึ่งพาทรัพยากรทางทหารในระยะยาว ปฏิบัติงานในกรอบระยะเวลาและขอบเขตที่ชัดเจนให้ความสำคัญกับการช่วยเหลือทางอ้อม (Indirect Assistance) และการสนับสนุนทางด้านโครงสร้างพื้นฐานให้กับเจ้าหน้าที่ด้านมนุษยธรรมให้มีกลไกในการแลกเปลี่ยนข่าวสาร และติดต่อประสานงาน โดยมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างทหารและพลเรือนในทุกระดับ

กองทัพไทยซึ่งประกอบด้วย กองบัญชาการกองทัพไทย กองทัพบก กองทัพเรือ และกองทัพอากาศ ได้มีบทบาทสำคัญในการให้ความช่วยเหลือประชาชนและบรรเทาสาธารณภัยมาเป็นเวลายาวนานในยุคสงครามเย็น กองทัพไทยได้จัดกำลังเข้าช่วยพัฒนาประเทศและช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่ทุรกันดารทางไกลและพื้นที่ชายแดน รวมทั้งสนับสนุนการดำเนินการตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อทำให้ประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และได้ช่วยเหลือในการบรรเทาภัยพิบัติตั้งแต่ภัยพิบัติขนาดเล็กจนถึงขนาดใหญ่ เช่น เหตุการณ์แผ่นดินไหวและคลื่นสึนามิในมหาสมุทรอินเดีย เมื่อปี พ.ศ. 2547 และกรณีมหาอุทกภัยปี พ.ศ. 2554 เป็นต้น ทั้งนี้ เนื่องจากกองทัพไทยมีหน่วยทหารกระจายอยู่ในพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ

ภาพที่ 1 แผนผังสรุปความเชื่อมโยงของสถานการณ์และการปฏิบัติระหว่างหน่วยพลเรือนและทหาร

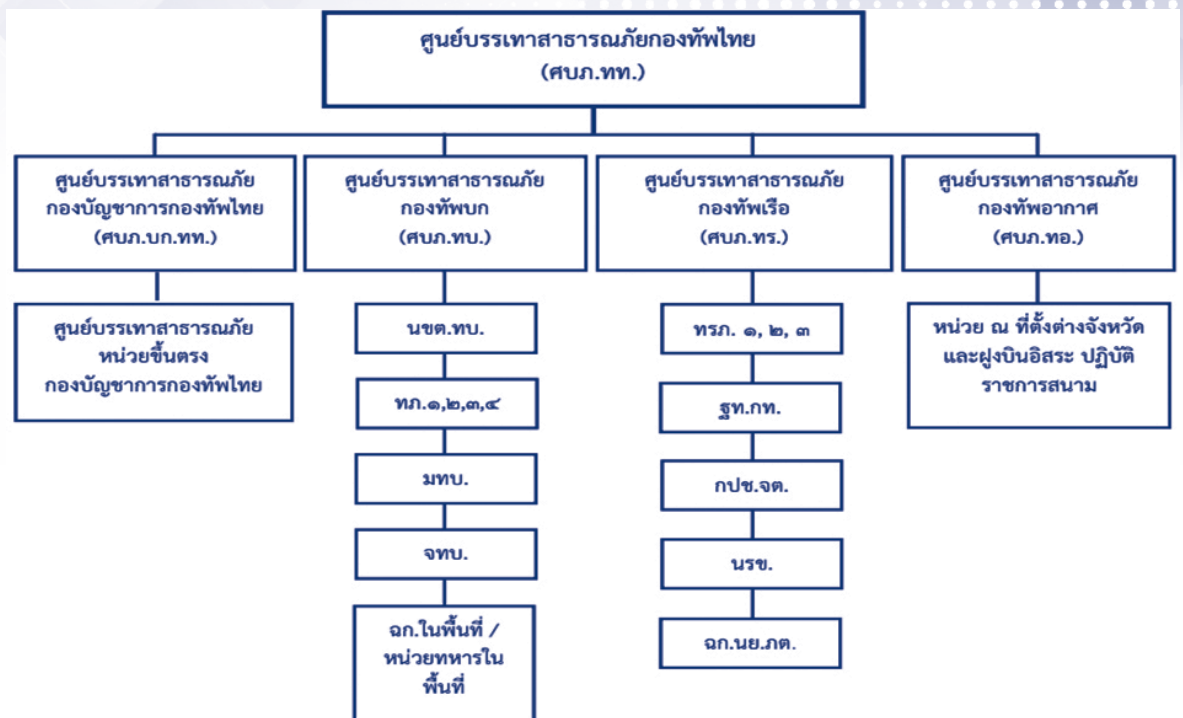
ที่มา : แผนบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงกลาโหม, 2558

มีความพร้อมทางด้านกำลังพล เครื่องมืออุปกรณ์และ ยุทโธปกรณ์ทางทหาร บางส่วนสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการช่วยเหลือประชาชนและบรรเทาสาธารณภัยได้เมื่อจำเป็น นอกจากนี้กองทัพบกไทยยังได้รับมอบหมายจากรัฐบาลในการให้ความช่วยเหลือเพื่อมนุษยธรรมและบรรเทาสาธารณภัยในต่างประเทศ เช่น กรณีแผ่นดินไหวที่ประเทศอิหร่าน พ.ศ. 2546 กรณีพายุไซโคลนนาวิกิสที่เมียนมา พ.ศ. 2551 กรณีแผ่นดินไหวและคลื่นสึนามิที่ญี่ปุ่น พ.ศ. 2554 กรณีพายุไต้ฝุ่นไห่เยี่ยนที่ฟิลิปปินส์ พ.ศ. 2556 กรณีแผ่นดินไหวที่ประเทศเนปาล พ.ศ. 2558 กรณีเกิดอุทกภัยครั้งใหญ่ในเมียนมา พ.ศ. 2558 เป็นต้น

การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประเทศไทย

สถานการณ์ภัยพิบัติครั้งใหญ่ ๆ ที่ผ่านมา เช่น เหตุการณ์สึนามิ เมื่อปี พ.ศ. 2547 ยังคงมีปัญหาลักษณะอุปสรรคในการบริหารจัดการภัยพิบัติในเรื่องระเบียบ กฎหมาย แผนการปฏิบัติที่ไม่ได้เตรียมไว้รองรับภัยพิบัติขนาดใหญ่ ไม่มีองค์กรระดับชาติที่จะเป็นศูนย์กลางในการสั่งการ และ

ขาดข้อมูลพื้นฐานในการช่วยเหลือประชาชน ความร่วมมือระหว่างทหารและพลเรือนเป็นแบบไม่เป็นทางการ ไม่มีการจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการร่วม (CMOC) แต่ก็สามารถปฏิบัติงานร่วมกันได้ดีด้วยความสัมพันธ์ส่วนบุคคล ต่อมารัฐบาลได้ตรา พ.ร.บ. ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 เป็นกฎหมายหลักโดยได้แบ่งระดับของการจัดการสาธารณภัยเป็น 4 ระดับคือ ระดับ 1 ภัยขนาดเล็ก ระดับ 2 ภัยขนาดกลาง ระดับ 3 ภัยขนาดใหญ่ และระดับ 4 ภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง ขึ้นอยู่กับพื้นที่ ประชากร ความซับซ้อน หรือความสามารถในการบริหารจัดการภัยพิบัติ ตลอดจนศักยภาพด้านทรัพยากร โดยให้กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นหน่วยงานกลางในการดำเนินการในส่วนของกระทรวงกลาโหม กำหนดให้หน่วยทหารในพื้นที่ให้การสนับสนุนตามขีดความสามารถเมื่อได้รับการร้องขอ ต่อมาคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาภัยพิบัติแห่งชาติได้จัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558 โดยมีการเสริมสร้างความตระหนักในการลดความเสี่ยงตั้งแต่ก่อนเกิดภัย ขณะเกิดภัย หลัง

ที่มา : แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ, 2558

เกิดภัย และกำกับการดำเนินการขับเคลื่อนให้เป็นไปตามกรอบ พ.ร.บ. ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 กองทัพอไทยมีบทบาทในการช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ธรรมและบรรเทาสาธารณภัย ตามแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558 ซึ่งกำหนดให้กองทัพอไทยให้การสนับสนุนทรัพยากรทางทหารในภาวะฉุกเฉิน และให้การสนับสนุนร่วมกับส่วนราชการอื่น ๆ ในเรื่องที่กองทัพอไทยมีความสามารถ ได้แก่ ส่วนงานการค้นหายและกู้ภัย ส่วนงานสารเคมีวัตถุอันตรายและกัมมันตรังสี และส่วนงานต่างประเทศ แผนบรรเทาสาธารณภัยกระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2558 กำหนดให้สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหมและกองทัพอไทยจัดตั้งศูนย์บรรเทาสาธารณภัย (สบภ.) ทุกระดับหน่วยให้สอดคล้องกับการจัดและการดำเนินงานของ สบภ.กท. และเป็นหน่วยรับผิดชอบเกี่ยวกับการป้องกันแก้ไขบรรเทาภัยพิบัติและช่วยเหลือผู้ประสบภัย ซึ่งศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกองทัพอไทยจะต้องจัดทำแผนและแนวทางการปฏิบัติงาน จัดเตรียมกำลังพล เครื่องมือ และสิ่ง

อุปกรณ์ต่าง ๆ ให้มีความพร้อมอยู่เสมอ และทำการฝึก ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งในประเทศและต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง โดย สบภ.ทท. มีแผนการจัดตั้งภาพที่ 1 การเตรียมกำลังพล เครื่องมือ และสิ่งอุปกรณ์ในการบรรเทาสาธารณภัย

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบรรเทาสาธารณภัยของกองทัพอไทยประกอบด้วย สบภ.ทบ., สบภ.ทร., สบภ.ทอ. และ สบภ.นทพ. ได้แบ่งความรับผิดชอบให้กับหน่วยในพื้นที่ และจัดหน่วยที่มีความเชี่ยวชาญโดยเฉพาะพร้อมเครื่องมือ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ทั้งนี้ รูปแบบการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาสาธารณภัยของกองทัพอไทยภายในประเทศ จะมีรูปแบบเฉพาะเพื่อให้การช่วยเหลือประชาชนได้อย่างรวดเร็ว มีการแบ่งมอบพื้นที่รับผิดชอบให้กับหน่วยตั้งแต่นายกเทศมนตรีเตรียมกำลังพล เครื่องมือและสิ่งอุปกรณ์ให้สอดคล้อง มีการประสานงานเพื่อจัดทำแนวทางปฏิบัติร่วมกับส่วนราชการพลเรือน ภาคประชาชน และองค์กรการกุศลต่าง ๆ เพื่อ

ให้การช่วยเหลือเป็นไปอย่างรวดเร็วทันเวลาอย่างมี
บูรณาการ

แนวทางในการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและบรรเทา
สาธารณภัยให้กับประเทศที่ประสบภัยพิบัติเป็นไปตาม
หลักสากล โดยขั้นตอนของไทยมีการดำเนินการผ่านคณะ
กรรมการประสานงานช่วยเหลือคนไทยและประเทศที่
ประสบภัยในภาวะฉุกเฉิน ตามมติ ครม. เมื่อ 8 มีนาคม
2559 ซึ่งปลัดกระทรวงการต่างประเทศเป็นประธาน และ
มีผู้แทนส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเป็นกรรมการ ซึ่งต้อง
มีการเตรียมการและกำหนดแนวทางการปฏิบัติไว้ตั้งแต่
ยามปกติ ในบางกรณีอาจพิจารณาให้ความช่วยเหลือเป็น
เงินบริจาคหรือสิ่งของบรรเทาทุกข์ โดยใช้อากาศยานของ
กองทัพลำเลียงไปส่งมอบให้ประเทศที่ประสบภัย และใน
บางกรณีอาจจัดชุดเฉพาะกิจช่วยเหลือผู้ประสบภัยเดินทาง
ไปให้ความช่วยเหลือในพื้นที่ประสบภัยด้วย ทั้งนี้ ต้องทำ
รูปแบบการจัดกำลังที่เป็นมาตรฐานตามลักษณะ
สถานการณ์ฉุกเฉินและภัยพิบัติต่าง ๆ ประกอบด้วย
ส่วนบังคับการ ส่วนปฏิบัติการ และส่วนสนับสนุน โดยแบ่งการ
ประกอบกำลังของชุดเฉพาะกิจเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับเล็ก
ระดับกลาง และระดับใหญ่ ตามอัตรากำลังพลและ
ขีดความสามารถ รวมทั้งแผนการบรรเทาทุกข์โดยใช้อากาศยาน
เป็นหลัก กองบัญชาการกองทัพไทยและเหล่าทัพจะจัด
ทำบัญชีพร้อมเรียกปฏิบัติงาน (On Call List) ของ
ชุดเฉพาะกิจช่วยเหลือ โดยให้มีการซักซ้อมการปฏิบัติเป็น
ประจำ และเตรียมการด้านเอกสารการเดินทางไป
ต่างประเทศเพื่อให้มีความพร้อมปฏิบัติการกิจภายใน
24 ชั่วโมง หลังได้รับคำสั่ง

การฝึกการช่วยเหลือเพื่อมนุษยธรรม และบรรเทาสาธารณภัย

กองทัพไทยได้ทำการฝึกเพื่อทดสอบแผนการปฏิบัติ
ทดสอบการบริหารจัดการภัยพิบัติและการตอบโต้
สถานการณ์รวมทั้งทดสอบการทำงานร่วมกันเป็นทีม ซึ่ง
ต้องมีการปฏิบัติงานร่วมกันอย่างประสานสอดคล้อง
ระหว่างฝ่ายทหารและพลเรือน รวมทั้งภาคเอกชนต่าง ๆ
ตลอดจนทำการฝึกร่วมกับมิตรประเทศเพื่อเสริมสร้าง
ความร่วมมือในระดับนานาชาติและระดับภูมิภาคในห้วง 3 ปี
ที่ผ่านมาได้จัดการฝึกที่สำคัญ ดังนี้

1. การฝึกบริหารจัดการสาธารณภัยร่วมประจำปี พ.ศ.
2558 กองทัพไทยร่วมกับจังหวัดเชียงราย ศูนย์ป้องกัน
และบรรเทาสาธารณภัยเขต 15 เชียงราย หน่วยงานภาครัฐ
ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม รวมทั้งประชาชนในพื้นที่
ได้จัดการฝึกในช่วง 3-5 มีนาคม 2558 เพื่อสร้างความ
เข้าใจเกี่ยวกับแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กลไก
การประสานงานร่วมกันระหว่างฝ่ายทหารและพลเรือน
โดยสมมติสถานการณ์เกิดเหตุแผ่นดินไหวขนาด 7 ริกเตอร์
ในพื้นที่ตอนเหนือของประเทศ ทำให้มีผู้ได้รับบาดเจ็บ
และเสียชีวิตจำนวนมาก เส้นทางคมนาคมและเครือข่าย
การติดต่อสื่อสารใช้การไม่ได้ ประชาชนบางส่วนได้รับความ
เดือดร้อนอย่างหนัก โดยจัดให้มีการสัมมนาทางวิชาการ
การฝึกแก้ปัญหาบนโต๊ะ (Table Top Exercise: TTX)
การฝึกปัญหาที่บังคับการ (Command Post Exercise:
CPX) และการฝึกภาคสนาม (Field Training Exercise:
FTX) ในพื้นที่ จังหวัดเชียงราย

2. การฝึกบริหารจัดการสาธารณภัยร่วมประจำปี
พ.ศ. 2559 เป็นการบูรณาการการฝึกร่วมกันระหว่าง
กองทัพไทยกับจังหวัดน่าน ศูนย์ป้องกันและบรรเทา
สาธารณภัยเขต 15 เชียงราย หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน
และภาคประชาสังคม รวมทั้งประชาชนในพื้นที่ในช่วง
11-14 มีนาคม 2559 เพื่อเตรียมความพร้อมหากเกิด
สถานการณ์แผ่นดินไหวในพื้นที่ จังหวัดน่าน และส่งผล
กระทบต่อพื้นที่ 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน โดยทำการ
ฝึกช่วยเหลือผู้ประสบภัยในพื้นที่ชุมชน และสิ่งปลูกสร้าง
ในเรื่องการจัดตั้งโรงพยาบาลสนาม การจัดตั้งศูนย์พักพิง
การเคลื่อนย้ายผู้ประสบภัย การดับเพลิง การช่วยเหลือ
ผู้ประสบภัยอาคารถล่ม การกู้ภัยและการส่งกลับสายแพทย์
และทำการฝึกช่วยเหลือผู้ประสบภัยในพื้นที่ท่าไกลและ
ทุรกันดาร ในเรื่องการค้นหาทางอากาศ การกู้ภัยทางน้ำ
การเคลื่อนย้ายผู้ประสบภัยทางน้ำ การส่งกลับทางบก
และทางอากาศ การจัดตั้งโรงพยาบาลสนาม และการ
ช่วยเหลือผู้ประสบภัยดินโคลนถล่ม

3. การฝึกช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและบรรเทา
สาธารณภัย ภายใต้การฝึกกรมกองทัพไทย ประจำปี พ.ศ.
2560 โดยกองทัพไทยร่วมกับจังหวัดระยอง กรมป้องกัน
และบรรเทาสาธารณภัย ภาคเอกชน และมูลนิธิต่าง ๆ
ทั้งจากส่วนกลางและในพื้นที่ ร่วมกันทำการฝึกในพื้นที่

จังหวัดระยอง ในเรื่องการบริหารจัดการภัยพิบัติ และฝึกภาคสนามในเรื่องการช่วยเหลือผู้ประสบภัยในพื้นที่ที่ติดขาด การช่วยเหลือ และกู้ภัยทางทะเล การลำเลียง และการส่งกลับสายแพทย์ทางอากาศ การใช้อากาศยานไร้คนขับ (UAV) บินสำรวจและรายงานสถานการณ์ การจัดตั้งศูนย์พักพิงผู้ประสบภัย การจัดตั้งโรงพยาบาลสนามระดับ 2 การช่วยเหลือประชาชนจากอาคารถล่ม และการช่วยเหลือประชาชนจากสารเคมีรั่วไหล

4. การฝึกคณะทำงานผู้เชี่ยวชาญด้านการแพทย์ทหารกับคณะทำงานผู้เชี่ยวชาญ ด้านการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาสาธารณภัย ซึ่งเป็น การดำเนินการภายใต้กรอบการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียน และรัฐมนตรีกลาโหมประเทศคู่เจรจา ซึ่งมีไทย และรัสเซียเป็นประธานร่วมคณะทำงานผู้เชี่ยวชาญด้านการแพทย์ทหาร สปป.ลาว และญี่ปุ่นเป็นประธาน คณะทำงานผู้เชี่ยวชาญด้านการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม และบรรเทาสาธารณภัย โดยมอบหมายให้กองบัญชาการ กองทัพไทยจัดตั้งกองอำนวยการฝึก โดยสมมติสถานการณ์ แผ่นดินไหวและคลื่นสึนามิในประเทศ TARUJA (ชื่อสมมติ) และสถานการณ์พายุไต้ฝุ่นขนาดใหญ่ ในประเทศ TAINIA (ชื่อสมมติ) และได้ทำการฝึกในพื้นที่จังหวัดชลบุรีและ จังหวัดระยองในช่วง 1-11 กันยายน 2559 ประกอบด้วย การฝึกปัญหาที่บังคับการ (Command Post Exercise: CPX) และการฝึกภาคสนาม (Field Training Exercise: FTX) ในเรื่องการช่วยเหลือผู้ประสบภัยในพื้นที่ที่ถูกตัดขาด กรณีอาคารถล่ม สารเคมีรั่วไหล การจัดตั้งศูนย์พักพิงและ โรงพยาบาลสนามระดับ 2 การค้นหา และช่วยชีวิตทางทะเล และการเคลื่อนย้ายผู้ป่วยทางอากาศ มีประเทศที่เข้าร่วม การฝึก 18 ประเทศ ได้แก่ ไทย ญี่ปุ่น สปป.ลาว รัสเซีย ออสเตรเลีย จีน อินเดีย อินโดนีเซีย มาเลเซีย สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ เวียดนาม สหรัฐฯ บรูไน กัมพูชา นิวซีแลนด์ เมียนมา และเกาหลีใต้ รวม 2,060 คน

5. การฝึกร่วมผสมระหว่างกองทัพไทยและกองทัพ มาเลเซีย เรื่องการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการ บรรเทาสาธารณภัยภายใต้รหัส JCEX THAMAL 2017 ณ University Utara Malaysia รัฐเกดะห์ มาเลเซีย โดยเชิญ ส่วนราชการพลเรือนและภาคเอกชนไทยเข้าร่วมการฝึก และเชิญประเทศสมาชิกอาเซียน รวมทั้งสหรัฐฯ ร่วม

สังเกตการณ์การฝึก ซึ่งการฝึกดังกล่าวเป็นการทดสอบ การใช้ขีดความสามารถทั้งทหารและพลเรือนในกรอบ ความตกลงอาเซียนด้านการจัดการภัยพิบัติและตอบโต้ สถานการณ์ฉุกเฉินร่วมกับภาคประชาสังคม และมีการฝึก ภาคสนามในเรื่องการค้นหาและช่วยชีวิตทางน้ำและทาง อากาศ การช่วยเหลือประชาชนกรณีอาคารถล่ม การช่วยเหลือประชาชนกรณีสารเคมีรั่วไหล การเคลื่อนย้ายผู้ป่วย และการจัดตั้งโรงพยาบาลสนาม และการจัดตั้งศูนย์พักพิง ผู้ประสบภัย

การปฏิบัติงานในการช่วยเหลือเพื่อมนุษยธรรม และบรรเทาสาธารณภัย

กองทัพไทยให้ความสำคัญในการช่วยเหลือประชาชน ตลอดมา โดยเฉพาะเมื่อเกิดสาธารณภัยและภัยพิบัติต่าง ๆ ทั้งขนาดเล็กจนถึงขนาดใหญ่ โดยเฉพาะเมื่อเกิดภัยพิบัติ ร้ายแรง กองทัพจะระดมกำลังพลและยุทโธปกรณ์ทาง ทหารที่สามารถประยุกต์ใช้ช่วยเหลือประชาชนเพื่อ บรรเทาความเดือดร้อน ซึ่งในช่วงเวลาที่ผ่านมามีนานนี้ กองทัพไทยได้ให้ความช่วยเหลือประชาชนและบรรเทา สาธารณภัยที่สำคัญ ดังนี้

1. มหาอุทกภัย ปี พ.ศ. 2554 ช่วงกรกฎาคม-ตุลาคม 2554 ประเทศไทยมีพายุโซนร้อนและพายุไต้ฝุ่นจำนวน 5 ลูก ได้แก่ ไทหมา, นกเตน, ไทถาง, เนสาท และนาลแก ทำให้เกิดอุทกภัยขึ้นใน 64 จังหวัด กองทัพไทยได้ให้ความ ช่วยเหลือประชาชนตั้งแต่เริ่มเกิดภัย ต่อมาได้จัดกำลังพล และยุทโธปกรณ์ให้การสนับสนุนในการแก้ปัญหาอุทกภัย ตามที่ศูนย์ปฏิบัติการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยร้องขอ และได้รับมอบหมายให้จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการช่วยเหลือ ผู้ประสบอุทกภัยประจำจังหวัดนครสวรรค์ พระนครศรีอยุธยา ลพบุรี ปทุมธานี และนนทบุรี จัดตั้งศูนย์ประสานการปฏิบัติ ทางอากาศเพื่อดำเนินการควบคุมห้วงอากาศ การใช้ อากาศยาน การจัดการจราจรทางอากาศ และจัดตั้งศูนย์ การค้นหาและช่วยชีวิตเพื่อบูรณาการการค้นหาช่วยเหลือ และกู้ภัย โดยจัดกำลังพล 60,670 นาย รถยนต์ชนิดต่าง ๆ 5,238 คัน เรือชนิดต่าง ๆ 2,954 ลำ อากาศยาน 37 เครื่อง พร้อมเครื่องจักรกลและเครื่องมือหนักจำนวนมากเข้า ปฏิบัติงาน ซึ่งกองทัพไทยได้จัดทำระบบการป้องกันน้ำและ การบริหารจัดการน้ำ เพื่อป้องกันและบรรเทาผลกระทบ

จากอุทกภัยที่มีต่อพื้นที่ที่ได้รับมอบหมาย ได้ช่วยเหลือประชาชนให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ภายใต้สถานการณ์น้ำท่วม ได้ช่วยเหลือในการอพยพผู้ประสบภัยทั้งทางบกและทางน้ำไปยังศูนย์พักพิงชั่วคราว ซึ่งกองทัพไทยได้จัดตั้งศูนย์พักพิงชั่วคราวจำนวน 43 ศูนย์ รองรับผู้ประสบภัยได้ 54,750 คน และยังได้ช่วยเหลือฟื้นฟูพื้นที่ประสบอุทกภัยหลังสถานการณ์คลี่คลายแล้ว

2. การช่วยเหลือผู้ประสบเหตุแผ่นดินไหวในเนปาล กองทัพไทยได้รับอนุมัติให้จัดกำลังชุดช่วยเหลือตามนโยบายรัฐบาล จำนวน 53 นาย ประกอบด้วย ชุดค้นหาและกู้ภัย ชุดแพทย์ฉุกเฉินและน้ำดื่ม และส่วนสนับสนุนไปปฏิบัติงานในประเทศเนปาล ในห้วง 28 เมษายน-4 พฤษภาคม 2558 โดยมีการฝึกในการช่วยเหลือและฟื้นฟูประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากแผ่นดินไหว ให้การสนับสนุนทางการแพทย์ และการช่วยเหลือฟื้นฟูในพื้นที่ประสบภัย รวมทั้งอำนวยความสะดวกของบริจาของไทยเพื่อมอบให้รัฐบาลเนปาล โดยกองทัพอากาศจัดเครื่องบิน C-130 สนับสนุนการเคลื่อนย้ายและลำเลียงสิ่งของบริจาค ซึ่งผลการปฏิบัติงานได้รับการชื่นชมจากนานาชาติ และยังเป็นโอกาสที่ได้ปฏิบัติงานร่วมกับประเทศต่าง ๆ จำนวน 34 ประเทศ ที่ได้ส่งกำลังเข้าไปช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและบรรเทาภัยพิบัติในเนปาล ซึ่งเป็นการจัดกำลังเข้าปฏิบัติงานในพื้นที่ห่างไกลในลักษณะเร่งด่วน

3. การช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยครั้งใหญ่ในเมียนมา รัฐบาลได้มอบหมายให้กองทัพไทยจัดกำลังพลพร้อมยุทโธปกรณ์เดินทางไปช่วยเหลือผู้ประสบภัยโดยเครื่องบิน C-130 ของกองทัพอากาศ ระหว่าง 27 สิงหาคม-8 กรกฎาคม 2558 โดยชุดช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยประกอบด้วย ชุดแพทย์เคลื่อนที่ผสม ชุดประชาสัมพันธ์ และส่วนสนับสนุน รวม 51 นาย มีหน้าที่ช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมทางการแพทย์แก่ประชาชนชาวเมียนมา และช่วยเหลือด้านเวชกรรมป้องกัน รวมทั้งแจกจ่ายน้ำดื่มที่สะอาดให้กับประชาชนที่ได้รับผลกระทบในพื้นที่จังหวัดหินธาตา เขตอิรวดี ได้ให้บริการทางการแพทย์แก่ชาวเมียนมาจำนวน 4,836 คน ให้การบริการด้านเวชกรรมป้องกันด้วยการพ่นยากำจัดยุง กำจัดแมลง ฆ่าเชื้อในบ้านเรือน วัด โรงเรียน และสาธารณสุข ประจำตำบล

รวมจำนวน 2,020 แห่ง รวมทั้งแจกจ่ายน้ำประปารวม 24,500 ลิตร ทำให้ได้รับการชื่นชมจากรัฐบาลและประชาชนเมียนมา

สรุป

กองทัพไทยปฏิบัติตามภารกิจที่ได้รับมอบจากกระทรวงกลาโหมในเรื่องการพัฒนาเพื่อความมั่นคง สนับสนุนภารกิจอื่นของรัฐในการพัฒนาประเทศ การป้องกันและแก้ปัญหากองทัพพิบัติ และการช่วยเหลือประชาชน รวมทั้งการปฏิบัติอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนด หรือตามมติคณะรัฐมนตรี จึงต้องมีการเตรียมความพร้อมในเรื่องแผนการปฏิบัติ กำลังพล เครื่องมือและสิ่งอุปกรณ์ที่ใช้ในการช่วยเหลือเพื่อมนุษยธรรมและการบรรเทาสาธารณภัย มีการประสานงานและการแลกเปลี่ยนข่าวสารกับส่วนราชการและภาคเอกชนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิด ต้องมีฐานข้อมูลด้านการบรรเทาสาธารณภัยให้พร้อมในการไปปฏิบัติงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ เนื่องจากภัยพิบัติบางประเภทต้องได้รับความช่วยเหลืออย่างรวดเร็ว เช่น กรณีเกิดแผ่นดินไหว สึนามิ อัคคีภัยภัยจากสารเคมีรั่วไหล เป็นต้น

ในภาวะปกติต้องมีการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาขีดความสามารถ ความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ให้สามารถบริหารจัดการวิกฤตการณ์และภัยพิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะความร่วมมือระหว่างทหารและพลเรือน ในระดับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานต้องฝึกการทำงานร่วมกันเป็นทีมและมุ่งสู่มาตรฐานสากล เช่น International Search and Rescue Advisory Group (INSARAG) และควรจัดให้มีการฝึก ร่วมกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องและภาคเอกชนภายในประเทศ และการฝึกกับมิตรประเทศ โดยเฉพาะกลุ่มอาเซียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีความพร้อมในการปฏิบัติงานร่วมกันในนามอาเซียน ทั้งนี้ การจัดทำกำลังไปช่วยเหลือประเทศที่ประสบภัยพิบัติได้อย่างทันท่วงทีจะเป็นการช่วยรักษาชีวิตผู้ประสบภัย แสดงออกถึงมิตรไมตรี ความมีน้ำใจ และความจริงใจต่อกัน ทั้งในระดับรัฐบาลและประชาชน

บรรณานุกรม

นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2558-2564

“พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550”. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 124 ตอนที่ 752 ก้นยายน 2550

แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558

แผนบรรเทาสาธารณภัยกระทรวงกลาโหม 2558.
สำนักงานสนับสนุน สำนักงานปลัดกระทรวง
กลาโหม

UN OCHA Guidelines on the Use of Foreign
Military and Civil Defence Assets in
Disaster Relief (Oslo Guidelines). UN
Office for the Coordination of Humanitarian
Affairs. 2007.

Humanitarian Civil-Military Coordination: A
Guide for the Military (V 1.0). Civil-Military
Coordination Section (CMCS), UN OCHA.
July 2014.

Asia- Pacific Regional Guidelines for the Use of
Foreign Military Assets in Natural Disaster
Response Operations (V 8.01). A Living
document developed through the Asia-
Pacific Military Assistance to Disaster Relief

Operations (APC MADRO) series of
conferences. January 2014.

Multi-National Force Standing Operating
Procedures (MNF SOP) Version: 3.1.
Multinational Planning Augmentation Team
(MPAT) Secretariat Headquarters, USPACOM.
December 2016.

ASEAN Standard Operating Procedure for
Regional Standby Arrangements and
Coordination of Joint Disaster Relief and
Emergency Response Operations (SASOP).
ASEAN Secretariat. November 2009.

การปรับนโยบายการกำกับดูแล สินเชื่อที่อยู่อาศัยของธนาคารแห่งประเทศไทย และผลกระทบต่อภาคอสังหาริมทรัพย์ และเศรษฐกิจไทย

The Change of Bank of Thailand
Macroprudential Policy for Mortgage Loan
& Thai Real Estate Business and
Economic Impacts

ประเสริฐ แต่ดูลยสาธิต

บริษัท พุกษา เรียลเอสเตท จำกัด (มหาชน)

Prasert Taedullayasatit

Pruksa Real Estate Public Company Limited

E-mail: prasert_t@pruksa.com

วันที่รับบทความ : 25 เมษายน 2563

วันที่แก้ไขบทความ : 27 เมษายน 2563

วันที่ตอบรับบทความ : 28 เมษายน 2563

บทกัตย่อ

ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ถือได้ว่าเป็นภาคธุรกิจหัวรถจักรที่มีบทบาทสำคัญต่อการขับเคลื่อนการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจไทย การเจริญเติบโตของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ของไทย โดยเฉพาะภาคธุรกิจที่อยู่อาศัย มีอัตราการเจริญเติบโตอย่างก้าวกระโดดเป็นระยะเวลานาน อันเนื่องมาจากสภาพคล่องในระบบเศรษฐกิจที่สูงและภาวะดอกเบี้ยที่ต่ำเป็นประวัติการณ์ ในระยะเวลายาวนานที่สุดเท่าที่ผ่านมาของเศรษฐกิจไทย จากเหตุผลข้างต้นทำให้ภาคตลาดสินเชื่อที่อยู่อาศัยเกิดการแข่งขันที่รุนแรงขึ้น และธนาคารแห่งประเทศไทยเห็นถึงมาตรการการปล่อยสินเชื่อที่อยู่อาศัยของธนาคารพาณิชย์ที่หย่อนลง รวมถึงสัญญาณที่ชัดเจนของการกู้เพื่อการลงทุน ซึ่งอาจทำให้เกิดความไม่สมดุล ขณะที่คุณภาพสินเชื่อที่อยู่อาศัยมีแนวโน้มด้อยลงสวนทางกับการฟื้นตัวของเศรษฐกิจ อีกทั้งภาคอสังหาริมทรัพย์มักเป็นต้นตอและนำไปสู่วิกฤต

เศรษฐกิจการเงินในอดีต ดังนั้น ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงปรับนโยบายกำกับดูแลสินเชื่อที่อยู่อาศัยครั้งสำคัญนี้เป็นมาตรการเชิงป้องกัน (Preventive Measure) ที่มุ่งสร้างวินัยทางการเงินที่ดี และช่วยลดความเสี่ยงเชิงระบบ รวมถึงเพื่อสนับสนุนให้คนที่ต้องการกู้ซื้อที่อยู่อาศัยเพื่ออยู่จริงสามารถซื้อได้ในราคาที่เหมาะสม จากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลกระทบต่อภาคอสังหาริมทรัพย์ไทยอย่างมาก อันอาจจะลามถึงการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจของไทย บทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับนโยบาย Macroprudential สำหรับสินเชื่อที่อยู่อาศัยของธนาคารแห่งประเทศไทยว่ามาถูกแนวทางหรือไม่ รวมถึงข้อเสนอแนะแนวทาง เพื่อลดผลกระทบและสร้างเสถียรภาพทางเศรษฐกิจระยะยาวของประเทศไทย ภายใต้ภาวะปัจจัยภายนอกทางเศรษฐกิจที่เปราะบางอยู่ในปัจจุบัน

คำสำคัญ : ภาคธุรกิจหัวรถจักร, สินเชื่อที่อยู่อาศัย, การกู้เพื่อการลงทุน, นโยบายการกำกับดูแล

ABSTRACT

Real Estate is the leading sector driving Thai economics growth. The growth of Thai Real Estate sector itself especially the residential segment has drastically grown up for the last decade. The growth has been resulted from an all-time high liquidity of Thai economy and the continuing lowest interest rate for a longest time were happened in Thai economy, this has been the key factor during the competition in the mortgage loan market while Bank of Thailand has been observed the relaxation of mortgage loan approval among commercial banks as well as the increase in search for yield home buying, we saw the unreal demand in the real estate market. This leads to the increase in non-performing loan which contrasts to the current economic growth. With the past experience of real

estate sector as the start of economics crisis, the Bank of Thailand decided to implement macroprudential policy on mortgage loans in order to build a good financial discipline and reduce the risk in the real estate market. This would help control property price increase which will support housing real demand. This macroprudential policy has a significant negative impact to the real estate market as well as the overall Thai economy. The purpose of this article is to give feedback on the impact of macroprudential which is inappropriate both in term of direction and timing under current world economic turmoil and at the same time to give recommendation aiming to reduce business impact occurred from macroprudential policy and sustains long term Thai economics growth.

Keywords: Leading Sector, Mortgage Loan, Search for Yield, Macroprudential

บทนำ

จากการเจริญเติบโตที่ต่อเนื่องเป็นระยะเวลาอันยาวนานของภาคอสังหาริมทรัพย์ไทย โดยเฉพาะภาคที่อยู่อาศัย ซึ่งเป็นภาคธุรกิจหัวรถจักร (Leading Sector) ที่ขับเคลื่อนภาคธุรกิจที่เกี่ยวข้องมากมาย อันนำไปสู่การผลักดันการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจไทย จากปัจจัยที่สำคัญหลายประการในการส่งเสริมให้ภาคธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ไทยเติบโตอย่างก้าวกระโดดและต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยสภาพคล่องทางการเงินในระบบเศรษฐกิจที่สูง ปัจจัยภาวะดอกเบี้ยที่ต่ำเป็นประวัติการณ์ในระยะเวลาที่ยาวนานของเศรษฐกิจไทย และปัจจัยของการเปลี่ยนแปลงระบบสาธารณสุขไปครั้งใหญ่ในช่วงระยะเวลาหลายปีที่ผ่านมา โดยเฉพาะระบบขนส่งมวลชนรถไฟฟ้าที่เกิดขึ้นมากมายในหลายพื้นที่ ทำให้รูปแบบการอยู่อาศัยของประชาชนเปลี่ยนแปลงไป เกิดความต้องการที่อยู่อาศัยของคอนโดมิเนียมใกล้สถานีรถไฟฟ้าเป็นจำนวนมากและต่อเนื่อง ทำให้ภาคตลาดสินเชื่อบริษัทอสังหาริมทรัพย์เกิดการแข่งขันที่รุนแรงขึ้น เพื่อที่จะมุ่งขยายสินเชื่อและแย่งชิงส่วนแบ่งการตลาดสินเชื่อที่อยู่อาศัยของธนาคารพาณิชย์ ทำให้มาตรการปล่อยสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์หย่อนลง อาทิ การให้กู้แบบไม่ต้องมีเงินดาวน์ การให้สินเชื่อมากกว่ามูลค่าที่อยู่อาศัย รวมถึงผู้ประกอบการแข่งขันกันออกมาตรการกระตุ้นเพื่อให้โครงการที่อยู่อาศัยขายออกได้ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้จึงมีผลต่อคุณภาพและความสามารถของผู้กู้ นอกจากนี้ยังผนวกกับความต้องการซื้อที่อยู่อาศัยเพื่อการลงทุนที่ (Search for Yield) สูงขึ้น อันเนื่องมาจากการภาวะดอกเบี้ยที่ต่ำเป็นประวัติการณ์ที่ยาวนาน ธนาคารแห่งประเทศไทยในฐานะผู้กำกับดูแลนโยบายทางการเงินและเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ ได้เห็นถึงปัจจัยข้างต้น รวมถึงข้อมูลของคุณภาพสินเชื่อที่อยู่อาศัยที่มีแนวโน้มด้อยลง สวนทางกับการฟื้นตัวของเศรษฐกิจและสัญญาณที่กู้ซื้อเพื่อลงทุนเพื่อป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคตของภาคธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งมักจะเป็นต้นตอและนำไปสู่วิกฤตเศรษฐกิจการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงมีแนวคิดในการปรับนโยบายการกำกับดูแลสินเชื่อที่อยู่อาศัยครั้ง

สำคัญ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนี้ส่งผลกระทบต่อธุรกิจอสังหาริมทรัพย์อย่างสูง จึงต้องใช้ความรอบคอบในการออกมาตรการดังกล่าวเพื่อลดผลกระทบ และรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจในระยะยาว

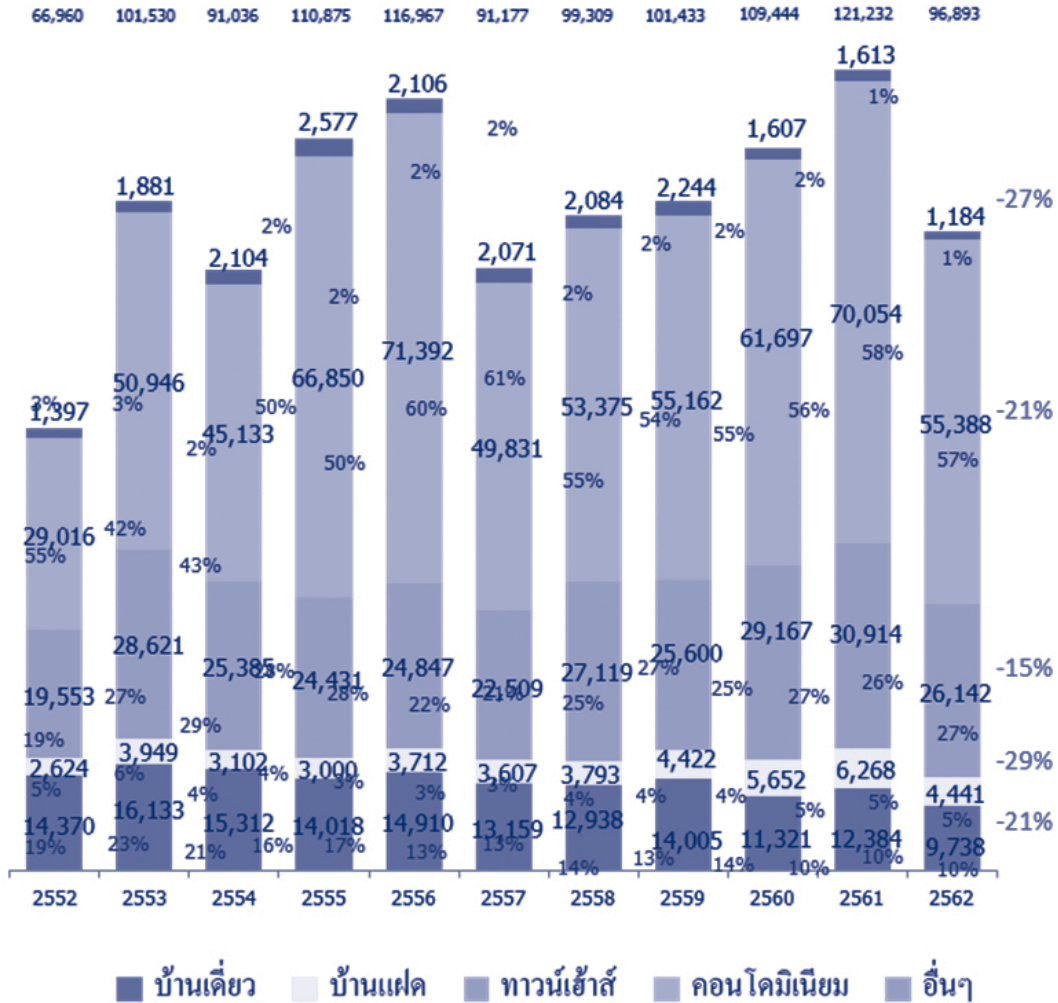
บทบาทภาคอสังหาริมทรัพย์:

ภาคธุรกิจหัวรถจักรขับเคลื่อนเศรษฐกิจ

ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ถือว่าเป็นภาคธุรกิจที่เป็นหัวรถจักรในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทย (Leading Sector) อันเนื่องมาจากขนาดธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ โดยเฉพาะที่อยู่อาศัยมีขนาดธุรกิจประมาณปีละ 600,000-700,000 ล้านบาท โดยแบ่งเป็นในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑลประมาณ 350,000-460,000 ล้านบาท และต่างจังหวัดประมาณ 250,000 ล้านบาท

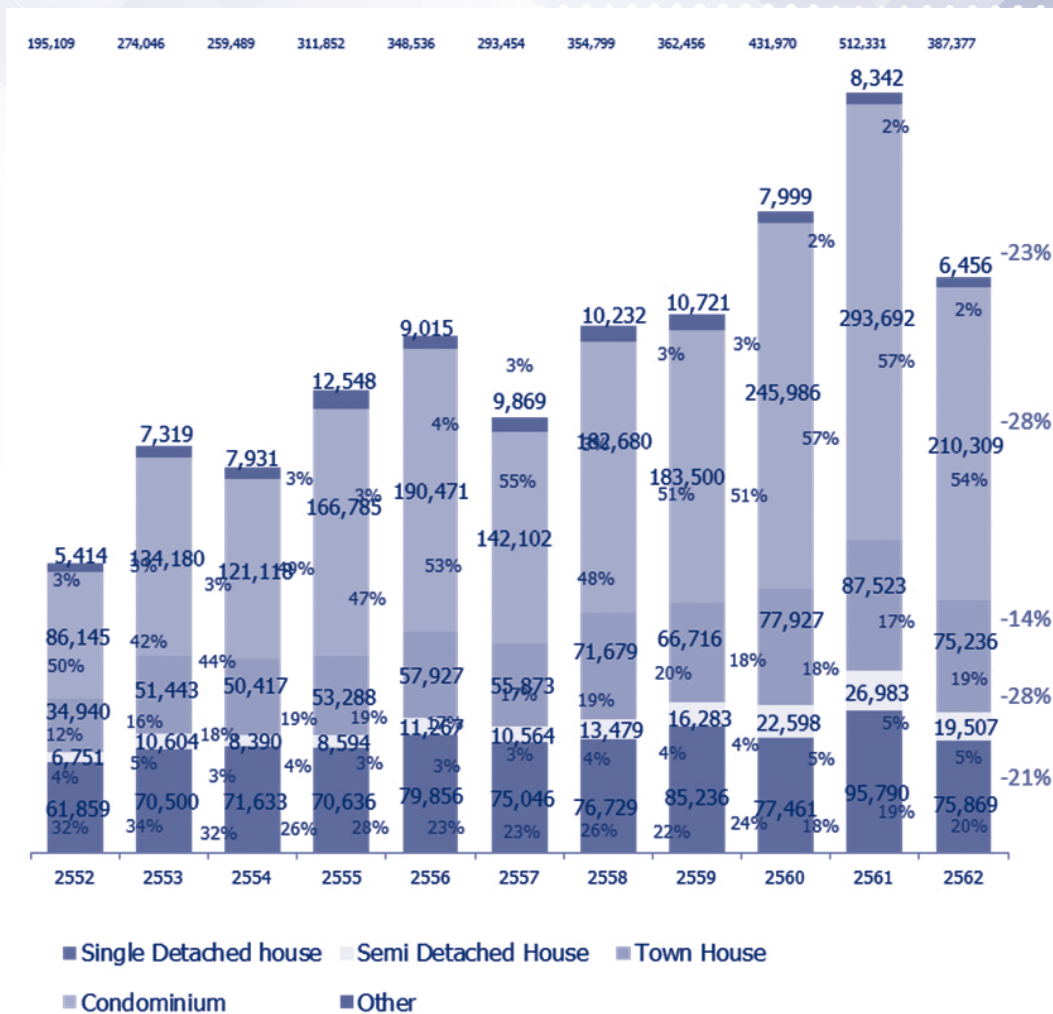
โดยธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ยังถือว่าเป็นธุรกิจหัวรถจักร (Leading Sector) ซึ่งทำให้เกิดธุรกิจที่เกี่ยวข้องอีกมากมาย เช่น วัสดุก่อสร้าง เครื่องใช้ในครัวเรือน และอื่น ๆ อีก 2.9 เท่า หรือเกิด Multiple Effect ทางธุรกิจ 2.9 เท่า นั่นหมายถึง ถ้ารวมธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ จะมีขนาดธุรกิจรวมที่ 1.8 ล้านล้านบาท ซึ่งหมายถึง 13.8% ของผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) และนอกจากนั้นธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ยังใช้วัตถุดิบในประเทศ (Local Content) สูงถึง 90% นั่นหมายถึงมูลค่าเพิ่มส่วนใหญ่ตกอยู่ในประเทศทั้งสิ้น โดยมีการจ้างแรงงานในประเทศสูงถึง 1 ล้านคน จากปัจจัยที่กล่าวข้างต้นทำให้ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ถือได้ว่าเป็นเสาหลักของระบบเศรษฐกิจไทยในการขับเคลื่อนความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ในทางตรงกันข้ามหากเกิดปัญหาในภาคอสังหาริมทรัพย์มักเป็นต้นตอและนำไปสู่วิกฤตเศรษฐกิจ โดยกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund: IMF) ระบุว่า 2 ใน 3 ของวิกฤตการเงินเกือบ 50 ครั้งที่ผ่านมาเกี่ยวข้องกับภาคอสังหาริมทรัพย์

แผนภาพที่ 1 ยอดขายที่อยู่อาศัยในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล รายปี (จำนวนหน่วย)

ที่มา: ฝ่ายวิจัย บริษัท พฤษา เรียลเอสเตท จำกัด (มหาชน), 2562

แผนภาพที่ 2 มูลค่ายอดขายที่อยู่อาศัยในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล รายปี (หน่วย: ล้านบาท)

ที่มา: ฝ่ายวิจัย บริษัท พวกษา เรียลเอสเตท จำกัด (มหาชน), 2562

แผนภาพที่ 3 มูลค่ายอดขายที่อยู่อาศัยในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล รายไตรมาส (หน่วย: ล้านบาท)

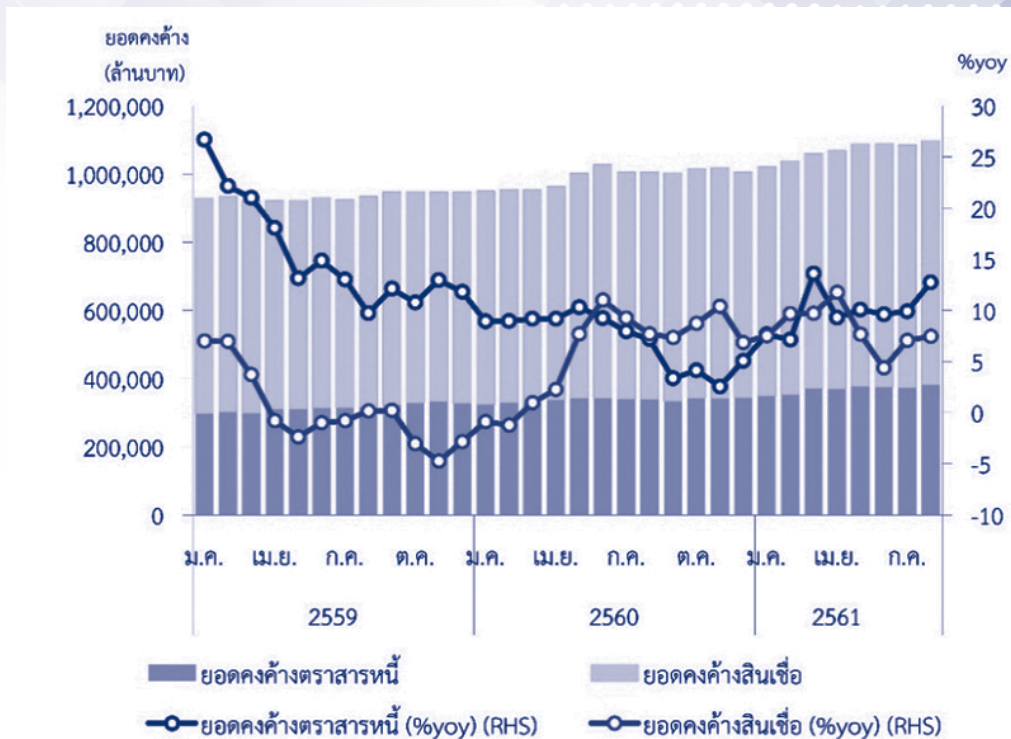
ที่มา: ฝ่ายวิจัย บริษัท พฤษภา เรียวเอสเตท จำกัด (มหาชน), 2562

แผนภาพที่ 4 ยอดโอนกรรมสิทธิ์อสังหาริมทรัพย์ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล รายไตรมาส (หน่วย: ล้านบาท)

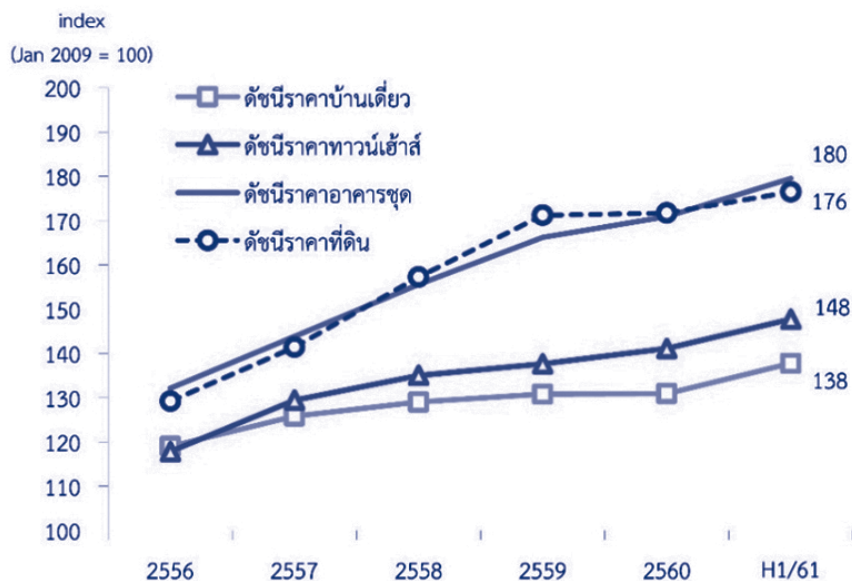
ที่มา: ศูนย์ข้อมูลอสังหาริมทรัพย์/กรมที่ดิน, 2562

แผนภาพที่ 5 ยอดคงค้างสินเชื่อธนาคารพาณิชย์ และตราสารหนี้ของผู้ประกอบการสังหาริมทรัพย์

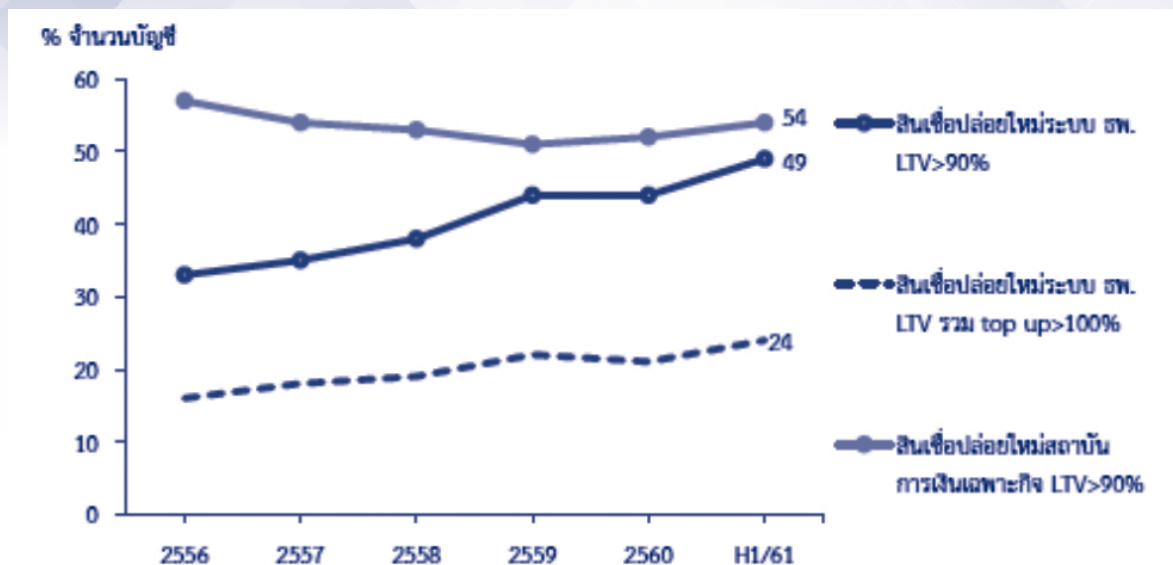
ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2562

แผนภาพที่ 6 ดัชนีราคาสังหาริมทรัพย์

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2562

แผนภาพที่ 7 สินเชื่อปล่อยใหม่มีการวางถวายน้อยลง (LTV สูง) จากการแข่งขันทำให้มาตรการปล่อยสินเชื่อของสถาบันการเงินย่อนลง

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

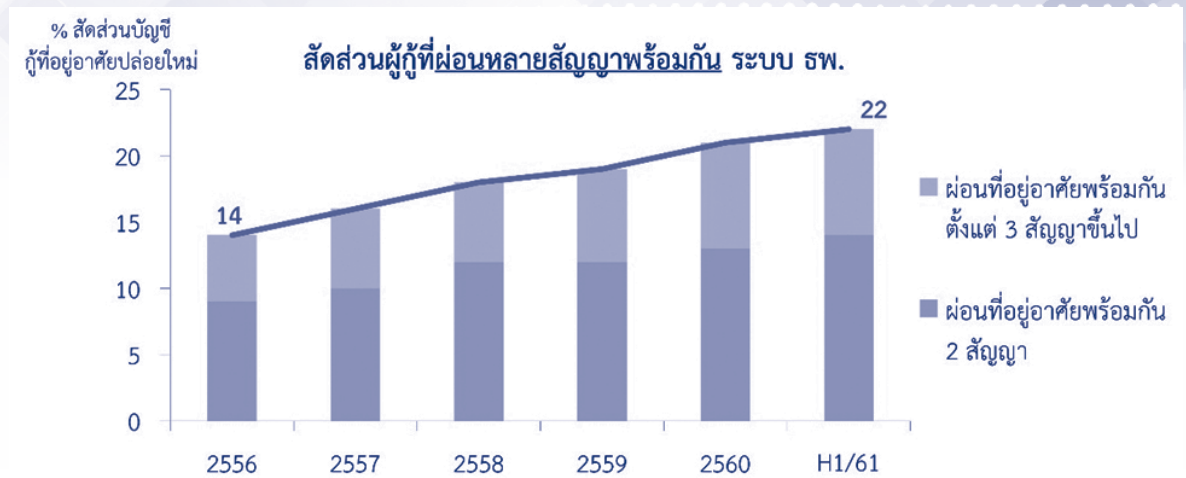
แผนภาพที่ 8 สินเชื่อ Top-up ระบบธนาคารพาณิชย์, 2561

หมายเหตุ: สินเชื่อ top-up หมายถึง สินเชื่อเพื่อวัตถุประสงค์อื่นภายใต้หลักประกันที่อยู่อาศัยเดียวกัน ซึ่งอาจให้เพิ่มพร้อมกับการให้สินเชื่อบ้าน (housing loan) หรือให้เพิ่มเติมระหว่างการผ่อนชำระ อาทิ สินเชื่อ home for cash

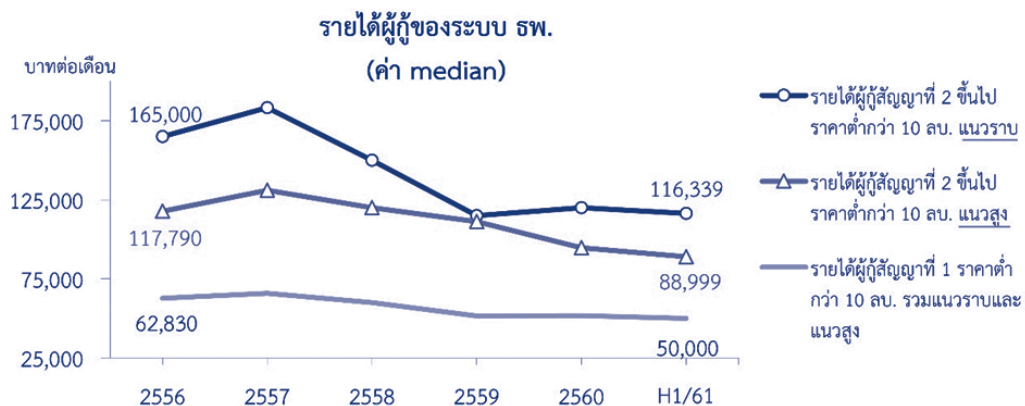
ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2561

แผนภาพที่ 9 สัดส่วนผู้กู้ผ่อนหลายสัญญาพร้อมกันในระบบธนาคารพาณิชย์

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2561

แผนภาพที่ 10 รายได้ผู้กู้ของระบบธนาคารพาณิชย์ (ค่า Median)

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2561

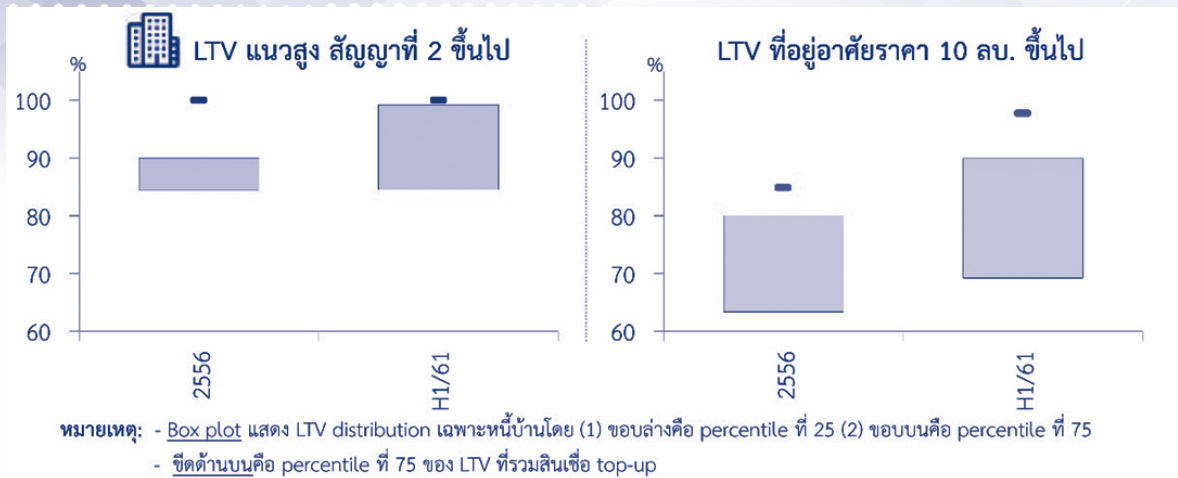
ต้นเหตุและที่มาของนโยบายการกำกับดูแลสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย (Macroprudential)

จากการที่ภาคอสังหาริมทรัพย์ขยายตัวต่อเนื่องทั้งในด้านของยอดขายและการโอนกรรมสิทธิ์หลายปีที่ผ่านมา อันเป็นผลมาจากปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งเสริม เช่น สภาพคล่องทางการเงินที่สูง ภาวะอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำ และการเกิดขึ้นของสาธารณูปโภคโดยเฉพาะรถไฟฟ้า ส่งผลทำให้การก่อหนี้ของภาคอสังหาริมทรัพย์ขยายตัวตามอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าสินเชื่อธนาคารพาณิชย์และตราสารหนี้ของผู้ประกอบการอสังหาริมทรัพย์

ส่งผลทำให้ราคาอสังหาริมทรัพย์เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยรวมอาจไม่แรงตัวมากนัก แต่ในบางสินค้า โดยเฉพาะคอนโดมิเนียมติดรถไฟฟ้า และราคาที่ดินมีการปรับราคาเพิ่มขึ้นในอัตราที่สูงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งอาจทำให้ประชาชนในระดับกลางถึงล่างอาจไม่มีความสามารถซื้อที่อยู่อาศัยได้ในอนาคต

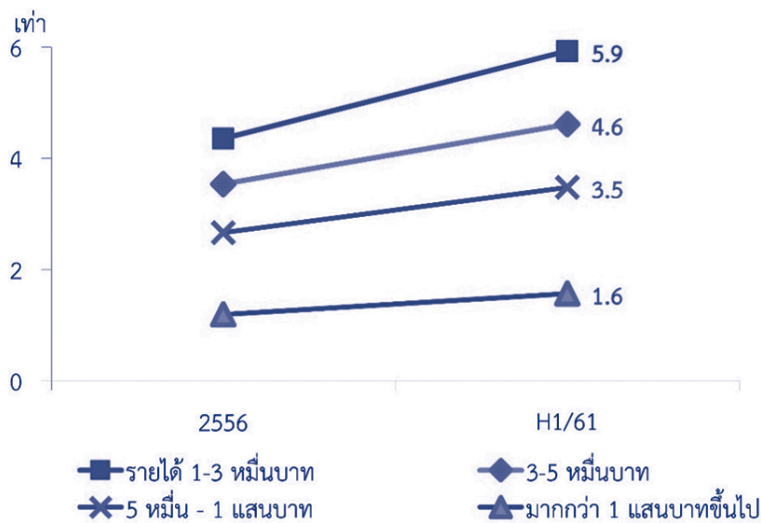
จากการเติบโตของภาคอสังหาริมทรัพย์ ทำให้การแข่งขันในตลาดสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยของภาคธนาคารพาณิชย์มีสูงขึ้น เพื่อแย่งชิงส่วนแบ่งการตลาด ส่งผลให้มาตรฐานการปล่อยสินเชื่อของสถาบันการเงินหย่อนลง เช่น ไม่ต้อง

แผนภาพที่ 11 LTV แนวสูง สัญญาที่ 2 ขึ้นไป และ LTV ที่อยู่อาศัยราคา 10 ล้านบาทขึ้นไป

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2561

แผนภาพที่ 12 Loan-To-Income (LTI) ตามกลุ่มรายได้ของผู้กระบบธนาคารพาณิชย์

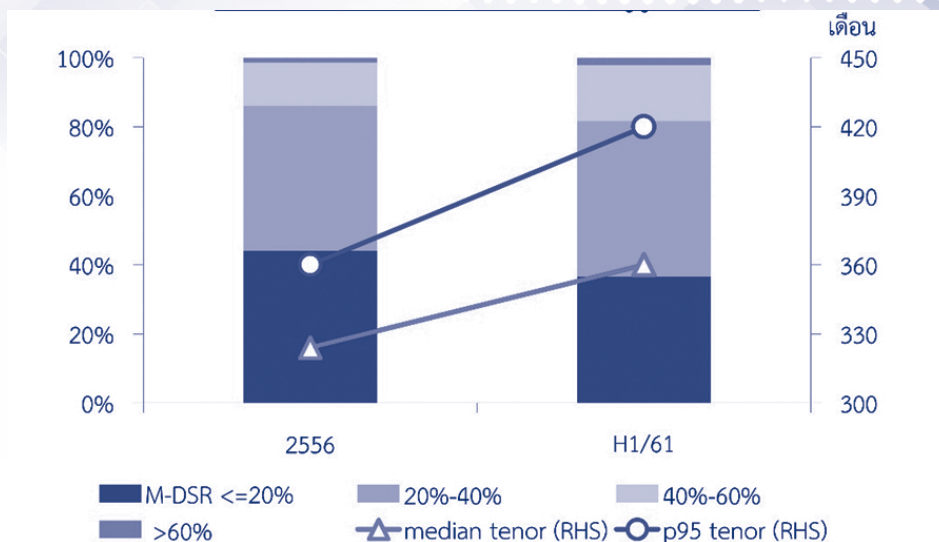
ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2561

มีเงินดาวน์ก่อนกู้ และได้เงินกู้มากกว่ามูลค่าที่อยู่อาศัย นอกจากนั้นยังมีสัญญาณที่ชัดเจนของการกู้เพื่อการลงทุน (Search for Yield) โดยมีการกู้เพื่อบ้านหลังที่ 2 มากขึ้นในระบบ และการกู้ที่อยู่อาศัยราคา 10 ล้านบาทขึ้นไปที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยมีการวางเงินดาวน์ที่ต่ำลง โดยจะเห็นได้ว่ามีอัตราหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้น

อย่างต่อเนื่องของสินเชื่อที่อยู่อาศัยในระบบเศรษฐกิจ นั้นหมายถึงคุณภาพสินเชื่อที่อยู่อาศัยมีแนวโน้มด้อยลงสวนทางกับการฟื้นตัวของเศรษฐกิจ

จากราคาที่อยู่อาศัยที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องอันเนื่องมาจากการเติบโตของภาคธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งมีอัตราการปรับเพิ่มของราคาที่อยู่อาศัยเร็วกว่ารายได้ของ

แผนภาพที่ 13 สัดส่วนบัญชีตามระดับ M-DSR และระยะเวลาผ่อนชำระ (Tenor) ของผู้กู้ระบบธนาคารพาณิชย์

หมายเหตุ: M-DSR คำนวณภาระผ่อนชำระเฉพาะหนี้บ้าน ไม่รวมหนี้ top-up และอื่นๆ

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2561

ประชาชน โดยเฉพาะกลุ่มผู้มีรายได้ต่ำ ส่งผลทำให้อัตราการก่อหนี้ต่อรายได้มีอัตราส่วนที่สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ รวมถึงระยะเวลาการผ่อนชำระสินเชื่อที่อยู่อาศัยที่ยาวนานขึ้น สะท้อนให้เห็นถึงความสามารถในการซื้อบ้านของประชาชนระดับกลางและระดับล่างที่ลดลงในอนาคต หรืออาจกล่าวได้ว่าอาจไม่สามารถซื้อบ้านเป็นของตนเองได้ในอนาคตที่จะถึง ถ้ามีการปรับตัวของราคาที่อยู่อาศัยอย่างต่อเนื่องเช่นนี้

ทั้งหมดนี้คือต้นเหตุและที่มาของการเปลี่ยนแปลงแนวนโยบาย Macroprudential สำหรับสินเชื่อที่อยู่อาศัยของประเทศไทยในปัจจุบัน เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในภาคอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งมักจะเป็นต้นตอและนำไปสู่วิกฤตเศรษฐกิจ

แนวนโยบาย Macroprudential สำหรับสินเชื่อที่อยู่อาศัย (Mortgage Loan)

การใช้นโยบายเพิ่มเติมในนโยบาย Macroprudential สำหรับสินเชื่อที่อยู่อาศัย ถึงแม้จะเป็นมาตรการเชิงป้องกัน (Preventive Measure) ที่มุ่งสร้างวินัยทางการเงินที่ดี และช่วยลดความเสี่ยงต่อระบบเศรษฐกิจของ

ไทย และเพื่อสนับสนุนประชาชนที่ต้องการกู้ซื้อที่อยู่อาศัยเพื่ออยู่อาศัยอย่างแท้จริงสามารถซื้อได้ในราคาที่เหมาะสมในอนาคต โดยธนาคารแห่งประเทศไทยได้เสนอแนวนโยบาย Macroprudential สำหรับสินเชื่อที่อยู่อาศัย (Mortgage Loan) ดังนี้

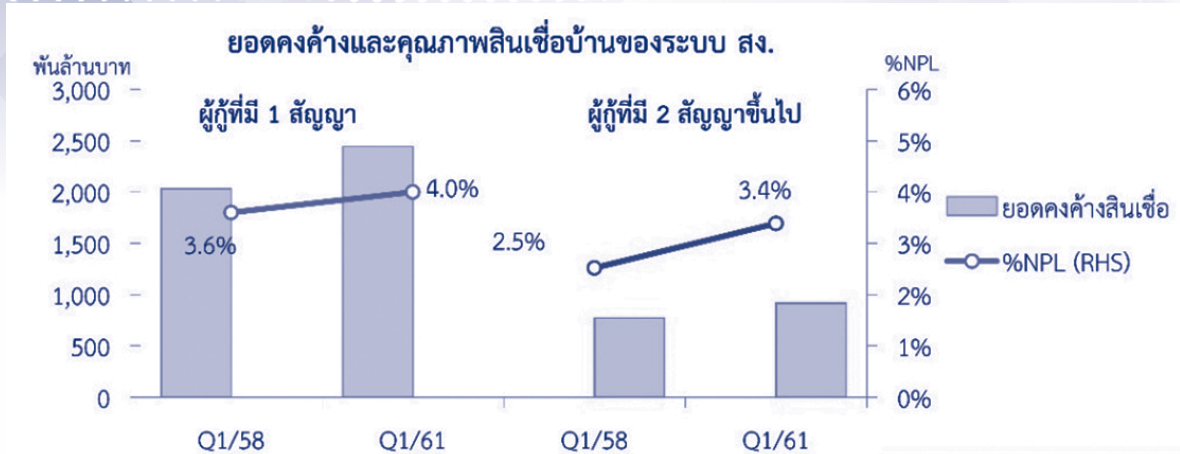
1. คงเกณฑ์เดิมสำหรับการกู้ซื้อบ้านหลังแรก
2. สำหรับการกู้ซื้อครั้งที่ 2 ขึ้นไป (ผ่อนสัญญา ก่อนหน้ายังไม่หมด) หรือที่อยู่อาศัยราคา 10 ล้านบาทขึ้นไป ต้องวางดาวน์ขั้นต่ำร้อยละ 20 (LTV Limit ที่ร้อยละ 80)
3. นับรวมสินเชื่อ Top-up ทุกประเภทที่ใช้ที่อยู่อาศัยเป็นหลักประกันร่วมกับการกู้บ้าน โดยมูลค่าสินเชื่อรวมต้องไม่เกินมูลค่าที่อยู่อาศัย

โดยเกณฑ์ที่กล่าวข้างต้นใช้เฉพาะสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยปล่อยใหม่และสินเชื่อที่จะ Refinance ซึ่งคาดว่าจะมีผลบังคับใช้เดือนมกราคม 2562

ความคิดเห็นต่อแนวนโยบาย Macroprudential สำหรับสินเชื่อที่อยู่อาศัยและข้อเสนอแนะ

จากการส่งสัญญาณที่ชัดเจนของธนาคารแห่งประเทศไทยต่อการหวั่งกังวลความเสี่ยงในระบบเศรษฐกิจโดยเฉพาะ

แผนภาพที่ 14 ยอดคงค้างและคุณภาพสินเชื่อบ้านของระบบสถาบันการเงิน

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2561

ในภาคอสังหาริมทรัพย์ โดยมีแนวนโยบายการกำกับดูแลสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย Macroprudential ถึงแม้จะอยู่ในช่วงเวลาของการรับฟังความคิดเห็นจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาคผู้ประกอบการ ภาคอสังหาริมทรัพย์ สมาคมอสังหาริมทรัพย์ สมาคมอาคารชุดไทย รวมถึงธนาคารพาณิชย์และสมาคมธนาคารไทยอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งคาดว่าจะประกาศใช้เกณฑ์ใหม่ตั้งแต่ปี 2562 จากการส่งสัญญาณดังกล่าวทำให้ปัจจุบันมีผลกระทบทันทีและรุนแรงในวงกว้างกับธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งเป็นธุรกิจหลักที่ขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจไทยโดยรวมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ภายใต้ภาวะเศรษฐกิจที่เปราะบางจากปัจจัยภายนอกประเทศที่กระทบต่อประเทศไทยในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นสงครามการค้าระหว่างจีนและสหรัฐอเมริกา รวมถึงภาวะที่เปราะบางภายในประเทศ โดยเฉพาะการเลือกตั้งที่จะมีในไม่ช้า อันส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

จากปัจจัยข้างต้นจึงเห็นว่า แนวนโยบาย Macroprudential สำหรับสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย เป็นนโยบายที่รุนแรงเกินจำเป็นและผิดเวลาที่เหมาะสม เพราะกระทบเศรษฐกิจไทยที่มีปัจจัยเสี่ยงที่เผชิญอยู่ในขณะนี้จำนวนมากจากที่กล่าวไปแล้ว แต่จากการประกาศแนวนโยบายและสัญญาณที่ชัดเจนของธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งผลกระทบทันทีและรุนแรงต่อธุรกิจอสังหาริมทรัพย์เพื่อลดผลกระทบดังกล่าว จึงมีข้อเสนอแนะในการปรับ

แนวนโยบาย ดังนี้

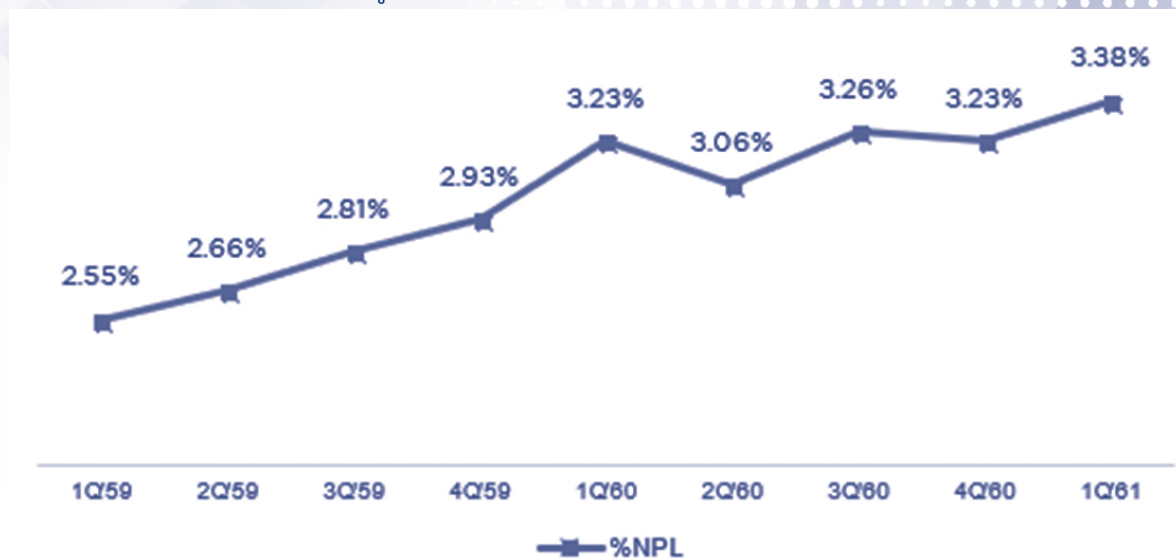
1. แนวนโยบายควรใช้กับเฉพาะการกู้ซื้อที่อยู่อาศัยหลังที่ 3 ขึ้นไป

จากข้อมูลสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (Non-Performing Loan: NPL) ของผู้ที่มี 1 สัญญา จะเห็นได้ว่าสูงกว่าผู้ที่มี 2 สัญญาอย่างเห็นได้ชัดในระยะเวลาเดียวกันสะท้อนกับภาคประชาชนที่ต้องการซื้อที่อยู่อาศัยในปัจจุบันที่มีความจำเป็นที่จะต้องมีบ้านหลังที่ 2 อันเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงระบบสาธารณสุขโรคที่สำคัญคือระบบรถไฟฟ้า ทำให้ความต้องการที่อยู่อาศัยโดยเฉพาะคอนโดมิเนียมบริเวณใกล้รถไฟฟ้ามีสูงขึ้นอย่างมหาศาลและต่อเนื่อง โดยกลุ่มดังกล่าวมีกำลังซื้อสะท้อนจากระดับสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPL) ที่ต่ำกว่า

2. เลื่อนการใช้แนวนโยบายไปในปี 2563 เพื่อทุกภาคส่วนได้ปรับตัว

เนื่องจากธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ โดยเฉพาะคอนโดมิเนียมมีการขายล่วงหน้าเป็นระยะเวลา 2-3 ปี ทำให้ในปัจจุบันยอดขายคอนโดมิเนียมรอโอนจำนวนมากที่ทำการขายก่อนประกาศแนวนโยบายดังกล่าวที่ตาวานขึ้นต่ำ 20% ซึ่งต้องใช้เวลาในการปรับตัวทั้งผู้ประกอบการและประชาชนที่ซื้อคอนโดมิเนียมที่กำลังทำการโอนกรรมสิทธิ์ในปี 2562 อาจไม่สามารถหาเงินสดเพื่อรองรับการโอนเพิ่มขึ้นได้ทัน ทำให้อาจเกิดการผิดสัญญาของผู้ซื้อ ทำให้

แผนภาพที่ 15 NPL สินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยธนาคารพาณิชย์รายไตรมาส

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2561

เกิดปัญหากับธุรกิจและภาคประชาชนในวงกว้างถ้ามีการใช้ในเดือนมกราคม 2562

3. แนวนโยบายใช้เฉพาะกับคอนโดมิเนียมไม่รวมถึงบ้านเดี่ยวและทาวน์เฮ้าส์

จากการที่ไม่มีสัญญาณใดทั้งด้านการเก็งกำไร การซื้อเพื่อการลงทุนในตลาดบ้านเดี่ยวและทาวน์เฮ้าส์ จึงไม่ควรใช้นโยบายกับสินค้าดังกล่าว เพื่อลดผลกระทบต่อธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ลงในวงที่จำกัดและเฉพาะในตลาดที่มีความเสี่ยงต่อระบบเศรษฐกิจเท่านั้น

4. สรุปแนวนโยบายที่ชัดเจนและรวดเร็วที่สุด

จากผลกระทบที่เกิดขึ้นกันอย่างรุนแรงในวงกว้างจากแนวนโยบายดังกล่าวต่อธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ เห็นควรให้ธนาคารแห่งประเทศไทยเร่งสรุปแนวนโยบายและประกาศให้เร็วที่สุด เพื่อควบคุมผลกระทบที่จะเกิดขึ้นที่กำลังขยายตัวอยู่ในปัจจุบัน หรือยกเลิกและใช้นโยบายอื่นในการกำกับดูแล เช่น Microprudential ในการส่งสัญญาณไปที่ธนาคารพาณิชย์ให้มีความระมัดระวังในการปล่อยสินเชื่อที่อยู่อาศัยตามแนวนโยบายของธนาคารแห่งประเทศไทย

สรุป

ภาคธุรกิจอสังหาริมทรัพย์เป็นธุรกิจที่มีบทบาทสำคัญต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ ในขณะเดียวกันก็มีความเปราะบางต่อนโยบายต่าง ๆ ของภาครัฐที่กำกับดูแล เนื่องจากที่อยู่อาศัยของภาคประชาชนจำเป็นต้องมีการก่อหนี้ระยะยาว ทำให้มีผลกระทบอย่างมาก โดยเฉพาะการปรับแนวนโยบายการกำกับดูแลสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยของธนาคารแห่งประเทศไทย ดังนั้นการออกนโยบายที่มีผลกระทบในวงกว้างต่อภาคธุรกิจที่สำคัญเช่นนี้ ควรมีความรอบคอบและพิจารณาระยะเวลาที่เหมาะสมที่สุดในการประกาศแนวนโยบายที่เปลี่ยนแปลง เพื่อให้แนวนโยบายดังกล่าวสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมาย อีกทั้งสามารถควบคุมผลกระทบต่อธุรกิจและการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจโดยรวม เพื่อเสถียรภาพของระบบเศรษฐกิจในระยะยาวต่อไป

บรรณานุกรม

ธนาคารกรุงศรีอยุธยา. “สถานการณ์สินเชื่อที่อยู่อาศัย 2561”. เอกสารการประชุมใหญ่สามัญประจำปี สมาคมอาคารชุดไทย 26 เมษายน 2561.

ธนาคารแห่งประเทศไทย. “แนวนโยบาย Macroprudential สำหรับสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย”. เอกสารประกอบการประชุมชี้แจงและรับฟังความเห็น (Hearing) ต่อแนวนโยบาย Macroprudential สำหรับสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย 11 ตุลาคม 2561.

ฝ่ายวิจัย บริษัท พกษา เรียลเอสเตท จำกัด (มหาชน). “สรุปภาพรวมตลาดที่อยู่อาศัย 1H2018 กรุงเทพฯ ปริมณฑลและต่างจังหวัด”. เอกสารประกอบการประชุมรายไตรมาสของ บริษัท พกษา เรียลเอสเตท จำกัด (มหาชน) 2562.

ศูนย์ข้อมูลอสังหาริมทรัพย์. “ข้อมูลโอนกรรมสิทธิ์ที่อยู่อาศัย (กรุงเทพฯ และปริมณฑล)”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://www.reic.or.th/InfoService/InfoLink.aspx?id=1&link=Housing%20Statistics>, 2561.

การขับเคลื่อนงานพัฒนาแหล่งน้ำ และบริการจัดการน้ำของกรมชลประทาน

Royal Irrigation Department Water Resources Development and Management Mobilisation

ประพิศ จันทร์มา

กรมชลประทาน

Praphit Chanma

Royal Irrigation Department

E-mail: prapit.chan@gmail.com

วันที่รับบทความ : 24 เมษายน 2563

วันที่แก้ไขบทความ : 28 เมษายน 2563

วันที่ตอบรับบทความ : 29 เมษายน 2563

บทคัดย่อ

กรมชลประทานเป็นหน่วยงานที่มีภารกิจสำคัญในการขับเคลื่อนงานพัฒนาแหล่งน้ำและการบริหารจัดการน้ำของประเทศไทย ซึ่งได้กำหนดยุทธศาสตร์กรมชลประทาน 20 ปี ให้สอดคล้องและเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 แผนยุทธศาสตร์การบริหารทรัพยากรน้ำ 20 ปี และแผนยุทธศาสตร์กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยวางแผนที่จะให้มีการพัฒนาแหล่งน้ำและการบริหารจัดการน้ำให้บังเกิดผลสัมฤทธิ์อย่างบูรณาการ ซึ่งความสำเร็จของการพัฒนาแหล่งน้ำเป็นไปตามนโยบายของรัฐบาลและยุทธศาสตร์ของกรมชลประทาน ภายใต้กรอบแนวคิด “RID No.1” (Royal Irrigation Department No.1)

ปัจจุบันได้มีการผลักดันและเร่งรัดให้เกิดโครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดใหญ่และโครงการสำคัญต่าง ๆ ตามมติของ กนช. (คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ) รวมทั้งโครงการพัฒนาแหล่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยได้น้อมนำพระราชกระแสของ พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ มหิศรภูมิพลราชวรางกูร

กิติสิริสมบูรณอดุลยเดช สยามินทราธิเบศรราชวโรดม บรมนาถบพิตร พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 10 ที่ทรงให้ติดตามขับเคลื่อน เร่งรัด และแก้ไขปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการโครงการพัฒนาแหล่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ รวมทั้งกรมชลประทานจำเป็นต้องดำเนินการด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนควบคู่ไปกับการปฏิบัติ ตามหลักการทางวิศวกรรม เพื่อให้เกิดความเห็นชอบและความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกันทั้ง 2 ฝ่าย อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

การดำเนินงานของกรมชลประทานทั้งในด้านการพัฒนาแหล่งน้ำและการบริหารจัดการน้ำ เป็นการสร้างความมั่นคงที่สำคัญในเรื่องน้ำให้กับประเทศ เพราะเมื่อมีน้ำใช้อย่างเพียงพอ พื้นที่ชลประทานเพิ่มขึ้น ก็จะส่งผลให้บังเกิดความเจริญเติบโตกับประเทศชาติสืบไป

คำสำคัญ: กรมชลประทาน (RID) คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ, (กนช.) คณะกรรมการจัดการชลประทาน, ยุวชลกร (การฝึกอบรมยุวชลกรเพื่อเรียนรู้งานชลประทาน), เทคโนโลยีของการก่อสร้างเขื่อนคอนกรีตบดอัด (RCC)

ABSTRACT

The Royal Irrigation Department or RID, as an agency responsible for Thailand's water resources development and management mobilization, has formulated its own 20 years strategic plan that complies with the 20-Year National Strategy, the 12th National Economic and Social Development Plan, the 20-year strategic Plan on Thailand Water Resources Management, and the Strategic Plan of the Ministry of Agriculture and Cooperatives. Under the plan, water resources development and management shall be achieved efficiently and comprehensively as stated in the government policy and RID's framework "RID No.1"

At present, many large-scale water resources development projects and other significant projects are accelerated to be commenced as

approved by the National Water Board. Those project include royal projects initiated by His Majesty King Rama X, in which His Majesty's initiates for the acceleration and obstacles solving in the implementation of the projects earlier initiated by His Majesty the Late King Rama IX have been given. For sustainable development, the RID undertakes not only the technical principles of irrigation engineering but also people's participatory promotion so good understanding and agreement shall be met.

This RID's water resources development and management move is one of the main factors for the national security since adequate water resources and increasing irrigation areas shall led to the country's prosperity and national security at the end.

Keywords: Royal Irrigation Department (RID), National Water Resources Board, Joint Management Committee for Irrigation (JMC), Project ministry organisations learn Irrigation irrigation works, Roller Compacted Concrete – RCC Dam

บทนำ

จากการที่ประเทศไทยมีสภาพภูมิประเทศสภาพภูมิอากาศที่เหมาะสม ผู้คนส่วนใหญ่จึงเลือกที่จะประกอบอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งต้องมีน้ำเป็นปัจจัยสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ในยุคสมัยต่าง ๆ ได้มีความพยายามที่จะนำน้ำมาใช้ด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น วิวัฒนาการมาจนเป็นการพัฒนาแหล่งน้ำที่ถูกต้องตามหลักวิชาการในสมัยรัชกาลที่ 5 และได้มีพัฒนาการด้านการพัฒนาแหล่งน้ำเจริญก้าวหน้าอย่างมากในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 กรมชลประทาน ในฐานะหน่วยงานที่รับผิดชอบในการพัฒนาแหล่งน้ำจึงได้ดำเนินการก่อสร้างโครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดและประเภทต่าง ๆ ทั้งโครงการตามแผนงานปกติที่วางไว้ และโครงการพัฒนาแหล่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อให้บรรลุตามเจตนารมณ์ทุกประการ

การพัฒนาแหล่งน้ำและบริหารจัดการน้ำในภาพรวมของประเทศไทย

สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ นับตั้งแต่รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้ง กรมคลอง ขึ้นเมื่อวันที่ 13 มิถุนายน พ.ศ.2445 ทำหน้าที่ในการพัฒนาแหล่งน้ำอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการสมัยใหม่โดยการขุดคลองสายใหม่ทำนุบำรุงคลองเดิมไม่ให้ตื้นเขินเพื่อใช้ในการคมนาคมขนส่งและมีน้ำใช้ในการทำกสิกรรม ให้ได้ผลผลิตข้าวสำหรับการบริโภคของราษฎรและเป็นสินค้าส่งออก ซึ่งในสมัยนั้นได้พัฒนาในพื้นที่ทุ่งราบภาคกลางเป็นลำดับแรก ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็น กรมทน้ำ ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 เมื่อวันที่ 30 กันยายน พ.ศ.2457 ซึ่งได้เริ่มมีการก่อสร้างโครงการชลประทานตามหลักวิชาการ เพื่อให้มีน้ำใช้ในการเพาะปลูกอย่างเพียงพอเป็นหลัก เช่น การก่อสร้างเขื่อนพระราม 6 โครงการป่าสักใต้ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และเปลี่ยนชื่อจาก กรมทน้ำ เป็น กรมชลประทาน เพื่อให้ตรงกับภารกิจในการพัฒนาแหล่งน้ำที่แท้จริง เมื่อวันที่ 20 มีนาคม พ.ศ. 2470 ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

รัชกาลที่ 7 นับจากนั้นเป็นต้นมา กรมชลประทานจึงได้เริ่มขยายการก่อสร้างโครงการชลประทานออกไป ในหลายภูมิภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคตะวันตก เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำในภูมิภาคดังกล่าว จนกระทั่งถึงรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 ได้ทรงทุ่มเทความสนพระราชหฤทัยในการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อหาวิธีการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับน้ำ ทั้งน้ำท่วม น้ำแล้ง โดยเฉพาะการขาดแคลนน้ำของราษฎรในท้องถิ่นชนบทต่าง ๆ ด้วยทรงเชื่อมั่นว่าเมื่อราษฎรและพื้นที่เพาะปลูกไม่ขาดแคลนน้ำแล้วราษฎรจะมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี เพราะน้ำคือชีวิตที่ไม่อาจขาดได้ของผู้คน ช่วยให้การพัฒนาประเทศในกิจการต่างๆ ได้รับความสำเร็จ นำพาประเทศสู่ความเจริญมั่นคง มั่งคั่งยั่งยืน ตลอดไป (ปราโมทย์ ไหมกล้า, 2545)

ดังปรากฏโครงการพัฒนาแหล่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริประเภทและขนาดต่าง ๆ กระจายในทุกภูมิภาคของประเทศมากกว่า 2,000 โครงการ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 มิได้เพียงเฝ้าพระราชหฤทัยใส่ในเรื่องของการพัฒนาแหล่งน้ำประการเดียว หากแต่ยังทรงมองไปถึงการบริหารจัดการน้ำอย่างเป็นระบบตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ดังปรากฏเป็นศาสตร์พระราชাজนถึงปัจจุบัน (ปราโมทย์ ไหมกล้า, 2542)

เพื่อให้มีน้ำใช้อย่างเพียงพอ เพื่อบรรเทาและแก้ไขปัญหาอุทกภัย และภัยแล้ง ในการสนองพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 รัฐบาลได้มอบหมายให้หน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการบริหารจัดการน้ำ ซึ่งในปัจจุบันมี 34 หน่วยงานใน 9 กระทรวง โดยรัฐบาลได้จัดตั้งสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (สทนช.) เมื่อวันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ.2560 มีภารกิจเกี่ยวกับการเสนอนโยบายและจัดทำแผนยุทธศาสตร์ แผนแม่บท และมาตรการในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศ และขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ รวมทั้งบูรณาการข้อมูลสารสนเทศ แผนงาน โครงการ งบประมาณบริหารจัดการ การติดตามและประเมินผลการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ เพื่อประโยชน์ในการกำหนดนโยบายการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำทั้ง

ระบบ

กรมชลประทาน เป็น 1 ใน 34 หน่วยงานดังกล่าว ที่มีภารกิจสำคัญในการขับเคลื่อนงานพัฒนาแหล่งน้ำและบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศ ซึ่งได้กำหนดยุทธศาสตร์กรมชลประทาน 20 ปี ขึ้นมา สอดคล้องและเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 แผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี และ แผนยุทธศาสตร์กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยได้วางแผนที่จะพัฒนาแหล่งน้ำและเพิ่มพื้นที่ชลประทานตามศักยภาพลักษณะลุ่มน้ำ เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการน้ำอย่างบูรณาการตามวัตถุประสงค์การใช้น้ำ ป้องกันความเสียหายและสนับสนุนการบรรเทาภัยพิบัติ อันเกิดจากน้ำ สร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการน้ำชลประทานในระดับพื้นที่ พร้อมทั้งได้กำหนดเป้าหมายที่จะเป็นองค์กรอัจฉริยะที่สร้างความมั่นคงด้านน้ำ เพิ่มคุณค่าในการบริการ โดยสามารถเพิ่มพื้นที่ชลประทานได้จำนวน 49.5 ล้านไร่ มีปริมาณน้ำเก็บกัก 93.655 ล้านลูกบาศก์เมตร มีการป้องกันและบรรเทาภัยจากน้ำ 14.1 ล้านไร่ มีพื้นที่จัดรูปที่ดิน จำนวน 14.46 ล้านไร่ และมีครัวเรือนได้รับประโยชน์ถึง 7.431 ล้านครัวเรือน ให้ได้ภายในปี 2579 (กรมชลประทาน, 2560)

แผนยุทธศาสตร์เพื่อความมั่นคงด้านน้ำของประเทศ

การดำเนินงานให้ได้ตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี แผนยุทธศาสตร์กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ตลอดจนแผนยุทธศาสตร์กรมชลประทาน 20 ปี นั้น จะต้องมีการวางแผนประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการพัฒนาแหล่งน้ำและระบบกระจายน้ำของกรมชลประทานจนถึงปี 2561 มีพื้นที่ชลประทานรวมทั้งสิ้น 33.13 ล้านไร่ มีปริมาณการเก็บกักน้ำไว้ 81,548 ล้านลูกบาศก์เมตร หากจะแยกเป็นรายภูมิภาค ภาคเหนือ มีพื้นที่ชลประทาน 9.16 ล้านไร่ มีปริมาณการเก็บกักน้ำ 26,900 ล้านลูกบาศก์เมตร ภาคกลางมีพื้นที่ชลประทาน 9.94 ล้านไร่ มีปริมาณ การเก็บกักน้ำ 30,214 ล้านลูกบาศก์เมตร ภาคตะวันออก มีพื้นที่ชลประทาน 2.76 ล้านไร่ มีปริมาณการเก็บกักน้ำ 2,576 ล้านลูกบาศก์เมตร

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีพื้นที่ชลประทาน 7.85 ล้านไร่ มีปริมาณการเก็บกักน้ำ 14,296 ล้านลูกบาศก์เมตร ภาคใต้ มีพื้นที่ชลประทาน 2.71 ล้านไร่ มีปริมาณการเก็บกักน้ำ 6,143 ล้านลูกบาศก์เมตร และภาคใต้ชายแดน มีพื้นที่ชลประทาน 0.71 ล้านไร่ มีปริมาณการเก็บกักน้ำ 1,419 ล้านลูกบาศก์เมตร (กรมชลประทาน, 2561)

อย่างไรก็ตามหากพิจารณาเฉพาะในช่วงที่รัฐบาล พล.อ. ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี ตั้งแต่ปี 2557 จนถึงปี 2561 การพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อเพิ่มพื้นที่ชลประทานนับว่าได้ผลสัมฤทธิ์ เพราะนับตั้งแต่ก่อตั้งกรมชลประทานมาจนถึงปี 2556 มีพื้นที่ชลประทานเพียง 30.30 ล้านไร่ มีปริมาณน้ำเก็บกักได้ 78,898 ล้านลูกบาศก์เมตร หรือโดยเฉลี่ยสามารถพัฒนาเพิ่มพื้นที่ชลประทานในประเทศไทยได้ปีละประมาณ 270,535 ไร่ เพิ่มปริมาณการเก็บกักน้ำได้เฉลี่ยปีละประมาณ 704.39 ล้านลูกบาศก์เมตร ซึ่งในยุคก่อน กรมชลประทาน ได้มุ่งสร้างแหล่งเก็บกักน้ำเพื่อเพิ่มปริมาณน้ำต้นทุน แต่ในช่วง 4 ปี ของรัฐบาลนี้ กรมชลประทานสามารถเพิ่มพื้นที่ชลประทานได้มากขึ้น โดยเน้นการเปิดพื้นที่ชลประทานเพิ่ม ทำระบบเพิ่ม โดยอาศัยต่อยอดจากแหล่งน้ำที่กรมชลประทานเพียรสร้างสะสมมาแต่ในอดีต สามารถเพิ่มพื้นที่ชลประทานขึ้นมาได้จำนวนถึง 2.83 ล้านไร่ หรือเฉลี่ยเพิ่มพื้นที่ชลประทานได้ถึง ปีละ 707,500 ไร่ ปริมาณการเก็บกักน้ำเพิ่มขึ้น 1,653 ล้านลูกบาศก์เมตร หรือเฉลี่ยปีละประมาณ 413 ล้านลูกบาศก์เมตร สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการน้ำที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และมีการใช้น้ำอย่างคุ้มค่าการลงทุน (กรมชลประทาน, 2561)

สำหรับการพัฒนาแหล่งน้ำและระบบกระจายน้ำตั้งแต่ปี 2557 จนถึงปี 2561 แยกเป็นแต่ละภูมิภาค ภาคเหนือ สามารถพัฒนาพื้นที่ชลประทานเพิ่มขึ้นได้ 1.01 ล้านไร่ มีปริมาณการเก็บกักน้ำเพิ่มขึ้น 330 ล้านลูกบาศก์เมตร ภาคกลาง สามารถพัฒนาพื้นที่ชลประทานเพิ่มขึ้น 0.34 ล้านไร่ มีปริมาณการเก็บกักน้ำเพิ่มขึ้น 166 ล้านลูกบาศก์เมตร ภาคตะวันออก สามารถพัฒนาพื้นที่ชลประทานเพิ่มขึ้น 0.14 ล้านไร่ มีปริมาณการ เก็บกักน้ำเพิ่มขึ้น 563 ล้านลูกบาศก์เมตร ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สามารถพัฒนาพื้นที่ชลประทานเพิ่มขึ้น 0.96 ล้านไร่

มีปริมาณการเก็บกักน้ำ 522 ล้านลูกบาศก์เมตร ภาคใต้สามารถพัฒนาพื้นที่ชลประทานเพิ่มขึ้น 0.33 ล้านไร่ มีปริมาณการเก็บกักน้ำเพิ่มขึ้น 63 ล้านลูกบาศก์เมตร และภาคใต้ชายแดน สามารถพัฒนาพื้นที่ชลประทานเพิ่มขึ้น 0.05 ล้านไร่ มีปริมาณการเก็บกักน้ำ 9 ล้านลูกบาศก์เมตร

การมีส่วนร่วมปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาที่ยั่งยืน

ความสำเร็จของการพัฒนาแหล่งน้ำ เพื่อเพิ่มพื้นที่ชลประทานและความสำเร็จในด้านต่าง ๆ ของกรมชลประทานนั้น ส่วนสำคัญมาจากการขับเคลื่อนงานโดยให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำ ตามนโยบายของรัฐบาล และยุทธศาสตร์ของกรมชลประทาน ที่ได้มีการกำหนดแนวทางการขับเคลื่อนไว้ 7 ด้าน ภายใต้กรอบแนวคิด “RID No.1” ซึ่ง 1 ใน 7 ด้าน ได้แก่ การเร่งส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกขั้นตอน ของกระบวนการพัฒนาแหล่งน้ำและบริหารจัดการน้ำ การสร้างขวัญและกำลังใจให้กับผู้ประสบภัยจากน้ำ การเร่งรัดการจัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำ และคณะกรรมการจัดการชลประทาน (Joint Management Committee for Irrigation : JMC) และอาสาสมัครชลประทานให้เต็มพื้นที่ชลประทาน และทบทวนการดำเนินการโครงการ 1 โครงการ 1 ล้านบาท

การดำเนินงานพัฒนาแหล่งน้ำที่ผ่านมาของกรมชลประทาน สามารถพัฒนาแหล่งน้ำและเพิ่มพื้นที่ชลประทานได้ไม่มากนัก เนื่องจากกระบวนการสร้างการรับรู้ระหว่างหน่วยงานของรัฐและประชาชนยังมีช่องว่างมาก ประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้รับข้อมูลข่าวสารที่คลาดเคลื่อน เกิดความระแวงและต่อต้าน

ปัจจุบันกรมชลประทานได้ขับเคลื่อนการมีส่วนร่วมของประชาชนผ่านกลไก 4 ด้าน ประกอบด้วย กลุ่มผู้ใช้น้ำชลประทาน ซึ่งขณะนี้กลุ่มผู้ใช้น้ำพื้นฐานทั้งหมด 51,349 กลุ่ม มีสมาชิก 1,049,800 คน มีพื้นที่ทั้งสิ้น 18,221,947 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 73.36 ของพื้นที่ชลประทานในโครงการขนาดใหญ่และขนาดกลาง ที่มีอยู่ 24,853,362 ไร่ อาสาสมัครชลประทาน มีทั้งสิ้น 3,426 คน เป็นตัวแทนเกษตรกรที่มีจิตอาสา ทำหน้าที่ประสานงาน สื่อสารความต้องการใช้น้ำ แผนการส่งน้ำ ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะต่าง ๆ ในการบริหารจัดการน้ำระหว่างโครงการชลประทานกับกลุ่มผู้ใช้น้ำชลประทาน คณะกรรมการ

จัดการชลประทาน (JMC) ขณะนี้มี 310 คณะจาก 17 สำนักงานชลประทาน เป็นคณะทำงานที่มีบทบาทหน้าที่ร่วมรับรู้รับทราบ ร่วมพิจารณาตัดสินใจ ในการบริหารจัดการน้ำของโครงการและยุทธศาสตร์ (การฝึกอบรมเยาวชนเพื่อเรียนรู้งานชลประทาน) มีจำนวน 7,540 รุ่น รวม 359,345 คน (กรมชลประทาน, 2561)

กระบวนการบริหารจัดการน้ำโดยประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมนั้น สามารถขับเคลื่อนและดำเนินการได้ก้าวหน้าและประสบผลสำเร็จที่น่าพอใจ ตัวอย่างเช่น การบริหารจัดการน้ำอ่างเก็บน้ำห้วยสงสัย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลเขากระปุก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งในปัจจุบัน ไม่เพียงแต่จะเป็นพื้นที่ต้นแบบของการบริหารจัดการน้ำโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่หลายหน่วยงานเดินทางมาศึกษาดูงานเท่านั้น แต่ยังถูกนำไปถ่ายทอดและขยายเครือข่ายในพื้นที่อื่น ๆ ด้วย จนได้รับรางวัลงานวิจัยดีเด่นแห่งชาติของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ในปี 2559

อย่างไรก็ตามการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นเรื่องละเอียดอ่อน จำเป็นต้องมีการพัฒนาความรู้ความเข้าใจในการให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องแก่ประชาชน การรับฟังความคิดเห็น การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทั้งพัฒนาทักษะและศักยภาพของข้าราชการทุกระดับควบคู่กันไปด้วย การพัฒนากระบวนการบริหารราชการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น จึงเรียกว่า “การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม” โดยกรมชลประทานได้ใช้แนวทางนี้ในการบริหารจัดการน้ำในปัจจุบัน ซึ่งจะช่วยให้สามารถแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการน้ำ และการพัฒนาแหล่งน้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพ โครงการพัฒนาแหล่งน้ำต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจะสามารถแก้ไขปัญหา และตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง และที่สำคัญจะทำให้ประชาชนเห็นประโยชน์และคุณค่าของน้ำ ใช้น้ำให้เกิดประโยชน์สูงสุด เกิดประสิทธิภาพต่อการบริหารทรัพยากรน้ำเพื่อความมั่นคง สมดุล และยั่งยืน

โครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดใหญ่และโครงการพัฒนาแหล่งน้ำที่สำคัญที่อยู่ระหว่างการดำเนินงาน

การขับเคลื่อนโครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดใหญ่และโครงการพัฒนาแหล่งน้ำที่สำคัญที่กรมชลประทานอยู่ระหว่าง

การดำเนินงาน หลายโครงการและหากดำเนินการแล้วเสร็จ จะทำให้เพิ่มศักยภาพการบริหารจัดการน้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนี้ (สำนักพัฒนาแหล่งน้ำขนาดใหญ่ กรมชลประทาน, 2561)

1. โครงการเพิ่มปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำเขื่อนแม่วงอุดมธารา จังหวัดเชียงใหม่ เป็นโครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดใหญ่ที่มีการเจาะอุโมงค์ส่งน้ำที่ใหญ่และยาวที่สุดในประเทศไทย เพื่อสร้างความมั่นคงในเรื่องน้ำ แก้ไข ปัญหาขาดแคลนน้ำ ปัญหาน้ำท่วม และปัญหาคุณภาพน้ำ ในลุ่มน้ำปิง อย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ โดยจะมีการขุดเจาะอุโมงค์ส่งน้ำออกเป็น 2 ช่วง คือ อุโมงค์ส่งน้ำช่วงแม่จัด-แม่กวง ระยะทาง 22.975 กิโลเมตร และช่วงแม่แตง-แม่จัด และอาคารประกอบ ระยะทาง 25.624 กิโลเมตร เมื่อแล้วเสร็จ จะสามารถเพิ่มปริมาณน้ำต้นทุนของอ่างเก็บน้ำเขื่อนแม่วงอุดมธาราเฉลี่ยปีละประมาณ 160 ล้านลูกบาศก์เมตร ซึ่งจะใช้ในการทำเกษตรกรรม อุปโภคบริโภค อุตสาหกรรม และรักษาระบบนิเวศ ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการส่งน้ำของพื้นที่ชลประทานโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาเขื่อนแม่วงอุดมธารา จำนวน 175,000 ไร่ และเพิ่มพื้นที่เพาะปลูกช่วงฤดูแล้งของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาแม่แตง จำนวน 14,550 ไร่ ช่วยสนับสนุนน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค การท่องเที่ยว และภาคอุตสาหกรรม ในเขตพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่และลำพูน จากปีละ 13.31 ล้านลูกบาศก์เมตร เป็นปีละ 49.99 ล้านลูกบาศก์เมตร ใช้งบประมาณดำเนินการทั้งสิ้นประมาณ 15,000 ล้านบาท

2. โครงการอ่างเก็บน้ำบ้านป่าละอูอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นอ่างเก็บน้ำขนาดกลางมีความจุ 10.46 ล้านลูกบาศก์เมตร เมื่อโครงการแล้วเสร็จจะช่วยเพิ่มความมั่นคงเรื่องน้ำให้กับประชาชนในพื้นที่ สนับสนุนแหล่งน้ำต้นทุนให้กับพื้นที่สหกรณ์ห้วยสัตว์ใหญ่ จังหวัดเพชรบุรี ถึงจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งจะมีผู้ได้รับประโยชน์ 1,095 ครัวเรือน สามารถเพิ่มพื้นที่ชลประทานได้ 6,490 ไร่ ใช้งบประมาณดำเนินการทั้งสิ้นประมาณ 1,109 ล้านบาท

3. โครงการอ่างเก็บน้ำโป่งขุนเพชร จังหวัดชัยภูมิ เป็นอ่างเก็บน้ำขนาดกลางมีความจุในระดับเก็บกัก 43.70 ล้านลูกบาศก์เมตร เพื่อใช้เป็นแหล่งเก็บกักน้ำสำรองแก้

ปัญหาขาดแคลนน้ำ ซึ่งมีพื้นที่ได้รับประโยชน์ทั้งหมด 12,000 ไร่ เป็นแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคของประชาชนในพื้นที่ เป็นสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใหม่ของจังหวัดและยังช่วยบรรเทาอุทกภัยในพื้นที่ท้ายน้ำอีกด้วย ใช้งบประมาณดำเนินการทั้งสิ้นประมาณ 1,204 ล้านบาท

4. โครงการพัฒนาน้ำต้นทุนลุ่มน้ำวังโดนด จังหวัดจันทบุรี เป็นการดำเนินโครงการพัฒนาแหล่งน้ำให้สอดคล้องกับโครงการพัฒนาระเบียงเขตเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC) ของรัฐบาล ซึ่งจะมีการพัฒนาสร้างอ่างเก็บน้ำขนาดกลางจำนวน 4 แห่งในลุ่มน้ำ คลองวังโดนด อยู่ระหว่างการก่อสร้าง 3 แห่ง ประกอบด้วย อ่างเก็บน้ำประแกด มีความจุ 80.20 ล้านลูกบาศก์เมตร อ่างเก็บน้ำพะวาใหญ่ มีความจุ 68.10 ล้านลูกบาศก์เมตร และอ่างเก็บน้ำคลองหางแมว มีความจุ 80.50 ล้านลูกบาศก์เมตร รวมทั้งอ่างเก็บน้ำวังโดนด มีความจุ 99.5 ล้านลูกบาศก์เมตร ขณะนี้อยู่ระหว่างการศึกษาคความเหมาะสมและผลกระทบสิ่งแวดล้อม รวมความจุทั้งหมด 308.5 ล้านลูกบาศก์เมตร ใช้งบประมาณดำเนินการรวมทั้งสิ้นประมาณ 9,411 ล้านบาท โครงการนี้นอกจากจะแก้ไขปัญหาขาดแคลนน้ำ ทำให้มีน้ำเพื่อการเกษตร การอุปโภคบริโภคในพื้นที่อย่างพอเพียง และช่วยบรรเทาน้ำท่วมที่เกิดขึ้นในช่วงฤดูน้ำหลากได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว ยังสามารถผันน้ำไปใช้ในการอุปโภคบริโภค อุตสาหกรรมในพื้นที่ EEC ได้ถึง ปีละ 100 ล้านลูกบาศก์เมตร อีกด้วย

5. โครงการอ่างเก็บน้ำน้ำป้อนเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอเชียงม่วน จังหวัดพะเยา เป็นโครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดกลางในพื้นที่ลุ่มน้ำยม มีขนาดความจุ 90.5 ล้านลูกบาศก์เมตร ในการก่อสร้างตัวเขื่อนใช้เทคโนโลยีของการก่อสร้างเขื่อนคอนกรีตบดอัด (Roller Compacted Concrete – RCC Dam) ก่อสร้างเป็นเขื่อนคอนกรีต บดอัดโดยใช้ถั่วลลียงที่เป็นผลพลอยได้จากการเผาถ่านหินของโรงไฟฟ้า อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง มาเป็นส่วนผสมเพื่อลดปริมาณการใช้คอนกรีตเป็นการลดต้นทุน เมื่อแล้วเสร็จจะสามารถกระจายน้ำให้พื้นที่การเกษตร อำเภอเชียงม่วน ได้ 28,000 ไร่ และส่งน้ำให้กับโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาแม่ยม อำเภอสอง จังหวัดแพร่ ในฤดูแล้งได้อีก 35,000 ไร่ รวมทั้งสามารถผลิตกระแสไฟฟ้าได้ปีละ 6.39 ล้านหน่วย ซึ่งจะทำให้การใช้ไฟฟ้าในชุมชนอำเภอเชียงม่วน มีเสถียรภาพมากขึ้นอีกด้วย

โครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดใหญ่และ โครงการพัฒนาแหล่งน้ำที่สำคัญในอนาคต

การขับเคลื่อนโครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดใหญ่และโครงการพัฒนาแหล่งน้ำที่สำคัญคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนโครงการขนาดใหญ่และโครงการสำคัญภายใต้คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.) ได้พิจารณาแนวทางเร่งรัดโครงการขนาดใหญ่และโครงการสำคัญให้เป็นไปตามมติ กนช. ที่ต้องการขับเคลื่อนโครงการสำคัญให้ได้จนถึงขั้นตอนการก่อสร้าง โดยมีโครงการขนาดใหญ่และโครงการสำคัญที่สามารถแก้ปัญหาในพื้นที่ซึ่งเป็นไปตามแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี (ปี 2561-2580) รวมทั้งสิ้นกว่า 300 โครงการ เฉพาะในช่วงปี 2562-2565 มีจำนวน 31 โครงการ แบ่งเป็นภาคเหนือ 4 โครงการ ภาคกลาง 13 โครงการ ภาคตะวันออก เฉียงเหนือ 10 โครงการ ภาคตะวันออก 2 โครงการ และภาคใต้ จำนวน 2 โครงการ อย่างไรก็ตามในปีงบประมาณ 2562 รัฐบาลจะเริ่มขับเคลื่อนให้เกิดขึ้นเป็นรูปธรรมจำนวน 9 โครงการ และเมื่อโครงการแล้วเสร็จจะสามารถเพิ่มปริมาณน้ำ ได้ 379 ลูกบาศก์เมตร พื้นที่รับประโยชน์ 840,201 ไร่ ซึ่งทั้ง 9 โครงการ กรมชลประทานเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินโครงการ ประกอบด้วย จำนวน 9 โครงการ (สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ, 2561)

1. โครงการบรรเทาอุทกภัยเมืองนครศรีธรรมราช อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบด้วยการขุดคลองผันน้ำสายใหม่ 3 สาย และก่อสร้างประตูระบายน้ำ จำนวน 7 แห่ง เมื่อก่อสร้างแล้วเสร็จนอกจากช่วยบรรเทาอุทกภัยในเขตเทศบาลนครศรีธรรมราชได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว ยังสามารถเก็บกักน้ำในคลองได้ 7.7 ล้านลูกบาศก์เมตร มีพื้นที่ได้รับประโยชน์ 17,400 ไร่ ขณะนี้อยู่ระหว่างการดำเนินงานก่อสร้าง คาดว่าจะแล้วเสร็จในปี 2566 ใช้งบประมาณดำเนินการทั้งสิ้นประมาณ 9,580 ล้านบาท

2. โครงการพัฒนาลุ่มน้ำห้วยหลวงตอนล่าง จังหวัดหนองคาย เป็นโครงการความร่วมมือกับประเทศเกาหลีใต้ เพื่อบรรเทาปัญหาน้ำท่วมในเขตพื้นที่จังหวัดหนองคาย และอุดรธานี สามารถเพิ่มปริมาณน้ำต้นทุนให้กับลำห้วยหลวง และแก้มลิงต่าง ๆ ประมาณ 246.87 ล้านลูกบาศก์เมตร ทำให้มีน้ำเพียงพอสำหรับการอุปโภคบริโภค เกษตรกรรม

อุตสาหกรรม ปศุสัตว์ และรักษาระบบนิเวศน์ เมื่อก่อสร้างแล้วเสร็จจะสามารถส่งน้ำได้ครอบคลุมพื้นที่ 315,195 ไร่ 284 หมู่บ้าน 37 ตำบล 7 อำเภอ ของ 2 จังหวัดดังกล่าว ใช้งบประมาณทั้งสิ้นประมาณ 21,000 ล้านบาท

3. โครงการประตูระบายน้ำศรีสองรักอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเลย โครงการนี้เมื่อก่อสร้างแล้วเสร็จจะสามารถเพิ่มพื้นที่ชลประทานฤดูฝน 72,500 ไร่ และฤดูแล้ง 18,100 ไร่ ครอบคลุมพื้นที่ 7 ตำบลของอำเภอเชียงคาน บรรเทาอุทกภัยในฤดูน้ำหลาก และสามารถบริหารจัดการน้ำในลุ่มน้ำเลยตอนล่างได้อย่างมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมการท่องเที่ยวของ อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ขณะนี้อยู่ระหว่างขั้นตอนการดำเนินการก่อสร้าง ซึ่งการออกแบบก่อสร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว ใช้งบประมาณดำเนินการทั้งสิ้นประมาณ 5,000 ล้านบาท

4. โครงการประตูระบายน้ำน้ำพุ น้ำท่า จังหวัดสกลนคร เพื่อบรรเทาปัญหาน้ำท่วมในเขตอำเภอเมืองสกลนคร และอำเภอโคกศรีสุพรรณ โดยการก่อสร้างประตูระบายน้ำ ห้วยงานและอาคารประกอบ ลักษณะเป็นบานโค้งขนาด 8.0x7.0 เมตร จำนวน 7 ช่อง อัตราการระบายน้ำ 963 ลูกบาศก์เมตรต่อวินาที และสร้างคลองผันน้ำเพื่อตัดยอดน้ำจากลำน้ำพุ ก่อนไหลลงสู่หนองหารโดยน้ำผันลงลำน้ำท่า สามารถลดปริมาณน้ำที่ไหลลงสู่หนองหาร ได้ร้อยละ 40 เพื่อช่วยเหลือราษฎรสำหรับการอุปโภคบริโภค การเกษตรครอบคลุมพื้นที่รับประโยชน์ 78,358 ไร่ 10,857 ครัวเรือน 33 หมู่บ้าน ครอบคลุมพื้นที่ 4 ตำบล ได้แก่ ตำบลตองโขบ ตำบลเหล่าโพนค้อ ตำบลด่านม่วงคำ และตำบลแมदनท่าม อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร ใช้งบประมาณดำเนินการทั้งสิ้นประมาณ 2,100 ล้านบาท

5. โครงการประตูระบายน้ำบ้านก่อ จังหวัดสกลนคร เพื่อเป็นแหล่งเก็บกักน้ำในลำน้ำสงครามที่บริเวณบ้านก่อไว้ช่วยเหลือการเพาะปลูกโดยเฉพาะในช่วงฤดูแล้ง ให้แก่พื้นที่เพาะปลูกของประชาชนจำนวนประมาณ 10,000 ไร่ 1,067 ครัวเรือน ในพื้นที่ 8 หมู่บ้าน ในตำบลหนองสนม อำเภอดงเจริญ จังหวัดสกลนคร และสามารถบรรเทาปัญหาน้ำท่วมบริเวณด้านเหนือของประตูระบายน้ำบ้านก่อ นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งน้ำสำหรับเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และเก็บกักน้ำเพื่อเป็นแหล่งประมงน้ำจืดในท้องถิ่น รวมทั้งเป็นแหล่งท่องเที่ยวและสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชน

บริเวณพื้นที่โครงการและบริเวณใกล้เคียงอีกด้วย โครงการนี้จะประกอบด้วยการก่อสร้างประตูปรับน้ำหัวงานและอาคารประกอบ ชนิดบานระบายตรง ขนาดกว้าง 8.00 เมตร สูง 8.30 เมตร จำนวน 4 ช่อง อัตราการระบายสูงสุดวินาทีละ 400 ลูกบาศก์เมตร และก่อสร้างระบบชลประทานฝั่งซ้ายและฝั่งขวา ความยาวรวม 17 กิโลเมตร ใช้งบประมาณดำเนินการทั้งสิ้นประมาณ 1,249 ล้านบาท

6. โครงการอ่างเก็บน้ำลำน้ำชี อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดชัยภูมิ เป็นอ่างเก็บน้ำขนาดกลาง มีความจุในระดับการเก็บกัก 10.21 ล้านลูกบาศก์เมตร เพื่อใช้เป็นแหล่งน้ำสนับสนุนสถานีสูบน้ำตามลำน้ำชี ตั้งแต่บริเวณท้ายเขื่อนในเขตพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ จนถึงจุดบรรจบลำน้ำพอง ในเขตพื้นที่จังหวัดขอนแก่นครอบคลุมพื้นที่ 3 อำเภอ 12 ตำบล 19 หมู่บ้าน มีราษฎรได้รับประโยชน์ 2,959 ครัวเรือน จะสามารถส่งน้ำให้พื้นที่ชลประทานได้ 75,000 ไร่ โดยเป็นพื้นที่ชลประทานในฤดูแล้ง 30,000 ไร่ ขณะนี้อยู่ระหว่างการขออนุญาตใช้พื้นที่จากกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการจัดหาที่ดิน ปัจจุบันอยู่ระหว่างเตรียมเสนอคณะรัฐมนตรี เพื่อขออนุมัติเริ่มดำเนินการก่อสร้างโครงการ คาดว่าจะเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อขออนุมัติเริ่มดำเนินการก่อสร้างโครงการได้ในเร็ว ๆ นี้ ซึ่งใช้งบประมาณดำเนินการทั้งสิ้นประมาณ 3,100 ล้านบาท

7. โครงการบรรเทาอุทกภัยเมืองชัยภูมิ (ระยะที่ 1) จังหวัดชัยภูมิ เพื่อแก้ไขปัญหาอุทกภัยในเขตเทศบาลเมืองชัยภูมิอย่างยั่งยืน สามารถช่วยลดความเสียหายจากน้ำท่วมนาข้าวเฉลี่ยปีละประมาณ 20,000 ไร่และยังสามารถส่งน้ำช่วยเหลือพื้นที่เพาะปลูกในฤดูฝนรวม 18,610 ไร่ ฤดูแล้ง 1,850 ไร่ นอกจากนี้ยังจะมีการพัฒนาให้เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชน ในส่วนของถนนบนคันคลองจะใช้เป็นเส้นทางสัญจรและลำเลียง ผลผลิตอีกด้วย ลักษณะของโครงการจะประกอบด้วย 4 แผนงานหลักคือการก่อสร้างระบบผันน้ำลำปะทาวฝั่งตะวันออก การพัฒนาแหล่งเก็บกักน้ำเพื่อชะลอน้ำหลาก การก่อสร้างระบบผันน้ำห้วยยางป่า-ลำชีลอง และการเพิ่มประสิทธิภาพการระบายน้ำหลาก ใช้งบประมาณดำเนินการทั้งสิ้นประมาณ 3,440 ล้านบาท

8. โครงการอ่างเก็บน้ำลำสะพุงตอนล่าง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดชัยภูมิ เป็นโครงการพัฒนาแหล่งน้ำ

ขนาดกลาง อ่างเก็บน้ำมีความจุ 46.9 ล้านลูกบาศก์เมตร ตัวเขื่อนเป็นเขื่อนดิน สร้างกันลำน้ำสะพุง ซึ่งเป็นสาขาของลำน้ำชี ที่บ้านนาเจริญ ตำบลหนองแวง อำเภอนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ เมื่อก่อสร้างแล้วเสร็จ จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการเพาะปลูก โดยสามารถพัฒนาพื้นที่ ชลประทานได้ 40,000 ไร่ บริหารจัดการส่งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคได้ 2.16 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี เพื่อทำเกษตรกรรมได้ 105.57 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี และรักษาระบบนิเวศ 73.27 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี ใช้งบประมาณดำเนินการทั้งสิ้นประมาณ 3,100 ล้านบาท

9. โครงการคลองระบายน้ำบางบาล-บางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อระบายน้ำจากแม่น้ำเจ้าพระยาก่อนที่จะไหลผ่านจังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้ถึงวินาทีละประมาณ 1,200 ลูกบาศก์เมตร บรรเทาปัญหา น้ำท่วมในเขตอำเภพระนครศรีอยุธยา อำเภอบางบาล และอำเภอฟักไถ่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา รวมทั้งยังสามารถ เก็บน้ำไว้ได้ประมาณ 20 ล้านลูกบาศก์เมตร สำหรับใช้ในการอุปโภคบริโภค และทำการเกษตรในฤดูแล้ง นอกจากนั้น ยังมี การก่อสร้างถนนสัญจรสองฝั่งคลองเพื่อเพิ่มความสะดวกสบายในการคมนาคมอีกด้วย ใช้งบประมาณดำเนินการทั้งสิ้นประมาณ 17,712 ล้านบาท

โครงการพัฒนาแหล่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

การขับเคลื่อนงานพัฒนาแหล่งน้ำของกรมชลประทาน ขึ้นสู่ปีที่ 117 นั้น กรมชลประทาน ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบและสร้างความมั่นคงในเรื่องน้ำให้กับประเทศ ยังได้นำพระราชกระแสของ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร รัชกาลที่ 10 ที่ทรงห่วงใยโครงการพัฒนาแหล่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ทรงให้ติดตาม ขับเคลื่อน และเร่งรัด รวมทั้งแก้ไขปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานโครงการพัฒนาแหล่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 ให้มีความครบถ้วนสมบูรณ์ บังเกิดประโยชน์สูงสุดกับประชาชน และเพื่อให้โครงการสำเร็จตามวัตถุประสงค์ นำมากำหนดไว้ในแนวทางการปฏิบัติงานเพื่อขับเคลื่อนนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และขับเคลื่อนยุทธศาสตร์กรมชลประทานโดยได้ให้ความสำคัญเป็นลำดับแรกในการเร่งรัดการดำเนินงาน

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินี้ด้านการพัฒนาแหล่งน้ำที่ยังไม่ได้ดำเนินการ ให้แล้วเสร็จตามแผนงานที่วางไว้

สำหรับโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินี้ด้านการพัฒนาแหล่งน้ำ ทั้งที่อยู่ระหว่างดำเนินการและยังไม่ได้ดำเนินการ ประกอบด้วยโครงการพัฒนาแหล่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 จำนวน 78 โครงการ โครงการพัฒนาแหล่งน้ำอันเนื่องมาจาก พระราชดำริของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 10 จำนวน 25 โครงการ และโครงการพัฒนาแหล่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จำนวน 62 โครงการ ในจำนวนทั้ง 25 โครงการพัฒนาแหล่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริของรัชกาลปัจจุบัน ที่มีการก่อสร้างกระจายอยู่ในภูมิภาคต่าง ๆ ดังนี้ (กองประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ กรมชลประทาน, 2561) ภาคเหนือ จำนวน 9 โครงการ ได้แก่ โครงการปรับปรุงอ่างเก็บน้ำห้วยต้นยาง พร้อมระบบส่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย โครงการก่อสร้างฝายร่องซุย พร้อมระบบส่งน้ำอันเนื่องมาจาก พระราชดำริ อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา โครงการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยเฮี้ย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยป่าสักพร้อมระบบส่งน้ำ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยแม่ยะพร้อมระบบส่งน้ำ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอสามเงา จังหวัดตาก โครงการก่อสร้างฝายวังกอกพร้อมระบบส่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และฝายปางไคร้พร้อมระบบส่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย โครงการปรับปรุงก่อสร้างฝายนาม่วงพร้อมระบบส่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริอำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง โครงการก่อสร้างสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าพร้อมระบบส่งน้ำบ้านปากล้องลี อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก โครงการปรับปรุงคลองผันน้ำร่องสัก อันเนื่องมาจากพระราชดำริอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 9 โครงการ ได้แก่ โครงการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำชาตมขาว พร้อมท่อส่งน้ำบ้านห้วยหมากหล้า อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอ

โนนสะอาด จังหวัดอุดรธานี โครงการพัฒนาแหล่งน้ำห้วยหินพร้อมอาคารประกอบ อันเนื่องมาจากพระราชดำริอำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ โครงการขุดลอกอ่างเก็บน้ำหนองบ่อองและขุดร่องชักน้ำ พร้อมติดตั้งสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้า อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ โครงการก่อสร้างฝายห้วยโสกรังพร้อมระบบส่งน้ำและขุดลอกหนองน้ำ อันเนื่องมาจากพระราชดำริอำเภอแวงน้อย จังหวัดขอนแก่น โครงการซ่อมแซมและขุดลอกอ่างเก็บน้ำห้วยแก้งม่วง อันเนื่องมาจากพระราชดำริอำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด โครงการก่อสร้างฝายน้ำล้นลำห้วยยาง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอเมืองอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ โครงการพัฒนาแหล่งน้ำและระบบท่อส่งน้ำบ้านโพนไฮ อันเนื่องมาจากพระราชดำริอำเภอดงหลวง จังหวัดมุกดาหาร โครงการก่อสร้างฝายลำห้วยยางพร้อมขุดลอกลำห้วยยาง อำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร โครงการขุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบังพร้อมอาคารประกอบ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด

ภาคกลางและภาคตะวันออก จำนวน 3 โครงการ ได้แก่ โครงการฝายบ้านเขาแดงพัฒนา อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี โครงการทำนบกินบ้านไทรนอง 2 อันเนื่องมาจากพระราชดำริอำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี โครงการก่อสร้างแก้มลิงห้วยใหญ่ ก่อสร้างสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าบ้านห้วยแห่น ขุดสระเก็บน้ำ ม.5 และขุดลอกคลอง ม.15 อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์

ภาคใต้ จำนวน 4 โครงการ ได้แก่ โครงการก่อสร้างระบบประปาบ้านผิง 16 พร้อมระบบส่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอมะนัง จังหวัดสตูล โครงการจัดหาน้ำอุปโภคบริโภค ตำบลลำสินธุ์ พร้อมระบบส่งน้ำ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง โครงการปรับปรุงระบบส่งน้ำฝายทดน้ำบ้านไร่เหนือ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอย่านตาขาว จังหวัดตรัง และโครงการฝายเก็บกักน้ำคลองท่ากระจาย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

การดำเนินงานของกรมชลประทานทั้งในด้านการพัฒนาแหล่งน้ำและการบริหารจัดการน้ำ เป็นการสร้างความมั่นคงที่สำคัญในเรื่องน้ำให้กับประเทศ เพราะเมื่อมีน้ำใช้

อย่างเพียงพอ พื้นที่ชลประทานเพิ่มขึ้น ก็จะส่งผลให้รายได้เกษตรกรเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 2,750 บาทต่อไร่ และภาพรวมดัชนีวัดความก้าวหน้าภาคการเกษตรเพิ่มขึ้น ตลอดจนการเพิ่มปริมาณน้ำเก็บกัก สนับสนุนน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค อุตสาหกรรม การป้องกันน้ำเค็ม การรักษา ระบบนิเวศ รวมทั้งส่งเสริมอาชีพให้แก่เกษตรกร และผู้ที่เกี่ยวข้อง การดำเนินโครงการป้องกันและบรรเทาอุทกภัย ในพื้นที่ต่าง ๆ จะลดปัญหาการเกิดอุทกภัยลดระดับความเสียหายจากอุทกภัยช่วงฤดูฝนในพื้นที่เศรษฐกิจและพื้นที่ใกล้เคียงได้ ทั้งนี้ เป็นไปตามพันธกิจของกรมชลประทาน ที่มุ่งมั่นจะพัฒนาแหล่งน้ำ และเพิ่มพื้นที่ชลประทาน ตามศักยภาพของกลุ่มน้ำให้เกิดความสมดุล บริหารจัดการน้ำอย่างบูรณาการให้เพียงพอทั่วถึง และเป็นธรรม ดำเนินการป้องกันและบรรเทาภัยอันเกิดจากน้ำตามภารกิจอย่างเหมาะสม และเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา แหล่งน้ำและการบริหารจัดการน้ำ เพื่อมุ่งสู่เป้าหมายความเป็นองค์กรอัจฉริยะ ที่มุ่งสร้างความมั่นคงด้านน้ำ (Water Security) เพื่อเพิ่มคุณค่าการบริการ ภายในปี 2579

วิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไข

ในการพัฒนาแหล่งน้ำในอดีตที่ผ่านมา ยังไม่สามารถสร้างความมั่นคงด้านน้ำ (water Security) ให้กับประเทศไทยได้อย่างยั่งยืน โดยมีวิเคราะห์ปัญหา/อุปสรรค ที่ยังไม่สามารถทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ได้ เนื่องมาจากในอดีตการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำยังขาดหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อน ทำให้งานพัฒนาแหล่งน้ำไม่สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง รวดเร็ว ประกอบกับงานพัฒนาแหล่งน้ำยังติดขัดเรื่องกฎระเบียบ/กฎหมาย ซึ่งควบคุมบังคับใช้จากหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐ ทำให้ในการดำเนินการต้องใช้ระยะเวลามาก ในการดำเนินงานอย่างครบถ้วน รวมถึงยังมีข้อจำกัดด้านงบประมาณ ตลอดจนการดำเนินการด้านมีส่วนร่วมยังขาดการดำเนินการอย่างถูกต้อง ทำให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกิดการต่อต้าน ซึ่งเป็นปัญหา/อุปสรรค ต่อการดำเนินงานพัฒนาแหล่งน้ำมาโดยตลอด

ปัจจุบันในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ รัฐบาลได้จัดตั้งหน่วยงานหลักได้แก่ สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (สทนช.) เพื่อขับเคลื่อน

บูรณาการหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อขับเคลื่อนงานบริหารจัดการทรัพยากรน้ำอย่างเป็นรูปธรรม ในด้านกฎระเบียบ/กฎหมาย ควรมีการบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับงานพัฒนาแหล่งน้ำ เพื่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจ เร่งรัดลดขั้นตอนต่างๆ ให้แล้วเสร็จโดยเร็ว ในด้านงบประมาณ ควรให้ความสำคัญงานด้านพัฒนาแหล่งน้ำ เพื่อให้เกิดผลประโยชน์อย่างก้าวกระโดด สัมฤทธิ์ผล ตลอดจนในการดำเนินการกระบวนการต่าง ๆ ต้องใช้กระบวนการมีส่วนร่วม อย่างถูกต้องจริงจัง เปลี่ยนการต่อต้านเป็นการสนับสนุนโครงการ

บทสรุป

การขับเคลื่อนการพัฒนาแหล่งน้ำและการบริหารจัดการน้ำของกรมชลประทาน จากอดีตถึงปัจจุบัน ได้มีวิวัฒนาการและพัฒนามาโดยลำดับ ซึ่งเมื่อดำเนินการก่อสร้างโครงการพัฒนาแหล่งน้ำที่สำเร็จเป็นรูปธรรมแล้วภารกิจเป้าหมายต่อมาคือการบริหารจัดการน้ำให้บังเกิดผลตามวัตถุประสงค์ ผ่านองค์ความรู้สำคัญ ได้แก่ กลุ่มผู้ใช้น้ำชลประทาน อาสาสมัครชลประทาน แผนการส่งน้ำและคณะกรรมการจัดการชลประทาน เป็นการเดินควบคู่กันระหว่างพลังภาครัฐและพลรัฐ ในการพัฒนาความรู้ความเข้าใจให้ตรงกัน โดยรัฐมีหน้าที่ให้ความรู้และราษฎรต้องมีส่วนร่วมรับฟังและแสดงความคิดเห็น ซึ่งกรมชลประทานได้ใช้แนวทางดังกล่าวในปัจจุบัน เพื่อเป้าหมายแห่งการเป็นองค์กรที่มุ่งสร้างความมั่นคงด้านน้ำเพื่อเพิ่มคุณค่าในการบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน

บรรณานุกรม

ชลประทาน, กรม. “ชลพิพัฒน์พัฒนา ศาสตร์พระราชภูมิพล”. บริษัท พิมพ์ดี จำกัด. 2560.

ชลประทาน, กรม. “ยุทธศาสตร์กรมชลประทาน 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579)”. 2560.

ชลประทาน, กรม. “เอกสารการประชุมติดตามงานนโยบายกระทรวงเกษตรและสหกรณ์”. 2561.

กองประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ กรมชลประทาน. โครงการพัฒนาแหล่งน้ำอันเนื่องมาจาก พระราชดำริ. 2561.

ชลประทาน, กรม. กองพัฒนาแหล่งน้ำขนาดกลาง. โครงการตามแผนงานปี 2561-2562. 2561.

บริษัท สยามรัฐ จำกัด. “บทสัมภาษณ์พิเศษเรื่อง การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์กรมชลประทาน ภายใต้กรอบแนวคิด “RID No.1”สู่การเป็นองค์กรอัจฉริยะ ที่มุ่งสร้างความมั่นคงด้านน้ำ (Water Security)”. สยามรัฐรายวัน. 2561.

พัฒนาแหล่งน้ำขนาดใหญ่, สำนักกรมชลประทาน. แผน

งานและโครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดใหญ่ที่สำคัญ. 2561.

ปราโมทย์ ไม้กลัด. “พระราชกรณียกิจในการจัดการทรัพยากรน้ำ” วารสารชมรมนักอุทกวิทยา. 3,3 (2542) : 258-269

ปราโมทย์ ไม้กลัด. “พระบิดาแห่งการจัดการทรัพยากรน้ำของไทย” วารสารราชบัณฑิตยสถาน. 27, ฉ.พิเศษ (ธันวาคม 2545) : 232-246.

ทรัพยากรน้ำแห่งชาติ, สำนักงานสำนักนายกรัฐมนตรี. การแบ่งส่วนราชการสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ. 2561.

พัฒนาแหล่งน้ำขนาดใหญ่, สำนักกรมชลประทาน. แผนงานและโครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดใหญ่ที่สำคัญ. 2561.

ขอเชิญศิษย์เก่าวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สมัครสมาชิกคลังสมอง วปอ. เพื่อสังคม

ใบสมัครสมาชิกคลังสมอง วปอ. เพื่อสังคม (NDC Alumni Think Tank)

1. ชื่อ
2. นักศึกษา ☐ วปอ. ☐ ปรอ. ☐ วปม. รุ่นที่
3. ตำแหน่ง
4. สถานที่ติดต่อที่สะดวก ☐ สำนักงาน ☐ บ้าน
5. สำนักงานเลขที่
- โทรศัพท์
6. บ้านเลขที่
- โทรศัพท์
- โทรศัพท์เคลื่อนที่ E-mail
7. สมัครเป็นสมาชิกกลุ่มคลังสมอง ☐ ด้านการเมืองและการบริหารในประเทศ
☐ ด้านการเมืองระหว่างประเทศ
☐ ด้านเศรษฐกิจ
☐ ด้านสังคมจิตวิทยา
☐ ด้านการป้องกันประเทศ
☐ ด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี การพลังงานและสิ่งแวดล้อม
8. เชี่ยวชาญและสนใจในเรื่อง
8.1
8.2
8.3
8.4

ส่งคืนใบสมัครที่ สำนักงานคลังสมอง วปอ. เพื่อสังคม
เลขที่ 64 ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงดินแดง เขตดินแดง กรุงเทพฯ 10400
โทร. 0-2691-7884 โทรสาร 0-691-8775 <http://www.ndcthinktank.org>
(ในการสมัครเป็นสมาชิกฯ ไม่เสียค่าใช้จ่ายใด ๆ ทั้งสิ้น)

กติกาและคำแนะนำในการเตรียมบทความลงตีพิมพ์ในวารสารรัฐสารักษ์

วารสารรัฐสารักษ์ (Ratthapirak) วารสารวิชาการของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร (The National Defence College of Thailand Journal) สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ (National Defence Studies Institute) มีวัตถุประสงค์จะตีพิมพ์บทความในลักษณะบทความวิชาการที่เกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงของชาติในเรื่องการเมือง เศรษฐกิจ สังคม จิตวิทยา การทหาร วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี พลังงาน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยีและการสื่อสาร โดยเขียนเป็นภาษาไทย หรือภาษาอังกฤษ และต้องเป็นบทความที่มีคุณภาพสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ทั้งในเชิงทฤษฎี หลักการ หรือแนวความคิด และ/หรือการนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติ โดยมีกำหนดเผยแพร่ปีละ 3 ฉบับ ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน) ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม) และฉบับที่ 3 (กันยายน-ธันวาคม)

กติกาสำหรับการส่งบทความลงตีพิมพ์ในวารสารรัฐสารักษ์

การกลั่นกรองบทความเพื่อคัดเลือกลงตีพิมพ์ ต้องได้รับการพิจารณาจากกลั่นกรองจากกองบรรณาธิการฯ และผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งเป็น 2 กรณี ดังนี้

1. ถ้าเป็นบทความจากภายนอกวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรฯ จะส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิภายในสถาบัน 1 ท่าน และผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกสถาบัน 1 ท่าน รวมเป็น 2 ท่าน หรือส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกทั้ง 2 ท่าน
2. ถ้าเป็นบทความจากภายในวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรฯ จะส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกสถาบันทั้ง 2 ท่าน ซึ่งต้องเป็นผู้ที่ไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้เขียนบทความ
3. กระบวนการพิจารณาจากกลั่นกรองนี้ ผู้ทรงคุณวุฒิจะไม่ทราบข้อมูลของผู้เขียนบทความ วิธีการดำเนินงานเป็นวิธีลับ (Double-blind Process) ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินบทความ (Reviewer) ทั้งนี้ บทความฯ ที่จะตีพิมพ์ต้องได้รับการยอมรับจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 2 ท่าน และต้องเป็นบทความที่ไม่เคยได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารอื่นๆ

คำแนะนำสำหรับการเตรียมบทความลงตีพิมพ์ในวารสารรัฐสารักษ์

องค์ประกอบของบทความ: เพื่อให้องค์ประกอบของบทความมีความสอดคล้องกัน ดังนั้น ผู้ประสงค์จะส่งบทความจะต้องมีองค์ประกอบตามกำหนดในตาราง ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1: องค์ประกอบของบทความ

บทความวิชาการ	บทความวิจัย
1. ชื่อบทความและชื่อผู้เขียนบทความทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ E-mail Address	1. ชื่อบทความและชื่อผู้เขียน ทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ E-mail Address
2. บทคัดย่อ (Abstract) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ	2. บทคัดย่อ (Abstract) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ รวมถึงให้ ระบุมคำสำคัญ (Keyword) ไม่เกิน 5 คำ ทำยบทคัดย่อด้วย
3. บทนำ (Introduction)	3. บทนำ (Introduction)
4. ลำดับเนื้อหา (Content) ตามความเหมาะสม	4. วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)
5. สรุป (Conclusion)	5. ข้อจำกัดการวิจัย (Limitation) ถ้ามี
6. บรรณานุกรม (References)	6. ประโยชน์ของการวิจัย (Research Contributions)
	7. การทบทวนวรรณกรรม (Literature Review)
	8. กรอบแนวความคิด (Conceptual Framework)
	9. ระเบียบวิธีวิจัย (Research Methodology)
	10. ผลการวิจัย (Research Findings)
	11. อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)
	12. บรรณานุกรม (References)

หมายเหตุ อาจมีองค์ประกอบแตกต่างได้ตามความเหมาะสม

การเตรียมต้นฉบับเพื่อส่งตีพิมพ์

1. พิมพ์ด้วยกระดาษ A4 พิมพ์หน้าเดียว มีความยาวไม่เกิน ๑๕ หน้า พิมพ์ด้วยโปรแกรม MS-WORD ใช้อักษรขนาด 16 pts ระบุประเภทบทความชัดเจน ว่าเป็นบทความวิชาการหรือบทความวิจัย ชื่อบทความ ชื่อ-นามสกุลของผู้เขียน ตำแหน่งทางวิชาการหรือตำแหน่งอื่น ๆ และหน่วยงานของผู้เขียน เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ รวมทั้ง E-mail สำหรับติดต่อ

2. ถ้ามีตาราง ทุกตารางต้องมีหมายเลขกำกับโดยจัดเรียงลำดับตามที่ปรากฏในบทความ พิมพ์คำบรรยายหรือชื่อตารางกำกับไว้เหนือตาราง เช่น ตารางที่ 1: ชื่อตาราง.. (Table 1 : ชื่อตาราง ..) และระบุแหล่งที่มาของข้อมูลอย่างชัดเจนไว้ข้างใต้ตาราง เช่น ที่มา...(Source:..)

3. ถ้ามีรูปภาพ ทุกรูปภาพต้องมีหมายเลขกำกับโดยจัดเรียงลำดับตามที่ปรากฏในบทความ พิมพ์คำบรรยายหรือชื่อกำกับไว้เหนือรูปภาพ เช่น รูปที่ 1: ชื่อรูป ..(Figure: ชื่อรูป ..) และระบุแหล่งที่มาของข้อมูลอย่างชัดเจนไว้ข้างใต้ตาราง เช่น ที่มา: .. (Source:..)

4. การอ้างอิงและ บรรณานุกรมเอกสารอ้างอิงทุกฉบับ ต้องมีการอ้างอิงหรือกล่าวถึงในบทความ และผู้เขียนต้องเขียนอ้างอิงเอกสารอื่นให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ APA (American Psychological Association) ฉบับพิมพ์ ครั้งที่ 6 (APA 6th edition) โดยจัดเรียงบรรณานุกรม/ References ตามลำดับอักษร

5. การเขียนอ้างอิงในเนื้อหาของบทความให้ใช้ระบบชื่อ-นามสกุล ปี เช่น (ภาค ภูมิใจและเกียรติ รักชาติ, 2552) กรณีที่มีจำนวน 3 คนขึ้นไป ให้ใช้ (ภาค ภูมิใจ และคณะ, 2551) กรณีมีหลายรายการอ้างอิง เรื่องเดียวกันให้ใช้ (ภาค ภูมิใจและเกียรติ รักชาติ, 2551; ศักดิ์ รักศรี, 2552; Paul, 2011) โดยเรียงตามปีที่พิมพ์และภาษาไทยก่อนภาษาอังกฤษ

6. การเขียนอ้างอิงในบรรณานุกรม

6.1 อ้างอิงจากหนังสือ

รูปแบบ: ชื่อ นามสกุล./ชื่อหนังสือ./ครั้งที่พิมพ์.(ถ้ามี):/เมืองที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์,/ปี พ.ศ. ที่พิมพ์./หน้า.

ตัวอย่าง: (กรณีผู้เขียนคนเดียว)

ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์. ทฤษฎีองค์การสมัยใหม่. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทรรัตน์, 2550.

หน้า 24

ตัวอย่าง: (กรณีผู้เขียนสองคน)

ศิริ ทิวะพันธุ์, พลตรี และสมจริง สิงหนะ, พันโท. เสี่ยงป็นดับที่เขาค้อ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม,

2526. หน้า 37

ตัวอย่าง: (กรณีผู้เขียนสามคนขึ้นไป)

อุมาภรณ์ ภัทรวาณิชย์, อภิชาติ จำรัสสุทธิรงค์, รศรินทร์ เกรย์, ภูวนัย พุ่มไทรทอง. สถานีดตรวจวัดสุขภาพจิตเยาวชน 15 ปี. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2553. หน้า 20-24

6.2 อ้างอิงจากหนังสือแปล

รูปแบบ: ชื่อ นามสกุลผู้แต่ง./ชื่อเรื่อง./แปลโดยชื่อ นามสกุล,/(สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์, ปีที่พิมพ์)/หน้า.

ตัวอย่าง:

วิลเลียม สตีเวนสัน. นายอินทร์ผู้ปิดทองหลังพระ. ทรงแปลโดย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช. (กรุงเทพฯ: บริษัท อัมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2536). หน้า 69.

6.3 อ้างอิงจากบทความ หรือบทหนึ่งในหนังสือ

รูปแบบ: ชื่อ นามสกุล./ชื่อบทความ, ใน/ชื่อหนังสือ./ชื่อผู้รวบรวมหรือชื่อบรรณาธิการ,/(สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์, ปีที่พิมพ์)/หน้า

ตัวอย่าง:

อมร รักษาสัตย์. กระบวนการพัฒนา. ในทฤษฎีแนวคิดในการพัฒนาประเทศ. อมร รักษาสัตย์ และชติยา กรรณสูตร, บรรณาธิการ. (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2508). หน้า 135-139.

6.4 อ้างอิงจากวารสาร

รูปแบบ: ชื่อ นามสกุล./ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร./ปีที่หรือเล่มที่/(ฉบับที่), วันเดือนปี./หน้า.

ตัวอย่าง:

วุฒิพงศ์ เปรียบจริยวัฒน์. การบริการกำลังคนภาครัฐ: แนวทางในอนาคต, พัฒนบริหารศาสตร์. 10 (4), เมษายน 2538. หน้า 215.

6.5 อ้างอิงจากวิทยานิพนธ์

รูปแบบ: ชื่อ นามสกุล./ชื่อวิทยานิพนธ์./ระดับวิทยานิพนธ์, สาขา./สถาบัน./ปี./หน้า.

ตัวอย่าง:

จุฬารัตน์ เอื้ออำนวย. กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์: การปรับกระบวนการทัศนกระบวนการยุติธรรมไทย. วิทยานิพนธ์ศึกษบัณฑิตสาขาวิชาสหวิทยาการ. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2551. หน้า 114.

จรูญ กลมรัตน์. 2540. การพัฒนาแหล่งน้ำกับความมั่นคงของชาติ กรณีศึกษาแผนแม่บทการพัฒนาแหล่งน้ำของประเทศไทย. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล. วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร. หน้า 60

6.6 อ้างอิงจากเอกสารไม่ตีพิมพ์เผยแพร่ เช่น รายงานการประชุม สัมมนา

รูปแบบ: ชื่อ นามสกุลผู้แต่งหรือหน่วยงาน./ชื่อเรื่อง (ถ้ามี). (ประเภทของเอกสาร). หน้า.

ตัวอย่าง:

อาทร จันทวิลม. วัฒนธรรมกับความมั่นคงของชาติ. (เอกสารประกอบการบรรยาย หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 40. 15 มิถุนายน 2541). หน้า 7

6.7 อ้างอิงจากการสัมภาษณ์

รูปแบบ: ผู้ให้สัมภาษณ์, ตำแหน่ง(ถ้ามี)./สัมภาษณ์./วัน เดือน ปี

ตัวอย่าง:

ชลิต ยงใจยุทธ, พลเอก, รักษาการผู้บัญชาการทหารสูงสุด. สัมภาษณ์. 22 กรกฎาคม 2532.

6.8 อ้างอิงจากการสืบค้นทาง Website

รูปแบบ: ชื่อ นามสกุล./ชื่อเรื่องหรือชื่อบทความ./วัน เดือน ปี ที่สืบค้นที่อยู่ของข้อมูล/(URL).

ตัวอย่าง:

ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา. อันดับการบริโภคแอลกอฮอล์ ปี 1998-2000. สืบค้นวันที่ 2 สิงหาคม 2553 จาก http://www.cas.or.th/index.php?option=com_rank&location=2

การส่งบทความ

1. ขอให้ส่งบทความต้นฉบับผ่านระบบ Online Submission ที่เว็บไซต์ของ ThaiJo (ในส่วนของของวารสาร รัฐประหาร) โดยแนบบทความต้นฉบับจำนวน 2 ไฟล์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

- ไฟล์ในรูปแบบของไฟล์ Microsoft Word ที่มีรายละเอียดครบถ้วนตามประเภทของบทความวิจัยหรือบทความวิชาการ โดยให้มีเนื้อหา ตาราง และภาพประกอบอยู่ในไฟล์เดียวกัน

- ไฟล์ในรูปแบบของ PDF ที่แปลงจากไฟล์ Microsoft Word โดยในเนื้อหาไม่แสดงชื่อผู้เขียนบทความ และไม่แสดงสังกัดของผู้เขียนบทความ

2. ขอให้ผู้เขียนบทความต้อง Add Discussion เพื่อให้ที่อยู่ E-mail และหมายเลขโทรศัพท์มือถือ ของผู้เขียนหลักในระบบ Online Submissions

จริยธรรมการตีพิมพ์บทความ

วารสารรัฐสารักษ์ดำเนินการตีพิมพ์บทความเพื่อเผยแพร่วิทยาการ กิจกรรม และความคิดเห็นเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งชาติ และเป็นแหล่งรวมความคิดเห็นและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร กิจกรรมทางวิชาการและ งานวิจัยที่เป็นประโยชน์แก่ประเทศไทยของนักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรและบุคคลภายนอก โดยมีการกำหนดจริยธรรมของ ผู้นิพนธ์บทความ ผู้ประเมินบทความและ บรรณาธิการเพื่อให้การตีพิมพ์ถูกต้องตามหลักจริยธรรมและมีคุณภาพมาตรฐานสากลดังนี้

บทบาทหน้าที่ของผู้นิพนธ์

1. ผู้นิพนธ์ต้องซื่อสัตย์และมีคุณธรรมในทางวิชาการต่อตนเองไม่นำผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนไม่ลอกเลียนงานของผู้อื่น ต้องให้เกียรติและอ้างถึงบุคคล หรือแหล่งที่มาของข้อมูลที่น่ามาใช้ในการวิจัยต้องซื่อตรงต่อการแสวงหาทุนวิจัย และมีความเป็นธรรมเกี่ยวกับผลประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย
2. ผู้นิพนธ์ต้องมีพื้นฐานความรู้ ความชำนาญ มีประสบการณ์เกี่ยวเนื่องกับสาขาวิชาการ อย่างเพียงพอ
3. ผู้นิพนธ์ต้องมีอิสระทางความคิดโดยปราศจากอคติในทุกขั้นตอน มีอิสระทางความคิด ต้องตระหนักว่าอคติส่วนตนหรือความลำเอียงทางวิชาการอาจส่งผลให้มีการบิดเบือนข้อมูล และข้อค้นพบทางวิชาการ อันเป็นเหตุให้เกิดผลเสียหายต่อผู้อื่น
4. ผู้นิพนธ์พึงเคารพความคิดเห็นทางวิชาการของผู้อื่น มีใจกว้าง พร้อมทั้งจะเปิดเผยข้อมูล ยอมรับฟังความคิดเห็น และเหตุผลทางวิชาการของผู้อื่นและพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขงานของตนให้ถูกต้อง
5. ผู้นิพนธ์พึงมีความรับผิดชอบต่อสังคมทุกระดับ จิตสำนึกที่จะอุทิศกำลังสติปัญญา เพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการเพื่อความเจริญ และประโยชน์สุขของสังคมและมวลมนุษยชาติ

บทบาทหน้าที่ของผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความ

1. ผู้ประเมินบทความต้องพิจารณาประเมินคุณภาพบทความด้วยวิธีลับ โดยไม่เปิดเผยข้อมูลใด ๆ ของบทความที่พิจารณาให้แก่บุคคลอื่น ๆ
2. ผู้ประเมินบทความสามารถปฏิเสธการประเมินบทความได้ หากพบผลประโยชน์ทับซ้อน หรือเนื้อหาบทความไม่ตรงกับสาขาวิชาที่ผู้ประเมินเชี่ยวชาญ
3. ผู้ประเมินบทความควรให้ข้อเสนอแนะที่สอดคล้องและเป็นประโยชน์แก่ผู้เขียนบทความ
4. ผู้ประเมินบทความต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบ หากพบส่วนใดของบทความมีความเหมือน หรือซ้ำซ้อนในผลงานชิ้นอื่น ๆ
5. ผู้ทรงคุณวุฒิต้องตระหนักว่าตนเองเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญ มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาของบทความที่รับประเมินอย่างแท้จริง
6. ผู้ทรงคุณวุฒิต้องไม่แสวงหาประโยชน์จากบทความที่ตนเองได้ทำการประเมิน
7. ผู้ทรงคุณวุฒิต้องรักษาระยะเวลาประเมินตามกรอบเวลาประเมินที่วารสารกำหนด

บทบาทหน้าที่ของบรรณาธิการ

1. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาและตรวจสอบบทความที่ส่งมาเพื่อพิจารณาตีพิมพ์กับวารสารทุกบทความ โดยพิจารณาความสอดคล้องของเนื้อหาบทความกับเป้าหมายและขอบเขตของวารสาร
2. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการตรวจสอบคุณภาพบทความในกระบวนการประเมินคุณภาพบทความก่อนการตีพิมพ์
3. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้นิพนธ์หรือผู้ทรงคุณวุฒิ ไม่ว่าจะเพื่อประโยชน์ในเชิงธุรกิจหรือนำไปเป็นผลงานทางวิชาการของตนเอง
4. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องสนับสนุนเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นคงไว้ซึ่งความถูกต้องของผลงานทางวิชาการ
5. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องพัฒนาปรับปรุงคุณภาพของวารสารอย่างสม่ำเสมอ
6. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องปฏิบัติตามกระบวนการและขั้นตอนต่าง ๆ ของวารสารอย่างเคร่งครัด

ใบสมัครสมาชิกวารสารรัฐสาริรักษ์

ใบสั้งโฆษณา

ชื่อ
นักศึกษา ☐ วปอ. ☐ ปรอ. ☐ วปม. รุ่นที่
ตำแหน่ง
สถานที่ติดต่อ/ส่งเอกสาร ☐ สำนักงาน ☐ บ้าน
สำนักงานเลขที่
โทรศัพท์ โทรศัพท์เคลื่อนที่
บ้านเลขที่
โทรศัพท์ โทรศัพท์เคลื่อนที่
E-mail

- สมัครเป็นสมาชิกนิตยสารรัฐสาริรักษ์ ปีละ 700 บาท (จำนวน 3 เล่ม)
 - ☐ ต่ออายุสมาชิก.....ปี เป็นเงิน.....บาท
 - ☐ สมาชิกใหม่.....ปี เป็นเงิน.....บาท ตั้งแต่วันที่.....เป็นต้นไป
- กรอกรายละเอียด พร้อมหลักฐานการโอนเงินส่งมาที่
กองยุทธศาสตร์และความมั่นคง วปอ.สปท.
64 ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงดินแดง เขตดินแดง กรุงเทพฯ 10400
โทรศัพท์/โทรสาร 0-2691-9365

- ประสงค์จะลงโฆษณาในวารสารรัฐสาริรักษ์ ราย 4 เดือน จำนวน 3 เล่ม/ปี
ด้วยกระดาษอาร์ต/ปอนด์ พิมพ์สี ดังนี้
 - 1. โฆษณาปกหลัง 1 หน้ากระดาษ เป็นจำนวนเงิน 50,000.- บาท
 - 2. โฆษณาปกหลังด้านใน 1 หน้ากระดาษ เป็นจำนวนเงิน 45,000.- บาท
 - 3. โฆษณาหน้าทั่วไป 1 หน้ากระดาษ เป็นจำนวนเงิน 35,000.- บาท
- แจ้งความประสงค์พร้อมรายละเอียดโฆษณาและ Artwork ที่กองยุทธศาสตร์และความมั่นคง วปอ.สปท.
โทร. 0-2691-9365

วิธีชำระค่าสมาชิกหรือค่าลงโฆษณา

นำฝากเข้าบัญชี ชื่อ “รัฐสาริรักษ์” ธนาคารทหารไทย สาขาสนามเป้า

ประเภทบัญชีออมทรัพย์ เลขที่บัญชี 021-2-27947-5

7 วิธีป้องกันภัยจากไวรัส

ที่มา คณะแพทยศาสตร์ ศิริราช

ทานอาหาร
ที่ปรุงสุก

หลีกเลี่ยง
สถานที่แออัด

หลีกเลี่ยง
เข้าไปตลาดสัตว์

พักผ่อน
ให้เพียงพอ

ไม่อยู่ใกล้ผู้ป่วย
ไอ จาม

ล้างมือ
ให้สะอาด

ใส่หน้ากากอนามัย
เพื่อป้องกัน

ควรใส่หน้ากากอนามัยอย่างไร?

1

ใส่หน้ากาก โดยให้ด้านมีสี
(เช่น สีเขียว หรือ สีฟ้า)
ของหน้ากากออกข้างนอก
และเอาด้านที่มีขอบลวดขึ้นบน

2

ต้องกดขอบลวดของหน้ากาก
ให้แนบชิดกับสันจมูก
หน้ากากอนามัยควรปิดตั้งแต่
จมูก ปาก และคาง

3

ควรเปลี่ยนหน้ากาก
อย่างสม่ำเสมอ

GRANDIO

PETCHKASEM 81

ภาพถ่ายสถานที่จริง

โครงการใหม่ ใกล้เมือง
สังคมส่วนตัวเพียง 107 ครอบครัว
อสังหาริมทรัพย์

คฤหาสน์หรู คลังใหญ่ 5 ห้องนอน
MODERN CLASSIC STYLE

เริ่ม 7.99 ล้านบาท*

แกรนด์โอ เพชรเกษม 81 | 062-616-6155

GOLDENLAND

www.goldenland.co.th

เจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดินและดำเนินการโดย บริษัท กรุงเทพมหานคร และที่ดิน (มหาชน) เลขที่ผู้เสียภาษี 0107548000510 ที่ตั้งเลขที่ 98 อาคารสารกร สแควร์ ออฟฟิศ ทาวเวอร์ ชั้น 36 ถนนพหลโยธิน แขวงสีลม เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร 10500 กรมการผู้จัดการ นายสมาน สวัสดิ์ ภูมิตถะนิคม 2,400 ล้านบาท ชำระแล้ว 1,780 ล้านบาท โครงการ แกรนด์โอ เพชรเกษม 81 โฉนดที่ดินเลขที่ 4760, 15317, 20884, 20885, 20886, 38631 รวม 6 โฉนด เนื้อที่โครงการประมาณ 26 - 0 - 57 ไร่ ส่วนขายระยะที่ 1 ประมาณ 302.0 ตร.ว. ส่วนที่เหลือจะขายเพิ่มอีกประมาณ 474.5 ตร.ว. ที่ดินไม่มีการผูกพัน โฉนดถูกต้องสมบูรณ์พร้อมที่จะดำเนินการซื้อขายได้ทันที
เริ่มก่อสร้าง ณ.ย. 61 แล้วเสร็จ ธ.ค. 63 โฉนดกรรมสิทธิ์ภายใน 30 วัน นับตั้งแต่วันที่โอนกรรมสิทธิ์ที่ดินแล้ว
**ราคาไม่รวมค่าธรรมเนียมการโอนและภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างและเงินปันผลของที่ดินที่บริษัทกำหนดเท่านั้น **ภาพเป็นภาพจำลองเพื่อการโฆษณาเท่านั้น

Logistics Hub

Thailand's No.1 Built-to-Suit Logistics Facilities Developer who Pioneered this New Concept in the Market since 2003

Digital Hub

Proactive in Providing Comprehensive Data Solutions and Digital Platforms to Leading MNCs and Thai Companies

WHA GROUP...

YOUR ULTIMATE SOLUTION PARTNER

A FULLY - INTEGRATED LOGISTICS AND INDUSTRIAL ESTATE DEVELOPER

Industrial Hub

Thailand's No. 1 Industrial Estate Developer with Largest Market Share since 2008

Located in the **EEC Industrial Promotion Zones** in particular Aviation & Logistics, Next-generation Automotive, Automation & Robotics, Smart Electronics, Biofuels and Biochemicals, and Digital.

Utilities and Power Hub

Sole Supplier of Water and Other Utilities Infrastructures to Provide Security to Industrial Estates' Customers and Strong Partnership with Leading Power Operators

PRUKSA

มอบคุณค่าที่มากกว่าความอร่อย

“มอบคุณค่าและความห่วงใย...
ต้อนรับเทศกาลวันแม่
ผ่านมื้ออาหารสดพิเศษด้วย
ผลิตภัณฑ์พีเอฟพี”

NEW ITEM

มีจำหน่ายแล้วที่ **PFP Shop ทุกสาขา**
สอบถามข้อมูลหรือสั่งซื้อสินค้าเพิ่มเติมที่
☎ 02-285-4070, [f](#) [ig](#) [line](#) : **PFPThailand**

ZEISS

โดย: อีระพงษ์ - ไก่ฟ้า56

Carl Zeiss Co., Ltd.

90 CW Tower A, 36th Floor, Unit A3601, Ratchadapisek Road,
Huaykhwang, Huaykhwang, Bangkok 10310, Thailand

Tel. No.: 02 248 8787 Fax.: 02 168 3169

E-mail: info.th@zeiss.com Website: www.zeiss.com